

רשימת נספחים

מס' הנספח	כותרת הנספח
1	השוואת שלושת נוסחיו הראשוניים של סעיף הפטור
2	תזכיר החוק
3	הודעה לעיתונות שפרסמה הרשות יום לאחר פרסום התזכיר
4	הצעת החוק
5	נייר העמדה מיום 5.1.14
6	אורה קורן, "הלובי החקלאי נגד הממשלה: מנסה לצמצם את החלת חוק ההגבלים על הענף", The Marker , 6.2.14
7	אורה קורן, "ביטול הפטור לסיטונאים מחוק ההגבלים טוב לחקלאים ולצרכנים", The Marker , 9.2.14
8	מכתב לחברי הכנסת מיום 13.2.14
9	נוסח רשות ההגבלים העסקיים לדיון ב-5.3.14
10	פרוטוקול ועדת הכלכלה מיום 6.1.14
11	פרוטוקול ועדת הכלכלה מיום 5.3.14 (דיון ראשון)
12	פרוטוקול ועדת הכלכלה מיום 5.3.14 (דיון שני)
13	העתק "כללי מתן חוות דעת מקדמיות מטעם הממונה על ההגבלים העסקיים"

נספח 1

השוואת שלושת נוסחיו הראשונים של סעיף
הפטור

הנוסח הראשון – סעיף 8(א) לחוק ההגבלים העסקיים, תשי"ט-1959

"הסדר שכל כבילותיו נוגעות לגידולי שדה, פירות, חלב ומוצרי חלב, בהמות, עופות ודגים, בשר, ביצים או דבש, להבדיל ממוצריהם התעשייתיים, ושכל הצדדים לו הם יצרנים או משווקים של המצרך שהסדר חל עליו – איננו הסדר כובל."

הנוסח השני – סעיף 8(א) לחוק ההגבלים העסקיים, תשי"ט-1959, לאחר תיקונו

בשנת 1963

"הסדר שכל כבילותיו נוגעות לתוצרת מקומית או לגידול מקומי של מצרכים חקלאיים אלה: חלב ומוצרי חלב, וכן גידולי שדה, פירות, בקר, צאן, עופות, דגים, בשר, ביצים או דבש, למעט מוצרי תעשייה שלהם – אינו הסדר כובל כשכל הצדדים להסדר הם יצרנים או משווקים בסיטונות, של המצרך שהסדר חל עליו".

הנוסח השלישי – סעיף 3(4) לחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988

"הסדר שכל כבילותיו נוגעות לגידול ושיווק של תוצרת חקלאית מגידול מקומי מסוגים אלה: פירות, ירקות, גידולי שדה, חלב, ביצים, דבש, בקר, צאן, עופות או דגים, אם כל הצדדים להסדר הם המגדלים או המשווקים בסיטונות; הוראה זו לא תחול על מוצרים שיוצרו מתוצרת חקלאית כאמור".

נספח 2

תזכיר החוק

תזכיר חוק

א. שם החוק המוצע

חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס'_) (תיקון הפטור לתוצרת חקלאית), התשע"ג-2013.

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

חוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק העיקרי") קובע איסור על הסדרים כובלים, דהיינו הסדרים העלולים לפגוע בתחרות, אלא אם כן ניתן להם אישור או פטור ממערך הפיקוח על הגבלים עסקיים.

סעיף 3 לחוק מונה שורה של הסדרים שמוצאים מחוץ לתחולת פרק ההסדרים הכובלים בחוק. בכלל זה, סעיף 3(4) לחוק העיקרי בנוסחו הנוכחי, קובע כי הסדר שכל כבילותיו נוגעות לגידול ושיווק של תוצרת חקלאית שכל הצדדים לו הם מגדלים או משווקים בסיטונות, לא יחשב הסדר כובל. בכך ניתן פטור מוחלט להסדרים מסוג זה מפיקוח מערך ההגבלים העסקיים, ומתאפשרים הסדרים הפוגעים בתחרות.

על החשיבות הרבה של התחרות בענף החקלאות להבטחת רמת מחירים נאותה לצרכן, עמד בית המשפט העליון בע"פ 7014/06 **מדינת ישראל נ' אהרון לימור** (החלטה מיום 4.9.07, פורסם בנבו) עת עסק בפרשנות הראויה לפטור הסטטוטורי הקבוע כיום בסעיף 3(4):

"התוצרת החקלאית מהווה, במידה רבה, מצרך יסוד, דבר הגורר עמו ביקוש קשיח באופן יחסי. עליית מחירי התוצרת החקלאית אינה מביאה עמה איפוא ירידה בביקוש באותו היחס, ומכאן החשיבות הרבה של התחרות בענף זה כגורם המבטיח רמת מחירים נאותה. היותם של הירקות והפירות מוצרי יסוד מביאה לכך שהפגיעה בצרכנים אף נושאת אופי רגרסיבי, שכן מחקרים כלכליים מלמדים כי האחוז בהכנסה המוקצה לרכישת מזון גבוה בהרבה בקרב האוכלוסייה הענייה מאשר בקרב האוכלוסייה האמידה, ומכאן שהפגיעה בה בשל הסדרים כובלים בחקלאות חמורה יותר (ראו מחקרו של ד"ר יעקב שיינין בדבר ביטול המע"מ על מזון כתחליף להפחתת המע"מ (2005),

www.modelim.co.il/public/vat-food.pdf.

לתוצרת החקלאית מאפיינים מסוימים שעשויים להצדיק פטור סטטוטורי ביחס להסדרים כובלים ששותפים להם מגדלי התוצרת החקלאית. להצדקות כלכליות אלה מצטרף גם הרצון לסייע לחקלאים ולחקלאות הישראלית מטעמים של ערכים חברתיים ולאומיים. יש לציין כי מגבלות על תחולת דיני ההגבלים העסקיים ביחס להסדרים כובלים בין מגדלי תוצרת חקלאית אינן ייחודיות לישראל, וישנן כאלה גם בארצות הברית ובאיחוד האירופי.

עם זאת, הפטור הסטטוטורי הקבוע בסעיף 3(4) לחוק העיקרי הינו רחב מידי, באשר הוא חל, שלא לצורך, גם על הסדרים כובלים לשיווק תוצרת חקלאית, בין מי שהם משווקים בסיטונות שאינם מגדלי התוצרת. ההצדקות העקרוניות לפטור הסטטוטורי ביחס לגידול

תוצרת חקלאית ולהגנה על פעילות החקלאים אינן קמות ביחס לפעילות השיווק לבדה, באמצעות גופים עסקיים לחלוטין, שאינם חקלאים. החלת הפטור על תוצרת חקלאית גם על מי שהם משווקים בסיטונות שאינם מגדלי התוצרת, כפי שנעשה במצב החוקי הנוכחי בישראל, אף אינה מוכרת בארצות הברית ובאיחוד האירופי.

על הצורך בצמצום הפטור האמור עמדה הועדה לבחינת רמת התחרותיות והמחירים בתחום מוצרי המזון והצריכה ("ועדת קדמי"). הועדה בחנה את השווקים השונים בתחום המזון, ביניהם מקטע החקלאות על חלקי השונים, ואיתרה כשלי שוק המונעים הגברת תחרות וירידת מחירים בשווקי המוצרים השונים. הועדה מצאה כי צמצום הפטור הקיים לענף החקלאות נחוץ ומתחייב לשם הגברת התחרות במגזר החקלאי ולהורדת מחירי המזון בישראל. בין השאר המליצה הועדה על צמצום הפטור הקבוע בסעיף 3(4) לחוק העיקרי בדרך של ייחודו למטרותו המקורית, הגנה על גידול תוצרת חקלאית, בד בבד עם הוצאתם מגדר הפטור של משווקים סיטונאיים של תוצרת חקלאית. המלצות ועדת קדמי אומצו על ידי ממשלת ישראל בהחלטתה מיום 21.10.2012.

סעיף 3(4) לחוק העיקרי מעניק כיום פטור סטטוטורי גורף להסדרים כובלים במקטעים השונים של העוסקים בחקלאות באשר הם, ומאפשר למשווקים סיטונאיים של תוצרת חקלאית לחבור להסדרים כובלים, כמו למשל קרטל מחיר, שעשוי לפגוע הן בצרכנים והן בחקלאים. מצב זה הינו בלתי מידתי ופוגע שלא לצורך בתחרות ובציבור צרכני התוצרת החקלאית – ואף בציבור המגדלים. משווקים קמעונאיים של תוצרת חקלאית כבר הוצאו מתחולת הפטור הסטטוטורי בתיקון לחוק שנעשה ב-1963 (ס"ח תשכ"ג 141), ועתה מתבקש להשלים את המהלך ביחס למקטע השיווק הסיטונאי, כאשר אין המדובר במגדלי התוצרת החקלאית.

ג. עיקרי החוק המוצע

1. מוצע לתקן את סעיף 3(4) לחוק העיקרי באופן שיחול רק על הסדרים שמגדל (כהגדרתו המוצעת), או מי שבבעלות מלאה של מגדל, הוא צד להם וכן על הסדרים אנכיים (הסדרי ספק-לקוח) שצד להם הוא מגדל ושעניינם שיווק בסיטונות של התוצרת החקלאית. בהתאם, משווקים סיטונאיים שאינם מגדלים לא יוכלו להיות צד להסדר אופקי, לא בקנייה מהמגדלים ולא במכירה לקמעונאיים. הסדרים אנכיים שעניינם שיווק בסיטונות של התוצרת החקלאית שצד להם הוא מגדל ימשיכו להיות כלולים בפטור הסטטוטורי, בעוד שהסדרים אנכיים אחרים (דהיינו, בין משווקים שאינם מגדלים) יצאו מגדר הפטור.
2. מוצע כי הסעיף יחול רק על תוצרת חקלאית שייצר המגדל שהוא צד להסדר ולא על תוצרת חקלאית שאינה מייצור עצמי. באופן זה, מגדל יוכל לערוך הסדרים אופקיים עם מגדלים אחרים וכן הסדרים אנכיים, רק בהתייחס לתוצרת החקלאית שהוא גידל. במקרה בו המגדל הוא גם משווק בסיטונות של תוצרת של מגדלים אחרים, לא יוכל הוא לעשות הסדר כובל עם אחר בנוגע לתוצרת זו.
3. עוד מוצע להוסיף הגדרה למונח "מגדל", אשר תכלול את הגורמים הבאים; (א) אדם שלפחות 25% מפעילותו העסקית היא בגידול תוצרת חקלאית, כך שגם גוף העוסק בפעילויות עסקיות נוספות, אך גידול מהווה חלק מהותי מכלל פעילותו, ייכלל בפטור הסטטוטורי; (ב) אדם שהכנסותיו מגידול תוצרת חקלאית הן מעל לשיעור שייקבע על ידי

שר התמ"ת, בהתייעצות עם שר האוצר ושר המשפטים, כך שאדם שהכנסותיו מגידול תוצרת חקלאית משמעותיות מאוד ייחשב כמגדל מבלי שיהיה צורך לבחון את היחס בין פעילותו כמגדל לפעילותו האחרת; (ג) מי שעוסק בגידול תוצרת חקלאית והכנסותיו השנתיות משיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית קטנות מעשרה מיליון ש"ח. זאת על מנת לכלול תחת הפטור הסטטוטורי גם מגדלים אשר אינם נכללים בהגדרות לעיל ובלבד שהיקף פעילותם בשיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית הינו מצומצם דיו, באופן שאינו מעורר חשש לחריגה מההצדקות הקבועות למתן הפטור; (ד) מי שהוא בבעלות מלאה של מגדלים (כהגדרתם ביתר החלופות לעיל).

4. מוצע לקבוע כי תוך שישה חודשים מיום פרסום חוק זה יפרסם שר התמ"ת צו אשר יקבע את דרך חישוב ההכנסות מגידול תוצרת חקלאית ומשיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית וכן את הרף הכספי להגדרת מגדל כאמור לעיל. כמו כן, על מנת לאפשר תקופת התארגנות ביחס להסדרים קיימים ולאפשר, במקרים המתאימים, את הפעולות הנחוצות להתאמתם לדרישות פרק ב' לחוק העיקרי, מוצע לקבוע כי תחילתו של תיקון זה היא שישה חודשים מיום שפרסם השר את הצו כאמור.

ד. השפעת החוק המוצע על הדין הקיים

תיקון חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988.

ה. השפעת החוק המוצע על ההיבט המנהלי והתקציב

אין השפעה

ו. להלן נוסח החוק המוצע

**תזכיר חוק ההגבלים העסקיים, (תיקון מס'_) (תיקון הפטור לתוצרת חקלאית,
התשע"ג-2013)**

1. תיקון סעיף 3(4) בסעיף 3(4) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988¹ (להלן – החוק העיקרי) –

- (1) אחרי המילים "הסדר שכל כבילותיו נוגעות לגידול ושיווק" תבוא המילה "בסיטונות";
- (2) אחרי המילים "צאן, עופות או דגים" יבוא "להלן בסעיף זה, 'תוצרת חקלאית'".
- (3) אחרי המילים "אם כל הצדדים להסדר הם" יימחק "המגדלים או המשווקים בסיטונות" ויבואו "מגדלים של אותה תוצרת חקלאית".
- (4) הפסקה המתוקנת המתחילה במילים "הסדר שכל כבילותיו נוגעות לגידול ושיווק" ומסתיימת במילים "רשאי בצו להוסיף או לגרוע לסוגים של תוצרת חקלאית" תהיה סעיף קטן (א) בסעיף 3(4) לחוק העיקרי.
- (5) יתווספו סעיפים קטנים (ב)-(ג)

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הסדר בין מגדל לבין רוכש תוצרת חקלאית של אותו מגדל, שעניינו שיווק בסיטונות של התוצרת החקלאית שאותו מגדל מכר לרוכש, לא ייחשב הסדר כובל.

(ג) בסעיף זה –

"מגדל" – אדם שלפחות 25% מפעילותו העסקית היא בגידול תוצרת חקלאית, או שהכנסותיו מגידול תוצרת חקלאית הן בשיעור גבוה מסכום שייקבע השר בצו, בהתייעצות עם שר האוצר ושר החקלאות, או מי שעוסק בגידול תוצרת חקלאית והכנסותיו השנתיות משיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית קטנות מעשרה מיליון ₪, או מי שבבעלות מלאה של מגדלים. דרך החישוב של הכנסות מגידול תוצרת חקלאית ומשיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית לצורך האמור לעיל יקבעו בצו של השר, בהתייעצות עם שר האוצר, שר החקלאות והממונה.

¹ ס"ח תשמ"ח 1258, 128.

תחילה

תוך שישה חודשים מיום פרסומו של תיקון חוק זה, יקבע השר בצו את סף ההכנסות מגידול תוצרת חקלאית הנדרש לצורך הגדרת מגדל ואת דרך החישוב של הכנסות מגידול תוצרת חקלאית ומשיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית כאמור בסעיף קטן (ג) לעיל.

תחילתו של תיקון פסקה (4) בסעיף 3 לחוק העיקרי היא שישה חודשים מיום שפרסם שר התמ"ת את הצו כאמור לעיל.

נספח 3

הודעה לעיתונות שפרסמה הרשות יום לאחר
פרסום התזכיר

11 בפברואר, 2013

א' באדר תשע"ג

הודעה לעיתונות

רשות ההגבלים העסקיים: לבטל את הפטור שיש לסיטונאים לתאם מחירי תוצרת חקלאית

רשות ההגבלים העסקיים פרסמה אתמול (א') תזכיר הצעת חוק למשרדי הממשלה, שמטרתו לצמצם את הפטור החקלאי שקיים כיום בחוק ההגבלים העסקיים ולהוציא את המשווקים הסיטונאים של תוצרת חקלאית, שאינם חקלאים, מחוץ להגנתו של הפטור. חקלאים ימשיכו להנות מהפטור בקשר עם התוצרת החקלאית שהם מייצרים, בעוד שמי שאינו חקלאי או בבעלות מלאה של חקלאים יפסיק ליהנות ממנו.

חוק ההגבלים העסקיים אוסר על הסדרים והסכמים שעלולים לפגוע בתחרות אלא אם ניתן להם אישור או פטור מראש, למעט מספר פטורים שקבועים בחוק. החוק כיום קובע פטור גורף מהאיסורים בו באופן שמאפשר לעשות קרטלים: גם לחקלאים וגם למשווקים בסיטונות של תוצרת חקלאית שאינם חקלאים.

התיקון המוצע ימנע ניצול לרעה של הפטור על ידי גופים שאינם חקלאים, באופן הצפוי לפגוע משמעותית בציבור הצרכנים. בנוסף, השינוי בחקיקה יקרוב את הדין הישראלי לזה האמריקאי והאירופי, שם ניתן פטור למגדלים, אך לא למשווקים הסיטונאיים שאינם מעורבים בגידול.

הממונה על ההגבלים, פרופ' דיויד גילה, התייחס להצעת החוק ואמר: "כמי שרואה מולו את החובה להגן על כלל ציבור הצרכנים בישראל מפני פגיעה בתחרות, אני סמוך ובטוח כי התיקון המוצע של הפטור החקלאי יקדם את רווחתם של הצרכנים בישראל ויתרום למהלך הרחבי שמובילה הממשלה להורדת מחירי המזון, וזאת מבלי לפגוע במעמדם של חקלאי ישראל".

המהלך של הרשות הוא תוצאה ישירה של החלטת הממשלה מה-21 באוקטובר 2012 לאמץ את המלצות ועדת קדמי, שקבעה כי יש לפעול לצמצום היקפו של הפטור החקלאי המאפשר גם למשווקים בסיטונות לשתף פעולה במכירת הסחורה לרשתות השיווק, לדוגמה על ידי תיאום מחירים ולחבור לקרטלים בשוק. המטרה של המהלך היא למנוע מצב בו הצרכנים בישראל יסבלו משני קרטלים מצטברים של תוצרת חקלאית: הראשון של החקלאים והשני של משווקים בסיטונות שאינם מגדלים.

הצעת החוק של רשות ההגבלים מקפידה לשמור על התכלית המקורית של הפטור החקלאי, שהיא הגנה על המגזר החקלאי בתור שכזה. ההצעה קובעת בין היתר כי אם משווק בסיטונות הוא בבעלות מלאה של חקלאים, הוא ימשיך ליהנות מהפטור.

רח' כנפי נשרים 22, ת.ד. 34281 ירושלים 91341 טלפון: 02-6556111 פקס: 02-6515329

lishka@antitrust.gov.il

נספח 4

הצעת החוק

75. בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994⁸⁶ (בפרק זה – חוק ביטוח בריאות ממלכתי) – תיקון חוק ביטוח בריאות ממלכתי

(1) בסעיף 2, אחרי ההגדרה "חוק הביטוח הלאומי" יבוא:

"חוק הבטחת הכנסה" – חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980⁸⁷;

(2) בסעיף 14 –

(א) בסעיף קטן (א), ההגדרה "עקרת בית" – תימחק;

(ב) בסעיף קטן (ה), בפסקה (4), בסופה יבוא "ו(ו)";

(ג) אחרי סעיף קטן (ו) יבוא:

"(ו) על אף האמור בסעיף קטן (ו), מבוטחים שהם בני זוג כהגדרתם בחוק הבטחת הכנסה ושמשתלמת להם גמלה לפי החוק האמור, למעט בני זוג שלשניהם הכנסה, סך דמי ביטוח הבריאות לפי סעיף זה שישולמו בעדם לא יעלה על סכום המינימום; ואולם אם לאחד מבני הזוג הכנסה שבשלה משתלמים בעדו דמי ביטוח בריאות לפי סעיף זה, בסכום העולה על סכום המינימום, יהיה סך דמי ביטוח הבריאות לפי סעיף זה שישולם בעד שני בני הזוג, בשיעור של 5% מההכנסה כאמור; בסעיף קטן זה, "הכנסה" – הכנסה או גמלה לפי סעיפים קטנים (ב) עד (ד), לפי העניין;

(ד) בסעיף קטן (ז), המילים "בעד עקרת בית" – יימחקו.

76. תחילתו של סעיף 14 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, כנוסחו בסעיף 75(2) לחוק זה, ביום כ"ט בטבת התשע"ד (1 בינואר 2014), והוא יחול על דמי ביטוח בריאות המשתלמים בעד היום האמור ואילך.

חוק ביטוח בריאות ממלכתי – תחילה ותחולה

77. בחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988⁸⁸ (בפרק זה – חוק ההגבלים העסקיים) – תיקון חוק ההגבלים העסקיים

תיקון חוק ההגבלים העסקיים

ד ב ר י ה ס ב ר

עם זאת, מוצע לקבוע, כי בני זוג כהגדרתם בחוק הבטחת הכנסה, שמשתלמת להם גמלה לפי החוק האמור, כל אחד מהם חייב בתשלום דמי ביטוח בריאות לפי הוראות סעיף זה, ואולם סך דמי ביטוח הבריאות שישולמו שני בני הזוג כאמור לא יעלה על סכום המינימום אשר מוגדר גם הוא בחוק ביטוח בריאות ממלכתי. ואולם אם לאחד מבני הזוג הכנסה שבשלה משתלמים בעדו דמי ביטוח בריאות לפי סעיף זה, בסכום העולה על סכום המינימום, יהיה סך דמי ביטוח הבריאות לפי סעיף זה שישולם בעד שני בני הזוג, בשיעור של 5% מההכנסה כאמור. הכנסה לעניין סעיף זה תוגדר כהכנסה או גמלה לפי סעיפים קטנים (ב) עד (ד), לפי העניין.

סעיפים חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – **77 עד 79** חוק ההגבלים), קובע איסור על הסדרים כובלים, **כללי** דהיינו הסדרים העלולים לפגוע בתחרות, אלא אם כן ניתן להם אישור או פטור ממערך הפיקוח על הגבלים עסקיים. סעיף 3 לחוק ההגבלים מונה שורה של הסדרים שלא ייחשבו הסדרים כובלים לעניין חוק ההגבלים.

סעיפים חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (להלן – חוק ביטוח בריאות ממלכתי), פוטר עקרת בית מתשלום דמי ביטוח בריאות. בניגוד לתשלומי מס הכנסה, דמי ביטוח בריאות נגבים מכלל המבוטחים לרבות מאלה שאינם עובדים (מובטלים, סטודנטים, מקבלי קצבאות, וכיו"ב). בנוסף, מבוטחים המקבלים גמלת הבטחת הכנסה משלמים גם הם דמי ביטוח בריאות, המקוזזים מהגמלה.

מהאמור לעיל נוצר מצב שבו קיימת אוכלוסייה נרחבת הזכאית לשירותי בריאות, אך לא חלה עליה חובת תשלום דמי ביטוח בריאות. למצב זה אין הצדקה כלכלית, שכן אין מדובר בפטור המבוסס על מבחני הכנסה או בעיקרון של תשלום פרוגרסיבי אלא בקריטריון של מצב משפחתי.

לפיכך מוצע לחייב עקרת בית בתשלום דמי ביטוח בריאות בהתאם להכנסותיה.

לפי המוצע תחילתו של התיקון האמור יהיה ביום כ"ט בטבת התשע"ד (1 בינואר 2014) והוא יחול על דמי ביטוח המשתלמים בעד יום זה ואילך.

⁸⁶ ס"ח התשנ"ד, עמ' 156; התשע"ב, עמ' 582.

⁸⁷ ס"ח התשמ"א, עמ' 30.

⁸⁸ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128; התשע"ב, עמ' 382.

(1) בסעיף 1, בהגדרה "השר" במקום "שר התעשייה והמסחר" יבוא "שר הכלכלה";

(2) בסעיף 3, בפסקה (4) –

(א) האמור בה יסומן כפסקת משנה ("א") ובה, אחרי "ושיווק" יבוא "בסיטונות" ובמקום הסיפה החל במילים "אם כל הצדדים" יבוא "להלן – תוצרת חקלאית), ומתקיים לגבי אחד מאלה:

(1) כל הצדדים להסדר הם המגדלים של התוצרת החקלאית שאליה נוגע ההסדר;

(2) הצדדים להסדר הם מגדל אחד או יותר ורוכש תוצרת חקלאית של אותו מגדל או של אותם מגדלים, וכל כבילותיו נוגעות לשיווק בסיטונות של התוצרת החקלאית שאותו מגדל או שאותם מגדלים מכרו לרוכש;

הוראה זו לא תחול על מוצרים שיוצרו מתוצרת חקלאית כאמור; השר, בהסכמת שר החקלאות ופיתוח הכפר ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי בצו להוסיף סוגים של תוצרת חקלאית או לגרוע מהם;

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לקבוע, כי הסעיף יחול רק על תוצרת חקלאית שייצר המגדל שהוא צד להסדר ולא על תוצרת חקלאית שאינה מייצרת עצמי. באופן זה, מגדל יוכל לערוך הסדרים אופקיים עם מגדלים אחרים וכן הסדרים אנכיים, רק בהתייחס לתוצרת החקלאית שהוא גידל. במקרה שבו המגדל הוא גם משווק בסיטונות של תוצרת חקלאית של מגדלים אחרים, הוא לא יוכל לעשות הסדר כובל עם משווק אחר בנוגע לתוצרת זו.

כמו כן מוצע להוסיף הגדרה למונח "מגדל", אשר תכלול את הגורמים האלה: (א) מי ש-25% לפחות מפעילותו העסקית היא גידול תוצרת חקלאית, כך שגם גוף העוסק בפעילויות עסקיות נוספות, אך גידול מהווה חלק מהותי מכלל פעילותו, ייכלל בפטור הסטטוטורי; (ב) מי שסכום הכנסותיו השנתיות מגידול תוצרת חקלאית עולה על הסכום המזערי שקבע השר בהתייעצות עם שר האוצר ועם שר החקלאות ופיתוח הכפר, כך שמי שהכנסותיו מגידול תוצרת חקלאית הן משמעותיות מאוד, ייחשב כמגדל בלי שיהיה צורך לבחון את היחס בין פעילותו כמגדל לפעילותו האחרת; (ג) מי שעוסק בגידול תוצרת חקלאית והכנסותיו השנתיות משווק סייטונאי של תוצרת חקלאית קטנות מעשרה מיליון שקלים חדשים. זאת כדי לכלול תחת הפטור הסטטוטורי גם מגדלים אשר אינם נכללים בהגדרות לעיל ובלבד שהיקף פעילותם בשיווק סייטונאי של תוצרת חקלאית הוא מצומצם דיו, באופן שאינו מעורר חשש לחריגה מההצדקות הקבועות למתן הפטור; (ד) מי שהוא בבעלות מלאה של מגדל (כהגדרתו לעיל).

כמו כן מוצע לקבוע כי השר יקבע, בהתייעצות עם שר האוצר, שר החקלאות והממונה, את דרך החישוב של הכנסות מגידול תוצרת חקלאית ומשיווק סייטונאי של תוצרת חקלאית לצורך ההגדרה "מגדל".

הפטור הסטטוטורי הקבוע בסעיף 3(4) לחוק ההגבלים הוא רחב מדי, באשר הוא חל, שלא לצורך, גם על הסדרים כובלים לשיווק תוצרת חקלאית, בין מי שהם אינם מגדלי התוצרת אלא משווקים בסיטונות.

מצב זה הוא בלתי מידתי והוא פוגע שלא לצורך בתחרות ובציבור צרכני התוצרת החקלאית ואף בציבור המגדלים. ההצדקות העקרוניות לפטור הסטטוטורי ביחס לגידול תוצרת חקלאית ולהגנה על פעילות החקלאים אינן קמות ביחס לפעילות השיווק לבדה, באמצעות גופים עסקיים לחלוטין, שאינם חקלאים.

לפיכך מוצע לצמצם את הפטור הקיים כיום בסעיף 3(4) לחוק ההגבלים, ולקבוע כי יחול רק על הסדר שכל כבילותיו נוגעות לגידול ושיווק בסיטונות של תוצרת חקלאית שכל הצדדים לו הם המגדלים של התוצרת החקלאית שאליה נוגע ההסדר או שהם מגדל אחד או יותר ורוכש תוצרת חקלאית של אותו מגדל או של אותם מגדלים.

לפסקה (2)

מוצע לתקן את סעיף 3(4) לחוק ההגבלים באופן שיחול רק על הסדר שלפיו כל אחד מהצדדים לו הוא מגדל (כהגדרתו המוצעת) של התוצרת החקלאית שאליה נוגע ההסדר, וכן על הסדר אנכי (הסדר ספק-לקוח) שהצדדים לו הם מגדל אחד או יותר ורוכש של תוצרתו, וכל כבילותיו נוגעות לשיווק בסיטונות של התוצרת החקלאית של אותו מגדל או מגדלים.

בהתאם, משווקים סייטונאים שאינם מגדלים לא יוכלו להיות צד להסדר אופקי (כגון הסדר אופקי בין משווקים בסיטונות שעניינו קניית תוצרת חקלאית ממגדלים או מכירתה לקמעונאים). הסדרים אנכיים שכל כבילותיהם נוגעות לשיווק בסיטונות של התוצרת החקלאית שהצדדים להם הם מגדל ורוכש תוצרתו לשם שיווק סייטונאי ימשיכו להיכלל בפטור הסטטוטורי, ואילו הסדרים אנכיים אחרים יצאו מגדר הפטור.

(ב) אחרי פסקת משנה (א) יבוא:

"(ב) בסעיף זה, "מגדל" – כל אחד מאלה –

- (1) מי ש-25% לפחות מפעילותו העסקית הם גידול תוצרת חקלאית;
- (2) מי שסכום הכנסותיו השנתיות מגידול תוצרת חקלאית עולה על הסכום המזערי שקבע השר בהתייעצות עם שר האוצר ועם שר החקלאות ופיתוח הכפר;
- (3) מי שעוסק בגידול תוצרת חקלאית והכנסותיו השנתיות משיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית קטנות מעשרה מיליון שקלים חדשים;
- (4) מי שבבעלות מלאה של מגדל כאמור בפסקאות משנה (1) עד (3).

(ג) השר יקבע, בהתייעצות עם שר האוצר, שר החקלאות ופיתוח הכפר והממונה, את דרך החישוב של הכנסות מגידול תוצרת חקלאית ומשיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית לעניין ההגדרה "מגדל" שבפסקת משנה (ב).

78. תקנות ראשונות לפי סעיף 3(4) לחוק ההגבלים העסקיים בנוסחו בסעיף 77(2) לחוק זה יותקנו בתוך שישה חודשים מיום פרסומו של חוק זה.
79. תחילתו של סעיף 3(4) לחוק ההגבלים העסקיים, בנוסחו בסעיף 77(2) לחוק זה, שישה חודשים מיום פרסומו של תקנות כאמור בסעיף 78 לחוק זה.
80. בחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953⁸⁹ (בפרק זה – חוק חינוך ממלכתי), סעיף 11א – בטל.
- חוק ההגבלים העסקיים – תקנות ראשונות
- חוק ההגבלים העסקיים – תחילה
- תיקון חוק חינוך ממלכתי

ד ב ר י ה ס ב ר

בשל השוואת תנאי התקצוב של מוסדות חינוך מוכרים לא רשמיים למוסדות חינוך ממלכתיים רשמיים נוצר תמריץ שלילי למעבר של מוסדות אלה אל החינוך הממלכתי-רשמי.

במטרה לחזק את החינוך הממלכתי-רשמי וכצעד משלים למדיניות שאותה מוביל משרד החינוך בשנים האחרונות לחיזוק החינוך הרשמי, מוצע לבטל סעיף זה ולהשיב את המצב לקדמותו, לפני התיקון.

נוסחו של סעיף 11א לחוק חינוך ממלכתי, אשר מוצע כאמור לבטל הוא:

"השתתפות רשות מקומית בתקציבי מוסדות חינוך מוכרים לא רשמיים

11א. (א) קבע השר, לפי סעיף 11, סדרים ותנאים להשתתפות המדינה בתקציבי שעות הלימוד של מוסדות חינוך מוכרים לא רשמיים, בשיעור יחסי להשתתפות המדינה בתקציביהם של מוסדות חינוך רשמיים דומים (בסעיף זה – ההסדר הקובע), תשתתף רשות חינוך מקומית בתקציבי מוסדות חינוך מוכרים לא רשמיים הפועלים בתחומה בשיעור יחסי להשתתפותה בתקציביהם

סעיפים מוצע לקבוע כי בתוך שישה חודשים מיום 78 ו-79 פרסום חוק זה יקבע שר הכלכלה בתנאים הקבועים בסעיף, את דרך חישוב ההכנסות מגידול תוצרת חקלאית ומשיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית וכן את הרף הכספי להגדרת מגדל כאמור לעיל.

כמו כן, כדי לאפשר תקופת התארגנות ביחס להסדרים קיימים ולאפשר, במקרים המתאימים, את הפעולות הנחוצות להתאמתם לדרישות פרק ב' לחוק ההגבלים, מוצע לקבוע כי תחילתו של תיקון זה שישה חודשים מיום שפרסם שר הכלכלה את הצו כאמור.

סעיף 80 סעיף 11א לחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953 (בפרק זה – חוק חינוך ממלכתי), אשר נוסף לחוק חינוך ממלכתי בחוק חינוך ממלכתי (תיקון מס' 7), התשס"ז-2007 (להלן – התיקון), קובע, כי השיעורים שקבע שר החינוך, לפי סעיף 11 לחוק האמור, לעניין השתתפות המדינה בתקציבי שעות הלימוד של מוסדות חינוך מוכרים לא רשמיים, יחולו גם על הרשויות המקומיות ביחס להשתתפותן בתקציבי מוסדות החינוך האמורים הפועלים בתחומן.

⁸⁹ ס"ח התשי"ג, עמ' 137; התשע"ב, עמ' 85.

נספח 5

נייר העמדה מיום 5.1.14

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

נייר עמדה

צמצום הפטור מהגבלים עסקיים על

תוצרת חקלאית

תיקון לס' 3(4) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

התנועה למען איכות השלטון (ע"ר)

ד' שבט התשע"ד

05.01.2014

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

אנו תומכים בצמצום הפטור מחוק ההגבלים עסקיים (להלן: החוק) שניתן כיום למגדלים ומשווקים של תוצרת חקלאית. אולם, לגישתנו ההצעה הנוכחית הינה אנמית ומרוככת מדי ביחס להצעות הקודמות ולא מהווה חלופה ראויה לקידום ושמירה על התחרות.

הפטור הקבוע היום בס'3(4) לחוק מאפשר הסדרים כובלים בין חקלאים לבין עצמם, בין משווקים בסיטונאות לבין עצמם ובין חקלאים למשווקים בסיטונות - בכל הקשור לגידול ולשיווק תוצרת חקלאית מייצור מקומי. התיקון לחוק מונע אך ורק הסדרים כובלים בין המשווקים של התוצרת החקלאית ולא מטפל בשני המישורים האחרים.

לאור המאפיינים הייחודיים של השוק, ציבור המגדלים הוא החוליה החלשה ובעלת כוח המיקוח הקטן ביותר בשרשרת הייצור והשיווק של התוצרת החקלאית. חולשה זו של המגדלים היא שיוצרת את הבסיס לניצול לרעה של הפטור על ידי המשווק, מה שמוביל לבסוף לעלות גבוהה יותר של התוצרת לצרכן. אולם, ההסדר המוצע לא פועל דיו לחיזוק כוחם של המגדלים ומותיר אותם חלשים אל מול המשווקים והקמעונאים, ובכך פוגע בצורה קשה בצרכנים.

המטרות שצריכות לעמוד לנגד עינינו בבחינת הפטור הינן מצד אחד חיזוק כוחם של המגדלים הקטנים בשוק החקלאי ומנגד הגנה על הצרכנים של סחורה זו, לצערנו, ההצעה מפספסת את שתי המטרות הנ"ל.

לעמדתנו יש לשנות את התיקון מן היסוד, תוך התחשבות במספר עקרונות מרכזיים:

1. יש לבטל את הפטור הגורף הניתן כיום למשווקים ולמגדלים בשוק החקלאי.
2. יש לתת פטור סוג ספציפי רק למגדלים שנתח השוק שלהם אינו עולה על 15%.
 - בכל מקרה, אין לאפשר למגדל שהינו מונופול לזכות בפטור שכזה.
3. אין לתת פטור למשווקים של סחורות חקלאיות, אפילו אם מדובר בהסדר אנכי בין מגדל למשווק, אלא אם מדובר במשווקים שנתח השוק שלהם אינו עולה על 15%.
 - בכל מקרה, אין לאפשר למשווק שהינו מונופול לזכות בפטור שכזה.
 - הסדר כובל אופקי בין כל סוג של משווק, גם אם הוא משווק-מגדל, הינו אסור.
4. החלופה הראשונה להגדרה של "מגדל" צריכה להשתנות כך שרק מגדל שיותר מ-75% מהכנסותיו הינן מגידול תוצרת חקלאית ייכנס תחת הגדרה זו.
 - יש לבטל את החלופה השנייה והשלישית להגדרה של מיהו "מגדל".
5. יש להרחיב את תחולת הפטור לעניין מגדלים שנתח השוק שלהם קטן מ-15% כך שהוא יחול על ייצור תוצרת חקלאית ואף על עיבודה. בכל מקרה, אין לאפשר הרחבה זו בכל הנוגע למגדלים שנתח השוק שלהם גדול מ-15%.
6. במידה שהפטור לא ישתנה לפטור סוג, יש להעניק סמכות פיקוח לממונה על הגבלים עסקיים לבטל פטורים שניתנים מתוקף סעיף זה באם הם פוגעים בתחרות.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

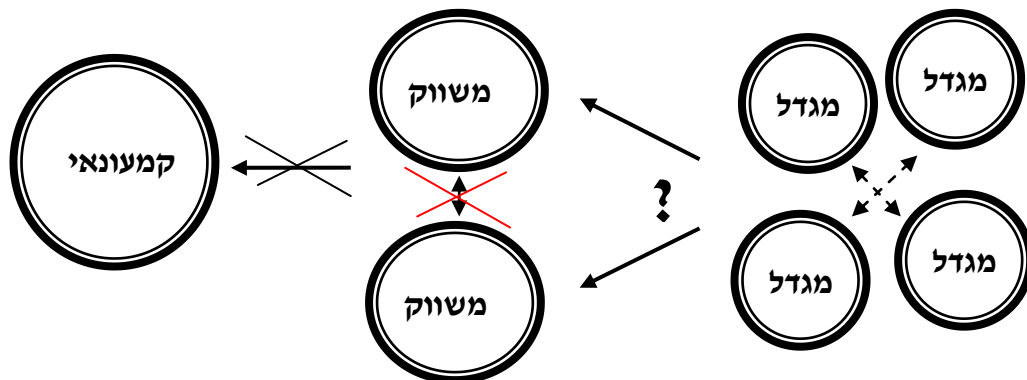
الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

אנו מברכים על הצעדים האופרטיביים שהתחוללו בחודשים האחרונים לתיקון אשר מתקשה לקרום עור וגידים במשך קרוב לחמש עשרה שנים. אין ספק כי כל צמצום של הפטורים הקבועים בחוק חיובי ומקדם את תכליותיו המקוריות של החוק - **הגנה על הציבור מפני הגבלת התחרות במשק או פגיעה בה.**

למרות זאת, התיקון לחוק שב ומזכיר כי הפטור החקלאי הינו חריג לעקרון הכללי לפיו ככל שנגביר את התחרות ניטיב עם הצרכנים. לאור זאת, אנו סבורים כי יש לבחון בזהירות את הרציונאליים העומדים בבסיס מתן הפטור ולוודא כי העקרונות הללו עודם תקפים ורלוונטיים. כמו כן, יש לוודא שהאמצעי המוצע אכן מגשים את הרציונאליים הללו. לבסוף, לאור יוקר המחיה במדינת ישראל ובייחוד לאור ההתייקרות שחלה בשנים האחרונות בכל הנוגע למחירי התוצרת החקלאית, יש לוודא כי ההסדר המוצע בתיקון מגביר את התחרות בשוק החקלאות ולא יוצר בפועל דרכים יצירתיות לעקיפתה.

התוצרת החקלאית עוברת שלושה גורמים שונים עד שהיא מגיעה מהשדה לביתו של הצרכן:

הפטור הקבוע היום בס'3(4) לחוק מאפשר הסדרים כובלים בין חקלאים לבין עצמם, בין משווקים בסיטונאות לבין עצמם ובין חקלאים למשווקים בסיטונות - בכל הקשור לגידול ולשיווק תוצרת חקלאית מייצור מקומי.¹ יש לציין שזהו למעשה הפטור היחיד הקיים בחוק כיום המתייחס לסקטור ספציפי.²

אנו מזהים כי מגמת החקיקה הנוכחית הינה לטפל בסיווג שהוא טכני במהותו ולא נוגע בלב הסוגיה. התיקון לחוק מונע אך ורק הסדרים כובלים בין המשווקים של התוצרת החקלאית ולא מטפל בשני המישורים האחרים. יש לציין, שלמרות שבמקומות רבים בעולם נהוג לתת פטור למגדלים של התוצרת החקלאית, לא נמצאה שום מדינה שמחילה פטור זה אף על המשווקים

¹ ורד דשא "הפטור החקלאי בחוק ההגבלים העסקיים: מחקר השוואתי והרהורים על היקף תחולת הפטור" הפרקליט נא 351, 349 (התשא"ע).
² שם, בעמ' 352.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

עצמם³ ולכן אין זה ברור מדוע הצעת החוק הנוכחית, בניגוד למרבית ההצעות הקודמות, מתירה פטור ביחסים בין המגדל למשווק.

למרות תמיכתנו הכללית בתיקון לחוק, אנו מסתייגים מהדרך שנבחרה וקוראים לשינוי הצעת החוק כך שזו תפעל לטובת ציבור המגדלים הקטנים וציבור הצרכנים באופן כללי.

א. האם התיקון לחוק פועל לטובת המגדלים?

ככלל, אין ספק שישנם טעמים עניינים בהגנה על ציבור המגדלים באמצעות מתן לגיטימציה להסכמים כובלים בין המגדלים לבין עצמם. שהרי, לאור המאפיינים המיוחדים של ענף החקלאות – המספר הרב של מגדלים, העובדה שמדובר בתוצרת עונתית ומתכלה וחוסר יכולת אובייקטיבית להתאים את ההיצע בטווח הקצר - נדמה כי הסדרים כובלים הם הדרך היחידה של המגדלים להתמודד עם מגבלות השוק בו הם פועלים. ההסדרים הכובלים מאפשרים לחקלאים לתאם ביניהם את הסדרי השיווק לפינוי עודפים וגורמים להם להתארגן יחד על מנת לחזק את כוח המיקוח שלהם מול קוני התוצרת (רשתות שיווק וסיטונאים). הסדרים אלה הכרחיים במיוחד לאור העובדה שהתוצרת של המגדלים הינה טרייה ובעלת חיי מדף קצרים, עובדה ששמה את המגדלים בנקודת פתיחה נמוכה מאוד במשא המתן למכירת הסחורה שלהם, שכן לולא השיווק המהיר של המשווקים, סחורתם תהיה חסרת כל ערך.⁴

למאפיינים הללו יש לצרף את העובדה שכמעט בכל שוק ישנו ניגוד עניינים מובנה בין האינטרסים של המשווקים לאינטרסים של היצרנים, שהרי כל אחד מהצדדים מעוניין למקסם את רווחיו באמצעות הקטנת רווחי חברו. בנוסף, במקרה של השוק החקלאי, יש אף להתחשב בכך שמבנה השוק בנוי כך שיש הרבה יצרנים ומעט מאוד קונים (אוליגופסוניסטי), ולכן למשווקים הרבה יותר כוח ביחס ליצרנים.⁵

לאור המאפיינים הייחודיים של השוק, ציבור המגדלים הוא החוליה החלשה ובעלת כוח המיקוח הקטן ביותר בשרשרת הייצור והשיווק של התוצרת החקלאית. חולשה זו של המגדלים היא שיוצרת את הבסיס לניצול לרעה של הפטור על ידי המשווק.⁶ מסיבה זו, נדמה כי תיקונים הנעשים בחוק אמורים לשפר את מצבם ולחזק את כוחם. אולם, כפי שיתואר לעיל, ההסדר המוצע לא פועל לחיזוק כוחם של המגדלים ומותיר אותם חלשים אל מול המשווקים והקמעונאים. מעבר לכך, ספק אם האמצעי בו בחרו להגן על המגדלים אכן ישיג את מטרתו ולא יהווה בפועל 'חרב פיפיות' אשר תביא בסופו של יום להקטנת כוחם.

³ שם, בעמ' 353.

⁴ שם, בעמ' 365.

⁵ שם, בעמ' 394.

⁶ שם, בעמ' 385.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

1. מתן פטור מחוק ההגבלים העסקיים למשווקים לא מחזק את כוח המיקוח של המגדלים

התוצרת החקלאית היא תוצר של עבודתו של חקלאי אחד. החקלאי מעוניין למכור את התוצרת שלו באופן קבוע ותדיר ולכן הוא מעוניין להתקשר בהסכמים כובלים עם חברות שיווק שבעצם יבטיחו לקנות ממנו את הסחורה מידי יום, אילו הסדרים כובלים אנכיים. אולם, מכיוון שהמגדל נמצא בעמדת כוח נמוכה יחסית במנגנון הזה, לעיתים הוא מנוצל ונאלץ להיכנע לעסקאות שאינן משרתות את האינטרסים שלו. המצב המשפטי שקיים כיום ואף בעתיד, מאפשר למגדלים להתקשר ביניהם בהסכמים כובלים אופקיים כדי שהם יוכלו להתאחד ולהוות כוח מיקוח מול המשווקים. לפי התיקון לחוק, העובדה שהמגדלים רשאים להתאחד היא שמחזקת את כוחם והופכת אותם לגורמים שווי ערך במשא ומתן.

אולם, לא נופתע אם במבחן התוצאה נגלה תופעה הפוכה, שהרי לאור העובדה ששוק המשווקים מאוד ריכוזי, ישנם מעט מאוד משווקים שיכולים להוות לקוחות פוטנציאליים עבור המגדל ולכן אין לו את האפשרות שלא להתקשר בהסכמים כובלים גרועים, משום שאם לא יפעל כך ייתכן שלא יהיו לו בכלל קונים.

משכך, אנו סבורים כי יש לבטל את הפטור הגורף החל על ההסדרים הכובלים האנכיים בין מגדלים למשווקים ולאפשר הסכמים שכאלה רק כאשר המשווק מחזיק בנתח קטן משוק השיווק.⁷ בצורה זו, החוק יעודד את המגדלים לפנות למשווקים קטנים כדי לשווק את תוצרתם ובכך יגדיל את כוח המיקוח שלהם מול המשווקים משום שכל שיהיו יותר משווקים קטנים, כך הכוח המרוכז כיום אצל מעט משווקים יפוזר ולמגדלים יהיה יותר היצע של משווקים להתקשר איתם. מהלך שכזה אף עשוי להגביר את התחרותיות ביחסים בין המשווקים השונים, שכן בניגוד למצב שקיים היום, הם יצטרכו להתחרות אחד בשני כדי להתקשר עם המגדלים הטובים ביותר.

לסיכום, בניגוד לפטור הניתן למגדלים, אין שום הצדקה למתן פטור למשווקים. פעילויות תיאום שונות בין המשווקים, כגון תיאום ויסות כמויות, אינו מהווה הצדקה לפטור גורף למשווקים בסיטונאות.⁸ זאת, לאור העובדה שהם אינם חקלאים מגדלים ולכן אינם חשופים לסכנות שהראשונים חשופים להם. בנוסף, פעילויות התיאום של המשווקים יכולות להתרחש על ידי מועצות הייצור ולכן אין סיבה ממשית להעניק למשווקים פטור שבסופו של דבר הנזק שלו עולה על התועלת. בנוסף, יש לציין, שבכלל לא מובן מאליו האם פעולות התיאום הללו הינן ראויות מלכתחילה.

⁷ לגישה דומה לזו שאנו מציעים, ראה שם, בעמ' 387.
⁸ שם, בעמ' 392.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

2. ההגדרה של "מגדל" רחבה מדי ועשויה לגרום למצב בו המגדלים הקטנים יקופחו לרעה

מעבר לכך שהתיקון לא מחזק את כוחם של המגדלים הקטנים, הוא אף עשוי לפעול לרעתם. שהרי, מכיוון שלפי הצעת התיקון "מגדל" הוא גם גורם שעיקר פעילותו הינה בתחום השיווק או בתחומים אחרים ונדרש שרק 25% מפעילותו העסקית היא גידול של תוצרת חקלאית.

במצב שכזה, לא מן הנמנע להניח שגופים משווקים גדולים יעקפו את האיסור הקבוע בחוק באמצעות הרחבת פעילותם כך שתכלול אף 25% של פעילות גידול חקלאי. לחלופין, בקלות יחסית הם פשוט ישנו באופן מזערי את הפעילות העסקית שלהם כך שהחלופות השנייה והשלישית בהצעת החוק יחולו גם עליהן. כך, גופים שהם במהותם גופים משווקים או קמעונאים יזכו לפטור הגורף לו זוכים המגדלים.

במקרה שכזה, לגופים הללו, לא תהיה כל בעיה ליצור הסדר כובל אופקי עם משווקים אחרים שהרי הם יחשבו בפועל למגדלים. לאור זאת, **קשה לטעון שהתיקון מיטיב עם המגדלים הקטנים, משום שנדמה שבסופו של יום הוא רק יביא להדרתם ולקיפוחם אל מול השחקנים החזקים בשוק.** שהרי, במצב בו המשווקים הגדולים לא כפופים לחוק, הם יכולים לקבוע ביניהם הסדרים כובלים למשל בנוגע למחיר קניית הסחורה ובמובן זה לא "לספור" את המגדלים כגורם שיש להתחשב בעמדתו.

מסיבה זו, אנו סבורים כי יש לתקן את ההגדרה של "מגדל", כך שבמקום 25% יהיה נדרש כי 75% מהכנסות הגוף יהיו מגידולים חקלאיים.

במידה ששינוי זה לא יתבצע, מנגנון הפטורים ינוצל לרעה לא רק על ידי המשווקים עצמם, אלא אף על ידי הרשתות הקמעונאיות, אשר לאורך השנים האחרונות הקימו רשתות שיווק משל עצמן כדי לחסות תחת כנפי הפטור. יש לציין שבסופו של יום הנפגעים העיקריים ממצב זה הם המגדלים, אשר נאלצים למכור את מרכולתם במחירי רעב והציבור שמשלם על הסחורה הזו סכומי עתק, כאשר הפער בין הסכומים מנוצל על ידי משפחות ההון.

כמו כן, יש להבהיר כי הסכם כובל אופקי נחשב למאוד מסוכן ולבלתי חוקי, לעומת הסדר כובל אנכי, אשר במקרים מסוימים נתפס כחוקי משום שהוא לא בהכרח פוגע בתחרות.⁹ לאור ההבדלים שצוינו, אנו סבורים כי יש להוסיף לחוק סעיף הקובע באותיות קידוש לבנה כי **הסדר כובל אופקי בין כל סוג של משווק, גם אם הוא משווק-מגדל, הינו אסור.** זאת, כדי להתמודד עם האפשרות שמשווקים ינסו לנצל את החוק, ירחיבו את פעילותם לפעילות מינימאלית בתחום הגידול ובכך יזכו לפטור גורף אף מהסדרים כובלים בתחום השיווק. לא פעם הבהיר בית המשפט

⁹ שם, בעמ' 353.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

כי ראוי שהמחוקק יקבע מבחן ברור יותר וכאשר אפשר לעשות זאת, יש מקום להסדיר איסורים שכאלה במפורש.¹⁰

יש לציין כי ישנו קשר הדוק בין מידת כוחו של המשווק למחיר הסופי בו נרכשת התוצרת על ידי הצרכן. שהרי, המשווק הוא למעשה גורם מתווך בין המגדל לצרכן, לכן ככל שכוחו של המשווק רב יותר וחולשתו של המגדל גדולה יותר, כך עולה החשש להיווצרותו של פער תיווך גדול יותר בין התמורה שמקבל המגדל עבור התוצרת לבין המחיר שישלם בסופו של דבר הצרכן.¹¹

ב. האם התיקון לחוק פועל לטובת הצרכנים?

1. חשש מפני מגדלים חזקים מדי

אנו סבורים כי הרציונאליים העומדים בבסיס התיקון לחוק בעייתיים משום שהם מבכרים הגנה גורפת על ציבור המגדלים (רציונאל שכפי שצוין ספק אם באמת יתממש) "על חשבון" התחרות המשקית והוזלת מחירי הסחורה החקלאית לצרכן הפשוט.

למרות שישנם טעמים חזקים להגנה על המגדלים, אנו מבקשים להזכיר כי לא תיתכן העדפת זרוע אחת של הציבור על חשבון הזרוע השנייה. יש לחזק את ציבור המגדלים ובעיקר את המגדלים הקטנים והחלשים בשוק, אולם אין לעודד את החקלאים לפעול באופן ריכוזי ובלתי תחרותי.

כדי להתמודד עם החשש מפני הסדרים כובלים אנכיים של מגדלים חזקים מאוד, אנו מציעים לשנות את החוק ולכלול רף מינימום של אחוז מצרפי של אחיזה בשוק. יש לציין, שהצעה זו תואמת את המגמה הכללית של דיני ההגבלים העסקיים לפיה רצוי לתת פטור לפי גודל האחיזה בשוק, דהיינו האחוז המצרפי של האחיזה בענף מסוים. גישה זו מבוססת על ההנחה שישנם גופים שההשפעה שלהם יחסית זניחה על השוק ולכן כדי לחזק אותם רצוי לאפשר להם ליצור הסכמים כובלים. המונח המקצועי של גישה זו הוא 'פטור סוג'. לגישתנו, יש להוסיף לחוק סעיף לפיו במידה שמגדל או קבוצה של מגדלים מחזיקים ביותר מ-15% מנתח השוק של התוצרת החקלאית שהם מגדלים, הם לא יהיו זכאים לפטור, ומשכך כן יהיו כפופים לחוק ההגבלים העסקיים.

יש לציין, כי קביעת פטור סוג הינה הכרחית אף לאור העובדה שאין סיבה ממשית להעניק פטור לגופים המחזיקים ביותר מ-15% מהפעילות המצרפית של ענף מסוים. שהרי, במצב שכזה, לא מדובר במגדלים חלשים, מפוזרים וחסרי כל כוח מיקוח. להפך, במצב שכזה מדובר בגופים מאוד גדולים וחזקים, שחשוב לפקח על פעילותם או לכל הפחות לא לאפשר להם לערוך הסדרים כובלים. זאת כדי לקדם את התחרות, לאפשר לגופים קטנים להיכנס לשוק ואף כדי להפחית את יוקר המחיה בישראל.

¹⁰ ת"פ (מחוזי י-ם) 960/05 מדינת ישראל-המומנה על הגבלים עסקיים נ' מרגלית, תק-מח (3)06 2336 (2006).
¹¹ ורד דשא, לעיל הי"ש 1, בעמ' 365.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

כפי שצוין, יש להיות ערים למגמה הכללית של דיני ההגבלים העסקיים בנושא. אין זה סוד כי הסיבה לפטור הינה היסטורית וקשורה לאתוס הציוני בנוגע לחשיבות ענף החקלאות בפיתוח ארץ ישראל. אנו לא כופרים בחשיבות הרציונאליים הללו, אלא רק מבקשים שהאמצעי שייבחר לקידום התכליות הללו יהיה מודרני יותר ויתאם את מגמת המשפט בנושא. **עצם זה שמדובר בתכלית ישנה והיסטורית אינה גוזרת שיש לבחור באמצעי מיושן אשר ברי לכל שייכשל.**

ג. מי מפקח על הפטור?

בחוק הנוכחי ואף בהצעת התיקון אין בכלל התייחסות למתן סמכות פיקוח לממונה על הגבלים עסקיים לפקח על חלוקת הפטורים ואף לבטל פטור מהחוק במידה שמדובר במקרה קיצוני של פגיעה בתחרות. בעקרון, באם השינויים שאנו מציעים לעיל יתקבלו, יפחתו הסיכויים שפגיעה שכזו תתרחש, אולם בכל המקרה ראוי להוסיף סעיף פיקוח שכזה, על מנת שיהיה ברור שבמקרים חריגים הממונה רשאי לשלול את הפטור אף מגורמים שעומדים בתנאי הסף שהוצעו לעיל.¹²

כמו כן, ישנה חשיבות אף לקביעת זהות הגורם שיהיה אחראי לפקח על מתן הפטור. בהסדר הקבוע בחוק הנוכחי, סמכות זו ניתנת באופן מסוים לשר החקלאות, למרות שהוא הדמות המזוהה עם הענף הספציפי. לגישתנו, יש להעביר סמכות זו לרשות מקצועית ואובייקטיבית, האמונה על תחום ההגבלים העסקיים ומומחית בבחינת הסדרים כובלים ובשמירה על התחרות במשק.¹³

¹² שם, בעמ' 354.

¹³ שם, בעמ' 389, 391.

נספח 6

אורה קורן, "הלובי החקלאי נגד הממשלה :
מנסה לצמצם את החלת חוק ההגבלים על

הענף", **The Marker**, 6.2.14

הלוּבִי החקלאי נגד הממשלה: מנסה [SEP] לצמצם את החלת חוק ההגבלים על הענף

הממשלה החליטה להחיל את חוק ההגבלים על משווקי תוצרת חקלאית ובעלי משחטות - כדי למנוע תיאום [SEP] מחירים ולהביא להוזלת מוצרים ■ החקלאים, מצדם, מנסים דווקא להרחיב את הפטור הנוכחי

07:26 06.02.2014 מאת: אורה קורן

בסוף 2012 זינקו מחירי העוף הטרי וחלקיו בכ-40%, ללא הסבר כלכלי הגיוני. רשתות השיווק דיווחו כי המשחטות הציגו מחיר אחיד - מצב שעשוי להעיד לכאורה על תיאום מחירים ביניהן. במקרים רגילים היתה רשות ההגבלים העסקיים מחליטה לבדוק מיד חשד לקרטל. ואולם, במקרה זה הרשות לא נקפה אצבע. הסיבה: החוק מאפשר למשחטות לתאם מחירים ולחלק את השוק ביניהן, מאחר שהוא אינו חל על חקלאים ועל סיטונאים שאינם חקלאים, כמו משווקי תוצרת חקלאית ובעלי משחטות. בוועדת המזון (ועדת קדמי) הגיעו למסקנה שהפטור הכפול, על חקלאים וסיטונאים, גורם לעליות מחירים, והציעו להחיל את חוק ההגבלים על הסיטונאים בענף שאינם חקלאים, כך שלא יוכלו לתאם העלאות מחירים. הממשלה אימצה את ההחלטה והיא הועברה להמשך חקיקה בוועדת הכלכלה.

את המהלך מוביל הממונה על ההגבלים העסקיים, דיויד גילה. יו"ר ועדת הכלכלה, אבישי ברוורמן, אמר לקדם את החקיקה, תוך שינויים והתאמות שיעלו בדיוני הוועדה. מעברו השני של המתרס ניצב אבשלום (אבו) וילן, מזכ"ל התאחדות החקלאים, הפועל לשינוי ההצעה הממשלתית. בנוסף, ח"כ מיקי רוזנטל (העבודה) הגיש הצעת חוק פרטית, דומה לזו של הממשלה.

בשלב זה מנסים רוזנטל וברוורמן לגשר על הפערים בין הצדדים, ללא הצלחה. מקורבים לוועדת הכלכלה אמרו כי בכוננת ברוורמן לקדם את החוק, אבל הוא מעדיף להביא אותו לאישור הכנסת כשיש לגביו הסכמה פוליטית רחבה, ולא כשהוא שנוי במחלוקת, וחלק ממתנגדיו אף יושבים בקואליציה - הלוּבִי החקלאי כולל את חבר הכנסת זבולון כלפא מהבית היהודי.

לפני כשבועיים "התפוצצה" ישיבה שיזם ברוורמן ובה השתתפו גם וילן וגילה, במטרה לקדם פשרה. בתחילת השבוע נעשה ניסיון הידברות נוסף בין דרגי עבודה, ככל הנראה עורכי הדין של שני הצדדים, שגם הוא לא צלח.

"אנחנו לא מטרפדים את הצעת החוק", אמר וילן. "ההבדלים בינינו לבין רשות ההגבלים אינם גדולים". לדבריו, בתקופת המשבר בחקלאות נכנסו לענף שותפים עסקיים שאינם חקלאים, ואין היגיון שבשל כך, חברת שיווק משותפת תחשב גוף לא חקלאי ויחול עליה חוק ההגבלים. מקורבים למגעים אמרו כי רשות ההגבלים כבר הלכה לקראת החקלאים, אבל הם רוצים יותר. לדוגמה, הרשות הסכימה לתת פטור למשווק אם חקלאים מחזיקים 51% מהחברה, במקום 100%.

כמו כן, הרשות מוכנה להמשיך להחיל את הפטור על כמה חקלאים קטנים שישווקו מוצרים יחד, ובלבד שישווקו לפחות 51% מתוצרתם. "שלא יהיה מצב שמהפטור החקלאי ייחנה מי שמגדל בצל בחצר ומוכר אותו, יחד עם תוצרת חקלאית של כמה משקים המהווים 90% מעסקיו", הסבירו מקורבים למגעים.

לדברי המקורבים, הבעיה היא בעיקר בקיבוצים שמחזיקים בגופים עסקיים שיש להם פעילות המשכית לגידולים חקלאיים, כמו גרנות ומילואות. גרנות מוחזקת על ידי 41 קיבוצים ויש לה פעילות חקלאית-תעשייתית בכ-20 מפעלים ותאגידים. בין השאר מחזיקה גרנות באמבר, השותפה (50%) בקורניש (שמחזיקה משחטות לעופות ולהודו), והן מפעילות אתרי שחיטה כמו עוף הנגב, מעוף והוד חפר. מילואות נמצאת בבעלות 24 קיבוצים בצפון. היא מחזיקה, בין השאר, במילועוף, שעוסקת בגידול, עיבוד ושיווק של פטם והודו; במילופרי – בית אריזה לאבוקדו, הדריים ופירות טרופיים; ובגליל, המשווקת פירות וירקות מהגליל. אם בחלק מגופים אלה שותפים שאינם חקלאים בשיעור של 51% מהמניות, חוק ההגבלים אמור לחול עליהם לאחר שהצעת החוק תעבור.

"הצעת החוק כפי שניסחה אותה הממשלה עלולה לפגוע בהתאגדויות שעוסקות בשיווק סיטוני ובעיקר בגרנות, המפעילה משחטות", אמרו המקורבים. "ברשות ההגבלים רואים בחומרה את שיתוף הפעולה בין המשחטות כגורם מרכזי בעליית מחיר העוף". גם ענף הבקר מתאפיין בריכוזיות גבוהה, ובחלק הארי של הענף מחזיקות תנובה וחברה בבעלות משפחת דבאח. "רוב הענף מבוסס על יבוא עגלים, והחוק עדיין לא התייחס לשאלה אם מי שמייבא ומטפל בעגלים לפני שחיתתם נחשב חקלאי, שחוק ההגבלים לא חל עליו", הוסיפו.

העז החדשה של הלובי החקלאי

בעוד שהנושאים ונותנים מנסים למצוא פשרה לשאלת שיעור אחזקות בחברה מעורבת (של חקלאי ומשקיע שאינו חקלאי), הכניס הלובי החקלאי לדיון "עז" חדשה. זו נועדה כנראה, על פי אחד המקורבים לדיונים, לטרפד את החוק, או לחלופין להרחיב את הפטור, במקום לצמצמו. "החקלאים רוצים להכניס לפטור גם עיבוד ראשוני של מוצרים חקלאיים - שלא נמצא בו כיום", אמרו מקורות נוספים. "הם טוענים שזה מקובל באירופה ובארה"ב". הכוונה היא לתהליך נוסף שעובר מוצר חקלאות טרי, כמו גירוד גזר ואריזתו בשקיות או הפרדת עלי חסה, שטיפתם ואריזתם. בעקבות כך, ברשות ההגבלים שוקלים למשוך את הצעת החוק.

"התפתח ויכוח סביב השאלה מהו עיבוד ראשוני. הם מנסים באמצעות הסעיף להגיע למצב שמשחטות יהיו פטורות מהחוק", הוסיפו. "מבחינת הרשות, הכנסת עיבוד ראשוני לחוק פירושה להרחיב את הפטור, והרשות צפויה להתנגד".

וילן מסר כי מי שמטרפד את ההסדר הם פקידי משרד האוצר, שמעוניינים לבטל את הפטור החקלאי במלואו "ולנסות לכפות על הממונה ועל יו"ר ועדת הכלכלה הצעת החלטת שבינה ובין צורכי המשק אין דבר וחצי דבר".

לדבריו, הפערים בין הממשלה לחקלאים הם בשני נושאים בלבד: בשאלה אם חקלאים בודדים יוכלו לשווק יחד תוצרת גם אם לא יקימו קואופרטיב, כנהוג במערב אירופה, ובשאלה מה דינם של בתי אריזה שמטפלים בתוצרת חקלאית, שבעבר נכנסו אליהם משקיעים פרטיים.

מלשכת יו"ר ועדת הכלכלה נמסר: "על פי החלטת ברורמן, הישיבה בנושא הפטור החקלאי תתקיים בעוד כשבועיים. בישיבת הוועדה הקודמת בנושא התברר כי בהצעה יש בעיות שדורשות תיקון, גם לדעת הממונה. לכן נפגש ברורמן עם נציגי הרשות והחקלאים בניסיון להביא לוועדה נוסח מוסכם ולאפשר את אישור הצעת החוק בכנסת".

נספח 7

אורה קורן, "ביטול הפטור לסיטונאים מחוק

ההגבלים טוב לחקלאים ולצרכנים", **The**

9.2.14, **Marker**

"ביטול הפטור לסיטונאים מחוק ההגבלים טוב לחקלאים ולצרכנים"

נשיא התאחדות האיכרים בלובי החקלאי תקף את נציגי הקיבוצים על התנגדותם לביטול הפטור לסיטונאים שאינם חקלאים: "הפטור מהחוק מנוצל לרעה על ידי גורמים עסקיים שבינם לבין חקלאות אין דבר" ■ מזכ"ל התאחדות החקלאים: "93% מהחקלאים חושבים אחרת"

07:28 09.02.2014 מאת: אורה קורן

הצעת החוק הממשלתית להחלת חוק ההגבלים העסקיים על משווקים וסיטונאים שאינם חקלאים מפלגת את הלובי החקלאי. התאחדות האיכרים בראשות דובי אמיתי ומועצת הצמחים בניהולו של צבי אלון, המייצגות בעיקר את החקלאים במושבים, תומכות בהצעת החוק. מנגד מתנגדים להצעת החוק הקיבוצים, המאוגדים בגופים עסקיים כמו גרנות ומילואות, ומייצגים על ידי התאחדות החקלאים והמזכ"ל, אבשלום וילן.

"הארגון היציג של החקלאות הפרטית תומך בהצעת החוק, ומאמין כי היא נדבר קריטי במלחמה בפערי התיווך וביוקר המחיה", אמר בסוף השבוע אמיתי. "נעשה כל שביכולתנו כדי שהצעת החוק תעבור. מי שמתנגד להצעה אינו הלובי החקלאי כי אם הלובי הקיבוצי". הצעת החוק יצרה פילוג עמוק בין החקלאים הקטנים, שרואים בחקיקה כלי משמעותי שיחזק אותם, לבין הקיבוצים, שחוששים מפירוק מערכות משולבות שבנו עם השנים ושלעדיהן, לטענת חלק מהם, קיבוצים רבים יקרסו כלכלית. חוק ההגבלים העסקיים אינו חל על ענף החקלאות. עם הנהנים מהפטור מהחוק נמנים חקלאים וכן משווקים וסיטונאים, שלא כולם חקלאים. הפטור מתחולת החוק על ענף החקלאות פירושו שהסיטונאים יכולים ליצור ביניהם הסדרים כובלים הפוגעים בתחרות, לתאם מחירים ולחלק שווקים, והתוצאה היא שהצרכנים נתקלים במחירים גבוהים יחסית למחירי שוק תחרותי.

ב-15 השנים האחרונות נעשו ניסיונות רבים לצמצם את תחולת הפטור ולהוציא מתוכו את המשווקים הסיטוניים, אך כולם כשלו. כעת מנסה רשות ההגבלים להחיל את החוק על משווקים שאינם חקלאים, אך נתקלת בהתנגדות מצד נציגי הקיבוצים. אלה טוענים כי הם מוכנים להחלת החוק על סיטונאים כמו חברות הבנות של שופרסל ומגה, אבל לא על חברות בבעלות חקלאים ואנשי עסקים. לטענתם, אנשי העסקים נכנסו לתחום כשהקיבוצים היו במשבר, ואי-אפשר להוציאם ממנו כעת.

"העובדה היא שהפטור ההיסטורי, הכולל סיטונאים, מנוצל לרעה על ידי גורמים עסקיים שבינם לבין החקלאות אין דבר וחצי דבר", אומר אמיתי. "הסובלים מהמצב הם חקלאים, התלויים בחסדיהן של רשתות השיווק הגדולות בעלות חברות בנות סיטונאיות, וכמובן הצרכנים, המהווים קהל שבו. לצערנו ישנם גם גורמים חקלאיים לכאורה בעלי אינטרסים שנהנים כלכלית מהמצב ומעוניינים לשמר אותו. כמייצגים של חקלאים אמיתיים שהם לרוב חקלאים בלבד ולא מעורבים בקבוצות הון כאלה ואחרות, אנחנו מאמינים כי מדובר במהלך מבורך, שאם ייעשה נכון יכול לשפר משמעותית את השוק הן עבור החקלאים והן עבור הצרכנים".

אלון ואמיתי מבקשים לשנות את התיקון לחוק, כך שמי שהכנסותיו קטנות מ-25-30 מיליון שקל בשנה ימשיך להיות פטור מחוק ההגבלים, לעומת רצפה של 10 מיליון שקל

שרשות ההגבלים מבקשת לקבוע. "בתנאי השוק הקיימים, מדובר בסכום קטן מאוד, שיוציא מהפטור מגדלים רבים המשווקים זה את תוצרתו של זה", כתבו אלון ואמיתי לח"כ אבישי ברוורמן, יו"ר ועדת הכלכלה של הכנסת, בסוף 2013. "סכום הגיוני שישקף נאמנה את מצב השוק יהיה הגבלה של 25–30 מיליון שקל. כך ייוותרו הסיטונאים מחוץ לפטור, אך לא ייפגעו המגדלים המשווקים באופן ישיר את תוצרתם".

השניים גם ביקשו להכיר בהשקעה של עד 15% בעסק החקלאי על ידי משקיע שותף שאינו חקלאי כלגיטימית להמשך החלת הפטור מהחוק, ולאפשר לחקלאי לשווק מוצרים של חקלאי אחר בשיעור של עד 25% מהשיווק כולו. וילן מסר בתגובה: "משקלה של התאחדות האיכרים בהתאחדות החקלאים הוא כ-7%. מנכ"ל מועצת הצמחים, צבי אלון, מתנגד לשינויים. יש החלטות של התאחדות החקלאים עם עמדות מאוד ברורות בדברים האלה. 93% מההתאחדות חושבים אחרת מהתאחדות האיכרים".

אלון אמר בתגובה: "אני עומד מאחורי המכתב. עוד אין לנו את ההבטחות בכתובים לכן אני עוד מודאג, אבל ראיתי שיש התקדמות ושבברורמן מתכוון לסגור את הנושא בעוד שבועיים. מועצת הצמחים היא גוף מרכזי בקרב החקלאים".

נספח 8

מכתב לחברי הכנסת מיום 13.2.14

תאריך: יג' אדר א', תשע"ד 13/02/2014
סומן: כ-13-12168

לכבוד
ח"כ אבישי ברוורמן
יו"ר ועדת הכלכלה

נכבדי שלום רב,

הנדון: קריאה לצמצום הפטור מחוק ההגבלים העסקיים כך שלא יחול על המשווקים של התוצרת החקלאית

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) ותנועת הצרכנים, הריני לפנות אליך כדלקמן:

1. כידוע, בימים אלה מונחת על שולחן ועדת הכלכלה הצעה לתיקון חוק ההגבלים העסקיים אשר תכליתה צמצום הפטור מהחוק שמוחל כיום על תוצרת חקלאית.
2. המשמעות של צמצום הפטור הינה שמרבית המשווקים של התוצרת החקלאית יהיו כפופים לחוק ההגבלים העסקיים ומשכך לא יוכלו לתאם מחירים, להתקשר בהסכמים כובלים או להתנהל באופן הפוגע בתחרות. יש לציין ששינוי זה תואם את הפרקטיקה הנהוגה בכל העולם, לפיה משווקים לא זכאים ליהנות מהקלות המתאפשרות למגדלי התוצרת חקלאית.¹
3. אולם, כפי שכבר התרענו בעבר, הדרך שנבחרה לתיקון החוק איננה אפקטיבית ואף עשויה להוות חרב פיפיות עבור הציבור עליו היא נועדה להגן מלכתחילה – ציבור החקלאים האמיתיים, עובדי האדמה וציבור הצרכנים כאחד.
4. לכן, אנו קוראים לשינוי הצעת החוק בהתאם לעקרונות שיפורטו להלן, על מנת שהתיקון, אשר מנסה לקרום עור וגידים כבר למעלה מ-15 שנה ואשר מדי פעם מטורפד על ידי גורמים בעלי עניין, יגשים את תכליותיו.
5. מכיוון שאנו מתנגדים בתוקף לכל ניסיון לפגוע בקידום התחרות בתחום החקלאות, אנו אף מתנגדים להצעה שעלתה בשבוע שעבר מפי גורמים אשר לכאורה מייצגים את ציבור החקלאים, לפיה יש להרחיב את הפטור מהחוק, כך שיחול אף על גופיים חקלאיים אשר

¹ ורד דשא "הפטור החקלאי בחוק ההגבלים העסקיים: מחקר השוואתי והרהורים על היקף תחולת הפטור" הפרקליט נא 349, 353 (התש"ע).

מעורבים בהם גורמי שיווק של תוצרת חקלאית. **קבלת הצעה זו תאיין הלכה למעשה את הצעת תיקון הפטור מהחוק.**

6. לא למותר להוסיף, כי לפי פרסומים שונים בתקשורת,² חלק מחברי ועדת הכלכלה מקיימים בימים אלה ישיבות פרטיות עם אותם גורמים, אשר טוענים שהם מייצגים את החקלאים, על מנת להגיע עמם לפשרה ומשכך נדמה כי הם רואים את הצעתם כהצעה לגיטימית.

7. למרות שהגורמים אשר נלחמים להרחבת הפטור מציגים עצמם כנציגי החקלאים, הרי שלאור אופי הבקשה שלהם ברי כי **הצעתם נוגדת באופן חריף את האינטרסים של החקלאים וטובתו של הציבור הרחב**. שהרי, הרחבה זו בהכרח תוביל לשימור המצב בו גורמים מאוד חזקים בשוק החקלאות, ביניהם הסיטונאים של הסחורה החקלאית, נהנים מפטור מחוק ההגבלים העסקיים שלא לצורך, באופן המעקר את כוונת החוק וסותר את מטרותיו.

8. על מנת להבין את ההשלכות החמורות של פטור זה, יש לחדד את ההבחנה בין גורמים שונים בשוק התוצרת החקלאית. כל תוצרת חקלאית מיוצרת על ידי **חקלאי** שנחשב ל'מגדל', לאחר מכן, על מנת שהתוצרת תגיע לצרכן בזמן, עליה לעבור **לגורם שיווקי** שאחראי להפיץ אותה באופן סיטונאי, כך הסחורה מגיעה **לקמעונאי** אשר מוכר את התוצרת לצרכן.

9. לפי הפטור הקבוע היום בחוק, למשווקים ולמגדלים מותר ליצור ביניהם הסדרים כובלים. כך **נוצר מצב עגום בו הפטור לא באמת משרת את אלו הזקוקים לו ביותר**; שהרי, כאשר המשווקים יכולים לתאם ביניהם מחירים, אין שום משמעות לעובדה שאף המגדלים יכולים לעשות זאת.

10. לכן, ראוי היה כי התיקון לחוק אף יביא לתיקון עולם ויפסיק להעניק יתרון לגורמים המשווקים, **גורמים אשר באופן מובהק חזקים פי כמה מהמגדלים**. שהרי, במצב בו יחסי הכוחות מלכתחילה אינם מאוזנים, אין סיבה להעניק יתרון לגורם החזק יותר במערכה.

11. לתיאום המחירים בין המשווקים השלכה דרקונית על החקלאים, אשר נאלצים למכור את סחורתם במחירי רצפה, משום שידוע להם שאף משווק לא יציע להם סכום גבוה מכך. בנוסף, לתיאום זה אף השלכה על עלות התוצרת החקלאית לצרכן, שהרי בסופו של יום, המשווקים הם אלו שקובעים את מחיר הקנייה של הסחורה, מבלי שזה קשור להיצע או לביקוש שלה.

² אורה קורן "הלובי החקלאי נגד הממשלה: מנסה לצמצם את החלת חוק ההגבלים על הענף" **TheMarker** 06.02.2014 www.themarker.com/news/1.2236655; אורה קורן "ביטול הפטור לסיטונאים מחוק ההגבלים טוב לחקלאים ולצרכנים" **TheMarker** 09.02.2014 www.themarker.com/news/macro/1.2238592

12. לאור כל זאת, ברי כי אין לאפשר פטור גורף מתחולת החוק. באם טענת "נציגי" החקלאים נכונה, ואכן מגדלים רבים מוחזקים על ידי חברות השיווק, יש לשקול הענקת פטור באופן פרטני, תוך תשומת דגש רבה על שיקולי תחרותיות. במילים אחרות, אין לתת לגורם שיווקי אשר באופן שולי אף מחזיק בגורמי גידול תוצרת חקלאית, ליהנות מהפטור.

13. על מנת להגן על האינטרסים של החקלאיים האמיתיים ושל הציבור, אשר למעשה הינם החוליה החלשה ביותר בשרשרת ייצור התוצרת החקלאית, יש לאפשר פטור רק בהתקיים החריגים הבאים:

א. יש לתת פטור סוג ספציפי למגדלים שנתח השוק שלהם אינו עולה על 15% (פטור זה יחול הן על שלב הגידול והן על שלב העיבוד של התוצרת החקלאית).

- בכל מקרה, אין לאפשר למגדל שהינו מונופול בענף מסוים לזכות בפטור שכזה.
- ב. משווקים יוכלו לזכות בפטור מהחוק, רק אם נתח השוק שלהם אינו עולה על 15%.
- בכל מקרה, אין לאפשר למשווק שהינו מונופול בענף מסוים לזכות בפטור שכזה.
- הסדר כובל אופקי בין כל סוג של משווק, גם אם הוא משווק-מגדל, הינו אסור.
- ג. רק גורם שיותר מ-75% מהכנסותיו הינן מגידול תוצרת חקלאית ייחשב ל"מגדל".

14. לסיכום, מחובתך כנציג ציבור לדאוג לקידום התחרות בענף החקלאות, תחרות אשר תוביל באופן ישיר להפחתת יוקר המחיה בחלק מרכזי וחשוב כל כך בסל ההוצאות של משקי הבית בישראל. קידום התחרות בענף לפי הצעתנו מגינה, מטפחת ומחזקת יחסית את כוחם של החקלאים באופן שיוכלו להתקיים ולפרוח יחד עם התחרות לרווחתם ולרווחת הציבור כולו.

15. על מנת לשמור על שני האינטרסים הללו – הן של החקלאים והן של ציבור הצרכנים – יש לשנות את החוק כך שיתחשב בעקרונות שפורטו במכתב זה. עקרונות המבוססים על האידיאל לפיו אין לאפשר פטור מחוק ההגבלים העסקיים לגורמי שיווק התוצרת החקלאית, פטור אשר בפועל הם אינם זקוקים לו ואשר כבר היום מנוצל לרעה על ידיהם.

16. נשמח לעמוד לשירותך לשאלות ולפרטים נוספים אודות הקריטריונים החסרים בתיקון המוצע לחוק ההגבלים העסקיים.

בכבוד רב,

נילי אבן-חן, עו"ד
מנהלת מחלקת כלכלה ומחקר
התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

איציק אלרוב
ממייסדי מחאת הקוטג'י
תנועת הצרכנים

נספח 9

נוסח רשות ההגבלים העסקיים לדיון ב-5.3.14

הצעת חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי

התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג-2013

- תיקון חוק
ההגבלים
העסקיים
77. בחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988¹ (בפרק זה – חוק ההגבלים העסקיים) –
- (1) בסעיף 1, בהגדרה "השר" במקום "שר התעשייה והמסחר" יבוא "שר הכלכלה";
- (2) בסעיף 3, בפסקה (4) –
- (א) האמור בה יסומן כפסקת משנה "א)" ובה, אחרי "ושיווק" יבוא "בסיטונות" ובמקום הסיפה החל במילים "אם כל הצדדים" יבוא "(להלן – תוצרת חקלאית), ומתקיים לגביו אחד מאלה:
- (1) כל הצדדים להסדר הם המגדלים של כל התוצרת החקלאית שאליה נוגע ההסדר;
- (2) כל הצדדים להסדר הם מגדלים של תוצרת חקלאית מאותו מין שאליו נוגע ההסדר; ובלבד שלא יהיה צד להסדר, שהוא או אדם קשור אליו הוא משווק סיטונאי של תוצרת חקלאית מאותו מין שאליו נוגע ההסדר, אשר מרבית התוצרת החקלאית כאמור שהוא משווק מקורה במגדלים אחרים, ואם הוא תאגיד מגדלים – מקורה במגדלים שאינם מחזיקים בתאגיד.
- (3) הצדדים להסדר הם מגדל אחד או יותר ורוכש תוצרת חקלאית של אותו מגדל או של אותם מגדלים, וכל כבילותיו נוגעות לשיווק בסיטונות של התוצרת החקלאית שאותו מגדל או שאותם מגדלים מכרו לרוכש;
- (ג) אחרי פסקת משנה (א) יבוא:
- "(ב) בסעיף זה,
- "אדם קשור" – כל אחד מאלה:
- (1) אדם השולט בתאגיד;
- (2) תאגיד הנשלט בידי אדם כאמור בפסקה (1);
- (3) תאגיד הנשלט בידי מי מהאמורים בפסקאות (1) ו-(2).
- "אמצעי שליטה", "החזקה", "שליטה" – כמשמעותם בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128; התשע"ב, עמ' 382.

"מגדל" – מי שעוסק בגידול תוצרת חקלאית לשיווק או תאגיד מגדלים ;
"תאגיד מגדלים" – תאגיד אשר מי שעוסקים בגידול תוצרת חקלאית לשיווק
מחזיקים לפחות 90% מאמצעי השליטה בו או מהזכות לרווחים בו, ואשר
מתקיים בו כל אחד מאלה :

(1) אם הוא תאגיד העוסק בשיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית ויש לו בעל
שליטה או שיש אדם שזכאי להשתתף ביותר ממחצית מרווחיו – בעל השליטה
או האדם האמור מגדל חלק גדול יותר מהתוצרת החקלאית המשווקת על ידי
התאגיד לעומת החלק שמגדל כל אחד מהמחזיקים בתאגיד אשר אינם
שולטים בו ; ואם יש אדם השולט בתאגיד יחד עם אחרים – חלקם המצטבר
בתוצרת החקלאית המשווקת על ידי התאגיד גדול מחלקו של כל אחד
מהמחזיקים בתאגיד שאינם שולטים בו ;

(2) מי שאינו עוסק בגידול תוצרת חקלאית לשיווק אינו שולט בתאגיד ואין לו
זכות להשתתף ביותר ממחצית מרווחיו ; ואם הוא משווק סיטונאי או משווק
קמעונאי של תוצרת חקלאית, או אדם קשור למי מהם, הוא אינו מחזיק
בתאגיד בשיעור כלשהו ;

"מין", של תוצרת חקלאית – מין מהמינים המפורטים בתוספת לחוק זה ;
השר, בהסכמת שר החקלאות ופיתוח הכפר, רשאי בצו לערוך שינויים
בתוספת.

(א) על אף האמור בפסקת משנה (א), הסדר כאמור באותה פסקה ייחשב
כהסדר כובל אם הוא אחד מאלה –

(1) הסדר שעניינו במוצרים שיוצרו מתוצרת חקלאית כאמור
בפסקת משנה (א) ;

(2) הסדר שעניינו בשיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית אשר צד
לו, לרבות אדם קשור אליו, משווק יותר ממחצית מהתוצרת
החקלאית מאותו מין בישראל ;

(ד) השר, בהסכמת שר החקלאות ופיתוח הכפר ובאישור ועדת הכלכלה של
הכנסת, רשאי בצו להוסיף סוגים של תוצרת חקלאית לסוגים המנויים בפסקת
משנה (א) או לגרוע מהם.

78. תחילתו של סעיף 3(4) לחוק ההגבלים העסקיים, כנוסחו בסעיף 277(2) לחוק זה, ששה
חודשים מיום פרסומו של חוק זה.

חוק
ההגבלים
העסקיים
– תחילה

תוספת

ההגדרה "מין, של תוצרת חקלאית" בסעיף 3(4)(ב)

פירוט	מין	סוג תוצרת חקלאית
אפונה, שעועית, לוביה, פול, לימה וקטניות אחרות שאינן מפורטות במסגרת מין אחר	קטניות	ירקות
פטרוזיליה, גד השדה (כוסברה), שומר, לוף, מנטה, אורגנו, אזוב מצוי (זעתר), אזובית פשוטה, לימונית ריחנית, לענה דרקונית (סרגון), לענה שיחנית (שיבה), מיורם, מליסה רפואית, רוזמרין רפואי, קורנית, שמיר, פפריקה, מרווה, נענה, ער אציל (דפנה), ריחן באזיל מתוק, רוקט (בן חרדל), בורגו, זנגוויל, סייגית, עולש, צתרה תרבותית ו גידולי תבלין, רפואה ובושם אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	גידולי תבלין, רפואה ובושם	
אנדיביה (עולש עלים), תרד, מנגולד, חסה, כרפס (סלרי), בצל ירוק, קנרס הגבעול (קרדוף), כנר (קנרס, ארטישוק), אספרגוס, חומעה, עירית, ריבס, חמציץ, חרדל עלים (כרוב סמרני), גרגיר הגינה, גרגיר הנחלים, לביסטיקום, מלוחית, קרמבה וירקות עלים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	ירקות עלים	
בצל יבש, תפוח אדמה, גזר, בטטה, סלק, שום, לפת, צנון, צנונית, ארטישוק ירושלמי, גזר לבן (פסטינק) וירקות שורש שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	ירקות שורש	
אבטיח, מלון	ירקות מקשה	
חציל	חציל	
פלפל, גמבה, שושקה, רומירו ופלפליים אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	פלפל לסוגיו	
עגבניה	עגבניה	
פפיו, שלפח וסולניים אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	סולניים אחרים	
ברוקולי, קולורבי, חזרת, כרוב (לסוגיו), כרובית, כרוב סיני, מצליבים אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	מצליבים	
מלפפון למאכל	מלפפון	
קישוא	קישוא	
דלעת, לופה, לופה מצולעת, ודלועיים אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	דלועיים אחרים	
תות שדה	תות שדה	
פטירות מתורבתות	פטירות	
במיה, חמנית פקעות, תירס קלחים וירקות אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	ירקות אחרים	
עגבניה לתעשייה	ירקות לתעשייה – עגבניה	
מלפפון לתעשייה	ירקות לתעשייה – מלפפון	
תירס לתעשייה	ירקות לתעשייה – תירס	
אפונה לתעשייה, שעועית לתעשייה וירקות אחרים המשווקים לתעשייה ואינם מפורטים במסגרת מין אחר	ירקות לתעשייה – אחרים	
כל פרי ממשפחת החדר	פירות הדר	פירות
תפוח, אגס, אגס אסיאני, חבוש, חבושון (מדלר), שיזף, אפרסק, נקטרינה, משמש ונשירים אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר	נשירים, למעט שקד ודובדבנים	
שקד	שקד	
דובדבן, גודגדן	דובדבנים	
רימון	רימון	

	ענבים	ענבי מאכל ויין
	בננה	בננה
	זיתים	זיתים למאכל ולשמן
	תמר	תמר
	אבוקדו	אבוקדו
	מנגו	מנגו
	תאנה	תאנה
	שסק	שסק
	אפרסמון	אפרסמון
	פירות סובטרופיים, טרופיים, אקזוטיים ואחרים	פיתאיה, אנונה, גויאבה, גויאבה תותית, פיגואה, שעונית (פסיפלורה), וואמפי, ליצ'י, אננס, פפיה, באבאקו, קרמבולה, ארגון, שיזף הודי, שיזף סיני, לונגאן, מרולה, ספודילה, ספוטה, קניסטל, פאופאו, זבוטיקבה, לוקומה, פיטנגה, פרי היאק, תפוז הקופים, תמרילו, גמבוס ופירות אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר
	פירות יער	אוכמניה, אוסנה, דמדמנית, חזרזר, פטל, תות עץ ופירות יער אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר
	אגוזים	אגוז המלך, פקאן, בטנה, מקדמיה, ספונדיאס ואגוזים אחרים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר
	פירות נוספים	אקטינידיה (קיווי), צבר תרבותי, ערמון
גידולי שדה	דגנים וקטניות לגרעינים	חיטה, שעורה, סורגום (גריריס), תירס (גריריס), חמצה (חומוס) ודגנים וקטניות אחרים לגרעינים שאינם מפורטים במסגרת מין אחר
	כותנה	כותנה (סיבים וגרעינים)
	אגוזי אדמה	אגוזי אדמה
	מספוא וקש	גידולי שדה לשחת, תחמיץ וקש
חלב	חלב בקר	חלב בקר
	חלב אחר	חלב שאינו מפורט במסגרת מין אחר
ביצים	ביצים למאכל	ביצים למאכל ולתעשייה
דבש	דבש	דבש
בקר	בקר לבשר	בקר לבשר לשחיטה ולפיטום
צאן	בשר צאן וחלב צאן	כבשים ועיזים לבשר, חלב כבשים, חלב עיזים
עופות	עופות להטלה	ביצי דגירה, אפרוחות ופרגיות להטלה
	עופות לבשר	ביצי דגירה, פטמים, אפרוחים ופרגיות לרבייה ולפיטום
	תרנגולי הודו לבשר	תרנגולי הודו לבשר, אפרוחים הודיים, תרנגולות הודו לרבייה
	אווזים וברווזים לבשר	אווזים וברווזים לבשר
דגים	דגים	דגים

נספח 10

פרוטוקול ועדת הכלכלה מיום 6.1.14

פרוטוקול מס' 167
מישיבת ועדת הכלכלה
יום שני, ה' בשבט התשע"ד (06 בינואר 2014), שעה 10:30

סדר היום:

1. פרק ט', סעיפים 77 עד 79 - הגבלים עסקיים - מתוך הצעת חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג-2013 (מ/768)
2. הצעת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון - פטור לתוצרת חקלאית), התשע"ג-2013 (פ/1627/19)

נכחו:

חברי הוועדה:

אבישי ברוורמן – היו"ר
רון הופמן
יצחק וקנין
חנא סוויד
דוד צור

ישראל חסון

מיקי רוזנטל

מוזמנים:

נעמי הימין-רייש	–	מנהלת תחום חקיקה ורגולציה, משרד הכלכלה
נטע דורפמן-רביב	–	סגנית בכירה ליועץ המשפטי, משרד האוצר
אלון מסר	–	רכז מים וחקלאות באגף התקציבים, משרד האוצר
מעין נשר	–	רפרנטית חקלאות באגף תקציבים, משרד האוצר
אביעד ניקובסקי	–	עו"ד בלשכה המשפטית, משרד האוצר
לירון נעים	–	יועץ וחקיקה כלכלי פיסקלי, משרד המשפטים
אסף אילת	–	כלכלן ראשי, רשות ההגבלים העסקיים
נועה צבי	–	עו"ד, רשות ההגבלים העסקיים
אורי שוורץ	–	יועמ"ש, רשות ההגבלים העסקיים
מארק שון	–	דובר, רשות ההגבלים העסקיים
עידית פרוים	–	עו"ד, רשות ההגבלים העסקיים
דיויד גילה	–	הממונה, רשות ההגבלים העסקיים
זוהר שמש	–	מתמחה, רשות ההגבלים העסקיים
מועמר חאגי יחיא	–	מתכנן כלכלי, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
אורי נוסבאום	–	לשכה משפטית, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
אורי צוק בר	–	מנהל תחום אסטרטגיה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
יעל קחל	–	מנהלת תחום מחקר כלכלה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
צבי אלון	–	מנכ"ל מועצת הצמחים, מועצות ייצור ושיווק
שמואל לויט	–	מנכ"ל המועצה לענף הלול, מועצות ייצור ושיווק
טומי מנור	–	יועץ משפטי, המועצה לענף הלול, מועצות ייצור ושיווק
צחי דותן	–	מנכ"ל מועצת גפן היין, מועצות ייצור ושיווק
אביתר דותן	–	מזכיר ההתאחדות מגדלי בקר לחלב, מועצות ייצור ושיווק
גיל להב	–	יועץ משפטי, מועצת גפן היין, מועצות ייצור ושיווק
אברום גלבוע	–	מנהל מדור גז"ש, ארגון עובדי הפלחה, ארגוני מגדלים
חיים חדד	–	מזכ"ל ארגון מגדלי הפרחים, ארגוני מגדלים
הרצל קרן	–	מזכ"ל איגוד משווקי פירות וירקות בישראל צריפין, ארגוני מגדלים
אברהם דניאל	–	מנכ"ל איגוד מגדלי הפרחים, ארגוני מגדלים
יצחק כהן	–	מנכ"ל ארגון מגדלי הפירות, ארגוני מגדלים
אביתר דותן	–	מזכיר ההתאחדות מגדלי בקר, ארגוני מגדלים

מנכ"ל ארגון עובדי הפלחה, ארגוני מגדלים	–	אורי נעמתי
מנכ"ל ארגון מגדלי הצאן, ארגוני מגדלים	–	איציק שניידר
מזכיר ארגון מגדלי הירקות, ארגוני מגדלים	–	אלי אהרון
מזכיר ארגון מגדלי הירקות, ארגוני מגדלים	–	מאיר יפרח
נשיא איגוד משווקי פירות וירקות בישראל צריפין, ארגוני מגדלים	–	שאול שבע
מזכיר, ארגון מגדלי הירקות, ארגוני מגדלים	–	יוסי ארזי
כלכלנית, התאחדות חקלאי ישראל	–	רחל בורושק
מזכ"ל, התאחדות חקלאי ישראל	–	אבשלום וילן
עו"ד, התאחדות חקלאי ישראל	–	דוד ויינשטיין
עו"ד, התאחדות חקלאי ישראל	–	צורי לביא
עו"ד, התאחדות חקלאי ישראל	–	עדי מרקוביץ
מזכיר איגוד משווקי הפירות והירקות, השוק הסיטונאי	–	הרצל קרן
כלכלן המועצה הישראלית לצרכנות, ארגוני צרכנים	–	שלומי דגן
כלכלן ראשי, שופרסל, רשתות שיווק	–	אסף אילת
יועצת משפטית, מגה קמעונאות, רשתות שיווק	–	עירית פיליפ
עו"ד, מגה קמעונאות, רשתות שיווק	–	זהבית שחף
יועץ משפטי, שופרסל, רשתות שיווק	–	ערן מאירי
נהג, רמי לוי שיווק השיקמה, רשתות שיווק	–	מימון אביטל
מנכל ובעלים שיווק השיקמה, רשתות שיווק	–	רמי לוי
מנהלת תחום חקיקה ומדיניות, התנועה למען איכות השלטון בישראל	–	מיקה קונר קרטן
סמנכ"ל כלכלה ומחקר, התנועה למען איכות השלטון בישראל	–	נילי אבן חן
ראש מטה, מחלבות גד שיווק, נציגי מחלבות	–	איתי ברק
נשיא התאחדות האיכרים, התאחדות האיכרים	–	דובי אמיתי
סמנכ"ל, התאחדות האיכרים	–	ישי פולק
דוברת, התאחדות האיכרים	–	סיגל כהן
יועץ משפטי, המועצה לענף הלול	–	טומי תומס מנור
רכז מדור גדי"ש, ארגון עובדי הפלחה	–	אברהם גלבוץ
חקלאי מהערבה, שונות	–	רפי ברין
חקלאי מחצבה, שונות	–	אריה עדין
אגף כלכלה, התנועה הקיבוצית, שונות	–	רזי יהל
משרד רואה חשבון, מייצג חקלאים, שונות	–	יניב כהן
יו"ר גרנות - מפעלים איזוריים, שונות	–	יצחק באדר

ייעוץ משפטי:

אתי בנדלר

מנהלת הוועדה:

לאה ורון

רישום פרלמנטרי:

אתי אפלבוים

1. פרק ט', סעיפים 77 עד 79 - הגבלים עסקיים - מתוך הצעת חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג-2013 (מ/768)
 2. הצעת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון - פטור לתוצרת חקלאית), התשע"ג-2013 (פ/1627/19)

היו"ר אבישי ברורמן:

בוקר טוב. אני פותח את הדיון. על סדר היום: פרק ט', סעיפים 77 עד 79 - הגבלים עסקיים - מתוך הצעת חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג-2013.

במקביל, יש הצעת חוק פרטית: הצעת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון – פטור לתוצרת חקלאית), של חבר הכנסת רוזנטל.

חבר הכנסת רוזנטל, אם מקובל עליך, אני מצביע עכשיו כדי שנאחד את שתי ההצעות האלה ונדון בהצעה הממשלתית. מקובל עליך?

מיקי רוזנטל:

מקובל.

היו"ר אבישי ברורמן:

מי בעד איחוד שתי ההצעות?

הצבעה

בעד – רוב

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה אושרה.

היו"ר אבישי ברורמן:

אושר פה אחד.

בבקשה להביא את זה לאישור ועדת הכנסת.

מישהו מתדרך פה עיתונאים, שיש לחץ פיזי לא מתון עלי ועל אחרים כאן כדי שאנחנו לא נעזור לצרכנים. אני חושב שמי שמתדרך את העיתונאים, עושה גם לעצמו וגם למשרד שהוא מייצג שירות דב. המטרה שלי ושל חברי הכנסת כאן זה להוריד מחירים לצרכן. בגלל זה אנחנו יושבים בוועדת יוקר המחיה. אנחנו מודעים לכך שבישראל יוקר המחיה הוא גבוה אבל אנחנו נעשה את זה בצורה האחראית ביותר, כדי שהתארגנויות שותפויות יוכלו להתקיים. התפיסה הציונית לאומית במדינת ישראל היא ששחקנים קטנים יכולים להתאגד יחד במסגרת החקלאות תישמר בישראל ולא נחריב את הדבר הזה במקביל. אז מי שמתדרך, אני חושב שהוא לא משפיע עלינו, הוא רק גורם לנו לחייך.

חוק ההגבלים העסקיים נתן עד היום פטור לענף אחד שהוא ענף החקלאות, כלומר, לעוסקים בתחום החקלאות, חקלאים מול חקלאים, משווקים סיטונאיים וחקלאים מול משווקים. מטרת הפטור היא להגן על החקלאים, שהם לרוב יחידות כלכליות קטנות ובעלות כוח מיקוח מוגבל, ולכן ניתנת להם האפשרות להתארגן ולשווק במשותף.

במקביל, ברור לנו שישנן התארגנויות במקומות אחרים, שברגע שהם פוגעים בתחרות, הם פוגעים בצרכן. המטרה של החוק הזה היא לעזור לצרכנים ובמקביל לשמור על המידתיות והשפיות כדי שבמהלך שאנחנו עושים לא נפגע בדברים שלא צריך לפגוע בהם.

פרופ' דויד גילה, בבקשה.

דיויד גילה:

תודה רבה.

הדבר הכי גרוע שיכול לקרות לצרכן בישראל או בכלל הוא קרטל, מצב שבו ספקים מתאמים ביניהם את המחירים ואת הכמויות. זאת הפגיעה הכי בוטה - - -

היו"ר אבישי ברורמן:

מכיוון שעולה נושא דחוף שקשור לוועדה הזאת בוועדת הכנסת, בשעה 11:00, יתכן שנצטרך להכריז על הפסקה קצרה.

דיויד גילה:

כאמור, הדבר הכי גרוע שיכול לקרות לצרכן הוא קרטל. קרטל הוא גם העבירה הכי חמורה בהגבלים עסקיים אם אין פטור. זאת הצורה הכי בוטה לגרום לבעיית יוקר מחייה בישראל. הדבר נכון במיוחד כאשר מדובר על מוצרי מזון טריים. זאת הפגיעה הכי חמורה שיכולה להיות בצרכן, כולל במיעוטי יכולת. מדובר בצרכים בסיסיים של כל משפחה וכל בית שחיוניים לביטחון התזונתי של כל תושב ותושב וכל אזרח ואזרח במדינת ישראל.

בכל זאת, בארצות הברית ובאירופה מקובל שלחקלאים יש פטור מהדבר הזה והם יכולים לתאם ביניהם את הכמויות ואת המחירים ויש לזה סיבות מוצדקות. אבל, שלא כמו בארצות הברית ובאירופה, בישראל יש שורה של גופים שאינם חקלאיים, שגם להם ניתן היתר לעשות קרטל כזה על חשבון הצרכנים בישראל, במוצרים כל-כך בסיסיים, כמו ביצים, בשר, עוף, דגים, ירקות, פירות דברים שכל בית צריך.

יוצא שבישראל הצרכן יכול לסבול משני קרטלים. קרטל אחד לגיטימי של החקלאים וקרטל שני, לא לגיטימי לטעמנו, של סיטונאים שאינם חקלאים.

לצד זה, כיוון שלרשתות השיווק הגדולות יש להן כובע של סיטונאים של תוצרת חקלאית, אז למשל, מגה ושופרסל יכולות לטעון שגם להן מותר לתאם רכישה של תוצרת חקלאית שהם משווקים בסיטונאות וזה יכול לפגוע משמעותית גם בתחרות בין לבין עצמן על לבו של הצרכן, שהן מוכרות פירות וירקות ובכלל.

בעצם, החוק כמו שהוא מנוסח היום, נותן לצרכן משקל אפס. מפקירים את הצרכנים בישראל לשני הקרטלים האלה, של החקלאים ושל הסיטונאים שאינם חקלאים ו בעצם מקריבים את הצרכן, כולל מיעוטי היכולת לטובת איזו קבוצה צרה של גורמים אינטרסנטיים עם לובי חזק. אותם סיטונאים שאינם חקלאים, שמבקשים, אני מניח, לא לבטל את הפטור שהם נהנים ממנו כיום, לעשות קרטלים על חשבון ציבור הצרכנים.

אז את החקלאים עצמם, בכובע שלהם כחקלאים, יש סיבות טובות לפטור וללכת לקראתם בחוק אבל אין שום סיבה לתת פטור כזה, כל-כך פוגעני לצרכן, גם למשווקים בסיטונות שאינם חקלאים. למשל, לפני פסח או לפני יום העצמאות, בעצם כיום יש הכשר בחוק לכל המשחטות של עוף, כאיש אחד, לתאם אחד עם השני ולהעלות את המחיר של העוף לאיזה רמה שהם רוצים, בצורה שמעלה משמעותית את המחיר לעוף לסופרמרקטים וכמובן לצרכן הסופי, בגלל שמשחטות נחשבות כמשווק בסיטונות וכידוע הן אינם בבעלות של החקלאים.

לשיטתנו גם החקלאים סובלים מהמצב הנוכחי, אותם חקלאים טהורים שעוסקים בחקלאות ולא חקלאים שעוסקים בעיקר בדברים אחרים כמו שיווק בסיטונאות וכדומה. החקלאים, לדעתנו, סובלים פעמיים מהפטור הנוכחי. פעם אחת הם סובלים בגלל שסיטונאים יכולים לתאם אחד עם השני גם על חשבון החקלאי וגם כדי להחליש את החקלאי ברכישה של התוצרת החקלאית מהחקלאי. פעם שנייה החקלאים סובלים בגלל שיש כאן קבוצה של גורמים שתולשים קופון קרטליסטי מהקרטל החקלאי הזה, בלי שהחקלאים הטהורים רואים מזה אגורה, בצורה שיכולה להקטין את הכמות של התוצרת החקלאית, הרבה מתחת למה שהחקלאים עצמם היו רוצים. זאת הסיבה השנייה שגם החקלאים סובלים.

אבל המטרה שלנו, כידוע, היא לטובת הצרכן והפוקוס המרכזי שלנו הוא לטובת הצרכן. לכן אנחנו מציעים לתקן פעם ולתמיד את הפטור הזה לטובת הצרכן, בצורה שהפטור יחול רק על חקלאים והוא יחול

גם על סיטונאים שנמצאים בבעלות מלאה של חקלאים, אבל הוא לא יחול על סיטונאים שהם לא בבעלות מלאה של חקלאים. סיטונאים שהם לא בבעלות של חקלאים לא יוכלו לעשות את הקרטל השני הזה על חשבון הצרכן. אנחנו חושבים שזה נדבך מרכזי ומשמעותי במלחמה של כולנו ביוקר המחיייה ולכן אני קורא לחברי הכנסת לאמץ את התיקון.

היו"ר אבישי ברורמן:

מצגת קצרה של האוצר.

אלון מסר:

(מוצגת מצגת)

אני אקצר כי הממונה על ההגבלים העסקיים היטיב לתאר את הסיטואציה.

רק כדי להכניס את הכול קצת למסגרת. בעצם, תיקון החקיקה הזה הוא בעצם חלק מהמלצות ועדת המזון של קדמי, שקמה לאחר המחאה החברתית, בין היתר. אנחנו רואים ששיעור העלייה במחירי המזון בישראל ביחס ל-OECD, גבוה יותר. זה גרף שהיו"ר והוועדה מכירים. פעם היינו יותר נמוכים ועכשיו אנחנו יותר יקרים.

זה איזה רקע כללי למטרה שאנחנו רוצים להשיג בתיקון הזה. אם מסתכלים על שרשרת המזון הטרי, מה שהחקלאות מספקת, גם צומח וגם חי, אפשר לחלק את שרשרת הערך לכמה מקטעים. כל הגידולים החקלאיים מוערכים ב-29 מיליארד שקלים, זה כולל גם יצוא. השלב הבא בשרשרת זה המשווק הסיטונאי שלוקח את התוצרת מהחקלאי. כאשר מדובר בתוצרת מהחי אז מעבדים את המזון, שוחטים או דברים אחרים וזה עובר למפעל לעיבוד מזון. אחר-כך מעבירים את זה למשווק הקמעונאי, רשתות השיווק וכדומה ובסוף זה מגיע לצרכן. אין מספר מדויק אבל כלל המזון מוערך בערך ב-70 מיליארד שקלים ואלה המספרים שאנחנו מכירים.

צריך להגיד שהחקלאי הוא רק צד אחד בשרשרת ואנחנו רואים שיש פער מאוד גדול. חלקו מוצדק כי עושים תהליך לעיבוד של המזון ואפשר להצדיק את זה. יש פערים אחרים שהיום אנחנו לא יודעים מה קורה בעולם הזה, כי כל המרחב הזה חוסה תחת הפטור מהסדר כובל.

היו"ר אבישי ברורמן:

תאמר כמה מילים על ההסדר הכובל.

דיויד גילה:

הסדר כובל הוא הסדר שעלול לפגוע בתחרות. כמו שאמרתי, יש כל מיני סוגים של הסדרים כובלים, חלקם מאוד מורכבים ובחלקם הפגיעה בתחרות היא לא מובנת מאליה וצריך לנתח כדי למצוא את זה. הסדר כובל אחד שברור לכל ילד ביסודי שהוא פוגע בצרכן זה הקרטל. בעצם המתחרים מסכימים ביניהם לא להתחרות אחד עם השני, הן על-ידי קביעת כמויות, חלוקת מכסות, חלוקת צרכנים בינם לבין עצמם או קביעת המחיר.

במקרה שלנו, הפטור חל על כל אלה. כלומר, גם לחקלאים וגם למשווקים בסיטונאות מותר לעשות הכול: לקבוע את הכמויות, לקבוע את המחיר, מכסות, חלוקת שוק, בעצם מה שהם רוצים.

היו"ר אבישי ברורמן:

תודה, ההבהרה חשובה.

אלון מסר:

למה יש איסור על הסדר כובל? בעצם, תיאום בין שחקנים לגבי המחיר, הכמות, הרווח, מאפשר לגרוף רווח עודף שבסוף מגיע לצרכנים.

היום הפטור הוא גורף. בתוך שרשרת הערך מי נהנה היום מהפטור? גם החקלאים וגם המשווקים. זה מצב שהתיקון הזה מנסה לשנות. אנחנו רואים דוגמאות בולטות למי המשווקים. בבשר יש לנו את

תנובה ודב"ח, בביצים יש את תנובה וגליקסמן. פירות וירקות יש את חב רות הבנות של כל רשתות השיווק כמו שופרסל, מגה, יינות ביתן, רמי לוי וכמובן יש את כל המשווקים הסיטונאיים שעובדים בשוק הסיטונאי בצריפין ובמקומות אחרים בארץ. בעופות יש כל מיני משחטות כמו עוף הגליל, קורניש חן, מבחר מאוד גדול.

כל החברות האלה חוסות היום תחת הפטור ויכולות לעשות את כל הדברים עליהם דיברנו קודם.

אנחנו רוצים למקד את הפטור כך שמי שיהנה מהפטור אחרי התיקון זה רק החקלאי. מי שהוא לא חקלאי לא ייהנה מהפטור הזה. למעשה, כתוצאה מהתיקון, דווקא החקלאים עצמם והחקלאים הקטנים, שהם לא משווקים אלא מי שבעיקר מגדל, מצבו היחסי אפילו ישתפר. היום כולם יכולים לחסות תחת הפטור הזה ומחר רק הוא יכול לעשות את זה. מותר לו לתאם מחירים, מותר לו לקבוע עם החברים שלו מאותו גידול מה הם רוצים לעשות. את זה אנחנו לא משנים. כל האחרים לא יוכלו לעשות את זה ולכן דווקא רואים במצב הזה שיפור במצבו של החקלאי שבאמת עוסק בחקלאות. אנחנו לא חושבים שזה יפגע בחקלאים. אנחנו חושבים שבסופו של דבר זה יהיה לטובת הצרכן וזאת גם מטרת הוועדה. רוצים לוודא שמחירי המזון יגיעו במחיר הנמוך ביותר, שיהיה מזון איכותי ובכמה שיותר בזול.

ישראל חסון:

החקלאי תלוי בכוח הקנייה, נכון? כמה אחוז, למשל בתחום הירקות, הולך דרך רשתות השיווק המרכזיות?

אלון מסר:

בערך 55%-60% מהירקות נמכרים בסוף ברשתות השיווק.

ישראל חסון:

אתה יכול לומר מה פער התיווך?

אלון מסר:

השאלה היא טובה והשאלה היא גם בין מי למי? החקלאי מוכר לסיטונאי ולפעמים הוא מוכר לרשת. לא כל הקניות נעשות על-ידי החברות הבנות של הרשת. בין החקלאי לבין הרשת עצמה אנחנו לא יודעים מספרים אבסולוטיים. יש לנו הערכות לגבי הפער בין המשווקים לבין הרשתות. הנתונים היחידים שיש היום של מועצת הצמחים, יש שאלות גדולות לגבי איך הם מחושבים. אין לנו מספרים אבסולוטיים.

אורי צוק בר:

סדר גודל של הפער בין המחיר לצרכן למחיר הסיטונאי בשוק סיטונאי - - -

ישראל חסון:

למה סיטונאי? אני רוצה יצרן. אתה עכשיו מטפל ביצרן.

אורי צוק בר:

הפער נחלק לשניים. הפער הסיטונאי הוא בין 15%-20% והפער הקמעונאי בין הרשת שמוכרת לצרכן לבין המחיר הסיטונאי – את זה אנחנו יכולים לבדוק בשוטף כי יש לנו אינדיקציה כל שבוע - בין 50%-60% מחיר צרכן ביחס למחיר סיטונאי.

זה תלוי בעונה. כשהמחיר נמוך, אז הפער האחוזי גבוה יותר. בנקודות קיצון זה גם יותר גבוה. זה גם תלוי אם מדובר ברשת שכונתית או רשת דיסקאונט וכדומה.

היו"ר אבישי ברורמן:

הנקודה ברורה. כמובן שגם המציגים מבינים שחקלאים נמצאים בקואופרטיב קטן ולפעמים הם במצוקה. מישוהו בא לעזור להם והם יכולים ליפול. לכן, בתוך הדיון הזה נשמע את כל הצדדים וננסה גם

להוריד את המחירים ואת פערי התיווך וגם לעזור ליצרנים ולחקלאים ונעשה את הדברים הנכונים לגבי גופים קטנים, קואופרטיבים ואחרים.

צבי אלון, מנכ"ל מועצת הצמחים, בבקשה.

צבי אלון:

בוקר טוב. אני רוצה להסב את תשומת לב הוועדה בשביל מה בכלל צריך את הפטור? שאלת מה זה הסדר כובל ובשביל מה צריך את הפטור? אנחנו מייצרים דברים מאוד מגוונים. הזכירו פה מוצרים של בעלי חיים, פירות, ירקות. מעל 50%-60% מהמוצרים הם מוצרים מתכלים. פרופסור גילה כל הזמן דיבר על טובת הצרכן. אם יפגעו החקלאים, טובת הצרכן תיפגע באותה מידה.

לכן אני רוצה שתבינו. בעולם יש הרבה מאוד כלים לעזור לחקלאים שמייצרים מוצרים מתכלים. מייצרים לפסח ואז שבועיים קודם יש חמסין ואין מוצרים והכול הלך. כך אנחנו חיים בחורף ובקיץ והכל ברור. יש הרבה מאוד צעדים בעולם. לפנות עשרות שנים היה גם בישראל טיפול בעודפים וטיפול במחיר מינימום ומחיר של הפניית תוצרת. כל זה עבר מהעולם. למדנו שיש כלכלה ותחרות ועם זה צריך לחיות.

פרופסור ברורמן, הכלי הזה נשאר, שהחקלאים בכספם מתמודדים עם כשלי שוק, עם זה שפתאום יש הרבה עגבניות. אז יש לנו אפשרות בכספנו לזרוק 2 טון לוואדי כדי שהמחיר לא יתמוטט ונשאיר את המינימום לקיום המשפחות שלנו.

אני רוצה לחבר את זה למצגת שהיתה פה ולנוסח של החוק, שיש בו הרבה ליקויים. אנחנו לא נגד. למרות שיש פה מגוון של יצרנים. יש קיבוצים עם מפעלים גדולים שצריך לקחת אותם בחשבון. יש את החקלאים הקטנים. לא רציתי להפריע לך כשהצגת את המצגת, אבל תחשוב איזה אבסורד אתה אומר, שהחקלאים הקטנים ייהנו מהפטור. מה יעשו שלושה חקלאים? אם אין תיאום ואין הסדר בין כל החקלאים שמייצרים את המלפפון, אז איזה שלושה חקלאים? מה הם יעשו. אתה אפילו לא חושב מה אתה אומר כשאתה אומר שלחקלאים הקטנים נשאר התיאום.

לכן, פרופסור ברורמן, צריך לקיים דיאלוג מקצועי שלא נעשה. החוק הזה הוגש בלי שמישהו דיבר מילה עם חקלאים. בקושי דיברו עם משרד החקלאות. זה כשל הכי גדול שיש. זאת נקודה קריטית העניין הזה. ישבנו לאחר מעשה עם מיקי רוזנטל והצגנו בפניו את הנתונים שאנחנו חושבים שהם נכונים לתקן את לשון החוק. לכן זה מה שצריך לעשות.

אומרים שלחקלאים מותר יהיה לתאם. רבותיי חברי הכנסת, היום אנחנו מייצרים משהו ששעה אחרי שקטפנו אותו או אספנו אותו, פרופסור גילה, זה אצל המשווקים. אז נכון שאתה אומר שמשווקים שהם בבעלות של חקלאים יכולים להמשיך ולטפל בזה. צריך להרחיב את הבעיה הזאת כי היום החקלאים לא מתאמים. אנחנו לא באפריקה בסחר חליפין. החקלאים מגדלים ועכשיו אם יש יותר מידי תפוחי אדמה או יותר מידי קישואים, אז ההתמודדות עם זה, כשאין לזה גרוש ממשלתי, זה כשהתוצרת נמצאת אצל המשווקים, צריך לתת תשובות לכל מיני לחצים שהכנסתם אותנו בהגדרת החוק. נכון, שבע פעם דיברת על הצרכן, אבל אסור לזרוק את המגדל בניסוחים שלכם.

ישבנו עם הצוות שלך ועם נשיא התאחדות האיכרים לפני שלושה ימים, לא יכולת להיות בישיבה. יש שם נקודות שהן לא בכדי לכסח את החוק אלא להיפך, כדי לשפר אותו.

היו"ר אבישי ברורמן:

אני מפא"יניק ישן, אולי האחרון שנשאר פה, שמאמין שוויתור זה כוח וגמישות זאת עוצמה. אני יודע שהיום בעידן המודרני, מאז שכל אחד רוצה להיות כחלון, זה להרביץ כמה שיותר ולקבל כותרת ראשית ואז מנצחים.

הרי כולם רוצים להעביר את החוק כדי שישפר את רווחת הצרכן. ברור שצריך לעשות תיקונים. מי שמדבר שיציע גם פתרונות.

דיויד גילה:

במה שאנחנו מציעים אין שום איסור על החקלאים להתארגן, בפרט באמצעות משווקים בסיטונאות שנמצאים בבעלותם. שנית, כן דיברנו עם משרד החקלאות. אנחנו מדברים עם משרד החקלאות כבר כמה שנים על הדבר הזה. אנחנו מתואמים לגמרי עם משרד החקלאות.

צבי אלון:

יש חקלאים גם לא במשרד החקלאות.

היו"ר אבישי ברוורמן:

הם אומרים שלפעמים משרד החקלאות מייצג את החקלאים ולפעמים לא. הם רוצים דיבור ישיר. זה מה שהם מבקשים.

רבותיי, אנחנו נעביר את החוק הזה, אם לא היום אז בעוד מספר ימים. אני חושב שנעביר אותו עם תיקונים ולכן אני רוצה שתהיה הקשבה.

לינור דויטש:

בוקר טוב. לצערי דובי אמיתי נשיא התאחדות האיכרים נמצא בחו"ל ולכן הוא לא יכול היה להגיע.

בהמשך לדבריו של צבי אלון. אני רוצה להגיד שאנחנו מברכים על החוק. אנחנו בעד החוק. אנחנו בעד צמצום הפטור. אנחנו חושבים שמטרת הפטור היא לחזור למקורות ולהחזיר את הכוח ואת הפטור לחקלאים ולמי שמגדל ולא גופים עסקיים שהתלבשו על הפטור הזה ונהנים ממנו שלא כדין.

כפי שאמר צבי אלון, היה עדיף שהיו יושבים איתנו קודם והיו מכניסים את הדברים האלה מראש לנוסח. ישבנו עם הממונה להגבלים עסקיים וישבנו עם חבר הכנסת מיקי רוזנטל והצגנו מספר סייגים מאוד קריטיים ומאוד חשובים להצעת החוק.

סך הכול קיבלנו את הרושם משני הגורמים הללו שהסייגים שלנו התקבלו והמטרה היא לא לפגוע ולא לזרוק את התינוק עם המים.

בהנחה שההגבלות והסייגים שהצגנו, שהם מאוד מאוד משמעותיים, התקבלו, אנחנו בעד צמצום הפטור ובעד החוק.

אני לא יכולה להדגיש את זה מספיק, עד כמה חשוב שהסייגים שהכנסנו לגבי הגדרות מגדל ולגבי הנושא של אפשרות להון חיצוני – הנייר נמצא בפני כל חברי הכנסת. בהנחה ששלושה-ארבעה הסייגים שהכנסנו יתקבלו, אנחנו נתמוך בכל הכוח.

אתי בנדלר:

אנחנו לא קיבלנו את המסמך.

לינור דויטש:

זה נשלח לחברי הכנסת של הוועדה.

אתי בנדלר:

אם אתם מתכתבים ישירות עם הח"כים אז אולי יש להם ואולי אין. בדרך כלל מתכתבים עם מזכירות הוועדה ואז הם מפיצים את זה.

אבשלום וילן:

אדוני היושב ראש. פנינו להבנות. אנחנו לאורך כל השנים חשדנו כנראה בכשרים אבל לא בכדי. עובדה שרק לפני שנתיים, בחוק התקציב הקודם, היה אותו ריטואל ואז הציעו לא להפריד בין החקלאים לסיטונאים אלא לקמעונאים. וראה זה פלא, כשהתחילו לרדת לעומקם של דברים – גם אז הממשלה התעקשה על הטקסטים כמו שהם.

עם כל הכבוד, אדוני הממונה. ישבתי איתך לשיחה מאוד ארוכה. ניהלנו שיחת רקע של 3 שעות על כל הנושא הזה. לצערי אני כבר 15 שנה בניסיונות לתקן את החוק ואת הבעיה האמיתית. אני מסכים עם כל

מילה שאמר הממונה. אני רוצה לומר רק דבר אחד. בסופו של יום, יש פה מערכת שנבנתה ב-70, 90 שנה. אני מאוד בעד הצרכן. אבל אם המחיר שהמערכת הזאת תשלם, כמו שאמר צבי אלון, הוא כזה שהדברים יהיו בלתי אפשריים, לא עשינו דבר. הניסוחים ההיסטוריים הם ארכאיים.

אנחנו הגשנו ליו"ר מספר ניירות עם הצעות לתיקונים. הכול מצוי פה באופן החקיקה.

היו"ר אבישי ברורמן:

זה לא מדויק. אני רוצה פתרונות ברורים שיופנו ללאה ורון. אני רוצה לסיים את הדיון הזה.

אבשלום וילן:

אין שום בעיה, הניירות ילכו למזכירות הוועדה בצורה מסודרת. הבנתי שהיום אנחנו דנים במהות ובישיבה הבאה נתחיל לקרוא את הטקסטים.

היו"ר אבישי ברורמן:

בדיוק.

אבשלום וילן:

נעביר את כל הטקסטים בצורה מסודרת ליועצת המשפטית ולמנהלת הוועדה.

אני אומר דבר מאוד פשוט. זה לא מקרה שכל פעם מנסים להיכנס לתיקון החוק הזה במקום אחר. הכוונה ראויה, הביצוע עד היום לא הצליח ולא במקרה. מדוע לא במקרה? כי רבותיי חברי הכנסת, השרשרים שקיימים היום בין החקלאים לסיטונאים ולקמעונאים, הם שרשרות כאלה ולא קבוצת ריכוז. זאת לא אי.די.בי, אלה לא פירמידות. הדברים הם הרבה יותר מורכבים. החיתוך מסוגל לפגוע בפרנסה של לא מעט חקלאים. הרי אין כוונת המחוקק כלל וכלל לשלוח חקלאים לכלא. יש כוונה למחוקק, כמו באירופה ובארה"ב, להפריד בין ההגנה על החקלאי שאין לו אפשרות אחרת לשווק לבין המערכת האחרת הקמעונאית והסיטונאית. הבנו, אנחנו לא נגד המטרה.

אני חוזר ואומר 15 שנה שזה חייב להיעשות בצורה נכונה. אם זה לא יעשה בצורה נכונה יקרו אחד משני דברים. יצטרפו לבנות פה בתי כלא ולהכניס אליהם 10,000 חקלאים וזה כנראה לא יקרה כי אין תקציב. שנית, יהיה מצב שהחוק לא יהיה מבוצע ויעקפו אותו שוב.

לכן אני מציע במלוא הרצינות. הורידו את זה פעם ראשונה לא בחוק ההסדרים. מר מסר, קודמך באוצר תמיד אמרו: רק בחוק ההסדרים, רק בחוק ההסדרים. השנה, לשמחתי, יו"ר הכנסת הוריד את זה מחוק ההסדרים ואמר שיהיה דיון רגיל. בוא נקיים דיון רגיל. נעלה את טענותינו לאחר שנעביר את זה ליועצת המשפטית ולמנהלת הוועדה בצורה מסודרת ונתמודד סעיף סעיף וניצור חוק כזה שאפשר יהיה להגשים אותו ולא יהיה רק דקלרציה. המרחק בין היכולת להגשים אותו לטובת הצרכן לבין דקלרציה, הוא מזערי. אני אנמק כשנגיע לטקסטים, אבל קחו את זה בחשבון.

היו"ר אבישי ברורמן:

עו"ד נילי אבן חן, סמנכ"ל כלכלה ומחקר בתנועה לאיכות השלטון, בבקשה.

נילי אבן חן:

אתמול בלילה הגשנו נייר עמדה בשמנו ובשם שני ארגונים נוספים.

לאה ורון:

בשתיים עשרה בלילה.

נילי אבן חן:

אנחנו מתאמצים ומשתדלים להגיב.

רציתי להגיד שכן נקטנו בשורה מאוד קונקרטיה של הצעות לפתרון. לתפיסתנו, החוק הזה הוא בבחינת "כוונות רצויות אבל מעשיך אינם רצויים", במובן הזה שכל ההצעות שנשמעו פה הן הצעות נכונות ויפות. אני חושבת שהכוונה של המשרדים הממשלתיים ובראשם הממונה על ההגבלים העסקיים לדאוג לכך שתהיה הגנה על המגדלים החקלאיים ולא לתת את הפטור הזה למשווקים היא בוודאי רצויה ונכונה. הבעיה המרכזית היא, שהחוק בנוסחו היום יוצר מן מסננת שהחורים שבה, כמעט כל אחד, בתכנון לא מאוד מורכב של יועצים בינוניים, יוכל להיכנס לתוך הצעת החוק. מה שאנחנו קוראים עכשיו בצורה מאוד יפה ומכובסת "מגדלים", כמעט כל הארגונים שאנחנו לא רוצים לתת להם פטור יוכלו להיכנס לתוכו. יהיה מאוד פשוט למשווק לדאוג ש-25% מהמבנה העסקי שלו יהיה מגדלים ובה הוא ייכנס לתוך מגדל וכאילו שהוא נכנס לקטגוריה שבה אנחנו מעוניינים להקל ולתת להם לכאורה יתרון. אנחנו נצא עם חוק ועם הצהרות אבל הלכה למעשה - - -

היו"ר אבישי ברורמן:

יש לכם הצעות קונקרטיות לשיפור?

נילי אבן חן:

כן.

אני אגיד את העיקרון. הליקוי בחוק הקיים, לדעתנו, זה מתן פטור רחב וגורף למשווקים של תוצרת חקלאית בלי קשר למעמד שלהם בשוק ולסוג הכבילות. זאת אומרת שבעצם הלכה למעשה תיראו מחירים בין משווקים, שכולם חושבים שאין לזה הצדקה. הצעת החוק לא מתייחסת בכלל לגודל ולמעמד של הנהנים מהפטור וזה בניגוד לכל המגמה הקיימת בפטורי הסוג של הממונה על ההגבלים העסקיים, לתת פטור לאלה שנתחי השוק שלהם קטנים ולמנוע אותם מהמונופולים ומהשחקנים הדומיננטיים בשוק.

היו"ר אבישי ברורמן:

אני רוצה להבין. היתה הצעה. כולנו רוצים להתקדם כדי לעזור לצרכן אבל אנחנו רוצים לתת אפשרות לחקלאים קטנים להתארגן כי אחרת נפגע במגזר החקלאי. אני מבין שבהערות שלך את הולכת לכיוון ההפוך. אם זה בית שמאי וזה בית שמאי מינוס או בית הילל, את שמאי פלוס?

נילי אבן חן:

לא. אני אומרת משהו אחר לגמרי. למגדלים החקלאיים אני מוכנה לתת אפילו יותר מאשר החוק נותן היום. אני מוכנה אפילו לתת להם אפשרות לעיבוד ואני מוכנה לתת להם עוד כוח שאפילו לא נמצא כרגע בחוק.

צבי אלון:

מה זה יעזור להם? איך הם יתאמו.

היו"ר אבישי ברורמן:

אני מבקש לא להפריע.

נילי אבן חן:

מי שמפריע זה מי שכאילו דואג.

היו"ר אבישי ברורמן:

נילי בזכות דיבור.

נילי אבן חן:

הייתי רוצה לראות מחוץ לחוק בוודאי את כל המונופולים. לא יתכן שמשווק שהוא מונופול בשוק ייכנס לתוך גדרו של החוק.

היו"ר אבישי ברורמן:

תני דוגמה.

נילי אבן חן:

אני לא יכולה לתת דוגמאות ספציפיות אבל לפי נוסחו של החוק היום, משווק שהוא מונופול יכול להיכנס לגדר החוק. אני חושבת שצריך להגדיר אפילו משהו שהוא רף הרבה יותר נמוך ממונופול. אנחנו הצענו 15% בתור נפח שוק שהוא נפח שוק משמעותי. לעמדתנו, זה צריך להיות הכיוון של החוק. לא לדבר על מקטעים ואיפה אנחנו שוברים את המקטע, אלא מי שדומיננטי בשוק, מי שמשפיע על השוק, הוא צריך להיות מחוץ לשוק. בוודאי שלא 25% שמוגדר בסעיף המגדל, שזאת פשוט אפשרות לכל המשווקים שנמצאים היום להיכנס פנימה.

יש לנו עוד הערות רבות לגוף החוק.

הערה נוספת: אנחנו חושבים שצריכה להיות סמכות לממונה על ההגבלים העסקיים, במקרה שהוא רואה בחוק הקיים ובהתנהלות של השוק שיש לנו תיאום הלכה למעשה ונוצר מצב של הסדר כובל ותיאום מחירים, תהיה לו סמכות להתערב גם אם החוק בצורה הזאת לא מאפשר לו.

יצחק וקנין:

אני רוצה להתייחס למה שנילי אמרה. אני חושב שלא צריך לתקוף את מה שהיא אמרה. אני חושב שבחלק מהדברים היא צודקת לחלוטין. אני חקלאי. אני תמיד אומר שאם אנחנו רוצים להגן על הצרכן, השורה התחתונה היא כמה יעלה קילוגרם עגבניות על המדף. צריך לחשוב על מה שהיא אומרת ואני אתן את זה מהיבטים שאני מכיר היום.

אין ספק שאי-אפשר להתקדם בחקיקה הזאת אם לא יושבים עם החקלאים עצמם על-מנת לראות את כל המרחב כדי שבסופו של יום נפגע בחקלאים. אני אתן דוגמה למה שהיא אמרה מחיי היום יום. היום יש מציאות שמשווקים מסוימים הפכו להיות מגדלים. הם לא היו חקלאים מעולם. הם כבר מגדלים, גם משווקים והם עושים את כל השורה מהתחלה ועד הסוף. אני לא מדבר על כל הענפים אלא על חלק מהענפים. רבותיי, זה דווקא יכול להיות החורבן הגדול ביותר של החקלאים. אני אומר את זה כחקלאי. אם יש משהו שיכול להיות חורבן לחקלאים, זה שהמגדלים לוקחים את זה. אותו משווק הפך להיות הסיטונאי, החקלאי, הכול יחד. אם לא נעשה סדר בדברים אני חושב שנפספס גם את הצעת החוק.

לכן, היא צודקת בחלק מהדברים שהיא אמרה. אי-אפשר להרחיב את זה יותר מידי כי בסוף נגיע למצב שמישהו יהיה הקרטל מתחילתו ועד סופו.

אני חושב שצריך לשבת עם החקלאים ולראות בראייה נכונה, איך בסופו של יום אנחנו לא פוגעים בחקלאים מחד, וגם איך גורמים לכך שאותה עגבנייה שנמכרת ב-2 שקלים על-ידי החקלאים, נמכרת ב-10 שקלים על המדף.

היו"ר אבישי ברורמן:

הרצל קרן, מזכיר איגוד משווקי הפירות והירקות בישראל.

הרצל קרן:

אני מייצג את אותם 35% של המשווקים/סיטונאים שיושבים בשווקים הסיטונאים בצריפין, ירושלים, רחובות, פתח-תקוה ובאר-שבע. אנחנו מייצגים 35% מהמקטע של שיווק הפירות והירקות הסיטונאי בישראל. 55% רשתות השיווק ועוד כ-10% גופים מוסדיים.

לכאורה החוק פועל נגדי ונגד השולחים שלי, הסיטונאים והמשווקים בשווקים הסיטונאים. אני אומר לכם כאן ועכשיו שהסיטונאים בישראל, במקטע של השווקים הסיטונאיים, תומכים תמיכה מלאה בחוק. אנחנו כסיטונאים מעולם לא תיאמנו מחירים ולכן החוק לא פוגע בנו. אנחנו תומכים תמיכה מלאה.

באתי לוועדה הזאת על מנת להודיע ולהצהיר שאנחנו בעד החוק. לטעמי, הבעיה העיקרית היא דווקא במקטע של אותם 55% של שיווק פירות וירקות שבתחום השיווק של הרשתות השיווק, שמשמשות גם סיטונאיות וגם קמעוניות. למיטב ידיעתי זה לא קיים בשום מקום בעולם אלא רק בישראל. אם החוק

אכן יתמודד עם הבעיה האנומאלית של היותו של אדם גם קמעונאי וגם סיטונאי, אני חושב שאזרחי מדינת ישראל ייהנו מהחוק הזה ובסופו של יום יראו בו ברכה.

היו"ר אבישי ברורמן:

עו"ד צורי לביא, התאחדות חקלאי ישראל.

צורי לביא:

אני אתחיל מדבריו של יו"ר הוועדה שאמר שהוא המפא"ניק האחרון. לדעתי החקלאות נשארה אחת משמורות הטבע האחרונות בישראל, אם לא האחרונה, שבה ההון עוד לא גבר על העבודה. אחת הסיבות המרכזיות זה הפטור החקלאי. הפטור החקלאי הוא אחת הסיבות המרכזיות לזה שאלפי חקלאים מסוגלים לעבוד, להתארגן ביחד. צריך להבין שהחקלאות היא ענף מאוד ייחודי בעולם כולו. בחקלאות יש חוסר ודאות בייצור. יש משך זמן ארוך מאוד שבו אנחנו מגדלים. אתה לא יכול להתארגן מיום ליום, זה פרק זמן ארוך. מזג האוויר יכול להשפיע לכאן ולכאן. זה לא מצב כמו במפעל שבו אתה שם מוצר ומוציא תוצרת. פה אתה שם מוצר ואם תהיה קרה לא תהיה תוצרת.

היו"ר אבישי ברורמן:

חלק מהמוצרים הם מתכלים.

צורי לביא:

מצד שני, יש צורך עליון באוכלוסייה ליציבות באספקה. זאת אומרת, מצד אחד הייצור הוא בחוסר ודאות הרבה יותר גבוה מאשר בתעשייה, ומצד שני, הציבור, שיכול אולי בלי חולצה חדשה, לא יכול בלי כוס חלב.

כל הדברים האלה מחייבים התארגנות ומחייבים שליטה על הייצור ועל השיווק. לכן החקלאים מוכרחים להתארגן.

אפשר כמובן לייצר מצב אחר. יפתחו את הפטור החקלאי. אני רוצה להגיד לחבר הכנסת וקנין, זה כמו שאמר רבי עקיבא: "במקום חיותנו אנחנו מתייראים". אם יפתחו את הפטור החקלאי, ייווצרו פה חוות ענק דפקטו. זה מה שיהיה.

יצחק וקנין:

סליחה, אני לא אמרתי לפתוח.

אני אתן דוגמה. חבריה, אני אתכם. אני אומר שצריך לשבת עם החקלאים והדברים צריכים להיעשות בזהירות רבה. אבל, רבותיי, אני חושש גם. אני אתן דוגמה מהענף שאני עוסק בו. לקחו חקלאי בקצה, בנו לו לול גדול. הוא הקצה שלהם והם המשווקים. בסוף גם הענף הזה ייצא מהתכנון. אתם יודעים מה? קחו את הפטס. אם לא היינו עושים את הוויסות בפטס, מזמן הענף הזה היה נגמר. אני אומר לכם את זה באחריות.

צריך להגיד את האמת. אני אומר לכם שהנציגה מאיכות השלטון צודקת בחלק מהדברים. הם לא לרעת החקלאים. אני מדבר לטובת החקלאים. בשורה התחתונה שנינו יודעים שלא פעם מנצלים את זה המשווקים והקמעונאיים מנצלים את זה, אפילו לרעתנו. אתה יודע מה? יש מקרים שזה לא לטובתנו.

יושב פה רמי לוי. לפעמים הוא מוכר את העגבנייה בחצי שקל והוא קונה אותה בשקל. אני לא רוצה להגיד לך מה זה גורם בשרשרת ההפוכה. חבריה, אני מבין את הענף. לא פעם המצב הוא הפוך, וגם הוא מנצל את זה.

רבותיי, אנחנו נעזור שמפה ייצא חוק שהחקלאים לא יפגעו ממנו. אני אומר לכם את זה באחריות ומי שמכיר אותי יודע את זה. אבל, רבותיי, אל תיתנו למערכת לגרום לכך שהצרכן ישלם על עגבנייה 8-10 שקלים. אני מוכר את האבוקדו ב-2 שקלים. כמה הוא עולה על המדף? למה זה צריך להיות?

היו"ר אבישי ברוורמן:

צורי, אני מאוד מעריך אותך. אני אומר לך שהאיש הזה, פיו ולבו שווים והוא מכיר את הנושא. תקשיבו לדבר הזה. אנחנו רוצים פתרון. אנחנו רוצים פשרות חכמות אבל מצד שני הצרכן צריך לקנות עגבנייה ואבוקדו אפילו כמו את העוף בשקל אצל רמי לוי.

צורי לביא:

אני מסכים לכל מילה של חבר הכנסת וקנין. כל מה שאני אומר הוא, שאם המצב הוא כזה שיש את הפטור החקלאי, קל וחומר שהמצב יחמיר כאשר לא יהיה את הפטור לחקלאים.

יצחק וקנין:

אנחנו נדאג לחקלאים כמו שצריך.

מיקי רוזנטל:

מי רוצה לפגוע בחקלאים?

היו"ר אבישי ברוורמן:

איך מגיעים לפתרון חכם?

צורי לביא:

מכיוון שלהבנתנו, בהצעת החוק הנוכחית, הרציונל שעומד מאחוריה רוצה לשמר את החקלאים ורוצה לשמר את היכולת של החקלאי הקטן להמשיך לעבוד ולא ליצור חוות ענק. אנחנו באנו בדברים עם הממונה וגם הצגנו לו את הדברים ונציג אותם גם פה, כדי לתקן את הפטור.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תן לנו את רוח ההתאחדות.

צורי לביא:

צריך לשים את המונח מגדל איפה שהוא. המונח מגדל זה מגדל וגם התארגנויות של מגדלים. מגדל קטן לבד לא יכול לעשות כלום. אין בישראל מגדלים גדולים. אין מגדל גדול בישראל. המגדל הכי גדול הוא קטן. אין מישהו פה ששולט. אין מגדל גדול ומוכרחים להתארגן. אתה רוצה לארוז? אתה לא יכול להקים לבד, אתה צריך בית אריזה של מספר חקלאים. זאת התארגנות חקלאית. זה דבר אחד.

רמי לוי:

יש מגדלים גדולים.

יצחק וקנין:

אני חוזר ואומר את הדברים. רבותיי, אם לא היינו מווסתים את ענף הפטם במדגרות, אז חלק מאותם מגדלי פטם – הוא לא חקלאים, הם בנו לחקלאי 18 יחידות גדולות. אני לא אגיד שמות כדי לפגוע באף אחד. מה קורה בפועל? החקלאים הקטנים היו נמחקים מזמן בשיטה הזאת. יש לו כבר מכון תערוכת, הוא מגדל. הוא רק מחזיק איזה חקלאי קטן בקצה שנותן לו את הגושפנקא לפעול. חבריה, בואו נשמור על החקלאים באמת.

ישראל חסון:

לגבי החוות בטקסס, מספרים שבעל חווה מטקסס בא לבקר את בן דוד שלו בעל חווה מיבנאל. הוא שואל אותו: מה זאת החווה שלך? עונה לו היבנאלי: אתה רואה את עמוד החשמל? את העץ? את הפרה? איפה שאנחנו עומדים. אומר לו הטקסני: תשמע, אצלי אני נכנס בבוקר עם הזריחה לצד אחד של החווה, השמש שוקעת אני רואה את הצד השני. אז היבנאלי עונה לו: גם לי לפני שנה היה אוטו כזה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

את הבדיחה הזאת סיפרו על הפגישה שהיתה בין לוי אשכול לבין לינדון ג'ונסון.

צורי לביא:

אנחנו נכנסנו לפרטים וירדנו לרזולוציה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

מה העקרונות שהיית רוצה?

צורי לביא:

קודם כל, לשים את המונח מגדל במקום הנכון, כולל לדעת שבמקום שבו ההון שולט והמגדל הוא רק מטרת דמות, אז שזה לא יהיה. מצד שני, להבין מה זה מגדל ולהבין שהתארגנות מגדלים היא חלק אינטגרלי מהמונח מגדל.

דבר שני. מכיוון שהתהליך של הייצור והשיווק, בגלל כל הבעיות שהן אינהרנטיות לגידול החקלאי, לצורך להביא תוצרת נתונה בזמן נתון, כדי לא לייצר עליות ותנודות בשוק, במקום שבו מגדלים מתארגנים מול משווקים, זה צריך להיות בסדר. גם על זה דיברנו עם הממונה ואני חושב שדעתנו בעניין הזה לא היתה נגדנו.

דבר שלישי. אנחנו חושבים שכמו באירופה ובמדינות אחרות צריך להרחיב את זה גם לעיבוד ראשוני. כלומר, לא להשאיר את זה כמו שזה היום רק בגידול אלא גם לעיבוד ראשוני, שזה מקובל בעולם כולו.

היו"ר אבישי ברוורמן:

מה זה עיבוד ראשוני?

צורי לביא:

זאת בדיוק השאלה המשפטית המסובכת מה זה עיבוד ראשוני. תיאורטית, אם הולכים לדוגמה של חבר הכנסת וקנין, אפשר לומר שכששוחטים תרנגולת זה עיבוד ראשוני. תרנגולת זה מוצר חי וכששוחטים אותה זה עיבוד ראשוני.

ישראל חסון:

סנפרוסט?

צורי לביא:

יש פסיקה של בית המשפט העליון בעניין הזה. המושג עיבוד ראשוני הוא מושג שמקובל בעולם המערבי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

עד עכשיו זה הכול תרנגולות.

צורי לביא:

גם עיבוד של חלב לגבינה, לפחות בעולם המערבי, הוא מוכר כעיבוד ראשוני. המונח עיבוד ראשוני הוא מונח שצריך להגדיר אותו. אנחנו בהחלט צריכים להגדיר אותו בהגדרה ישראלית אבל אנחנו בעיקר מאמצים קריטריונים אירופאים. אנחנו מדברים על עיבוד ראשוני שעושים המגדלים, לא על עיבוד ראשוני שנעשה על-ידי מישהו אחר.

זה רוח ההערות שהערנו. הדבר הכי חשוב בעינינו זה להגדיר נכון את המושג מגדל. לאפשר למגדלים להתארגן גם מול משווקים. ברמת עדיפות אחרת זה להרחיב את ההגדרה לעיבוד ראשוני.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רמי לוי, בבקשה. מה צריך לעשות?

רמי לוי:

קודם כל, צריך לשמור על החקלאים, הם ערך עליון למדינת ישראל.

מצד שני, צריך לשמור גם על הצרכן כי הצרכן זה היסודות גם של המשווקים, גם של הרשתות וגם של החקלאים. אם לא יהיה צרכן שיוכל לקנות, לא יהיה חקלאי, לא משווק ולא כלום. צריך למצוא את הדרך.

לנו באופן אישי יש שיתוף פעולה עם החקלאי כדי שנביא את המוצר למדף בצורה כזאת שהצרכן יוכל לקנות את זה במחיר הוגן וטוב. בסופו של דבר, אם לא תאפשרו לנו לייצר שיתוף פעולה עם החקלאי, המחיר יעלה בין 15% ל-20%. אם נצטרך לקנות את הסחורה ביד שנייה לא יהיה לזה שום ערך ונראה שהמחירים יעלו לשמים.

לכן, כל החוק הזה, להגביל אותנו מלקנות ישירות מהחקלאים, זה יזיק קודם כל לחקלאי. לפני 30 שנה הייתי קונה בשוק הסיטונאי ואני יודע איך זה היה מתנהג בשוק הסיטונאי. החקלאי היה מביא את הסחורה שלו לסיטונאי והסיטונאי שיחק בחקלאי איך שהוא רוצה.

מאיר יפרח:

מה עכשיו אתה עושה? זה יותר טוב?

רמי לוי:

ממש לא.

מאיר יפרח:

פעם אחת מרוויח כסיטונאי ופעם אחת בתור קמעונאי.

רמי לוי:

אני לא מרוויח בתור סיטונאי, בשום פנים ואופן.

מיקי רוזנטל:

מתי אתה לובש את הכובע הזה ומתי את הכובע הזה?

רמי לוי:

פעם אחת אתם מקטרים שאני מוכר בזול ומצד שני - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

מי אדוני?

מאיר יפרח:

מזכיר ארגון מגדלי הירקות.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה תדבר אחריו. תרשום את כל הדברים ותסביר לנו. רמי לוי עשה בשוק בית ספר לכולם ועזר לכולם. תסביר איפה הוא לא צודק.

רמי לוי:

מצד אחד אתם מקטרים שאנחנו מוכרים בזול ומצד שני, אתם אומרים שצריך למכור יקר. זה לא עובד אותו דבר. אם אתה רוצה שאני אקנה סחורה ביד שנייה, באופן אוטומטי אנחנו נמכור את הסחורה במחיר יקר יותר.

מאיר יפרח:

החקלאי משלם את המחיר.

רמי לוי:

תראה לי חקלאי אחד שלא שילמתי לו את המחיר. אני מוכר מעל חיצי מיליארד שקלים ירקות ואני היחיד - - -

מאיר יפרח:

אתה חתכת את המחירים במלפפונים.

רמי לוי:

למה לא? למה לא? אם אני יכול להביא מירדן מלפפון כדי למכור את זה – בסופו של אני דואג גם לחקלאי וגם לצרכן. אתה רוצה שאני אמכור מלפפונים ב-10 שקלים?

אנחנו צריכים לשתף פעולה עם החקלאי כי החקלאי זה ערך עליון במדינת ישראל. צריך למצוא את הדרך שאנחנו בסופו של דבר נביא את הסחורה לצרכן במחיר זול והוגן כדי שכולם ירוויחו.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רמי, אתה אדם מאוד מתוחכם. לא בכדי הצלחת. יש לך גם מרץ וגם תחכום. אתה אומר: תיקח את החוק הזה שהציגו אלון מסר ופרופסור גילה, ותזרוק אותו? זה מה שאתה אומר?

רמי לוי:

אני לא יודע מה הוא אומר. אני אומר דבר אחד. כדי שנוכל למכור בזול - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

מה אתה מציע בקשר לחוק הזה?

רמי לוי:

מה, להוסיף עוד יד אחת שתמכור לנו?

היו"ר אבישי ברוורמן:

רמי, לא הבנת את החוק.

מאיר יפרח:

אמרת שרמי מתוחכם, חכם וגם עשיר.

רמי לוי:

עשיר מאוד ומעסיק 5,000 עובדים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

הדיון כאן הוא לא על רמי לוי.

קריאה:

אני לא מכיר אותו אבל אני עדיין מגן על הזכות שלו להתפרנס ולהתעשר בכבוד.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זה לא דיון על עשירים. לרמי יש את התחכום. חלק מהדברים כהרגלו נכונים וחלק לא נכונים. מאיר יפרח יתקן אותו.

מאיר יפרח:

אני חושב שמלמכור הכול בזול אפשר להתעשר בארץ וזה בסדר גמור. אני רק אומר שאת הנושא של פעם אחת להיות סיטונאי ולגזור 20% מהחקלאים ופעם שנייה לגזור 300% מהרשת, את הדבר הזה צריך לתקן.

רמי לוי:

תפסיק לספר סיפורים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רמי, אל תפריע. אתה תדבר אחר-כך.

רמי לוי:

אני מתנצל.

מאיר יפרח:

אני אומר שצריך להפריד בין הסיטונאות לבין הקמעונאות. יש 50 משווקים בשוק הסיטונאי שעל-פיהם נקבע המחיר. בפועל הם עוקפים את השוק ואז מורידים כביכול את המחירים ואחר-כך הם קובעים מחירים שהם רוצים. אני חושב שהחוק הולך בכיוון הנכון. לא צריך לשפוך את התינוק עם המים. צריך להגן על החקלאים אבל צריך לעשות הפרדה בין סיטונאי לקמעונאי.

ישראל חסון:

הם אומרים אותו דבר.

רמי לוי:

אני רוצה שתבין שאנחנו חברות ציבוריות. אנחנו מפרסמים את המאזן שלנו. אתה איש שמבין טוב מאוד במאזנים. על הירקות אנחנו מרוויחים 20% רווח גולמי. לא 300%, לא 400% ולא 500%.

מיקי רוזנטל:

כמה אתה מרוויח על מאפים?

רמי לוי:

אנחנו מרוויחים רווח גולמי 21% כללי. על הירקות אנחנו מרוויחים 20% סך הכול. אנחנו חברות ציבוריות ואנחנו מפרסמים את המאזנים שלנו.

יצחק וקנין:

זאת הצגה לא נכונה של הדברים. אני חקלאי, אני מוכר את הביצים שלי ב-13 שקלים לתבנית ועל המדף היא עולה 30 שקלים. זה מחיר מפוקח. קל וחומר עגבנייה שהיא לא במחיר מפוקח.

עכשיו אני אגיד לך איפה אתה מטעה אותנו. לרמי לוי יש רשת באמת מפוארת. שיצליח ואני מאחל לו שיעלה רק למעלה. כשאתה בונה רשת כזאת ענקית, אתה צריך להוציא הרבה כסף על כל הלוגיסטיקה. כשאתה לוקח את כל הלוגיסטיקה ואתה מגיע בירקות ל-20%, מבחינתנו הוא הרוויח על זה 150%. אני אסביר לכם למה. על החלב הוא ירוויח 15%, על השמן 5% ועל הסוכר הוא לא ירוויח בכלל כי הוא ימכור אותו במחיר שהוא קונה אותו. אני אומר לכם את זה באחריות. אין אחד שמכיר טוב יותר את שני הצדדים של המטבע.

לכן, אם בירקות הוא מרוויח 20% תדעו לכם שזה 100% רווח.

רמי לוי:

איך יכול להיות שאדם מרוויח 20% וזה נהיה 100%. אני קונה דבר בשקל - - -

יצחק וקנין:

אתה משית על הירקות שאתה מרוויח. אתה עושה סבסוד צולב בגדול.

היו"ר אבישי ברוורמן:

עוף בשקל והיתר ב-100.

דוד צור:

מה היינו רוצים, שהכול יהיה כמו שופרסל?

רמי לוי:

אני רוצה להסביר. כשאנחנו מגישים מאזן, אנחנו מגישים לפי מחלקות ולא לפי כל הסופר. במחלקת ירקות מגישים בנפרד, כי זה מהווה מעל 10% אצלנו ברשת ואנחנו מגישים את המאזן עם 20% רווח גולמי ולא יותר. זאת אומרת, שאם עלה לי מוצר בשקל, הוספנו 20%.

יצחק וקנין:

אתה היית מתפלל שבכל התחומים היית מרוויח 20%.

רמי לוי:

ממש לא. בסך הכול בכללי אני מרוויח 21%.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לסיכום, מה אתה מציע?

רמי לוי:

צריכים לשמור על החקלאי וצריכים לשתף איתו פעולה. מצד שני, אסור לנו לקנות את הסחורה ביד שנייה. צריך לקנות את הסחורה ישירות מהחקלאי כדי שנביא את זה לצרכן במחיר הוגן.

היו"ר אבישי ברורמן:

חבר הכנסת מיקי רוזנטל.

מיקי רוזנטל:

אני מבקש ממך, אדוני, שהדיון יחזור לפסים עובדתיים מגובה בנתונים. עם כל הכבוד לרמי לוי ויש כבוד רב, הוא לא הנושא של הדיון. לא נמסרו כמעט עובדות לוועדה וראוי שיהיו עובדות בפני חברי הכנסת.

קודם כל, מחירי הפירות בישראל, ואני לוקח את זה מתוך מסמך של הממ"מ שפורסם ב-2012. משנת 2005 ועד שנכתב המסמך בינואר 2012, מחירי הפירות עלו באופן ריאלי בניכוי המדדים, ב-35%, בעוד שבמדינות השוק האירופאי מדד הירקות ירד בחצי אחוז.

מדד הירקות עלה ב-10% בעוד שמחירים בשוק האירופאי ירדו ב-1.5%. חלק מהעלייה קשורה מעלייה בתשומות הייצור, בין היתר מחיר המים, אבל זה רק חלק והוא יכול להסביר את כל מה שהיה. צריך לזכור שבישראל אין מע"מ על פירות וירקות בעוד שברוב השוק האירופאי יש מע"מ שהוא אמנם מופחת.

יצחק וקנין:

יש מס מעסיקים על העובדים הזרים.

מיקי רוזנטל:

נכון יש מס מעסיקים על העובדים הזרים במדינת ישראל ויש עלייה בתשומות הייצור, אבל היא אינה מגיעה לכלל 35% וגם אתה יודע את זה טוב מאוד, חבר הכנסת וקנין.

בישראל פועלים כ-200 סיטונאים, זה לפי ה-OECD. אני לא חוזר על דברים שנאמרו פה, על חשיבות החקלאות, על הצורך שלנו להגן על החקלאים. זאת בכלל לא הסוגיה. אנחנו רוצים להגן על החקלאים ורצוי שמדינת ישראל שמסייעת לחקלאים הכי פחות מכל מדינות המערב. ראוי לסייע יותר לחקלאים ולסבסד את הפעילות שלהם וזה חשוב ביותר גם כשאנחנו מחוקקים את החוק הזה.

אבל, כאמור, מדובר במוצר מתכלה והוא חשוף למזיקים, למזג אוויר וכדומה. לא בכדי ניתן פטור ניתן בכל העולם לחקלאים. אבל, בשום מקום בעולם אין פטור לסיטונאים. במדינת ישראל, מסיבות היסטוריות כאלה ואחרות, הפטור הזה ניתן לסיטונאים וצריך לדעת איפה אנחנו חותכים את הדבר הזה בין החקלאי לסיטונאי.

חבר הכנסת חסון, שאלת על נתונים, אז אני אמסור לך את הנתונים המדויקים. כל הנתונים הם ממשד החקלאות, מהממ"מ וממחקר שעשתה גבי דשא. אם תרצה נעביר לך את כל המסמכים הרלוונטיים.

בגדול, המספרים הם כדלקמן: לפני כ-12 שנים החלק הקמעונאי היה נראה כך: שליש רשתות השיווק, שליש או קצת יותר היה בחנויות ירקות וכרבע בערך היה בשווקים. אנחנו מדברים עכשיו רק על ירקות ופירות. מלפפונים לא דומים לעגבניות כי פה יש שולחן, אבל נדבר בעובדות כי זה חשוב מאוד. המצב הזה השתנה כי רשתות השיווק לקחו את הירקות והוזילו אותם. רשת שיווק מוזילה את מחיר הירקות כשהירקן לידה נסגר. התוצאה היום היא שפחות מרבע מהירקות נמכרים ברשתות. חנויות הירקות, גורלן כמו חנויות המכולת, הן הולכות ונסגרות כי זה אינטרס של רשתות השיווק הגדולות למנוע תחרות.

יש בישראל כ-200 משווקים בסיטונאות, לפי ה-OECD. יש פגיעה מהותית במסחר שהיה אמור להיות בירקות ובפירות. פירות וירקות מגיעים לארבעה שווקים בישראל, שהגדול ביניהם הוא השוק הזמני ליד צריפין. אבל, בפועל מגיעים לשוק הזה מגיעים פחות מ-40% מהירקות והפירות, כי הרוב נסגר בעסקאות שבין החקלאות רשתות השיווק הגדולות.

צבי אלון:

15%.

מיקי רוזנטל:

עוד יותר גרוע.

עכשיו אני רוצה להסביר מה זה שוק סיטונאי נורמלי ואיך הוא עובד בפריז.

יש קניינים גדולים כמו צה"ל שרוכשים 8% מהשוק. 55% או יותר נקנה על-ידי רשתות השיווק באופן ישיר מחקלאים.

אני רוצה להסביר איך עובד שוק משוכלל. הייתי בשוק סיטונאי בפריז. נכנסות משאיות עם אבוקדו. המחשב משכלל כמה נכנס וכמה יוצא וכך נקבע המחיר.

מה קורה בישראל? מאחר ורוב הסחורה כבר לא עוברת בשוק הסיטונאי, עובר אדם מטעם מועצת הצמחים. הוא עובר בין כמה סיטונאים בשוק ושואל אם יש אבוקדו. אם אין, זה לא מבטא שום דבר לגבי מצב האבוקדו כי רוב האבוקדו, כאמור, נמכר בכלל שלא דרך השוק. המחיר נקבע בשוק אבל השוק לא מבטא את מה שקורה בפועל. אבל, כל שאר השוק המחיר שלו נקבע על-פי מה שקורה בשוק הסיטונאי, דהיינו בתקליט.

התוצאה היא, שרשתות השיווק בפועל קונות בין 20% ל-30% פחות ממחיר התקליט, זה המחיר הסיטונאי הפורמלי, ולוחצות את החקלאים באופן כזה - לחקלאים יש יתרון למכור לרשת שיווק כי זה מבטיח לו קנייה וחוסך לו את בלבול המוח של המשא ומתן. אבל, הוא משלם על-כך בין 20%-30% שהוא מקבל פחות מהשוק הסיטונאי.

אני מנסה לדבר רק על עובדות.

יצחק וקנין:

הכול נכון עד עכשיו.

מיקי רוזנטל:

השוק הסיטונאי לוקח בין 15% ל-20%. אני לא מכיר עמלה גבוהה יותר. בדקתי את זה והייתי שם מספר פעמים בכל מיני מסגרות. אני לא חושב שיש מישהו שחולק עלי.

לעומת זאת, פערי התיווך במדינת ישראל, שעליהם שאלת, מגיעים בממוצע בשנים האחרונות ל-55% או ל-60% וזה ממוצע. אם בשוק הסיטונאי לקחו 15% עד 20%, אתה מבין שברשתות השיווק לקחו 80% וזה כבר לא סביר. אלה נתונים בלתי סבירים.

זה נכון שבחלק מרשתות השיווק מוכרים את הירקות מאוד בזול. הפערים בין הרשתות מגיעים למאות אחוזים. אז מה המשמעות? יש לזה כמה וכמה משמעויות. אחד, שהפירות והירקות היו מוצר "דמפנינג", מצד אחד, ומצד שני, הפכו להיות המסחטה של הציבור, שהוא משלם מחירים בלתי סבירים על הפירות והירקות.

כאמור, אני מדבר רק על הירקות והפירות ואני מדבר על זה בכללה. לא דיברתי פה על סוג מסוים של ירקות שבהם יש דברים איומים ואולי נדבר על זה בהמשך. רצוי שהדיון יהיה בעובדות. בעובדות, פער התיווך במדינת ישראל בפן הסיטונאי – חלק מזה סיטונאי וחלק קמעוני, מפני שאנחנו נתנו לאותו גורם להיות גם סיטונאי וגם קמעונאי. אותו גורם, שבכלל לא היה אמור להיות שם, קיבל מאיתנו פטור. המשמעות היא ששופרסל סל יכולה להגיד למגה, שגם כך אין ביניהן תחרות – זה קרה בשבועות האחרונים ואני אספר את הסיפור. היה גשם והיתה קרה ואכן יש חשש לחלק מהתוצרת החקלאית. אבל זאת התוצרת שעדיין לא הגיעה לשווקים. שופרסל ומגה העלו בעשרות אחוזים את מחירי הירקות. זאת לא סחורה שהם קנו. הם תיאמו ביניהן. אני אומר את זה באחריות ואני מוכן להסיר את החסינות שלי ושיתבעו אותי.

יצחק וקנין:

לא, הוא צודק. אמרנו את זה לפני שבועיים.

מיקי רוזנטל:

רציתי להוציא את ההיבט הרגשתי מהדיון ולהביא קצת נתונים. הנתונים מצביעים על שלושה דברים: אחד, שיש פה מחירים של פירות וירקות בלתי סבירים. שניים, צריך להגן על החקלאים. שלוש, אסור להגן על הסיטונאים, שהם בעיקר אלה שיש להם זיקה גדולה לקמעונאות.

ישראל חסון:

מיקי, אני רוצה להבין. אתה אומר שאנחנו רוצים להשיג שני ערכים, שימור החקלאות ושימור המחיר לצרכן.

מיקי רוזנטל:

להוריד את המחירים לצרכן, אנחנו משלמים הרבה יותר מידי.

ישראל חסון:

כשרשת שיווק היא הסיטונאית של עצמה והיא לוקחת 80% לכאורה זה 60% מהמחיר. אתה יודע להגיד, פלוס מינוס, מה התקורות שיש לרשת שיווק בתחומים הללו? את הארנונה, את החשמל, את שכר המינימום מדינת ישראל קובעת. מה הן התקורות הללו?

מיקי רוזנטל:

אנחנו יכולים לתת את זה רק מהנתונים הרשמיים. מאחר ומדובר ברשתות הגדולות בחברות ציבוריות הן מפרסמות מאזנים. כל דבר שהוא מעל 10% הם חייבים לפרט לצרכן את הרווח הגולמי. הרווח הגולמי בירקות הן 20% אצל רמי לוי לבין 26% בשופרסל. אני לא זוכר בדיוק את הנתון, אולי הגזמתי מעט.

אבל, הרווח הגולמי הזה הוא גדול, למשל, מתחום המאפים, הוא גדול מתחום המשקאות. זה רווח גולמי במוצר שגם אצל המשווק הוא מתכלה ולא רק אצל החקלאי. אתה מחזיק חסה על המדף בסופר וחלק מהסחורה מתכלה. לכן העלויות בפירות וירקות הוא גבוה גם לקמעונאי.

ישראל חסון:

מיקי, אתה מדבר כדבר שהוא לגיטימי 20 ומשהו אחוז בסיטונאי ואתה לא מקבל את ה-20% אצל הקמעונאי.

מיקי רוזנטל:

אני לא מנהל עסקים של אף אחד. אני הייתי מעדיף שהרשתות הגדולות בכלל לא יעסקו בפירות וירקות. הצרכן הישראלי מפונק, הוא צרכן רע מאוד.

דוד צור:

לפי הדברים שלך אנחנו מגנים על הסיטונאים.

מיקי רוזנטל:

אני מגן על הסיטונאים?

דוד צור:

שואל אותך בצדק ישראל, איפה הבעיה שלך אם נאמר הקמעונאי לוקח את זה ומוכר את במחיר קצת פחות מאשר יש סיטונאי - - -

היו"ר אבישי ברורמן:

השאלה חוזרת אלינו גם בוועדת יוקר המחיה. בתוך השרשור הזה אנחנו יודעים שהמחירים גבוהים מידי. אנחנו כל פעם מנסים לשים את היד איפה זה. תסביר לנו כאן איפה הדבר המרכזי ולכן איפה התיקונים הנדרשים.

מיקי רוזנטל:

אני אסביר. קודם כל ניגע בחקלאים כי עליהם אנחנו רוצים לשמור. החקלאים הם לא מקשה אחת. יש חקלאים קטנים ויש כ-130 חקלאים גדולים במדינת ישראל. מדובר על חקלאים גדולים או קואופרטיבים חקלאיים גדולים. החקלאי הקטן אין לו שום כוח מיקוח אל מול הרשת שבאה אליו. מכתבים לו את המחיר, רוצה תקנה, לא רוצה הלך עליך.

לכן, הוא מקבל מחיר גרוע יותר מהחקלאים שהם גדולים או קואופרטיבים. לא אכפת לי אם פער התיווך קוראים לו קמעונאות או סיטונאות, אני רק אומר לכם את הדבר הבא, שהפער הקמעונאי פלוס הסיטונאי הגיע ל-80% ברשתות. לכן, מאחר ורובנו קונים את הירקות שלנו אצל הרשתות, התוצאה היא שהמחיר שאנחנו משלמים הוא גבוה באופן דרמטי. לכן צריך לחתוך את זה בנקודה - - -

ישראל חסון:

איך? אם נשאר לו 20% מהתקורות שמדינת ישראל שותפה בזה, תזיז את זה רגע הצידה, קח את התקורות - - -

מיקי רוזנטל:

תשאל אותו מה התקורות שלו בתחום אחר. הוא מרוויח 4%. שופרסל של טוענת שהם מרוויחים על כל המצות שלהם 4%. 20% זה תענוג, הלואי כל יום.

ישראל חסון:

אדם שם מיליארד שקלים רוצה להרוויח 40 מיליון.

מיקי רוזנטל:

אין לי שום בעיה שכולם ירוויחו.

היו"ר אבישי ברורמן:

אני רוצה לחדד את הסוגיה הזאת. הלוא כל הוויכוח מה זה רווח נורמלי ורווח לא נורמלי. עו"ד המאירי הציג שהרווחים של מרשתו הם בין 1% ל-3% ואצל רמי זה אולי זה 4%. אומר חבר הכנסת רוזנטל ש-20% גולמי זה חתיכת מספר.

עכשיו יסביר רמי לוי ויענה לסוגיה שהעלה מיקי רוזנטל.

רמי לוי:

אני רוצה להסביר. אנחנו מדברים פה על פירות וירקות. כשאני מדווח במאזן שלי את אחוז הרווח שלי על הפירות והירקות, אני מדווח רק על הפירות ועל הירקות. על זה אנחנו מדברים. זאת אומרת, במאזן שלי אתה רואה רווח גולמי של 20% ורווח תפעולי זה 4%.

מה זה רווח גולמי? מוצר שעולה לך שקל, הוספת 20% ואז מכרת אותו. רווח תפעולי זה אחרי כל עלויות התפעול כמו: ארנונה, חשמל, משכורות וכל הדברים האלה. בסופו של דבר נשאר לנו ביד 4% לפני מס. זה מה שנשאר לנו. ב-4% אנחנו מתחלקים עם המדינה.

היו"ר אבישי ברורמן:

אתה למעשה אומר שכל ועדת יוקר המחיה זה קשקוש כי אין פה רווחים לאף אחד.

צבי אלון:

שהוא עושה את הכסף שלו מהקניונים שהוא בונה ולא מהירקות. אני יכול בשתי מילים לפתור לך את מה שחבר הכנסת דוד צור וישראל לא מבינים. יש 3 חברות שהן הזרוע הארוכה של הרשתות ושם המיליארדים. הכול בנוי מהוצאות.

רמי לוי:

עם כל הכבוד לך, אתה פרופסור, איפה למדת? יש מציאות ויש דברים אמיתיים, לא סיפורים.

צבי אלון:

יש 3 חברות שקונות מהחקלאים בלבד. הן מכסות 55% ממה שיוצא מהחקלאים. אתה מבין את הכוח? חלק מוכרים לרמי לוי, חלק הוא לוקח לבד. הם מסכנים, יש להם 3%-4% כי הם השקיעו בקניונים ענקיים ויש שם החזר הון.

רמי לוי:

מה זה קשור בכלל? למה אתה מטעה את כולם? מה זה קשור מאזן של 3% למה שאתה מדבר? אתה יכול לספר מה שאתה רוצה לאנשים שלא מבינים. יש פה אדם שמבין, אל תספר סיפורים.

צבי אלון:

הוא משקיע בקניונים, יש לו הוצאות הון.

מיקי רוזנטל:

אם אתה רוצה שנענה לרמי לוי אז התשובה היא כזאת: הוא משתמש הרבה פעמים בירקות והרווח הגולמי שלו יורד כי באמצעותם הוא רוצה למשוך לקוחות והוא דופק את החקלאים.

רמי לוי:

גם לזה יש לי תשובה. מה הרווח הגולמי שלי הכללי?

מיקי רוזנטל:

הדיון הוא לא על הרווח שלך, אני מאוד מצטער. הדיון הוא שאתה קונה מהחקלאי עגבנייה בפחות מ-2 שקלים ומוכר אותה ב-10 שקלים, על זה הדיון.

רמי לוי:

זה לא נכון.

מיקי רוזנטל:

מה זה לא נכון? אלה הנתונים ואלה העובדות.

רמי לוי:

אתה הייתי בישיבה של איזה פאנל ותקפו אותי שאני מוכר יותר זול ממה שזה עולה לי. איך זה יכול להיות?

מיקי רוזנטל:

שני הצדדים נכונים ושניהם רעים, שניהם גרועים.

איציק בדר:

הדיון, לפי דעתי, חורג מהמסגרת שלו. אני לא חושב שמטרת הדיון היא ויכוח בין רמי לוי - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני אסביר לך מה קורה כאן. באים אנשים ואומרים: אנחנו לא מרוויחים כלום לאחר ההוצאות. מצד שני, המחירים מאוד גבוהים ואומרים שאף אחד לא מרוויח. אז אומרים שזה הכול הוצאות הייצור, מים, ארנונה וממשלה.

אבל, זה לא מסתדר. אם אתה משווה את 2005 מס ערך מוסף היה 17% והיום הוא 18%, ההוצאות לא היו שונות והמכסים ירדו. יש פה משהו בתוך הדברים האלה, שחלק מהאנשים הם בולענים. לכן כל הסיפור הוא לפרק את הבולענים.

ישראל חסון:

אתה יודע כמה ליטר מים אתה צריך כדי לגדל קילו תפוחי אדמה? 300 ליטר ליטר. אני טועה, אדוני החקלאי?

קריאה:

אתה ממעיט.

ישראל חסון:

אני בדקתי את זה וגם אני חקלאי. אני אומר לך את הדבר הבא: אני בכוונה מחדד ושואל את השאלה הזאת. תבדוק את התקורות שמדינת ישראל השיתה וכמה הן משפיעות על המחיר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתם זוכרים שבהתחלה כבר אמרתי שמה שחסר לי בדיונים הוא שלא עושים כבר שיווי משקל א', שיווי משקל ב', משתני ההחלטה, מה קורה, מי מרוויח. בדרך כלל הדברים האלה חוזרים. למי יש רווח יותר גדול? איפה הדברים האלה? עדיין זה לא כל-כך ברור עד הסוף. תחרות היא טובה אבל השאלה על מה אנחנו מדברים פה ועל זה עדיין לא קיבלתי תשובה.

דיויד גילה:

כאן התשובה שלי היא עוד יותר חדה כי אנחנו דנים כאן האם מותר או אסור לעשות קרטל. בהגדרה, קרטל מעלה את המחיר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

העקרונות מובנים. השאלה היא שאלה כללית. הקואנטיפיקציה חסרה שלי.

איציק בדר:

אני יו"ר גרנות מפעלים אזוריים. אני מייצג 42 קיבוצים, 15,000 חברים, התארגנות של חקלאים, התארגנות קואופרטיבית. אני חושב שההתארגנויות הקואופרטיביות במדינת ישראל הם היכולת והיסוד לקיום החקלאות. אני כופר בחלק מהנתונים שעלו פה. יש פה הרבה דיס אינפורמציה ומשחק בנתונים.

הגוף הזה עוסק בהרבה מאוד תחומים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

מר מסר, יש לך שקף של גרנות?

אלון מסר:

כן.

איציק בדר:

אני לא מסכים שיוציאו דברים מהקשרם.

אלון מסר:

זאת הקבוצה. זה נלקח מאתר האינטרנט שלכם.

איציק בדר:

זאת הקבוצה ואנחנו מאוד גאים בה. זאת התארגנות של כ-15,000 משפחות שכל מטרתם לבטא את יכולת ההתארגנות המשותפת כדי לחלק - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

לגבי השאלה של הקרטל. איפה אתם מעורבים בסיטונאות ובקמעונאות? איפה ישנו השרשור.

איציק בדר:

קודם כל לשאלת הקרטל. הרי לא במקרה ניתנה אפשרות למחוקק לתת פטור בהגבלים עסקיים. כבר אמר גם הממונה שבעולם נהוג לתת להתארגנות החקלאיות ולחקלאים פטור מסוגים שונים. הפטור במדינת ישראל הוא לא הרחב ביותר. הוא צריך להיות מתאים לחקלאות הישראלית.

גם בדברים שנאמרו כאן, לא היה ויכוח על-כך שצריך לתקן תיקונים ולתקן ליקויים. דרך אגב, כשמסתכלים על החקלאות בישראל אז אי-אפשר להסתכל עליה רק דרך החלון של הממונה ורק דרך החלון של הפטור. כדי לקיים את החקלאות הזאת וכדי לאפשר לחקלאים להתקיים, צריך לנקוט בכמה כלים כדי לשמור אותם ואי-אפשר רק לתקוף אותם מהזווית הצרה של הפטור.

לא בפורום הזה ובאירוע הזה אנחנו ניכנס לאותיות הקטנות. אני יודע שנציגו ישבו עם נציגי הממונה. אנחנו מציעים תיקונים מסוימים בהצעת החוק שיאפשרו להתארגנויות החקלאיות, למדיניות החקלאית שתשמר את החקלאות מצד אחד ותמנע עיוותים מצד שני.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה יכול לתת לנו את הרוח של ההמלצות?

איציק בדר:

הרוח היא פחות או יותר מה הוא חקלאי, מה היא התארגנות חקלאית ואיך להכניס בחוק כדי להמשיך לשמר את היכולת של החקלאים להתארגן. צריך להבין, מדינת ישראל כשהיא פרסה את החקלאות, היא בעצם נתנה לחקלאים כמות מוגבלת של אמצעי ייצור. בהמשך היא מפעם לפעם בשינויים פגעה בהם ובעצם היא במידה רבה שולטת על היכולת שלהם להתקיים ולהתפרנס מהחקלאות. אם החקלאים לפני עשורים רבים יכלו להתפרנס מאמצעי הייצור שלהם, היום זה כבר לא כך. היום צריך להשתמש בכלים אחרים. לכן התמונה צריכה להיות יותר רחבה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לעקרונות כולנו מסכימים. עכשיו אנחנו מנסים למצוא את נקודות הפשרה הספציפיות שבהן עדיין אנחנו נמנע קרטליזציה אבל ניתן לחקלאות ולחקלאים הקטנים את מקומם. לכן, אם אין לך משהו בדברים האלה כרגע, אז החלטות אחרות קיבלנו.

איציק בדר:

קודם כל יש לי פה את התיקונים שאנחנו מציעים באופן ספציפי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני כבר משתמש במה שאתה אומר עכשיו. מכיוון שאמרתי שבישיבה הזאת לא תתקבלנה החלטות, אני מבקש שכל מי שיש לו, מעבר לנימוקים הכלליים, הצעות תיקון ספציפיות, שיעביר את זה באמצעות מנהלת הוועדה כדי שבשבוע הבא נתכנס לפתרון.

איציק בדר:

זאת נעשה.

אני מציע שתנחה את הממונה על ההגבלים - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני לא יכול להנחות, אני יכול לבקש.

איציק בדר:

תבקש ממנו שיישב איתנו וננסה להגיע להסכמה ברוח הזאת שתשמר בעצם את שתי הקצוות. מצד אחד אנחנו רוצים לשמור על הצרכן. דרך אגב, אני חושב שהצרכן במדינת ישראל מקבל מוצרים חקלאיים ברמה העליונה ובמחירים סבירים רוב ימות השנה וברוב המוצרים. הבעיה היא בשוליים ולכן צריך לפתור אותה בשוליים.

אורי שוורץ:

אני חשוב לראות על מה מדובר. ציינת נכון, שכשמדברים על עקרונות אז כולם בעד העקרונות ואז רואים מה זה. זה לא חקלאים מסכנים. תסתכל על הקונצרנים, זה לא חקלאים קטנים.

אבשלום וילן:

איפה כתוב שחקלאי צריך להיות מסכן? אני מוחה, למחוק מהפרוטוקול. ההגדרה שלך היא שחקלאי חייב להיות מסכן.

אורי שוורץ:

התכוונתי לומר קטן.

אבשלום וילן:

אנחנו לא נתייחס לעורך דין מסכן.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אדוני אני מוחק מהפרוטוקול - - -

אתי בנדלר:

אדוני, אי-אפשר למחוק מהפרוטוקול. הוא הבהיר את דבריו וזהו.

אורי שוורץ:

תסתכל על הגוף שמבקש לשמור על הערך בשרשרת. מי יש לנו בשרשרת? יש לנו את תנובה שזה 7%, יש לנו את דור אלון שזה 8%, יש לנו את אמבר. אמבר הוא מכון המזון לבעלי חיים הכי גדול בארץ. רק שנבין מה שיש בו.

יצחק באדר :

הוא מייצג 154 קיבוצים. זה 60,000 חקלאים. זאת ההזדמנות היחידה שלהם להישאר חקלאים ולפעול.

אורי שוורץ :

זאת פעילות עסקית לגיטימית, זה בסדר גמור, אבל אל תעשו קרטלים על חשבון הציבור.

איציק בדר :

זה לא קרטל, זה קואופרטיב.

ישראל חסון :

איציק, ברשותך. בשביל להתייחס להצעת החוק הממשלתית אני צריך לעזוב את הסיסמאות ולהתחיל לדבר איתי במספרים ועובדות ואיך אתה מגיע בסוף לתוצאה. עד כאן, כשאומרים לי קרטל, אני קודם כל מתכווץ. כשאני שואל את עצמי האם אתה יכול לקחת היום 3 מושבניקים בשדה ורבורג או בבאר טוביה ולעשות להם מכון תערובת מקומי? מסתבר שלא. אז הקימו מכון תערובת באביגדור שמספק לכולם. גם הוא מסתבר שהוא לא מספיק טוב כלכלית. למה? כי את המיסוי על היבוא על כל רכיבי המזון, מדינת ישראל קובעת. מדינת ישראל מצד אחד יוצרת מציאות עם תקורות, שזה כמעט בלתי אפשרי לעשות את זה. מצד שני, אתה בא ואומר: אל תתארגנו. אז בין להתארגן לבין קרטל - - -

יצחק באדר :

אני רוצה לתת דוגמה. בהיתר הרשות, התארגנו מכוני התערבות לייבא את חומרי הגלם למכונים במחיר זול יותר כי ביחד הם יכלו לייבא את המוצרים במחיר זול יותר. התערב הממונה ואסר על ההתארגנות הזאת. כתוצאה מזה, עלו מחירי היבוא.

אורי שוורץ :

יש כאן פעילות עסקית שהיא לגיטימית לחלוטין. העניין הוא למה פעילות עסקית מהסוג הזה זכאית לפטור מחוק ההגבלים העסקיים בשעה שפעילות עסקית אחרת לא זכאית. אני רוצה להסב את תשומת הלב.

היו"ר אבישי ברוורמן :

הוא אמר שהוא אמר שהוא משתמש בקנייה כדי להוריד מחירים. הם קואופרטיבים של הרבה מאוד שחקנים קטנים שמתאגדים יחד.

דיויד גילה :

עובדתית זה לא נכון.

אורי שוורץ :

תגובה לדברים שאמר קודם עו"ד צורי לביא. הוא הציע, וזה עבר כאן מתחת לרדאר, להתיר קרטון של הגבינות.

אתי בנדלר :

זה היה במסגרת עיבוד ראשוני.

אורי שוורץ :

אדוני, זה עיבוד ראשוני, גם גבינה וגם מיץ.

צורי לבאי :

מר שוורץ, תגיד איך זה באירופה.

אורי שוורץ :

אתם מוכנים לקבל החרגות של הממונה?

היו"ר אבישי ברוורמן :

יש לי הצעה. תסתכל עכשיו מבחינת הנימוקים. אתה גם רוצה שחקלאים קטנים ומגדלים יתארגנו. נתת דוגמאות לגבי אחזקה שיש בדור אלון, בתנובה. מה אתה רוצה?

אורי שוורץ :

אפשר לראות את זה בהצעת החוק ואם זה לא מספיק נחדד את זה. התארגנויות של חקלאים כחקלאים זה בסדר גמור. הבעיה היא שישנם חקלאים שיש להם פעילות נוספת לא חקלאית והם רוצים לגרור את הפטור הזה במעלה השרשרת. לזה אנחנו מתנגדים.

יצחק באדר :

מאיפה אתה ממציא את זה?

היו"ר אבישי ברוורמן :

למה אתה צועק?

איציק בדר :

יושב פה נציג ואומר דברים שהם לא נכונים אז אני מוכרח להגיב.

היו"ר אבישי ברוורמן :

אתה לא חייב להפריע, אתה יכול לקבל זכות דיבור.

אורי שוורץ :

אדוני, הצעת החוק הזאת מיועדת לחדד את הפטור. כולם רוצים לדאוג לחקלאים והחקלאים יוכלו להמשיך את ההתארגנויות שלהם בבתי האריזה שלהם, כל עוד זאת פעילות חקלאית וזה בסדר גמור.

איפה נמצאות המחלוקות? המחלוקות מגיעות במקרים הקיצוניים. באה עכשיו הצעה שאומרת: לא נצמצם את החוק, נרחיב אותו.

הבעיות מתחילות כשרוצים להרחיב את הפטור במקום לצמצם אותו גם למזון מעובד וגם כאשר נכנסים לגוף הדברים ומנסים לברר מי הוא מגדל. על זה אנחנו מתווכחים בסוף.

אבשלום וילן :

מגדל הוא בעל נחלה חקלאית. איך אתה מחליט שמגדל הוא רק מי ש-25% מהכנסתו היא מחקלאות. אתה מוציא 140 קיבוצים, שבמקרה יש להם תעשייה מוצלחת, למרות שכולם מעבדים אלפי דונמים עד הדונם האחרון. מה זה צריך להיות? יש הגדרה בחוק.

זה בדיוק הוויכוח איתכם. אמרנו לך פעם ראשונה, פעם שנייה. במקום להגיד שבעל נחלה חקלאית המייצרת תוצרת חקלאית הוא חקלאי ובזה לגמור, אתה מתחכם.

אורי שוורץ:

זה פתח לניצול לרעה של הפטור של גופים שעיקר עיסוקם הוא לא בחקלאות.

צבי אלון:

תסגרו את הפרצה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה צודק, הוא צודק. בסוף יבוא הרב ואין עם מי להתחתן.

בסטטיסטיקה נותנים בדרך כלל שני מספרים, גם אבסולוטי וגם אחוזי. הוא נותן לך דוגמאות. לכן, אלה התיקונים שצריכים לעשות, כולל הדוגמאות שבהם כמה חקלאים מתאגדים יחד ובמקרה הם לא יכלו להסתדר ובאה חברה ונכנסה. החכמה היא לדאוג שאת החשודים הגדולים באמת להוציא אבל את רוב הציבור החקלאי לתת לו לחיות.

אורי שוורץ:

אדוני, אני מסכים לחלוטין. אנחנו מסכימים לעיקרון הזה. אנחנו בוודאי לא רוצים לפגוע בתעשייה בקיבוצים. לקיבוץ יש שדה והוא רוצה לתאם על השדה הזה, זה בסדר גמור. אם החוק לא מבהיר את זה היום, אז הוא יבהיר את זה.

החשש שלנו הוא מהצד השני. אדם שיש לו הרבה מאוד פעילויות וקונה את השדה כדי לעשות את התיאום.

אבשלום וילן:

אדמות הלאום. יש חוק ההתיישבות, איך אפשר לקנות?

היו"ר אבישי ברוורמן:

עו"ד ויינשטיין הגענו אליך כי אתה הפתרון.

בישיבה הבאה נתחיל לדון בהצעת החוק. אני מבקש להעביר הצעות ונוסחים למזכירות ועדת הכלכלה.

לאה ורון:

כמה שיותר מוקדם.

היו"ר אבישי ברוורמן:

המסר ייצא בצורה ברורה.

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12:20.

נספח 11

פרוטוקול ועדת הכלכלה מיום 5.3.14 (דיון

ראשון)

פרוטוקול מס' 232
מישיבת ועדת הכלכלה
יום רביעי, ג' באדר ב' התשע"ד (05 במרץ 2014), שעה 15:00

סדר היום:

פרק ט', סעיפים 77 עד 79 - הגבלים עסקיים - מתוך הצעת חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג-2013 של חבר הכנסת מיקי רוזנטל (מ/768)

נכחו:

חברי הוועדה:

אבישי ברוורמן – היו"ר
גילה גמליאל – מ"מ יו"ר
רוברט אילטוב
רון הופמן
יצחק וקנין
דוד צור
איציק שמולי
איילת שקד

אראל מרגלית

זבולון קלפה

מיקי רוזנטל

ראובן ריבלין

מוזמנים:

עמית פרסיקו	– יועץ שר הכלכלה, משרד הכלכלה
אלון מסר	– רכז מים וחקלאות באגף התקציבים, משרד האוצר
מעין נשר	– רפרטנית חקלאות באג"ת, משרד האוצר
לירון נעים	– ייעוץ וחקיקה כלכלי פיסקלי, משרד המשפטים
פרופ' דיויד גילה	– ממונה, רשות ההגבלים העסקיים
אורי שוורץ	– יועמ"ש, רשות ההגבלים העסקיים
עו"ד עידית פרויס	– אחראית חקיקה, רשות ההגבלים העסקיים
נועה צבי	– עוזרת לממונה, רשות ההגבלים העסקיים
זוהר שמש	– מתמחה, רשות ההגבלים העסקיים
אורי צוק-בר	– סמנכ"ל, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
אורי נוסבאום	– עו"ד - לשכה משפטית, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
אסף לוי	– יועץ המנכ"ל, משרד החקלאות
דובי אמיתי	– נשיא התאחדות האיכרים, מועצות ייצור ושיווק
תומס טומי מנור	– יועץ משפטי, המועצה לענף הלול, מועצות ייצור ושיווק
לינור דויטש	– יועצת משפטית, התאחדות האיכרים בישראל
יוסי ארזי	– מזכיר ארגון מגדלי הירקות, ארגוני מגדלים
אבשלום וילן	– מזכ"ל, התאחדות חקלאי ישראל
רחל בורושק	– כלכלנית, התאחדות חקלאי ישראל
עו"ד דוד ויינשטיין	– התאחדות חקלאי ישראל
מאיר צור	– מזכ"ל, תנועת המושבים
ערן מאירי	– יועמ"ש, שופרסל, רשתות שיווק
יואב צור	– חבר, התאחדות מגדלי בקר לחלב
יפרח סבלדי	– ארגון מאבק החקלאים, נציגי מגדלים
נילי אבן חן	– סמנכ"ל כלכלה ומחקר, התנועה למען איכות השלטון בישראל
דרור שטרומ	– המכון הישראלי לתכנון כלכלי
עומר גריג	– יו"ר היוזמה לפירוק הריכוזיות
יצחק אלרוב	– יו"ר תנועת הצרכנים

–	המשמר החברתי	–	בועז ספיר
–	דוברת לח"כ קלפה	–	דבורה גינזבורג
–	לוביסטית, איגוד רשתות השיווק ואיגוד לשכות המסחר	–	נועה גונן
–	לוביסטית, ארגונים קיבוציים	–	איילת סלע יונדרמן
–	לוביסטית, ארגונים חקלאיים	–	מבשרת נבו
–	לוביסטית, התאחדות האיכרים	–	אביבה ברעם

ייעוץ משפטי:

אתי בנדלר

מנהלת הוועדה:

לאה ורון

רישום פרלמנטרי:

סמדר לביא, חבר המתרגמים

פרק ט', סעיפים 77 עד 79 - הגבלים עסקיים - מתוך הצעת חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג-2013 של חבר הכנסת מיקי רוזנטל (מ/768)

היו"ר אבישי ברורמן:

רבותיי, אנחנו מגיעים לשלב הסיום. אנחנו ישבנו והקשבנו. אני במשא ומתן הרבה מאוד זמן. חבר הכנסת רוזנטל, שעושה לילות כימים בנושאים האלה, חבר הכנסת כלפה שנכנס לסוד העניין וכמובן הצוות של פרופ' גילה, עם אורי כמובן, ואני חושב שגם אלון מסר התחיל להתמסר לנושא סוף כל סוף. בעצם מעין הובילה את העניינים, אבל הוא גם רוצה להיכנס לעניין.

אנחנו יודעים גם שבסופו של דבר, כמו שגמרנו אתמול במזון, כמו בדברים אחרים, האויב של הטוב הוא הטוב ביותר. מדינת ישראל לא יכולה ללכת לטוב ביותר בשום דבר, אבל יש פה שני אלמנטים, לכן בכל השיחות שהיו לנו אנחנו ביקשנו הקשבה, כי ברור לכולנו שצריך לעשות פה סדר. חיכינו 15 שנה. סדר לגבי הגבלים עסקיים, לא לגבי החקלאים המעבדים, אלא לגבי חברות שמתפתחות, שדין כמו חברות של משווקים אחרים.

מצד שני, מעבר לנושא הזה של שיפור הצרכנים, אנחנו רוצים את היצרנים הקטנים, שיקבלו מחיר הוגן, והצרכנים, שהמחירים יוזלו, אנחנו דואגים פה לחקלאים. לא רק לחקלאים הקטנים, אלא גם לחקלאים הגדולים. מכיוון שאני מסתכל גם על אבו, למרות שהוא במרצ הוא בעצם מפא"ניק, ויתור זה כוח, גמישות זה עוצמה ואף אחד, אפילו דרור שטרום, לא יכול להשיג את כל הדברים. אנחנו צריכים להגיע לפשרה והפשרה שתהיה היום היא טובה, היא טובה לצרכנים והיא טובה לחקלאים.

לכן אני ממשיך בהקראה. האם עורך דין שורץ ימשיך בנושא? איפה הפסקנו? לפני שהייתה הצבעה בוועדת הכנסת על הרביזיה של חבר הכנסת כלפה.

אורי שורץ:

הדיון הסתיים ב-2(א), אבל לא הצבענו על 2(א).

היו"ר אבישי ברורמן:

אז בואו נחזור. צורי לביא הלך להיאבק במשפטים יותר מסובכים מהמשפט כאן והשאיר את דוד ויינשטיין בדד, אני מקווה שתוכל להסתדר בלי צורי. מה שאני מנסה עכשיו לעבור, לגבי הכול, אני חושב שגם דוד, אתה די מסופק, שמה שהוצעה לפרוטוקול, הכול והכול, אני לא אדבר על בן גוריון שדיבר בלי ה"א או דברים כאלה, אני חושב שזה מסודר.

מיקי, בבקשה.

מיקי רוזנטל:

עלתה פה בוועדה ובשיחות אחרות דאגה למושבניקים הבודדים שהציעו להם תמריץ להתאגד, אבל זכותם גם לא להתאגד. אנחנו חושבים שזה טוב להתאגד ולשווק ביחד, אבל עלתה דאגה ואדוני הממונה, נדרשת התייחסות שלך לסוגיה, מושבניק שהוא באמת חקלאי ומתאגד עם שניים-שלושה חקלאים אחרים ואחד מהם משווק את הסחורה של כולם. מדובר בכמויות שהן לא משנות מחיר, לא גורמות לשינוי שווקים וכו', ואלה מבקשים לעצמם פתרון ואנחנו חשבנו שזה יהיה נכון שאדוני יכריז שהם יבואו אליו, ואם אכן הם עונים על הקריטריונים שאמרת, אתה תגדיר בעצמך, אתה תפטור אותם במהירות סבירה ותחזיר אותם לגדר הפטור, וכך אנחנו נוכל לענות גם על הצרכים של המושבניק החקלאי שהוא איננו תאגיד עסקי ענק.

היו"ר אבישי ברורמן:

אני רק רוצה להוסיף. אני יודע שדיוויד קשוב, שוחחנו איתו בנושא, אבל חשוב לנו שדיוויד יגיד לפרוטוקול עכשיו, כדי שהדברים יירשמו, מה שדיברנו בחדרי חדרים יהיה עכשיו בריש גלי. בבקשה, פרופ' גילה.

דיויד גילה:

כן, בנסיבות שחבר הכנסת רוזנטל ציין מדובר במקרה של איזה שהוא מיזם בין חקלאים שלא מעלה חשש לפגיעה של ממש בתחרות בשוק. מיזם כזה יכול לקבל פטור לפי חוק ההגבלים העסקיים. הם יכולים לגשת אלינו ובמקרה כזה ניתן להם פטור, ואנחנו נעשה מאמצים לעשות את זה אפילו בהקדם.

היו"ר אבישי ברוורמן:

יפה. דוד, אני רק לא אומר את זה, לא רק שדיויד אומר מה שהוא אומר, ועדת הכלכלה, היחסים בינינו מאוד אינטימיים, והוא יודע שכשהוא מבטיח לך הוא גם מבטיח לנו. מילא אתה, אבל איתנו היחסים זה יחסים...

חבר הכנסת שמולי.

איציק שמולי:

תודה, אדוני היושב ראש. אני חושב שההצעה שלכם היא מאוד חכמה והיא חשובה, רק יש לי שאלה, אדוני הממונה, בגלל שמדובר בתוצרת חקלאית, האם אפשר לדבר באופן יותר קונקרטי על תקופת הזמן שבה אתם צריכים לענות, לאשר או לא לאשר, את הבקשה?

דיויד גילה:

אני מעדיף שלא. המקרה שחבר הכנסת רוזנטל ציין הוא מקרה פשוט. במקרים פשוטים אנחנו חוזרים לצדדים תוך שבועות, אבל אני מבקש לא לגדר לנו, כי זה משנה לנו את החוק וזה לא טוב.

היו"ר אבישי ברוורמן:

חבר הכנסת שמולי, כל הדברים פה מדוברים, כפי כוונתך, במייד, כי אין פה איזה דברים מסובכים. אז ההצהרה הזאת נאמרת ל - - -

איציק שמולי:

אני מקבל את מה שאתה אומר, אני רק רוצה לדעת, כדי שנדע כולנו, על מה אנחנו מדברים וגם לטובת הפרוטוקול. כשאתה אומר פרק זמן סביר, מושג כללי על מה אנחנו מדברים.

דיויד גילה:

החוק קוצב לנו לטפל בבקשה כזו 90 ימים. כמובן שה-90 ימים זה פרק זמן מרבי שמוקדש לבקשות מורכבות וקשות.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זה הסף העליון.

מאיר צור, מה כל כך התלהבת פתאום? מה קרה?

מאיר צור:

לא, אני רציתי לתחום את זה בזמן ואני לא חושב שזה כזה מסובך. אתה אמרת שהחוק נותן 90 ימים, אנחנו חשבנו שצריך בפחות. בסוף זה חקלאות ו - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבל הוא כבר אומר לך שהצהרת הכוונות היא מאוד ברורה, נכון, דיויד? אני חושב שזה מספיק.

מאיר צור:

שיגיד בקולו, נשמע אותו, יש לו קול ערב.

דיויד גילה:

לא, אני מבקש לא לשים לנו עכשיו סטופר. אנחנו מבטיחים במקרים פשוטים לחזור אליכם מהר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אם יש לכם בעיה, תרים טלפון. תודה רבה.

אני רואה שמר צור מאחורי דוד ויינשטיין רוצה להגיד משהו, בבקשה.

יואב צור:

אני שמח לשמוע שמעודדים את החקלאים לעשות שותפויות. בענף הרפת, כשהיה פה דיון לפני חודשיים, תקנות שעוד לא מביאים אותן הנה, עושים הכול, אגודה אסור לרפתנים במושבם להקים ושותפויות אסור מעל שלושה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

יואב, זה לא הנושא. מתי יש לנו דיון גם על שוק החלב?

יואב צור:

אתם לא יכולים לאותת ביד אחת וביד שנייה לעשות - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

יואב היקר, אני חושב שיש לנו עוד דיון במשרד החקלאות על כל הנושאים האלה של שוק החלב והמכסות והדברים. יואב, אני מבטיח לך שאני אזמין אותך אישית.

בבקשה, אבו.

אבשלום וילן:

אדוני היושב ראש, התפרסם לפני כשבועיים שאנחנו המדינה המובילה בעולם בתחום הרגולציה. אתה מכיר את העולם הגדול, מכיר את הכלכלות, אני לא מבין, אני אומר לך בשיא היושר, הולכים, גומרים, מצביעים. הסעיף הזה, לפי דעתי, (2), מיותר לחלוטין. אז חזרנו לתור בקופת חולים, קראת לי מפא"יניק, לקבל פנקס אדום. די. לא שמעתי - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבו, אתה ישבת אצלי בחדר, ישבו אחרים, הם אמרו כבר, כי מצד אחד אנחנו עכשיו נותנים תמריצים, סגרת עם - - -

יצחק וקנין:

אבישי, תאמין לי, עזוב אותי מהתמריצים, אל תהרגו את החקלאים. הורגים את החקלאים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

כמה דוגמאות יש ככה? הוא נותן לכם את הפטור, הוא נותן לכם באמת, אתם מקבלים את הפטור לדברים הבודדים. לא זה עודף הרגולציה של ישראל, תאמין לי. לא פה יש עודף רגולציה.

יצחק וקנין:

מה, אנחנו קונים את החקלאים בתמריצים? זה מה שעובד פה?

היו"ר אבישי ברוורמן:

לא, אתה מקבל גם תמריצים וגם פטור.

יצחק וקנין:

לא, שום תמריצים לא יקבלו החקלאים, אני אומר לך את זה באחריות. הכול כשיגיעו לרגע של היישום, אני מכיר את האוצר יותר טוב מכולם.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אלון, בבקשה.

אלון מסר:

אני אחזור שוב על מה שאמר גם אודי אדירי בישיבה הקודמת. אנחנו הסכמנו שיוקצו עשרה מיליון שקלים בשנתיים הקרובות לצורך תמריצים. התחייבות שלו פה שוב לפרוטוקול, גם היושב ראש מכיר את זה - - -

יצחק וקנין:

כנראה שאתם לא מכירים את המאטריה, אני אומר לכם, אני חקלאי ואני יודע מה שאני אומר. חקלאים לא רוצים להתאגד, אתם לא תופסים את זה? יש להם טראומה מהמשבר שהם עברו.

אלון מסר:

מי שלא רוצה לא חייב. לא מחייבים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

הוא יבוא לפטור.

יצחק וקנין:

אתם רוצים מגבלות על מגבלות. חקלאי קטן, לא מאיים על כלום.

קריאה:

עידית, שמעת מה שאמר איציק וקנין? אנחנו לא דיברנו.

אורי צוק-בר:

חשוב לי להגיד לפרוטוקול, אם זה לא נשמע ככה כשהסברתי קודם על הנושא של ההתאגדויות הקטנות, שאנחנו תומכים בהצעת החוק הממשלתית, כפי שהיא כתובה פה ומנוסחת פה, ומה שניסיתי להסביר קודם, שלצורך המעבר לשלב שאנשים צריכים יותר להתאגד יש חשיבות לפרק זמן של התארגנות. לכן כשנגיע לסעיף האחרון, של התחילה, אנחנו חושבים שצריכים להאריך את תקופת הזמן עד שהחוק נכנס לתוקף, על מנת שיוכלו לבצע את ההתארגנות.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זה לא הסעיף הזה.

אתי בנדלר:

זה לא נוסח מוסכם?

אורי צוק-בר :

לא, כאן כתוב חצי שנה, אנחנו מבקשים - - -

היו"ר אבישי ברוורמן :

רגע, סליחה, אנחנו עוד לא הגענו לסעיף. רגע, חברים, העסק הזה לא מנוהל כמו שצריך, סעיף-סעיף. כשנגיע לסעיף, אתה תיתן הצעה, ניתן הצעה, אני מבקש לסעיף הזה רק.

אורי צוק-בר :

לסעיף הזה מה שרציתי להגיד, שההצעה, איך שהיא פה, היא מקובלת ונתמכת על ידינו.

היו"ר אבישי ברוורמן :

תודה רבה. אם ככה, אנחנו בסעיף (2) מצביעים - - -

אתי בנדלר :

סעיף קטן (א) שמכיל רישה עם שלוש פסקאות.

זבולון קלפה :

הערה אחת קצרה. יש אמרה עממית שאומרת מה שפשוט יהיה, מה שלא פשוט פשוט לא יהיה. אני אומר עוד פעם, אם באמת כנים דבריהם, אז אני מציע שנוריד את זה מהשיח. למה שני מושבניקים, שני שכנים שרוצים לשווק ביחד, למה שם לסבך? לדרוש מהם להגיע, לדבר, להסדיר ולעשות? למה לא לתת את זה בצורה הפשוטה ביותר? כי איך שזה כרגע כתוב פה, מה, שני שכנים, הוא מגדל ב-20 דונם וההוא ב-40 דונם, תמיד היחס צריך להיות שההוא של 40 יצטרך לשווק את התוצרת של כולם, והוא לא סוחר טוב, אין לו לשון טובה, אז מה עשינו? אני לא מצליח להבין איזה השפעה יש לדבר הזה על - - -

דיויד גילה :

אם אין השפעה, אז אפשר לבוא לקבל פטור.

זבולון קלפה :

זה מה שאני אומר, למה לדרוש - - -

מיקי רוזנטל :

אני אסביר. אנחנו ניסינו לבדוק את האפשרות לקבוע ענפים, בתוך ענף כמה היקף אפשר לפטור, זה מסורבל, זה גדול מדי, אי אפשר ל - - -

היו"ר אבישי ברוורמן :

זה בדיוק עודף הרגולציה הזה.

מיקי רוזנטל :

ניסינו לקבוע רף בסכומים, אבל אין דומים סכומים בעופות לסכומים בבצל ירוק, כי מה שאתה מוכר ב-20 מיליון עופות זה לא נורא ובצל ירוק זה כמעט רבע שוק. לכן אי אפשר לקבוע בסכומים ולכן אמרנו - - - אתם יודעים בדיוק את מי אנחנו מנסים לבלום פה, את מי שהוא איננו חקלאי וזאת לא פרנסתו וכו'. כל מי שהוא באמת חקלאי, משווק בכמויות זניחות. לא מצאנו מנגנון יותר טוב כדי לתפוס את הגדולים. קודם כל מומלץ להתאגד, התאגדות היא טובה, אבל מי שמתעקש שלא וזו זכותו, אז ייגש לממונה, קיבלנו פה הצהרה חד משמעית שאם מדובר באמת בחקלאים והנתח שוק שלהם הוא זניח ושולי הוא יקבל פטור בתוך תקופה סבירה ובא לציון גואל.

היו"ר אבישי ברוורמן:

מיקי, אני רוצה להסביר, בדיוק בנקודה שאבו אמר, אם היו מכניסים פה הגדרה שמי שמאגד בצל ירוק מסוג שלפח והדבר הזה מסוג עגבנייה נכנס לפה, הוא אומר לך פה את הדבר הזה, יש כמה דוגמאות כאלה, הממונה שם פה את הדבר, שם את המשקל שלו, ועדת הכלכלה מפקחת עליו בכל רגע, יש לך בעיה, מאיר צור? תרים טלפון, גם ככה תיכנס אליו, במקום לסבך את הנושא הזה.

אבשלום וילן:

--- ששום התאגדות לא תגיע לרמת מונופול ונגמר העניין.

היו"ר אבישי ברוורמן:

חבריה, אני לא רוצה לעשות את הפיליבסטר הזה, אני רוצה להתקדם, אני רוצה להצביע על הסעיף הזה.

איציק שמולי:

רק עוד שאלה אחת. כדי להבין, הפטור שניתן ניתן פר עונה, פר שנה?

דיויד גילה:

הפטור יכול להינתן בתנאים, אבל הוא יכול להיות גם בלתי מוגבל, תלוי בהסדר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

מי בעד? בעד. אושר פה אחד.

הצבעה

בעד סעיף (2)(א) - רוב

הסעיף נתקבל.

לאה ורון:

חבר הכנסת יצחק וקנין מצביע במקום ---

יצחק וקנין:

לא הצבעתי.

לאה ורון:

חבר הכנסת זבולון קלפה מצביע במקום חברת הכנסת איילת שקד. בכל מקרה כשתצביע במהלך הישיבה זה יהיה במקום חבר הכנסת אטיאס.

יצחק וקנין:

אוקיי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

פסקה (ב).

אבשלום וילן:

מה עם סעיף (3).

גילה גמליאל:

(2) (א) זה (1), (2) ו-(3).

אבשלום וילן:

לא, אי הבנה. הייתה פה הערה שלא התייחסתם.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לאיזה הערה לא התייחסנו?

אבשלום וילן:

הצדדים להסדר הם מגדל אחד או יותר, ואנחנו רוצים להציע גם רוכש אחד או יותר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רוכש או רוכשים.

אורי שוורץ:

חס וחלילה, אנחנו רוצים למנוע את קרטל ה - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אורי, רק תסביר עכשיו את ההבדל בין רוכש ורוכשים ומדוע אתם דורשים שיהיה רוכש ולא רוכשים.

אורי שוורץ:

אדוני, זו בדיוק אחת הנקודות שדווקא החוק הוא הכי ברור. אין לנו בעיה עם התאגדות של מגדלים, יש לנו בעיה עם התאגדות של משווקים, ולכן אין לנו בעיה שהקרטל יהיה בחוליה התחתונה של המשווקים, יש לנו קושי משמעותי מאוד שהקרטל יהיה בחוליה העליונה, שהיא החוליה שאותה אנחנו רוצים להוציא החוצה. לכן יתכנסו המגדלים וימכרו למי שהם רוצים, אבל שלא ימכרו לכל המשווקים ביחד למעלה. זה בדיוק מה שרצינו למנוע.

אבשלום וילן:

אבל זה הסדר, זה לא מכירה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תן לי דוגמה איפה זה מפריע לך. תן לי דוגמה אחת. פרופ' גילה, בבקשה.

דיויד גילה:

מותר למגדלים להכתיב לרוכש מה לעשות, למשל מותר למגדלים להכתיב לרוכש את המחיר לצרכן, מותר להם להכתיב לרוכש בלעדיות וכל מיני דברים שברגיל יכול להיות שאסור לפי החוק, זה מותר, אבל אסור ששני רוכשים יהיו שניהם צד להסדר. אם שני רוכשים הם צד לאותו הסדר, אז זה כבר הסדר בין הרוכשים וזה מה שרצינו למנוע. רצינו לאפשר הסדר בין המגדלים לרוכש, אבל לא בין הרוכשים לבין עצמם.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תנו לי דוגמה, אפילו תגידו, מאירי מרשה, אפשר להזכיר את השם המפורש שופר-סל.

מיקי רוזנטל:

די, לא אני מתנגד, תגידו - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

סופר-גז.

מיקי רוזנטל:

לא, אי אפשר לפגוע בהם לשווא, הם לא עשו שום דבר רע. אתה מכריח אותי להגן על שופר-סל, אתה מבין מה קורה פה?

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבל זאת מקום, מאירי. תנו לנו דוגמה.

דיויד גילה:

אז מותר למגדלי הגזר להכתיב לסופר-גז כל מיני דברים, אבל אם מגדלי הגזר עושים הסכם פול אחד עם סופר-גס ועם מגה-ש, במצב כזה סופר-גז ומגה-ש נמצאים על שולחן אחד וקובעים אחד עם השני וזה מה שאנחנו רוצים למנוע.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זה בסדר? דוד, אתה מסופק?

דוד ויינשטיין:

לא, בהחלט לא.

אתי בנדלר:

אני רוצה להבין, אדוני, רוצה להכריז על דיון מחדש?

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני אכריז על דיון מחדש, כי אני כל כך רוצה שהדברים האלה יהיו ברורים, מה הייתה הכרעת חברי הכנסת, רוכש או רוכשים. הסביר הממונה את הנקודה שזה רוכש. דוד, מדוע אתה לא מקבל את זה?

דוד ויינשטיין:

מפני שכשמארגנים פעילות של ענף לתקופה - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

תן דוגמה.

דוד ויינשטיין:

ענף הגזר. פרופי גילה דיבר על גזר, אז נדבר על גזר. כשמתכננים את הפעילות מוכרחים לתכנן אותה. הרוכשים, אם הם לא יהיו חלק מהמהלך שמתוכנן לצורך העניין שנה קדימה, איך עושים את הגידול, החקלאים לא ייכנסו לזה, כי המשמעות של זה היא לשים את כספם על קרן הצבי. כל הכסף יכול לרדת לטמיון, כי ברגע שלא ברור איך התכנון של הענף לשנה הקרובה אנשים לא ייכנסו אליו. כל המהות של המהלך פה - - -

מיקי רוזנטל:

כל אחד יעשה מהלך נפרד, כי לא לכל המגדלים יש את הבעיה. כל אחד יעשה הסכם מול הסופר, זה ממש בסדר. אבל אם הם עושים ביחד, אז אנחנו - - -

אורי שוורץ:

כל רשתות השיווק יוכלו לתאם ביחד את המחירים מול החקלאים. זה בדיוק אבל בדיוק מה שאנחנו מנסים למנוע במהלך הזה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

עורכת דין בנדלר, את רואה פה איזה - - - ?

אתי בנדלר:

ממש לא.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זה מדיני.

אתי בנדלר:

לא, אם הם היו כותבים רוכשים, אז כל הצעת החוק מיותרת.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לא שווה כלום. גמרנו, אז אין הצעת חוק פה בכלל, אז המשווקים הגדולים מתחברים ביחד ונגמר הסיפור.

דוד ויינשטיין:

התיקון לחוק בא לנטרל תיאומים רוחביים בין המשווקים בסיטונות, לא לנטרל מהלכים של בניית ותכנון הענף לפעילות קדימה. הענף החקלאי, כל ענף, תקראו לזה סוג, לא חשוב.

היו"ר אבישי ברוורמן:

מי מפריע לו לתכנן את ענף החקלאות?

אתי בנדלר:

המשא ומתן יתקיים עם כל רוכש בנפרד ולא להושיב אותם על שולחן אחד.

דוד ויינשטיין:

אבל זה בלתי אפשרי ברמה הארצית. יש ענפים שבהם זה אפשרי ויש ענפים שבהם זה לא אפשרי.

אתי בנדלר:

למשל איפה זה בלתי אפשרי?

דוד ויינשטיין:

בענפים קטנים שבהם אין הרבה פעילות מוכרחים לדבר בו זמנית - - -

אתי בנדלר :

גם עם מגה-ש וגם עם סופר-גש?

דוד ויינשטיין :

אני לא מדבר, לא עם מגה-ש ולא עם סופר-גש, לא זה העניין. הרוכש הוא לא דווקא החברה הסיטונית ששמה הוזכר קודם, הוא יכול להיות גם מצב ביניים כמו למשל תאגיד מגדלים שקונה, או לא תאגיד מגדלים, אלא איזה שהיא התארגנות שקונה, או כל מיני מהלכים אחרים. אתם מסתכלים בראש, כשמדברים על נושא של רוכש, אוטומטית על מגה-ש ועל סופר-גז ואחרים. יש גם מצבי ביניים שבמסגרתם תאגידי ביניים, שהם רוכשים באותה מידה, ברגע שמנטרלים את זה פה מנטרלים את היכולת לתכנן את הפעילות בענף. יש רוכשים באמצע, השוק הוא לא מגדל עבור שוק.

היו"ר אבישי ברוורמן :

דובי, מה אתה אומר?

דובי אמיתי :

אני לא מקבל את העמדה הזו.

היו"ר אבישי ברוורמן :

דובי אמיתי, רק תזכיר, לא את אלוף המשנה, מה תפקידך בכוח היום?

דובי אמיתי :

היום אני נשיא התאחדות האיכרים.

היו"ר אבישי ברוורמן :

מעין, לפרוטוקול, משרד האוצר.

מעין נשר :

אני רק רוצה להזכיר שהמילה רוכש הייתה גם בהצעת החוק המקורית. אנחנו ישבנו איתכם לא פעם ולא פעמיים, מעולם לא העליתם את זה והסיטואציה שעליה אתה מדבר לא ברורה לנו. אנחנו מכירים תיאום מול רוכשים שהם כמו סופר-גז ומגה-ש, אני לא מצליחה להבין על איזה סיטואציה אתה מדבר, ואני חושבת שאם זה הפריע לכם זה היה צריך לבוא הרבה קודם.

היו"ר אבישי ברוורמן :

רבותיי, אני רואה שהנושא הזה זה נושא שעליו צריכה לבוא הכרעה ואני מעלה אותה להצבעה.

אתי בנדלר :

אדוני, הצבעת כבר.

היו"ר אבישי ברוורמן :

כבר הצבעתי, לכן ההצבעה שלנו מאושרת.

אני עובר לסעיף (ב), (2)(ב).

אורי שוורץ :

(מקריא): "(ב) אחרי פסקת משנה (א) יבוא :

"(ב) בסעיף זה,

" "אדם קשור" – כל אחד מאלה:

"(1) אדם השולט בתאגיד;

"(2) תאגיד הנשלט בידי אדם כאמור בפסקה (1);

"(3) תאגיד הנשלט בידי מי מהאמורים בפסקאות (1) ו-(2).

" "אמצעי שליטה", "החזקה", "שליטה" – כמשמעותם בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968;".

אתי בנדלר:

רגע, אולי אפשר לעשות כאן עצירה אם יש הערות, יש כאן יותר מדי הגדרות. אם אדוני רוצה לשמוע אם יש הערות להגדרות אדם קשור, אמצעי שליטה, החזקה או שליטה.

אבשלום וילן:

יש לנו הערה עקרונית להגדרה של חוק ניירות ערך.

יצחק וקנין:

אני חייב להגיד, לפני שאתם ממשיכים, אני חושב שבסעיף - - - אני קודם כל רוצה רביזיה על הסעיף הקודם ואני אגיד לכם למה, למרות שאתם כבר התקדמתם. רבותיי, הקיבוצים הסתדרו עשר. אני מודיע לכם את זה חד וחלק.

היו"ר אבישי ברוורמן:

ארבע ורבע רביזיה.

יצחק וקנין:

המושבים, זו ההתרסקות האחרונה של המושבים. אני אומר לכם את זה באחריות. הקיבוצים הסתדרו, גמרתם את החקלאות של המושבים. סגרתם את הרפתות, תסגרו גם את החקלאות שנשארה ואני אומר לכם את זה באחריות מלאה. אני מגיש רביזיה על הדבר הזה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

בסדר, ארבע ורבע. אני חושב שמאיר צור ואחרים שיושבים פה מבינים שזו לא התרסקות, לא של המושבים ולא של החקלאים.

יצחק וקנין:

אני מכיר את המאטריה שלי. הקיבוצים מאורגנים, מסודרים כאגודות השיתופיות. היום במושבים הכול מפורק. חברייה, אני אומר לכם את זה באחריות. כל אחד מגדל לעצמו. אתם לא מבינים את המאטריה בכלל. אתם יודעים מה? אני מבין מה שהממונה רוצה ותאמינו לי, אני יודע ממנו רוצה את מה שהוא רוצה, בחלק מהענפים, שיש פה קרטל אחד גדול. אבל, רבותיי, אתם מטילים עלינו, על החקלאי הקטן המסכן הזה שמגדל 10 דונם, שבקושי יש לו 4 ו-5 טונות והוא מחפש להתקשר עם עוד אחד, כדי שיהיה לו איזה מערך של שיווק. לא יהיה לו, לא מערך שיווק ולא כלום, כי הוא יצטרך לרוץ לממונה. יש אנשים שאין להם את - - -

קריאה:

והממונה יאשר לו.

יצחק וקנין:

אתם תראו לאן זה יוביל. זה יקטין את הכוח של החקלאי הקטן גם. כי אותו משווק יגיד לו 'תשמע, מה אני צריך אותך עם ה-3 טון שלך?' ויורידו להם את המחירים ויתעלקו עליהם בצורה שאתם לא מאמינים. רבותיי, זה לא אותו דבר כמו בקיבוץ.

היו"ר אבישי ברוורמן:

איציק, אני ממש מבקש ממך.

יצחק וקנין:

אנשים לא מבינים את המאטריה בכלל.

היו"ר אבישי ברוורמן:

איציק, יושבים פה חקלאים קטנים. כל החקלאים הקטנים באו בבוקר, חתמו לי, נתנו לי 3,000 חתימות.

יצחק וקנין:

שיחתמו על מה שהם רוצים.

אבשלום וילן:

זה לא כולם.

יצחק וקנין:

הם לא מבינים את המשמעות.

היו"ר אבישי ברוורמן:

ישבו כל אלה, הם חקלאים קטנים.

יצחק וקנין:

דובי, מה המשמעות של הדבר הזה?

דובי אמיתי:

המשמעות היא בדיוק אחד לאחד, ואני לא מזכ"ל תנועת המושבים, אני נשיא התאחדות האיכרים, ואני אומר לכם, כל מילה שאמר חבר הכנסת וקנין - - -

יצחק וקנין:

והוא מסכים עם כל החוק.

דובי אמיתי:

אני מסכים עם כל החוק, עם כל התיקונים ובירכתי ואני מברך, אבל צריך להיכנס לניואנסים הקטנים, שמחר בבוקר ארבעה מושבניקים על גבול הצפון, שרוצים להקים התאגדות קטנה, לשיווק, לא יותר מ-50 טון ו-100 טון ואי אפשר.

יצחק וקנין:

תראו, רבותיי, מה קרה בענף החלב. כמה חקלאים, רק מושבניקים, כולם התפרקו מהנכסים שלהם. אני אומר לכם, השלב הבא יהיה ענף ההטלה וכל הענפים. אתם תחסלו את הכול. כל קו העימות,

3,000 מגדלים, גם אותם אתם תחסלו בשיטה הזאת. אני אומר לכם את זה באחריות, כל הענפים יתחסלו. הקיבוצים יישארו חזקים, הם לא מתפרקים מכלום ואין לי כלום נגד הקיבוצים.

דובי אמיתי:

ואני חושב שהעמדה הזאת היא גם של התאחדות חקלאי ישראל וגם של תנועת המושבים וגם שלנו, וכל התאגדות, כבודה במקומה, אבל מי שמייצג את הסקטור החקלאי זה אנחנו. אדוני היושב ראש, אני חוזר על דבריי, מי שמייצג את הסקטור החקלאי זה היום אבו וילן, מאיר צור, דובי אמיתי ועמדתנו היא מאוד ברורה, במהלך הזה אנחנו מרסקים את המושבים. אני עומד מאחורי חבר הכנסת וקנין - - -

היו"ר אבישי ברורמן:

מה זה המהלך הזה?

יצחק וקנין:

אבישי, אני אתן לך דוגמה חיה. אני נותן לך דוגמה מהמציאות. עזוב את ענף החלב, שכבר התרסק במושבים. ענף הפטם. בשנת 1996 נכנסתי לכנסת, שני ענפים לא היו בתכנון, ענף ההטלה וענף הפטם. היו מעל 1,500 מגדלי פטם, לא החזירו את הענף לתכנון, כי אי אפשר היה להכניס אותו, אתם יודעים למה? כי זה ענף קצר, שלושה חודשים, חודשיים, ואתה מוציא את העופות. בענף ההטלה זה שנתיים גידול ואני מגדל הטלה, רבותיי. שמרנו על הענף הזה מכוח התכנון בענף. ענף הפטם, שלא היה בו תכנון, רבותיי, היום הוא נמצא אצל עשרה טייקונים, באחריות מלאה. כל הקיבוצים שרדו את ענף הפטם, אין קיבוץ אחד שהתפרק ובכל המושבים לא נשארו מהחקלאים הקטנים, לא נשאר חקלאי אחד קטן יותר בפטם. זה יקרה בביצים, זה יקרה בחקלאות, זה יקרה בכל הענפים.

רבותיי, תמצאו הסדר, אל תנסו להשית על החקלאי הקטן המסכן, עם 3 דונם ועם 20 דונם. הוא לא משפיע על המשק בכלום עם ה-10 וה-20 דונם שלו. לכו לטייקונים, אני איתכם.

היו"ר אבישי ברורמן:

איציק, תירגע.

יצחק וקנין:

אני לא נרגע, את מי אני מייצג פה?

קריאה:

אבל סעיף (1) פותר את הבעיה הזאת.

יצחק וקנין:

סעיף קטן (1), אני ארוץ כל הזמן לממונה.

קריאה:

לא, בחוק יש פתרון.

היו"ר אבישי ברורמן:

סליחה רגע. איציק, אתה יכול להקשיב? דרור שטרום, מה אתה אומר?

דרור שטרום:

אני חושב שבסעיף (1) יש בעיה גם לשני מושבניקים ששניהם מגדלים ורוצים לשווק ביחד, יש להם את ה - - -

יצחק וקנין:

חבריה, אתם לא מבינים מה קורה במושבים.

מיקי רוזנטל:

אבל אתה צועק ולא מקשיב.

יצחק וקנין:

אתה חי את זה או אני חי?

מיקי רוזנטל:

אבל למה אתה צועק?

יצחק וקנין:

בבעיית הדיון על ההטלה, אני אומר לכם בשכל הישר שלי, הלוואי שיכולתי לעשות במושב יערה מגדל אחד של ביצים, כל האגודה יכולה להיות, היום יש לולים של 200,000 מטילות, אבל בוא תחבר אותי עם עוד חקלאי שכן שלי. לא מוכן בשום פנים ואופן, יש חוסר אמון מוחלט.

מיקי רוזנטל:

אתה רוצה להקשיב רגע?

דרור שטרום:

בסעיף (1) בתוך הפטור יש פתרון לשני מגדלים שרוצים לשווק את התוצרת שלהם ביחד בשיווק בסיטונות. אני לא יודע על מה כל הנהי הזה יוצא. כתוב במפורש. כל הצדדים להסדר הם מגדלים של תוצרת חקלאית שאליה נוגע ההסדר.

יצחק וקנין:

דרור, מה קורה אם יש אחד ש - - -

קריאה:

אבל, דרור, תסתכל בסעיף (2).

דרור שטרום:

תסתכל אתה, אחד מאלה. 'אחד מאלה'. אם מתקיים בך סעיף (1), יש לך שני מושבניקים שרוצים לשווק את התוצרת של שניהם ביחד, כל עוד שזה שיווק סיטונאי אין שום בעיה, אתה בפטור. אלא אם כן, אם אני טועה - - -

יצחק וקנין:

את זה אני הבנתי, נגיד שיש שלושה ודווקא זה שמשווק - - -

אורי שוורץ:

אין בעיה. כל עוד הם משווקים יחד את של עצמם, אין בעיה.

יצחק וקנין:

אתה יודע מה? לפי השיטה שלך, מה שאתה אומר, במידה שאותו אחד שהוא המשווק הוא פחות מ-50%, מה קבעת? אנחנו שלושה עכשיו, בוא תסביר לי.

אורי שוורץ:

אם זה שלושתכם וכל אחד מביא להסדר את הגידול שלו, אין בעיה עם זה.

יצחק וקנין:

אבל המשווק מהווה - - -

אורי שוורץ:

לא משנה כמה הוא מהווה. כל עוד כל אחד - - -

יצחק וקנין:

אתה אמרת - - -

אורי שוורץ:

אני אמרתי אך ורק, כאשר מישהו מכס מביא איתו יותר של אחרים משל עצמו, מישהו מכס הוא משווק והוא מביא להסדר לא רק את שלו, גם של עוד עשרה אחרים, ואז אני אומר רגע, כאן הוא כבר לא אחד, הוא כבר משווק, הוא לא רק מביא את עצמו, הוא מביא גם אחרים, ואז אני אטיל מגבלות. כל עוד כל אחד מביא את שלו, לא אכפת לי מה הוא שלו, כן אותו מין, לא אותו מין, אם זה שלו, זה בסדר.

(היו"ר גילה גמליאל)

היו"ר גילה גמליאל:

עכשיו חבר הכנסת רוזנטל מדבר. בבקשה.

מיקי רוזנטל:

זה שאומרים את הדברים בעוצמה, זה לא הופך אותם לנכונים. אנחנו הסברנו את הדברים, אולי כשלא היית כאן, הסברנו את זה במפורש, אני לא יודע למה אתה כועס. אני יודע שאתה דואג למושבניקים

יצחק וקנין:

כי אני רואה מה קורה במושבים.

מיקי רוזנטל:

אבל זה לא שייך לחוק הזה. הניסיון להכניס עכשיו את התיאום עם האנשים שמשווקים, זה לא הסיפור, זה לא שייך למושבניקים.

יצחק וקנין:

אני איתך בקטע הזה עד הסוף.

מיקי רוזנטל:

אבל על זה אנחנו מדברים.

יצחק וקנין:

אני אומר לך את זה באחריות, זה אפילו אינטרס שלי שזה יהיה.

מיקי רוזנטל:

אני יודע, ולכן אני לא מבין למה אתה - - -

היו"ר גילה גמליאל:

אוקיי, חבר הכנסת רוזנטל. יש עוד מישהו? חבר הכנסת איציק שמולי, בבקשה.

איציק שמולי:

אני לא בטוח שזה יספק את וקנין, אבל אני חושב שמה שבכל זאת הממונה יכול טיפה להוריד פה את מפלס המתח זה איזה שהיא התחייבות או אמירה יותר ברורה שלכם לגבי תהליך הפטור, כי כרגע זה קצת באוויר. תראו אם אתם יכולים ללכת עוד צעד אחד קדימה, כי בסופו של דבר וקנין מדבר מדם לבו ומתוך המושבים שלו הוא מגיע. אני חושב שזה באמת יכול להוריד את מפלס המתח.

מאיר צור:

אני קודם כל מקבל את מה ששמולי אמר, שעוד משהו יותר ברור, שלא צריך לעמוד בפרוזדור ולקבל אישורים. דבר שני שאני מבקש עליו הבהרה, כי פה תוך כדי שיח אני חשבתי שאני מבין ואני רוצה להיות משוכנע במאה אחוז שאני מבין. במידה, למרות מה שווקנין אמר, ובצדק הוא אמר, קשה לחבר את המושבניקים לשותפויות כלכליות, אבל אם יש אגודה כזאת, כמו שעושים בלכיש, למען הגילוי הנאות, כמו שעושים אצלי במושב, בעין יהב, שאנחנו משווקים ביחד, אגודה של 100 חקלאים שמשווקים ביחד. בעניין הזה זו שותפות ואין שום בעיה, אני הבנתי נכון - - - ?

אורי שוורץ:

משווקים את התוצרת שלכם בעין יהב? לא משווקים של מישהו אחר.

היו"ר גילה גמליאל:

התשובה היא כן ואין בעיה. יש עוד שאלות למישהו? מישהו עוד רוצה לדבר על הנושא הזה?

אבשלום וילן:

אני הצעתי קודם ואני מציע גם עכשיו. אני באמת חוזר למה שהצעתי לכם קודם, סעיף (2) מיותר לדעתי, אפשר לחיות בלעדיו.

היו"ר גילה גמליאל:

כן, כל החוק, אם זה ככה.

יצחק וקנין:

לא, תאמיני לי, החוק הזה מצוין. יש בו דברים שיגנו על החקלאים בסופו של יום.

היו"ר גילה גמליאל:

טוב. צר לי, ההצבעה לגבי זה התקיימה, חבר הכנסת יצחק וקנין הגיש רביזיה. הרביזיה תעלה בארבע ורבע, במידה שהיא תאושר השיח יהיה שוב מחדש.

איציק שמולי:

אני רק מבקש שלקראת הרביזיה נקבל תשובה סופית מהממונה, האם בכל זאת אפשר לבוא מבחינת האמירה כלפי הסעיף של הפטור.

דיויד גילה:

אז, שוב, אני אומר לפרוטוקול, ברגע שארגון כזה או שיתוף פעולה כזה של מגדלים לא פוגע בתחרות הוא יקבל פטור. פשוט מאוד. והוא יקבל את זה - - -

מיקי רוזנטל:

דיויד, תגיד יותר מזה, אני חושב שהם לא הבינו את החוק עד הסוף. מי שמשווק את התוצרת של עצמו פטור בהכרח מתוקף החוק. זה אחד. שלושה מגדלים במושב, או עשרה או מאה, ובתנאי שהם משווקים את התוצרת של עצמם ולא תוצרת של אחרים. אלה פטורים.

דיויד גילה:

נכון.

מיקי רוזנטל:

יש כאלה שמשווקים גם תוצרת של אחרים, כאן אתה צריך להתחיל.

דיויד גילה:

נכון.

מיקי רוזנטל:

לא, כי זה לא היה ברור. כי אנשים לא הבינו נכון - - -

דיויד גילה:

המקרה הראשון לא צריך פטור בכלל.

אורי שוורץ:

- - - זה ארגון משפטי, זה בעצם ארגון משפטי, שאותו דבר שהם עושים היום, הם יכולים פשוט לארגן את זה משפטית כתאגיד בבעלותם ואז אין בעיה. אם הם לא רוצים לעשות את זה, הם יכולים לבוא אלינו ולקבל פטור.

היו"ר גילה גמליאל:

הנקודה הובהרה, יש עוד מישהו בכל זאת? חבר הכנסת וקנין, בבקשה.

מיקי רוזנטל:

זו נקודה חשובה לנו.

היו"ר גילה גמליאל:

בגלל זה אני נותנת לו לדבר.

יצחק וקנין:

אדוני הממונה, אם אפשר לקצר את התהליך. כל הבעיה תתעורר רק במושבים. הקיבוצים מסודרים. אני אומר לך, כל הבעיות שיופנו אליך זה מהמושבים. 90 יום, לפעמים זה גידול שלם שיכול ללכת. אי אפשר לחכות בגידולים מסוימים, אם זה גידולי פירות וירקות, בירקות המצב אפילו הרבה יותר קשה. לכן אם אפשר לקצר את התהליך, לא 90 יום. 90 יום זה נצח אצל החקלאים.

היו"ר גילה גמליאל:

יש לי רעיון, האם אפשר לצמצם את הזמן - - -

אורי שורץ:

יש לנו הצעה. ישנו בסוף הצעת החוק סעיף מעבר שקובע מתי החוק ייכנס לתוקף. כרגע מדובר על זה שהחוק ייכנס לתוקף בתום שישה חודשים מהיום שהוא מחוקק. אנחנו מוכנים, כדי לא ליצור מצב שבו אותם אנשים שרוצים לעשות את הפעילות הזאת והם רוצים לקבל פטור, שלא תהיה מעליהם עננה של אי חוקיות, יבואו עוד קודם לכניסת החוק לתוקף, יוכלו לקבל במהלך השישה, אני מאוד מקווה שנוכל לטפל בכל הבקשות, ואז גם יש פחות לחץ, כי הם לא במצב של אי חוקיות וכל אחד לפחות יידע מראש אם יש לו פטור והוא יכול להמשיך גם כשהחוק נכנס לתוקף. ואם זה איזה הסדר בעייתי, אז גם הוא יוכל למצוא לעצמו אלטרנטיבה, וכל זה לפני שהתיקון הזה נכנס לתוקף.

היו"ר גילה גמליאל:

זאת אומרת אתם פותחים את הדלת כבר מעכשיו - - -

אורי שורץ:

מהרגע שהחוק יחוקק. כן, בטח.

היו"ר גילה גמליאל:

אוקיי. מה דעתכם על העניין?

דוד ויינשטיין:

הפתרון הזה הוא כלי עבודה טוב למי שהוא בשעת התהליך העכשווי כבר במסגרת של קונסטרוקציה כזאת של שני שכנים, שאחד משווק את שכנו או כל דבר אחר. אבל החוק נחקק לדורות, והשאלה מה קורה אם מישהו בשנת 2016 ו-2021 ירצה להתארגן לקראת העונה הקרובה או - - -

אלון מסר:

אז הוא כבר יודע מהחוק והוא יכול התארגן מראש בהתאם לחוק. מנסים לטפל במצב הקיים ויש בעיות במצב הקיים, לפתור אותן לפני שהן יהיו בעיות.

דוד ויינשטיין:

הסביר לך חבר הכנסת וקנין - - -

אורי שורץ:

אבל חבר הכנסת וקנין הסביר שיש בעיה אקטואלית.

היו"ר גילה גמליאל:

הוא נותן לך מענה לבעיה שהצגתם. יש לכם עוד בעיה שאתם רוצים להציג?

דוד ויינשטיין:

עם כל הכבוד, הסביר חבר הכנסת וקנין יותר טוב ממני. הפעילות הזאת של החקלאים היא פעילות מאולתרת, היא נולדת מעונה לעונה לפי הצרכים וההתפתחויות ולכן כל הבקשה פה היא שזה יוגבל ללוח זמנים סביר, כפי שהציע חבר הכנסת שמולי. לוח זמנים של 90 יום הוא לא סביר במונחים של - - -

יצחק וקנין:

אדוני הממונה, אני חושב שצריך לקצר את הזמן. 90 יום בחקלאות זה הרבה זמן. אם אפשר לקצר, אני לא חושב שיהיו לך כל כך הרבה פניות.

היו"ר גילה גמליאל:

ראשית, אפשר לעשות את שני הדברים במקביל.

יצחק וקנין:

אם אפשר לקצר את התהליך הזה ל-45 ימים. 90 יום זה מתחיל להיות נצח.

היו"ר גילה גמליאל:

חבר הכנסת יצחק וקנין, ראשית כן קיבל את ההצעה שלכם שכבר מעכשיו הדלת פתוחה עבור כל מי שירצה להגיע אליכם בסוגיה הזאת, בנוסף, הוא שואל, מכיוון שמדובר בחקלאות, ש-90 יום זה עונה, אם אפשר בהיבט הזה לבחון מחדש את פרק הזמן ולהציע פרק זמן סביר מבחינתכם לטיפול בסוגיה.

דיויד גילה:

אני חושב שזה בעייתי.

אורי שורץ:

אני התרשמתי ממה שאמר חבר הכנסת וקנין שיש מציאות היום ואנחנו באים עם איזה שהוא משטר שיפגע במי שעובד היום ופועל היום. לזה אני מקווה שנתנו מענה בזה שאנחנו ---

היו"ר גילה גמליאל:

נתת מענה. עכשיו הוא מדבר על פרק הזמן.

אורי שורץ:

מכאן והלאה, מה הבעיה? הבעיה שאולי בעתיד ירצו, לא יודע אם מושבניקים, אבל ירצו מגדלים להגיע להסדרים כאלה. אז כאן אני אומר, יש חוק, אל תלכו למקומות האלה, הם לא מקומות טובים, אל תלכו לכיוונים האלה. תעשו את זה בדרך אחרת. לגבי מי שלא עשה את זה עדיין, לגבי מי שעכשיו חושב 'מה אני עושה, יש לי את החלקה שלי ואיך אני רוצה להתאגד', הוא עדיין לא התאגד, הוא רוצה עכשיו לבחור, אל תלכו לדרך הזאת. אנחנו לא רוצים שאנשים יעשו את זה.

אבשלום וילן:

אני רוצה לדבר בשפה החקלאית. על מה פה הוויכוח? חבר הכנסת יצחק וקנין אמר את זה בדם לבו, שני אנשים, שלושה אנשים, מגדלים אפרסקים, אתם יודעים מה? אני רוצה לגלות לכם סוד, כנראה שהקיץ הזה, למרות שאין גשם, יש פריחה מדהימה, יהיו הרבה פירות, יהיה מצב של המון פירות בשוק ויהיו בעיות. בא חקלאי באמצע העונה, מתארגנים שניים-שלושה, מנסים למצוא פתרון ---

מיקי רוזנטל:

אם זו הסחורה שלהם, אין להם בעיה.

היו"ר גילה גמליאל:

עוד פעם, אתם מפספסים. אבל אומרים לך פה, השמיעה שלי חדה, במידה שמדובר על הגידולים של אותם אנשים, אין להם שום בעיה.

אבשלום וילן:

לא, אם מתארגנים שלושה-ארבעה לשווק כי אחד לא יכול, אבל בשיחות מוקדמות הם לא פסלו את ה - - -

אורי שוורץ:

אבל אם זו התוצרת שלהם אין שום בעיה, אבו.

אבשלום וילן:

הם לא פסלו את זה שהם יכולים גם תוך שבוע או עשרה ימים לתת תשובה. אז אדרבא, שיגידו במקרים פשוטים הם ייתנו תוך שבוע-עשרה ימים.

דיויד גילה:

עם מי ניהלת שיחות כאלה?

מעין נשר:

אני חושבת שאתם מפספסים. אני חוזרת לכלכלה מאחורי הדברים. אם יש חקלאי, מה שמעניין אותו זה למקסם את הרווח שלו על הגזר או הפלפל. לא מעניינת אותו העמלה שהוא יכול לקבל כמשווק עבור מישהו אחר, מעניין אותו למקסם את הרווח עבור התוצרת. אם הוא חקלאי שהוא גם משווק, אז מה שמעניין אותו זה עדיין למקסם את הרווח עבור התוצרת שלו ולכן אם הוא עושה הסדר עם מישהו אחר, זה לא מפריע לנו, כי אנחנו מסכימים שחקלאי עם חקלאי יעשה הסדר. אם הוא חקלאי שהוא בעיקר משווק, מעניין אותו מה שנקרא הקומיסיון הזה, כמו סיטונאי בשוק הסיטונאי. אם הוא מצא עוד שלושה חברים שמוכנים לתת לו יחד את התוצרת והוא ישלח את של כולם במשאית, הוא לא עושה את זה כי הוא חבר טוב ונחמד, זה כי מעניין אותו העמלה. ואם הוא עכשיו רוצה לתאם עם מישהו אחר על העמלה הזאת, לא משנה שהוא מושבניק מסכן או מישהו שמוכר את מרכולתו בצד הדרך, זה מה שאנחנו רוצים למנוע - - -

אבשלום וילן:

זה ממש חוסר הבנה מוחלט של התחום. ארבעה מגדלי אפרסקים - - -

מיקי רוזנטל:

זו ממש הבנה מצוינת של התחום. אתה לא מגן על חקלאים.

(היו"ר אבישי ברוורמן)

היו"ר אבישי ברוורמן:

גילה גמליאל אמרה לי, אבו, שאתה דיברת כל כך הרבה שאני צריך להשתיק אותך, אז אני משתיק אותך עכשיו. הלאה.

אבשלום וילן:

אני בדרך כלל אדם מנומס.

מעין נשר:

אנחנו חושבים שלתת איזה שהוא פתרון גורף למישהו קטן כזה, שמשווק את של החברים שלו, זה בדיוק לאפשר את התיאום על הרנטה ואנחנו לא רוצים, אנחנו רוצים לצמצם את פער התיווך.

אבשלום וילן:

על זה נאמר רואים צל הרים כהרים. תאמיני לי - - -

יצחק וקנין:

אתם לא מבינים את הענף. את רוצה שאני אראה לך עד כמה שאת טועה? רבותיי, תראו, זה לא משהו שאפשר להעביר את זה ככה. אני מדבר במלוא הרצינות ומישהו שיענה לי ברצינות לגבי מגדל אפרסקים. אתם יודעים שאני כמגדל, אני צריך לראות גם את מערך השיווק שלי, לאן אני משווק את התוצרת. אתם יודעים שזה מובן מאליו. עשרות פעמים האפרסקים תלויים על העץ ואף אחד לא יכול לקטוף אותם ומוכרים אותם בהפסד, לא קוטפים אותם כי לא משתלם לקטוף אותם, למה? כי אין לי מערך של שיווק, במיוחד כשיש עודפים המצב הזה הופך להיות קטסטרופה. אז אם כבר יש משווקים שמשווקים ביחד, אז המשווק הראשי, מה הוא עושה? הוא לוקח את שלו, משווק אותו קודם כל, ואתה תחכה. זה קרה בפטס לא מזמן, למה נפל הפטס? כל הענפים בחקלאות זה אותו דבר.

אני מסכים איתכם ללכת על הראש של הטייקונים כמה שאתם רוצים. מי שלא חקלאי, מי שמתחבר לטייקון, מסכים איתכם, אל תלכו על החקלאי הקטן. החקלאי הקטן לא יכול לעשות קומבינות עם אף אחד, הוא בקושי מקבל את המחיר לתוצרת. רבותיי, אני אומר לכם, חקלאות זה לא דבר מובן מאליו. כולם הולכים רואים מה שיש על הבסטות, החקלאי הוא בשורה התחתונה תמיד הנפגע הראשי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותיי, אני חושב שיש פה דבר אחד, אני מוכרח להגיד לכם בגילוי נאות, חבר הכנסת וקנין קרוב אליי יותר מכל 119 חברי כנסת שקיימים פה - - -

גילה גמליאל:

נפגעת.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני אומר את האמת, זאת האמת, אנחנו חברים בלב ובנפש מהיום שבאתי.

דוד צור:

אתמול אמרת לי את זה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לא אמרתי לך את זה מעולם, דוד צור.

דוד צור:

סתם אני צוחק.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זה לא צחוק, אני מדבר ברצינות. אין לי הרבה חברים בין חברי הכנסת, האמת, זו האמת. האיש הזה - - -

ראובן ריבלין:

ברוורמן, אפשר להירשם?

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה רוצה להיות נשיא, מה אתה רוצה?

מיקי רוזנטל:

יש מועדון חברים, פותחים מועדון חברים עכשיו.

היו"ר אבישי ברורמן:

אני רוצה להגיד לכם, מעבר להצעת החברות שלי, אין אדם שאני מעריך יותר מהאיש הזה בכנסת, למה? מילה שלו זו ברזל, האיש הזה הוא איש אמת, הוא בחיים לא עושה קומבינות, הוא לא עושה מניפולציות ומה שהוא מדבר זה מדם לבו והוא איש חכם. ממנו למדתי אולי יותר מכולם, גם בקבלה וגם בדברים אחרים. לכן, איציק, מה שאני מבקש ממך זה רק דבר אחד וזה הקשבה. הלוא כל אחד מאיתנו, גם אתה, ויושבים פה הרבה מאוד אנשים, שהחקלאות היא בלבנו, שאנחנו מאמינים בחקלאות, שהפתרון לבעיית החקלאות הוא לא רק בנושא הזה, זה בנושא המשאבים, בנושאים אחרים, בחוסר האפליה, ובחוק הזה אנחנו התקדמנו צעדים גדולים, כי מצד שני יש גם צרכנים בישראל ויש רשתות שיווק שצריך לעשות שם סדר, נכון? הדבר היחיד שנשאר פה, בשיחה הזאת, כי בדברים אחרים אתה הבנת וישבנו איתך, זו השאלה של אותם שניים-שלושה מגדלים קטנים שרוצים להתחבר. כאן יש שתי אופציות, אופציה אחת אומרת, מצד אחד, לא מקובל עליך, אבל סגרת עם האוצר, 10 מיליון שקל טבין ותקילין בכל זאת למי שרוצה להתאגד. אני מאמין שיש תמריצים כלכליים, זו תורת התמריצים וזה ישפיע. אתה אומר שלא כל כך ישפיע, אבל הכסף קיים. דבר שני, אומר הממונה כאן, כמה מקרים כאלה יהיו? והוא שם את הראש שלו על הבלוק הזה, כי יש פה מספיק כוח שהוא משחרר אותם מהסיפור הזה, אבל מפריע לו, שלא יתפסו פה טרמפ נוכלים, או אחרים. לא נוכלים, איך נקרא להם?

קריאה:

טרמפיסטים.

היו"ר אבישי ברורמן:

טרמפיסטים. זה כל הסיפור, על זה צריך להגיד שהורסים את החקלאות? החבר'ה האלה היו רוצים להרוס את החקלאות? על זה, אבו, כל העולם נופל! על הסיפור הזה? נראה לי שזה קצת מוגזם, הסיפור הזה. זה אובר דרמה.

יצחק וקנין:

אבישי, כשחוקקו את חוק החלב אני ישבתי פה, קח את הפרוטוקולים, שמע מילה במילה מה שאמרתי פה, כל מה שאמרתי קרה אחד לאחד. יש קושי להבין את המערך שעובד אצל המושבניקים. רבותיי, לאט לאט מ-70,000 חקלאים הגענו ל-5,000 חקלאים. זו המציאות.

היו"ר אבישי ברורמן:

אז, איציק, מה אתה רוצה?

יצחק וקנין:

מה שאני רוצה להגיד, הקיבוצים מאורגנים והלוואי והיינו קיבוצים היום.

היו"ר אבישי ברורמן:

עזוב את הקיבוצים, אנחנו מדברים על המושבים.

יצחק וקנין:

למה אני אומר את זה? כוח ההתארגנות של הקיבוצים הוא מסודר ונכון והמושבים מזמן לא במקום הזה. מושבניק אחד לא מוכן - - -

היו"ר אבישי ברורמן:

מה אתה רוצה?

יצחק וקנין:

אני רוצה שכמה שפחות נכביד את העול על החקלאי הקטן. לא יודע באיזה דרך, לא יודע איך לפשט את זה, אני מקבל את מה שהממונה אומר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

60 יום. שמולי ביקש זמן, 60 יום, לקצר, להקציב את זה. מה אתה רוצה יותר מזה?

דיויד גילה:

אדוני, זה בעייתי. החוק שלנו הוא חוק שחל על כל החברות, היי טק, גז טבעי, חשמל, למה להפלות אותם - - -

אבשלום וילן:

אדוני הממונה, למה בסעיף (3) אתה אומר אמצעי שליטה כמשמעותם בחוק ניירות ערך? איך פתאום אנחנו שייכים לניירות ערך?

מיקי רוזנטל:

אל תענה. אתם יכולים לעשות את זה ב-60 יום? אפשר לסיים את זה?

דיויד גילה:

לא, זה פשוט נראה לי לא ראוי.

ראובן ריבלין:

אדוני הממונה, אני רואה כשעוד היו תפוזים על ה - - - אני רואה את האבוקדו ואני רואה את שאר מיני ירקות ופירות, 90 יום זה תום העונה. מתחילת היום הראשון עד 90 יום זה בחקלאות תקופה ארוכה. השאלה אם הפשרה של 60 יום נותנת את המענה?

היו"ר אבישי ברוורמן:

עונה לך?

זבולון קלפה:

אדוני היושב ראש, אתמול בוועדת הפנים העברנו בחוק התכנון והבנייה התייחסויות של הוועדה המקומית והמחוזית תוך דרישה של 15 ימי עבודה על תכנית מפורטת, מורכבת. פה מה מתבקש, לכאורה, אם התיאור הוא כל כך פשוט?

איציק שמולי:

אני חושב שבעיקר לנוכח - - -

קריאה:

אפשר 30?

יצחק וקנין:

לא, אני אמרתי 45 יום, שזה סביר. מעבר לזה זה כבר - - -

איציק שמולי:

דיויד, כוונת החוק ברורה לנו, אבל ברור לנו גם מה אנחנו רוצים למנוע. תלכו איתנו בעניין הזה של ה-60 יום.

מיקי רוזנטל:

תחתוך 60 יום, הממונה יעמוד בזה.

איציק שמולי:

גז וחקלאות זה לא אותו דבר.

ראובן ריבלין:

אתה הצעת 60 יום, אנחנו נעמוד מאחוריים.

מיקי רוזנטל:

אתם תעמדו בזה, לא תהיה ברירה, כי זו החלטה של המחוקק וזהו.

אורי שוורץ:

אבל תנו לנו רגע להסביר. אני מבין שרוצים לסגור, אבל שנייה אחת.

ראובן ריבלין:

רגע, אתה לא מדבר על ימים כימים, אתה מדבר על ימים מול פירות.

אורי שוורץ:

אנחנו מבינים, אבל חבר הכנסת ריבלין, תקשיבו רגע. לפני שאתם קובעים 60 תנו לנו גם לדבר.

גילה גמליאל:

סליחה רגע. מצד אחד אני הייתי פה אתמול בלילה עד 12 וחצי ושמעתי שהטילו עליכם והיום אני שומעת שבאמת יש עליכם כנראה עומס. אני שאלתי אתכם כבר אתמול האם לכל מה שאנחנו מעסיקים עליכם יש לכם תקנים. אלה דברים שבהחלט צריך לקחת בחשבון. אבל ההבדל הוא, ונאמר כאן קודם, שיש כאן פסיפס מאוד רחב של גופים שאתם עובדים מולם והסטנדרט שלכם זה קביעה ל-90 יום, אבל מכיוון שכאן מדובר אל"ף, בהחלט ברפורמה שהיא תהיה משמעותית מאוד, בחדירה להיבט של הממונה על ההגבלים, זה תחום שמעולם, ושנים מנסים להחדיר את זה, ללא הצלחה, ויש כאן תחושות מסוימות בקרב החקלאים ובקרב הנציגים שלהם שזה עכשיו משהו שהוא דרמטי עד כדי אובדן. אני חושבת שגם מפאת העובדה שמדובר בכל זאת בענף שהוא קצת שונה מהיי טק, במובן הזה שיש כאן תוצר שהוא עונתי, הוא מתכלה, ועל כן מה פרק הזמן?

חברי יצחק רצה 45 יום, הסטנדרט הוא 90 יום, אני חושבת שבהחלט הצעת הפשרה שהעלה כאן איציק שמולי, של 60 יום - - -

היו"ר אבישי ברורמן:

בחיזוקו של יושב ראש הכנסת לשעבר.

גילה גמליאל:

וחברי ריבלין, זה בהחלט עושה רושם שלאור הנסיבות זה יכול להיות זמן סביר.

יצחק וקנין:

הרי את המהות זה לא משנה לכם. את המהות של החקיקה זה לא משנה.

גילה גמליאל:

אם הממונה רואה לנכון שזה בסדר, זה יחסוך לנו כרגע ונוכל להתקדם.

היו"ר אבישי ברורמן:

דובי, אם אתה לא מציע לי דבר קונסטרוקטיבי אל תדבר.

דובי אמיתי:

אני מציע לך ונראה לי שאני פותר את הבעיה. אני מבקש הבהרה אחת, אני חושב שיכול להיות שגם אנחנו טעינו ואני מבקש הבהרה. אותם מושבניקים שצריך לשמור עליהם, כי הם רוצים בסך הכול לשמור על יציבות, הם לא רוצים לעשות עושר, אל תתבלבלו, אותם מושבניקים שמתאגדים, הם נמצאים בפטור. אוקיי. כבוד הממונה, שאלה להבהרה. מושבניקים, חמישה, שישה, שבעה מתאגדים, הם נמצאים בפטור, הם רוצים גם לשווק את אותו מין פרי של המושב ליד, הם יכולים?

דיויד גילה:

אם רוב מה שהם משווקים זה שלהם?

דובי אמיתי:

זה שלהם.

דיויד גילה:

כן. בלי פטור.

מיקי רוזנטל:

אם 51%. אבל זה החוק.

דובי אמיתי:

בסדר, יכול להיות שהייתה לנו - - - יכול להיות שאנחנו כולנו לא הבנו מספיק. עשינו הבהרה ונראה לי שאנחנו יודעים לחיות עם זה בשלום.

היו"ר אבישי ברורמן:

תודה.

פרח סבלדי:

האם הפטור הזה, שהחקלאי אמור לקבל, יהיה כרוך בתשלום של איזה שהיא אגרה או מס?

היו"ר אבישי ברורמן:

כלום. כלום. כלום.

מיקי רוזנטל:

שום דבר, פטור.

היו"ר אבישי ברורמן:

רבותיי, מכיוון שאנחנו כבר הצבענו על זה, אני מחזק - - -

קריאה:

עוד סידור עבודה לעוד כמה אנשים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

חבריה, לא רוצה עד 12 בלילה היום. את הנושא הזה אני מביא לפתרון, אני מבקש מהממונה, אני לוקח את הצעתו של חבר הכנת שמולי, וקנין ביקש 45 יום, 60 יום, אני מבקש שהדבר הזה יהיה עד 60 יום. מקובל עליך? מקובל, 60 יום.

אורי שוורץ:

אדוני, אני רוצה להסביר מה מקובל. הפטור שניתן היום ניתן לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, אנחנו נכתוב שבקשות פטור שתוגשנה על ידי מגדלים, על אף האמור בסעיף 14, יהיה 60 יום.

היו"ר אבישי ברוורמן:

מצוין. 60. סגרנו. איציק, זה יהיה בסדר. תודה. תודה רבה.

ראובן ריבלין:

רגע, ברוורמן, אם הוא כותב באמת את הדבר הזה, שהוא בהחלט משמעותי, שהוא מסייג את זה רק לחקלאות, אז אפשר לומר 45 יום.

אורי שוורץ:

אפשר גם ליומיים, השאלה אם נוכל לעשות את זה.

מיקי רוזנטל:

די. אל תמשכו את זה יותר מדי, ייצא מיץ מהעגבנייה.

יצחק וקנין:

אני יותר ממך רוצה את החוק הזה. על מה אני נלחם פה? אני רוצה להוריד את המחירים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

ודאי, אנחנו רוצים להוריד מחירים ורוצים לדאוג לחקלאים.

לאה ורון:

אדוני יכול להודיע שהוא מושך את בקשתו לרביזיה?

יצחק וקנין:

אני מושך את הבקשה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תודה רבה. חבר הכנסת וקנין מושך את הרביזיה. אני מודה לו ואנחנו מתקדמים.

ראובן ריבלין:

ברמה המשפטית אמרתי, אם אתה בא ואומר שכל הבעיה שלך הייתה סעיף 14, אתה מסייג או אומר שהדבר הזה הוא למרות סעיף 14 וכיוצא מן הכלל, אז אני אומר לך שאתה יכול לומר גם 45 יום.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותי, אנחנו מתקדמים.

אורי שוורץ:

אדוני, אני קראתי את ההגדרות אדם קשור, אמצעי שליטה ואז עצרנו לפני הגדרת מגדל, כי אתי רצתה לדעת האם יש הערות לשתי ההגדרות הראשונות.

אתי בנדלר:

לפני ההערות אני רוצה להעיר לגבי ההחלטה הקודמת, שלא הייתה עדיין הצבעה עליה. מדובר בהוספת סעיף נוסף להצעת החוק ועניינו תיקון סעיף 14א לחוק העיקרי שעוסק במועד למתן החלטת הממונה והוא קובע כדלקמן: הממונה ייתן את החלטתו בתוך 90 ימים מהיום שבו הגיעה לידי בקשה לפי סעיף 14, זאת אומרת בקשה לקבלת פטור מאישור כובל, אלא אם כן החליט להאריך את התקופה ב-60 ימים נוספים מטעמים שיירשמו; במניין הימים האמורים לא יובא בחשבון הזמן שחלף ממועד שבו דרש הממונה פרטים נוספים הדרושים לו לבדיקת הבקשה ועד לקבלתם.

אני רוצה לוודא שההחלטה של הוועדה היא להשאיר את הסעיף כפי שהוא ולהוסיף הערה שלעניין בקשת פטור שהוגשה על ידי מגדל של תוצרת חקלאית, במקום 90 ימים יבוא 60 ימים. זה התיקון.

היו"ר אבישי ברורמן:

אורי שוורץ, תנענע בראש. אכן כן.

אתי בנדלר:

אכן כן. אז אני מבקשת להצביע.

היו"ר אבישי ברורמן:

אנחנו מצביעים על זה. מי בעד? מי נגד? אושר פה אחד. 60 יום.

הצבעה

בעד הסעיף הנוסף - רוב

הסעיף נתקבל.

רבותיי, אנחנו מתקדמים. קראנו את שני הסעיפים הראשונים. לגבי (ב)(1)(2)(3), לפני מגדל. האם יש הערות בנושא? עורך דין ויינשטיין?

דוד ויינשטיין:

בעניין ההגדרות של אמצעי שליטה, החזקה ושליטה, יש לנו תהייה מדוע בכלל הדבר נדרש כאשר בחוק עצמו, בסעיף 1 לחוק יש הגדרה של המונח שליטה, תוך התייחסות לאמצעי שליטה במובלע ובמובלע בתוך הגדרת השליטה יש גם את הנושא החזקה. זאת אומרת שהמשמעות של קבלת ההצעה הפרטנית פה היא שיחול הסדר ספציפי לעניין שליטה במה שקשור לפטור החקלאי, בשונה מאשר כל ההסדרים האחרים שיש בעניין חוק ההגבלים העסקיים. ההחרגה פה להבנתנו היא החרגה לרעה ולא החרגה לטובה.

היו"ר אבישי ברורמן:

סליחה, רק רגע, דוד.

מיקי רוזנטל:

למה אנחנו תקועים?

גילה גמליאל:

הייתם צריכים הגדרות ברורות.

דוד ויינשטיין:

אפשר להמשיך, אדוני היושב ראש?

היו"ר אבישי ברוורמן:

כן, בבקשה.

דוד ויינשטיין:

בסעיף 1 לחוק יש הגדרת שליטה שחלה לגבי החוק כולו ושואמרת שהחזקה מגדירה שליטה - - -

גילה גמליאל:

אתה מדבר על (ב)1)?

היו"ר אבישי ברוורמן:

(ב)2), אדם השולט בתאגיד, אתה מסביר מה זה שליטה.

דוד ויינשטיין:

לא, אני מגדיר במפורש, אנחנו מדברים על אמצעי שליטה, הגדרת אמצעי שליטה, החזקה ושליטה שמופיעה פה בסעיף (ב), בשורה האחרונה בעמוד הזה, שמפנה לחוק ניירות ערך, כאשר בחוק הזה, בסעיף 1 שלו, בחוק הראשי, לא בתיקון לחוק, חוק ההגבלים העסקיים מכיל הגדרה מובנית מלכתחילה לשליטה שבתוכה גם יש התייחסות גם להחזקה וגם לאמצעי שליטה. ההגדרה שמוצעת פה מחמירה ביחס להגדרת השליטה שיש בחוק.

היו"ר אבישי ברוורמן:

דוד, אני הבנתי, אני רוצה בלשון בני אדם לפרש מה שאמרת. אתה אומר שפה יש התייחסות לחוק ניירות ערך, אנחנו בחוק ההגבלים עסקיים, יכול להיות שמבחינה משפטית יש פה איזה סתירה שמביאה לחומרה. יסבירו המשפטנים. אתה רוצה את הקלה משתיהן.

דוד ויינשטיין:

לא, אנחנו רוצים שיסירו את זה, זה לא נדרש.

אתי בנדלר:

מה שהוא מבקש למחוק, את המילים 'אמצעי שליטה', 'החזקה', 'שליטה', כמשמעותן בחוק ניירות ערך. את המשפט הזה הוא מבקש למחוק, את המילים האלה. בחוק ההגבלים העסקיים יש הגדרה אחרת של שליטה שהיא הגדרה מקלה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני רוצה לשמוע את עמדתך, אורי.

אורי שוורץ:

אין פה בעצם עניין של סתירה, אני חושב שעורך דין ויינשטיין מבקש את ההגדרה שמקלה איתו. אני אומר עכשיו במהות ועורכת דין לירון נעים תתייחס להיבטים כלליים יותר. מה שאנחנו ניסינו לעשות, כמו שהסברתי בתחילת החוק, להעביר את הקו במקום הנכון בין המגדל למשווק. בשביל זה עלה חשש שלנו שמי שמשווק ישתלט, למשל על תאגידי מגדלים, ולכן כדי לוודא שזה לא יקרה רצינו הגדרה רחבה יותר של שליטה, כדי לדאוג שמשווק לא ישתלט על ארגוני מגדלים. לכן השתמשנו בהגדרה, שלהבנתי היא ההגדרה המקובלת היום של חוק ניירות ערך ולא בהגדרה המצומצמת יותר של חוק ההגבלים העסקיים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אולי תיתן לנו דוגמה מה המשמעות של זה, עם דוגמה של ההחמרה הזאת שעורך דין ויינשטיין חושש ממנה.

אורי שוורץ:

חוק ההגבלים העסקיים אומר דבר פשוט - - -

דוד ויינשטיין:

אתה מתעלם פה מנקודה אחרת לגמרי, יש את חוק ההתיישבות מהצד השני, שהוא בכלל לא נותן את האופציה הזאת. מי שממילא מקבל ממשרד החקלאות ממילא מקבל במסגרת חוק ההתיישבות את המקרקעין, אין לו את היכולת לעשות את מה שאתה מתאר פה כרגע.

גילה גמליאל:

אז אין בעיה.

אורי שוורץ:

אז אדרבא. אדרבא ואדרבא.

היו"ר אבישי ברוורמן:

היא הנותנת, יש לך את החזקה כבר.

אורי שוורץ:

ההגדרה של חוק ההגבלים - - -

אבשלום וילן:

לא, אז אתה לא צריך את הסעיף, זה מה שאנחנו טוענים.

אורי שוורץ:

לא, ועוד איך אתה צריך את הסעיף.

אבשלום וילן:

יש פה בעיה של מי שעובר 51%.

אורי שוורץ:

לא, לא, לא.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבו, משפטן אתה עדיין לא.

אבשלום וילן:

גם לא אהיה.

אורי שוורץ:

אדוני, הוויכוח הוא לא סתם. יש פה באמת ניסיון לתפוס דברים שלא ייתפסו בהגדרה של חוק ההגבלים העסקיים. חוק ההגבלים העסקיים מדבר - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

תן דוגמה.

אורי שוורץ:

אני מסביר. חוק ההגבלים העסקיים מדבר על מעל 50% וזכות בתאגיד. חוק ניירות ערך מדבר גם, וזה להבנתי היתרון המשמעותי שלו, היכולת לכוון פעילות של תאגיד, לפעמים אתה מחזיק 40%, אבל אתה כל כך יותר גדול ומשמעותי מכל האחרים שבפועל אתה שולט בתאגיד. לכן מה שחשוב זה היכולת לכוון את הפעילות של התאגיד ולא רק אם פורמאלית עברת את רף ה-50%.

גילה גמליאל:

מקובל.

היו"ר אבישי ברוורמן:

מי שפעמיים שרשור, שהוא מחזיק קצת, היה מכוון את כל התאגיד לאיפה שהוא הולך. הכרתם אנשים כאלה?

אורי שוורץ:

עד כאן ההסבר.

גילה גמליאל:

אתה ממשיך את ההקראה? לא סיימת את ההגדרות.

ראובן ריבלין:

אני אומר, דווקא מתוך אותם דברים שקלפה אמר, ובצדק אמר אותם, הגישה של משרד המשפטים, או האוצר, אני לא יודע, של מגישי החוק בפנינו, היא הנכונה והצודקת.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני מודה לך, חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין:

כי במילא הם לא ייכנסו למערכת ברגע ש - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

בדיוק, הם יהיו בחוק ההתיישבות.

דוד ויינשטיין:

עם כל הכבוד, אין שום סיבה להחמיר - - - חבר הכנסת ריבלין, יש פה החמרה יחסית לכל - - -

ראובן ריבלין:

החמרה, תלוי ב - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

יאללה, מספיק.

ראובן ריבלין:

והחמרה אולי למשוקים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

דוד, שמעתי. אני מצביע על סעיפים (ב)(1)(2)(3), לפני המגדל. מי בעד? מי נגד? אין נגד. מי נמנע? אין נמנע. אושר.

הצבעה

בעד סעיף (ב)(1)(2)(3), לפני הימגדל' - רוב

הסעיף נתקבל.

אתי בנדלר:

להגדרה 'מגדל'.

לאה ורון:

חבר הכנסת רובי ריבלין הצביע ומצביע במקום חבר הכנסת צחי הנגבי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותיי, מגדל. אחת הסוגיות מי הוא יהודי ומי הוא מגדל.

אורי שוורץ:

(מקריאה): " "מגדל" – מי שעוסק בגידול תוצרת חקלאית לשיווק או תאגיד מגדלים ;

" "תאגיד מגדלים" – תאגיד אשר מי שעוסקים בגידול תוצרת חקלאית לשיווק מחזיקים לפחות 90% מאמצעי השליטה בו", כאן אמרו לי ממשד המשפטים שאנחנו צריכים לתקן, זה לא 'או', זה 'ו'. "ומהזכות לרווחים בו, ואשר מתקיים בו כל אחד מאלה :

"(1) אם הוא תאגיד העוסק בשיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית ויש לו בעל שליטה או שיש אדם שזכאי להשתתף ביותר ממחצית מרווחיו – בעל השליטה או האדם האמור מגדל חלק גדול יותר מהתוצרת החקלאית המשוקת על ידי התאגיד, לעומת החלק שמגדל כל אחד מהמחזיקים בתאגיד ואשר אינם שולטים בו ; ואם יש אדם השולט בתאגיד יחד עם אחרים – חלקם המצטבר בתוצרת החקלאית המשוקת על ידי התאגיד גדול מחלקו של כל אחד מהמחזיקים בתאגיד שאינם שולטים בו ;

"(2) מי שאינו עוסק בגידול תוצרת חקלאית לשיווק, אינו שולט בתאגיד ואין לו זכות להשתתף ביותר ממחצית מרווחיו ; ואם הוא משווק סיטונאי או משווק קמעונאי של תוצרת חקלאית, או אדם קשור למי מהם, הוא אינו מחזיק בתאגיד בשיעור כלשהו ;"

היו"ר אבישי ברוורמן:

אנחנו נעצור את זה כאן. בבקשה הסבר.

רובי, אבל תדע לך, מתי שנצטרך אותך, אתה תגיע, נכון?

ראובן ריבלין:

במאה אחוז. ואני מודיע, מצהיר ובשקיפות, אני בעד החקלאים.

גילה גמליאל:

גם אנחנו.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זה חוק בעד החקלאים ובעד הצרכנים.

ראובן ריבלין:

לא, החקלאות הייתה ערך בציונות. שלא יאמרו להם 'היום אנחנו לא צריכים אתכם'.

קריאה:

מדינה ללא חקלאות היא נסיכות.

היו"ר אבישי ברוורמן:

נסיכות נפט, או נסיכות גז בעתיד.

אורי, הסבר.

אורי שוורץ:

הסעיף עוסק בהגדרה, כמו שאמרנו, של תאגיד של מגדלים. יש לו שלושה רכיבים. ברישה, בהתחלה, אם אדוני זוכר, ההגדרה הראשונה דיברה על בעלות מלאה של מגדלים. אנחנו התייחסנו בסוגיית ההון הזר לאפשר לתאגיד - - -

זבולון קלפה:

איזה מושג הכנסתם, מה זה 'הון זר'?

אורי שוורץ:

הון שלא מגיע מחקלאות.

זבולון קלפה:

משרד החקלאות מעודד את זה, הוא מפרסם כל הזמן, הוא מבקש מאנשים - - -

אורי שוורץ:

חס וחלילה, לא.

זבולון קלפה:

אז אתה קורא לזה הון זר?

אורי שוורץ:

זה המונח ש - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

זבולון, אני אתן לך גם את זכות הדיבור.

זבולון קלפה:

לא, אבל הביטוי יהון זרי.

גילה גמליאל:

אוקיי, נשנה ליהון חיצוני. אין בעיה, המילה שונתה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותיי, האם מבחינה משפטית אפשר להשתמש במושג הון חיצוני?

גילה גמליאל:

כן.

אתי בנדלר:

הון זר והון חיצוני, הוא משתמש בטרמינולוגיה הזאת רק כדי להסביר לוועדה, זה לא מופיע בחוק.

אורי שוורץ:

אז ההצעה הנוכחית מאפשרת הכנסה של הון חיצוני בהיקף של עד 10%. יש שני סייגים לתאגידים ב-1) וב-2), אני אתחיל דווקא ברשות אדוני ב-2). (2) מדבר על זה שבמידה שיש אדם שהוא מחזיק במניות נאמר של התאגיד, אבל הוא לא מגדל בעצמו, שהוא לא שולט בו. זאת אומרת אנחנו לא רוצים שיהיה מצב שבו, בסדר, הכנסנו הון חיצוני, אבל בעל ההון החיצוני נהפך גם לשולט של התאגיד. כי זו לא המטרה, המטרה לאפשר זרימה של הון לחקלאות, אבל לא שליטה בחקלאות.

דוד צור:

רק אני רוצה בהקשר הזה, לא שאני מתנגד אליו, אבל אני לא מצליח למצוא את הקורלציה בין מה שאומר שר החקלאות לבין מה שאתם אומרים. הוא היה פה, שמענו אותו, שהוא בעד הזרמה של הון חיצוני לתוך ה - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

בסדר, אנחנו כולנו בעד הזרמה - - -

אורי שוורץ:

הנוסח הקודם לא אפשר בכלל, הנוסח הנוכחי מאפשר עד 10%.

קריאה:

מי ייכנס ב-10%?

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותיי, הוא לא סיים. אחרי שהוא יסיים, חבר הכנסת צור רוצה, אתה רוצה, זבולון רוצה, כל אחד יגיד מה הוא רוצה ואז נגיע בסוף לפתרון.

אורי שוורץ:

אדוני, במקרה שמדובר במישהו שהוא משווק סיטונאי או משווק קמעונאי של תוצרת חקלאית, אז הוא בכלל לא מחזיק בתאגיד בשיעור כלשהו.

דוד ויינשטיין:

רק לשם הבהרה, בחצי השני של סעיף קטן (2), הכוונה היא לאותו מי שאינו עוסק בגידול, נכון; הבנתי אותך נכון?

אורי שורץ:

נכון.

היו"ר אבישי ברוורמן:

דוד, נחה דעתך?

דוד ויינשטיין:

לא בדברים אחרים, אבל זה כן.

אורי שורץ:

אדוני, עכשיו אנחנו מגיעים לשאלה, זה בעצם קצת דומה למה שדיברנו עליו קודם, נאמר שיש לנו תאגיד ויש לו בעלי מניות או שותפים רבים, והשאלה איך אנחנו מוודאים שאין עליו, במרכאות כפולות ומכופלות, השתלטות עוינת של גורם שלא עוסק בגידול, או אני אגיד יותר מזה, גורם שמנסה להלבין את עצמו באמצעות איזה חלקה קטנה, ואז הוא כבר מגדל ואז - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבל זה לא שייך למה שקורה כאן, וחס וחלילה שלא תגידו, אני ראיתי בימי חלדי, בעברי, איך ששחקנים מושחתים היו לוקחים כל מיני דברים ומלבינים. לא מדברים כאן במקום הזה, אנחנו רוצים הון חיצוני חיובי, אבל חובתו גם של המחוקק להתייחס לאפשרויות האלה שדברים כאלה קורים.

אורי שורץ:

אז מה שכאן הכנסנו, שהמבחן שמי ששולט בתאגיד הזה, אם יש מי ששולט בתאגיד הזה, הוא גם זה שמגדל, הוא מגדל הכי הרבה בין כל המגדלים שמחזיקים באמצעים בתאגיד.

אבשלום וילן:

אני רוצה להמשיך את מה ששאל חבר הכנסת דוד צור. 90% מאמצעי השליטה, כלומר שר החקלאות ומנכ"לו, ואני מבקש ממר צוק-בר להתייחס, ברשותך, אין שבוע שאני לא נפגש איתם, או הרצאה אחת, שאומרים לי ידידי החקלאים, 'אין בררה, צריך להכניס הון חיצוני למערכת', אם אנחנו יודעים לעשות וכו'. עכשיו אנחנו די קשים עם זה, כי זה לא פשוט, אבל אני מבין שכל עוד מדובר בתאגיד מגדלים, צריכה להיות שליטה, לפחות 60% או שני שלישי, הגיוני, אבל במה שאתם אני לא רואה - - - ואתה יודע, יש לי הרבה ויכוחים עם שר החקלאות בדברים ומנכ"לו בדברים אחרים, אבל בדברים של מדיניות אין חילוקי דעות שצריך לנסות להרחיב את מוטת הפיקוח, שהמדינה לא בדיוק מספקת, וגם מה שהאוצר הקדיש לקואופרציה, 10 מיליון, עיני אינה צרה, אני מברך אותם על כך, רק אם אני רוצה קואופרטיב להתארגן, אני לא בדיוק צריך את המדינה שתעזור לי בכסף, אבל - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבו, אני עוצר אותך, כי אני כל כך מעריך אותך. אני שוחחתי גם עם השר שמיר פעמיים, הוא באפריקה, הוא נוחת ביום חמישי, כולנו היום במציאות הקיימת רוצים הון חיצוני. גם דעתי שהמספר הזה של 10% הוא נמוך מדי, ולכן אני חושב שצריך לדרוש מספר יותר גבוה. אתה זרקת 60% - - -

אבשלום וילן:

לא, 60% בידי המגדלים. עד 40%. הרי מה הבעיה? עכשיו הוא יגיד לי, ב-40% יש שליטה? ואני רוצה לשאול אותך, אדוני - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבו, אתה לא מקשיב. אני כבר אמרתי, אתה רוצה לא 10%, 40%, נכון?

אבשלום וילן:

עד 40%.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אז אני אומר לך, אנחנו כבר מתקדמים וישבנו לפני זה וזבולון קלפה יציע עוד הצעה. בבקשה, זבולון.

קריאה:

רגע, אבל יכול להיות שהם רוצים להסכים עם מה שאתה ביקשת. אז בוא ניתן להם את האופציה.

אלון מסר:

צריך רגע לציין, אנחנו התחלנו מזה שלא יהיה בכלל הון חיצוני.

זבולון קלפה:

אלון, הרי אתה יודע על מה מדובר, בסופו של תהליך - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

כמה לילות אנחנו נלחמנו על האחוזה הזו.

זבולון קלפה:

בסופו של תהליך הרי אתה יודע מה נדרש מחקלאי. סתם דוגמה, נניח שהוא רוצה לגדל כרם ענבים, על כל דונם, עד שהוא רואה מזה פירות, זה נע בין 7,000 ל-15,000 שקל לדונם, תלוי באזורים, תלוי במקומות השונים, ההשקעה הנדרשת ממנו על פני שלוש השנים הראשונות. זאת אומרת מדובר פה בהון עצמי גבוה מאוד שנדרש. אז חלק מהעניין, כדי באמת כן לסייע, ואני מסכים עם חבר הכנסת וקנין, כי אני בא מהמגזר המושבי, זה שאני חי היום בקיבוץ זה לא אומר, אני נולדתי במושב, חייתי במושב שיתופי והיום אני בקיבוץ, הספקתי לעבור את כל המסגרות - - -

דוד ויינשטיין:

הולך ומידרדר.

זבולון קלפה:

כמעט אמרתי חבר הכנסת דוד ויינשטיין, אמנם אתה לא מהתנועה שלי, אני מהתק"צ, אבל אני מרשה לעצמי לומר לך שאני חושב שזה רק הולך ומשתבח בכל המקומות כולם.

אבל אני חוזר לעצם העניין, בסוף הרי גם משרד החקלאות מודה, והראיה שהוא עוסק בזה לא מעט בפרסום, מאז שהוא נכנס, והוא מבין שכדי באמת להניע פה את העגלה צריך פה לא מעט הון חיצוני, אז לא יעלה על הדעת שמהצד השני אתם כובלים פה את העסק.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זבולון, כמה אתה מציע?

זבולון קלפה:

אני חושב ש-40% הייתה הצעה פיירית.

היו"ר אבישי ברוורמן:

40% סוגרים?

זבולון קלפה:

אתה יודע מה? 35%, כדי שלא לצורך העניין - - -

אלון מסר:

אני יודע מה החשש, בסוף רוצים שהמגדלים יהיו בתאגיד שיהיה מורכב ממגדלים, זה בסדר. ככל שיש לך יותר הון זר, התאגיד הוא פחות בבעלות של מגדלים וזה יכול להיות אנשים שיש להם אינטרסים שהם לא בהכרח זהים לאינטרסים של מגדלים, שחלקם דיברו עליהם במקום שלא רוצים ש - - -

זבולון קלפה:

אבל בסוף אתה צריך לראות את שני האינטרסים, גם האינטרס של בעל ההון וגם האינטרס של המגדל.

גילה גמליאל:

אבל זה לא בסדר. היה לך, הבנתי, רעיון אחר. עכשיו אתה נתלה על ההצעה של אבו, מה הייתה ההצעה שלך המקורית?

אלון מסר:

חבר הכנסת וקנין אמר שהוא לא רוצה שייכנסו בעלי הון שהם ינהלו את העניינים.

זבולון קלפה:

צריך להיות פה איזון בין בעל ההון למגדל.

גילה גמליאל:

קלפה, מה ההצעה המקורית שלך?

זבולון קלפה:

אני אומר עוד פעם, מ-25% ומעלה זה נשמע לי הגיוני.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אלון, תקשיב, אני לא יורד מ-25%, אני הולך עם קלפה. 25%?

גילה גמליאל:

למה?

זבולון קלפה:

לא, הם רוצים יותר.

קריאה:

נחתך.

גילה גמליאל:

מה זה נחתך? אתה בעד?

היו"ר אבישי ברוורמן:

דובי, אתה מתנגד?

דובי אמיתי:

לא, אני חושב שהעמדה של הממונה בגין ניסיון השתלטות עוינת כזו או אחרת, צריך לשים לב לדברים וצריך לחשוב יחד איתו - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

בהחלט, ולכן עדיין 25%.

דובי אמיתי:

רגע, אני רוצה להוסיף עוד, אני מקבל ש-25% זה לא השתלטות עוינת ובקרה ושליטה נכונה. יחד עם זאת אני רק מוסיף ומזכיר לכל הציבור הזה שהחקלאות, לצערי, הוחרגה מחוק עידוד השקעות הון וכתוב שם 'למעט חקלאות ולמעט בתי אריזה'. אז כדאי מאוד שגם את זה נשים על השולחן, ולכן 25% זה נכון, זה ראוי וצריך לאשר את זה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אדוני, אתה נותן לנו את הגיבוי? אחרי זה אני אעבור להצבעה. 25%.

קריאה:

סוכס, הצבעה.

גילה גמליאל:

זה לפחות 75%?

אורי שוורץ:

כבוד היושב ראש, אפשר להוסיף?

היו"ר אבישי ברוורמן:

פרופ' גילה?

דיויד גילה:

זה בסדר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

בסדר. סגור. הלאה, אנחנו רוצים להתקדם. לא רוצה לבלות פה את הלילה הזה.

דוד ויינשטיין:

אני מבקש, ברשותכם, להתייחס להגדרה (1).

היו"ר אבישי ברוורמן:

עורך דין שוורץ, דוד ויינשטיין מדבר אליך.

אבשלום וילן:

אדוני היושב ראש, אני בכל אופן שואל אותך, לא סתם הצעתי שלישי. אתה באמת, מניסיוןך רב השנים, חושב שהון חיצוני כמשקיע אסטרטגי באמת - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני התחלתי איתך על 40%, אני איתך, אבל מה אני אעשה? אתה גם כן מפא"יניק ביסודך, למרות שאתה במרצ, ולכן עשינו את הפשרה של 25%.

אבשלום וילן:

החלטת להרוס לי את כל הבחירות הפנימיות. אבל פחות משליש לא ייכנסו. אתה יודע.

גילה גמליאל:

אתה מצביע על זה?

היו"ר אבישי ברוורמן:

מצביע, אני רק מחכה שהם יגידו ומצביע. ורק דוד, שיש לו הערה נוספת.

אורי צוק-בר:

אני רוצה להזכיר שאנחנו מסייגים שמי שמחזיק בהון החיצוני לא יהיה משווק סיטוני או קמעונאי של תוצרת חקלאית.

היו"ר אבישי ברוורמן:

בהחלט, בהחלט.

אורי צוק-בר:

אז אנחנו מוציאים אותם - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

לגמרי, ברור.

גילה גמליאל:

רגע, שנייה, חשוב שתקשיבו למה שהוא אמר. אתה יכול לחזור על עצמך?

אורי צוק-בר:

שמחזיק בהון החיצוני לא יהיה משווק סיטוני או קמעונאי של תוצרת חקלאית. כל החוק הזה הוא בשביל שלא תהיה שליטה של מישהו שהוא לא חקלאי, אז חשוב לשמור על ה - - -

אבשלום וילן:

לכן ברגע ששומעים את ההגדרה של אורי אין בעיה ללכת ל-33%.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבו, כמה אפשר לספק אותך? אני יושב איתך כבר שלושה חודשים, יום ולילה ביחד, כבר נמאס לי לראות אותך.

אבשלום וילן:

אתה תסבול אותי עוד כמה שעות, אבל מי כמוך יודע אחרי עשר שנים בבית הזה, כאשר עושים שגיאות בחקיקה ראשית - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה ביקשת 40% קיבלת 25%, על זה אתה חושב שזה גם לא מספיק?

אבשלום וילן:

אם להגיד את האמת, קראתי בדה מרקר אתמול, התחילו עם 10% ורמזו שיהיו מוכנים לעלות בעוד קצת. זה לא פותר שכל ישר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תפסיק לקרוא דה מרקר, אורה יושבת פה, דבר על כלכליסט.

אבשלום וילן:

הרי אני יודע מי מוציא מה, עזוב. כל מה שאני אומר, עכשיו ברצינות, ב-25% אין משקיעים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבו, תדע גם - - -

קריאה:

אני יודע איך זה ייגמר, אז אני לא אומר - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

בדיוק, אנחנו מצביעים. רבותיי, מי בעד הסעיף עד עכשיו?

דוד ויינשטיין:

רגע, זה סעיף אחד, תנו להתייחס להמשך.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לימין לא הגעתי. עד המין.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני מצביע על (1).

אבשלום וילן:

לא, ב-(1) עוד לא הסברנו, דיברנו רק על תאגיד מגדלים, עכשיו על (1).

היו"ר אבישי ברוורמן:

אז תמשיך, דוד, בבקשה. רק שפיליבסטר לא יהיה הלילה.

אבשלום וילן:

שום פיליבסטר. לא נותנים לדבר.

גילה גמליאל:

תמיד מי שמדבר הרבה אומר שלא נותנים לדבר.

דוד ויינשטיין:

אנחנו מבקשים בהגדרת משנה (1) לקבוע במפורש שכאשר מדובר בבעל שליטה או אדם שזכאי להשתתף ביותר ממחצית מהרווחים יוחרג מזה תאגיד מגדלים בפני עצמו ואני אסביר. מהות הקואופרציה בנויה על עיקרון של מניית זהב, מלמעלה למטה בתוך המערכת. במקום מילים מסובכות אני אפרוט את זה. יש באזור הבשור התארגנות שנקראת יישובי חבל מעון, יח"מ. ההתארגנות הזאת היא של מגדלים, לא יודע אם רק קיבוצים, אבל רק יישובים חקלאיים חברים בהתארגנות הזאת. בהתארגנות הזאת יש כמה יחידות משנה, שכל אחת מהן היא אגודה שיתופית בפני עצמה. המבנה הקואופרטיבי מטבעו, ופרופי ברורמן, כמומחה לקואופרציה, יאשר את דבריי, נותן מניית זהב בניהול להתארגנות המגדלים שבקומה למעלה בתוך כל יחידת משנה כזאת. התארגנות המגדלים, לא מגדל בפני עצמו. אתם קובעים בהמשך תנאי שאותו בעל שליטה, או אדם שזכאי להשתתף ביותר ממחצית הרווחים, הוא חייב להיות בעצמו מגדל של חלק גדול יותר מהתוצרת החקלאית המשווקת על ידי התאגיד מאשר השאר.

יח"מ, בדוגמה שהבאתי לפני רגע, לא מגדלת כלום, היא התארגנות של מגדלים, ולכן אתם רוצים להחריג את מי שלא מגדל? מצוין, אבל תעזבו את תאגידי המגדלים כי אתם הורגים לנו את הקואופרציה וזה הדבר האחרון - - -

קריאה:

אפשר דוגמה קונקרטית?

דוד ויינשטיין:

כן, אני אומר שוב, אגודת בית אריזה יח"מ, לצורך העניין תניחו שיש אגודה כזאת, יש חבר בעל מניית זהב שהוא אגודת יח"מ עצמה, שהיא תאגיד של מגדלים ויש לה מניית זהב, היא לא מגדלת כלום, ועל פי ההצעה שלכם - - -

אורי שוורץ:

אבל מגדל כולל תאגיד מגדלים.

היו"ר אבישי ברורמן:

תנו לו לסיים ותנו את הדוגמה איפה הוא טועה.

דוד ויינשטיין:

תנו לי לסיים, אני לא חושב שאנחנו במחלוקת פה, באמת. עורך דין שוורץ, אני לא חושב שאנחנו במחלוקת פה, אני חושב שזה פשוט איזה שהוא פיין טיונינג - - -

היו"ר אבישי ברורמן:

הוא רק רוצה לחדד את הניסוח.

דוד ויינשטיין:

שאני רוצה שאנחנו נחדד, כדי להרחיק תקלה. אנחנו מדברים רק על זה שבמקום שבו לתאגיד מגדלים יש מניית זהב בתוך אחד מתאגידי הבת שלו - - -

אורי שוורץ:

הבנתי, אני רוצה לשאול שאלה. האם תאגיד המגדלים הזה, שיש לו את מניית הזהב, מבחינתי אם אני משרשר אותו למגדלים שבסוף יושבים למעלה, בסוף ישנם מגדלים, אם אני אשרשר אני אמצא שהמגדלים האלה מגדלים את רוב התוצרת החקלאית שמשווק התאגיד הזה?

דיויד גילה:

אם כן, הם בפנים. אם לא, הם בחוץ. זה הכול, בלי הרבה סיפורים.

אורי שוורץ:

נכון. אני משרשר את התוצרת החקלאית מעבר למבנה התאגידי.

דוד ויינשטיין:

אבל מי שמגדל - - -

אורי שוורץ:

אני מבין מה אתה אומר, אז אני הולך למעלה, שלב אחד למעלה, ושואל אותך, בעל מניית הזהב - -

דוד ויינשטיין:

כן, זה מה שאנחנו אומרים. בעל מניית הזהב שעומדים מאחוריו, חיובי. התשובה היא כן, כשלהבנתנו הניסוח כמו שהוא לא פותר אותו.

אורי שוורץ:

אני מבין, אבל, הכוונה שלנו הייתה לייחס לתאגיד המגדלים במקרה כזה את הגידולים של הבעלים שלו ואז אם מייחסים את הגידולים של הבעלים שלו ומגיעים למסקנה שהוא המגדל הגדול ביותר - - -

קריאה:

זה אותו דבר - - -

אורי שוורץ:

אני רק רוצה לראות, אם זה בעיה של ניסוח - - -

עו"ד דוד ויינשטיין:

לא גונבים פה שום סוס, אם אפשר לומר את זה בצורה כזו.

קריאה:

אבל, אדוני, ההגדרה של מגדל, אם נסתכל על ההגדרה של מגדל, מגדל הוא מי שעוסק בגידול תוצרת חקלאית לשיווק, או תאגיד מגדלים. לכן היח"מ שלך הוא מגדל.

דוד ויינשטיין:

אני לא בטוח שאפשר יהיה להחיל את זה במקרה הזה, אולי עורך דין שטרום יעזור לנו בפרשנות שלו בעניין הזה.

אורי שוורץ:

אנחנו ניחס לתאגיד המגדלים את הגידולים של המגדלים שעומדים מאחוריו, ואז, גם אם התאגיד עצמו לא מגדל דבר, המגדלים שמאחוריו מגדלים.

דוד ויינשטיין:

למה לא לפשט את זה ולומר שאחרי 'מחצית מרווחיו', 'שאינו תאגיד מגדלים', ובזה פישטת את הכול.

אורי שוורץ:

אני לא יודע מה עוד הכנסתי.

דוד ויינשטיין:

לא הכנסת שום דבר.

מיקי רוזנטל:

תשקלו את זה לשתי דקות ואנחנו נמשיך.

אורי שוורץ:

לא, אני רוצה להגיד, אדוני. אם אני מבין את הערתו של מר ויינשטיין נכון - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אורי, אני כל כך רוצה לספק את ויינשטיין, כי צורי לביא כבר מסופק והלך, אז נשאר רק אחד.

אורי שוורץ:

אדוני, אם אני מבין נכון את הערתו של מר ויינשטיין, העמדה שלנו היא זו שאתה מייחס את הגידולים לתאגיד ואם התאגיד מחזיק מאחוריו מגדלים שעומדים בתנאים של הסעיף, אז גם הוא עומד בסעיף. אני מוכן לבדוק את העניין עם היועצת המשפטית של הוועדה ואם נסבור שצריך לחדד את הנושא נחדד את זה. אני לא אוהב את ההצעה של מר ויינשטיין משום שהיא נראית לי מרחיבה מדי, אבל אני אומר שזו ה - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

עורכת דין בנדלר, מה את אומרת?

אתי בנדלר:

אנחנו נשקול את זה ברמה של הניסוח.

היו"ר אבישי ברוורמן:

הרוח היא רוח ויינשטיין, לרמה של הניסוח. נשאר את זה לעורכי דין בנדלר ואורי שוורץ.

דוד ויינשטיין:

אני רק מבקש שייאמר פה לפרוטוקול, שהניסוח ייערך בצורה כזאת שיובהר במסגרתו שאו שיוחרג במפורש או שייזקף זקיפה רעיונית - - -

אורי שוורץ:

אנחנו נזקוף לתאגיד את מה שמגדלים המגדלים שעומדים מאחוריו.

היו"ר אבישי ברוורמן:

דוד, הוא אומר מה שאתה אומר, נרשם בפרוטוקול.

אני סיימתי את הנושא הזה. אם ככה, אני הולך להצביע על הסעיף הזה.

אתי בנדלר:

על ההגדרה מגדל ותאגיד מגדלים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לחבר כנסת שמולי יש הסתייגות, או הצעה נוספת. בבקשה, חבר הכנסת שמולי.

איציק שמולי:

אני מקשיב בקשב רב לשני הצדדים ואני חושב שדווקא מה שמטריד אותי זה כמובן סוג המשקיע שיכול להיכנס ולא בהכרח ההשקעה אם זה יהיה 25% או 30%. במסגרת העובדה שדיוויד גילה קם היום בבוקר עם רוח הפשרה, אני מבקש להעלות איזה שהיא הצעה נוספת, עד 30%.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זאת אומרת אתה רוצה במקום 25% עוד 5%. כדי שאבו שביקש שלישי - - -

אתי בנדלר:

במקום 75% יהיה 70%, במילים אחרות.

אבשלום וילן:

אני מוכן להתפשר על 30%.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אנחנו נעלה להצבעה את ההצעה של חוכמת השולחן, מה שאני קורא, כי כל הצעה שאני מציע היא חוכמת השולחן וההצעה של שמולי ובזה אני מסיים.

נילי אבן חן:

אני אומרת שרוצים לרצות פה עורכי דין נכבדים, אבל כדאי גם את הציבור. ברגע שאנחנו עולים מ-10% צריך להבין שגם כשיש לנו 30% או 40% אנחנו לא מונעים מאותו ארגון לעשות ולפעול בתחום החקלאי. מה שאנחנו נותנים לו כנושא עודף זה את הפטור ועכשיו בסיכומו של דבר, הפטור הזה, שיש לו משמעות כלכלית וערך נוסף כלכלי, אנחנו נותנים אותו לאנשים שהם לא מגדלים ולא חקלאים והם לא יהיו זכאים לפטור הזה. כמו שהם לא זכאים לפטור הזה כשהם משקיעים בתחום חומרי הבניין, כמו שמשקיעים בתחומים אחרים, הם לא זכאים לפטור הזה. ולכן השאלה, למה אנחנו פה צריכים למשקיעים פיננסיים, לתת ערך פיננסי עודף מאשר למה שמגיע להם 10%? זה די והותר.

דיוויד גילה:

25% זו פשרה. הרוח המתפשרת מתבטאת ב-25%. אני רוצה להזכיר שחוק ההגבלים העסקיים שם את יהבו על ה-25% הזה. למשל החזקה מעל 25% נחשבת מיזוג. כשיש לך מישהו עם 30% בתאגיד שלך, גם אם הוא לכאורה פסיבי, אתה לא תעשה דברים בניגוד לדעתו, זה החשש. ואז נכנס אותו גורם פיננסי שבעצם הוא זה שעושה את הקרטלים לרעת הצרכן. זה החשש.

איציק שמולי:

רק משפט אחד לפרוטוקול. את אמרת דברי טעם, רק חבל על המשפט הראשון שאמרת, כי אני לא חושב שהוא היה במקומו, על זה שיש פה חברי כנסת שעובדים אצל מישהו אחר. רק על זה. הצעתי את זה רק בגלל שהוזכר פה פעם אחר פעם שזו המדיניות של השר. אז זה לא היה במקום.

היו"ר אבישי ברוורמן:

עורכת דין אבן חן, חכמים היזהרו בלשונכם, אפילו אם הם בכנסת.

אני מעלה את הצעת השולחן שקלפה ואני ורוזנטל יזמנו בהסכם שהממונה הסכים, 25% הון חיצוני שאינו נקרא זר. מי בעד? מי נגד? מי בעד ההצעה של שמולי ל-30%? מי נגד? ההצעה של השולחן, של ברוורמן וחבריו, קלפה ורוזנטל, אושרה.

הצבעה

בעד הצעה של 25% - רוב

הסעיף נתקבל.

אתה רוצה להציג הסתייגות למליאה, איציק? לא. תודה רבה.

עכשיו אני מצביע על הסעיף כולו, חוץ מהמין. אני מצביע על כל הדברים שלפני המין. מי בעד? בעד. אושר פה אחד.

הצבעה

בעד הגדרת מגדל ותאגיד מגדלים - רוב

הסעיף נתקבל.

אנחנו מגיעים למין. יש לי שאלה. אני אומר לכם את האמת, שאני לא כל כך בקי בנושא של מין וסוג. ישבתי עכשיו עוד פעם ושמעתי עוד פעם, שאלתי גם את חברי, חבר הכנסת מיקי רוזנטל, שמכיר כל פרט, וגם הוא לא לגמרי מבין, לכן אני רוצה שתסבירו לנו את הנושא של - - - שלפח ועגבנייה אני מבין, אבל מה המשמעויות כאן, האם ללכת בכיוון של מין או לתת לדברים יותר רחבים? אורי, תתקדם עם המין.

אורי שוורץ:

(מקריא): " "מין" של תוצרת חקלאית – מין מהמינים המפורטים בתוספת לחוק זה כמפורט בעמודה השלישית;

"השר, בהסכמת שר החקלאות ופיתוח הכפר, רשאי בצו לערוך שינויים בתוספת".

זבולון קלפה:

אתה קורא מנוסח אחר, שלא מופיע בפנינו. אצלנו כתוב ' "מין" של תוצרת חקלאית – מין מהמינים המפורטים בתוספת לחוק זה'.

אורי שוורץ:

כן, הוספנו רק את העמודה השלישית, מפני שבעמודה השלישית לתוספת ישנו פירוט.

היו"ר אבישי ברוורמן:

הייתה חסרה המילה בעמודה השלישית.

אורי שוורץ:

אני אסביר רגע. המינים המפורטים בעמודה השנייה והפירוט שלהם, של כל מין ומין, מה כלול בכל מין ומין, מופיע בעמודה השלישית, ואת זה רצינו לחדד.

היו"ר אבישי ברוורמן:

פה השאלה שאני אומר עוד פעם, שאני אומר לך, לפחות אני לא לגמרי מבין, שהתחיל פה הדיון על מין וסוג. כי באמת התחרות שאתה מגדיר מין בצורה מאוד מאוד צרה ואז למדנו על השלחפ היום וכל הדברים האלה, אז באמת אתה יכול להגיע למצב שהקטגוריות האלה הן אולי - - - ופה חשובה לי חוכמת משרד החקלאות. אורי, ומה המלצתך.

אורי צוק-בר:

אני אסביר. במקור הציעו הרשות להגבלים שכל הסדר יהיה רק על הסוג המאוד מאוד ספציפי נקודתי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

הסוג הספציפי של שלחפ?

אורי צוק-בר:

אנחנו אמרנו שיש מקרים שלחקלאים, נגיד חקלאים שמגדלים מטעים נשירים, יש להם חלוקה של כמה דונמים מזה וכמה מזה והם אורזים ביחד והם משתתפים בתאגיד כמה מגדלים ביחד ובאותה עונה לאחד יש רק תפוחים ואגסים ולשני יש גם שזיף ואז הוא משווק גם את השזיף של השני וההוא את האגס של השלישי, ולכן אמרנו שבמקרים באמת של תאגיד מגדלים, כשמדובר על 50% תוצרת עצמית, האחר, הלא תוצרת עצמית, רצינו שהוא יהיה קצת יותר רחב מאשר המין ספציפי המיקרוסקופי. ביקשנו לתת פה איזושהי אגרגציה. אז לקחנו את כל הקטגוריות ביחד, את כל גידולי התבלין יחד, שלא ייצא שאם אני מגדל פטרוזיליה ולקחתי את גד השדה, שזה כוסברה, של השכן, אז זה כבר לא יהיה מותר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זאת אומרת עשיתם פה אגרגציה מספיק רחבה שהפחד של השלחפ נעלם.

לינור דויטש:

אני לא מבינה למה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לפני שמדברים עם האיכרים, אנחנו רוצים להבין.

אורי צוק-בר:

בין ללכת על המיקרוסקופי של הפסיק הבודד, לבין ללכת על כל הפירות וכל הירקות, ניסינו למצוא, בתיאום עם הרשות, איזה שהוא משהו שבאמצע, שבאמת הנשירים יהיו יחד, ירקות השורש יחד. השיקול היה, כאלה שאתם רואים אותם בבודדים, כמו עגבנייה, כמו מלפפון, וכאן באמת התפשרנו עם הרשות, זה בגידולים שהם מאוד גדולים, שהם 200,000 טון, 300,000 טון, לא לקחת אותם באיזה אגרגציה, שזה לא ייצא כבר הכול ביחד. אם מגדלים את של עצמך, אז אין בעיה, פה מדובר רק על אם אתה משווק של מישהו אחר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רק משווק של מישהו אחר.

לינור דויטש:

אני לא מצליחה להבין את ההיגיון שעומד מאחורי החלוקה הפרטנית הזאת, לא מצליחה להבין למה צריך לרדת לרזולוציה של פירות בכזאת רמה. מה רע בהגדרה הגדולה יותר של פירות, ירקות, בקר, חלב, ביצים? למה זה משנה ברמת הפטור, ברמת הממונה, אם אני משווקת גם אגס וגם לצורך העניין תפוז? מה זה משנה?

היו"ר אבישי ברורמן:

אגס וגם תפוח. אלון, בבקשה, מה התשובה?

אלון מסר:

אני אנסה להסביר איך אנחנו יצאנו ובסוף גם הרשימה הזו זה סוג של פשרה. כשיצאנו לדרך אמרנו, אם את מגדלת תפוחים, לצורך העניין, אז זה בסדר, התפוחים שלך, את יכולה גם לשווק אותם והכול בסדר. אם את מגדלת גם תפוחים ושם שזיפים, שזה שלך, ואת משווקת תוצרת שלך, זה גם בסדר. בסוף יש איזה שהוא קו שצריך להעביר את הגבול בין מה שאתה מגדל לעצמך לבין מה שאתה משווק למישהו אחר. אם אתה מגדל לעצמך גידול מסוים, משווק למישהו אחר גידול אחר, שאין לו שום קשר אליך, והוא עיקר העיסוק שלך, אז אתה בעיקר משווק, לכן - - -

לינור דויטש:

אבל אם אני עדיין שומרת על 51% - - -

זבולון קלפה:

יש כאן דבר שעם כל הכבוד לא מסתדר. מצד אחד, אם אתה רוצה לעודד, במיוחד בפריפריה, הרי אנשים מתארגנים בסוף ביחד, כי אותו חקלאי בצפון או בדרום, ההוא מגדל אפרסקים וההוא שזיפים וההוא את הזה, אז מה? תתחיל עכשיו לשחק עם הפירות? או אפילו סתם ירקות? ירקות ופירות? בערבוב הזה של כל הדברים האלה. בסוף רוצים לארוז ביחד, כחלק מהפעילויות שנעשות כן ביחד. למה להיכנס לרזולוציה הזאת?

לינור דויטש:

יותר מזה. אלון, עוד שאלה, אני לא מבינה את ההיגיון, אם עדיין נשמר 51% שהוא שלי, אני משווקת רק 49% של אחר, אני עדיין עומדת בתנאי הזה, מה זה משנה אם אני משווקת במסגרת הפירות? אני מוכנה שיהיו קטגוריות, אבל שיהיו קטגוריה של פרי, קטגוריה של ירק, קטגוריה של חלב. מה זה משנה אם אני מערבבת אגס ותפוז? אני לא מצליחה להבין את המהות.

היו"ר אבישי ברורמן:

רבותיי, אני רוצה להבין את התשובה לעורכת דין דויטש.

דיויד גילה:

נניח אגס ותפוז. אנחנו כצרכנים, די ברור שאנחנו לא רואים אגס ותפוז כתחליפים. אם אני אוהב תפוזים, אז גם אם מחיר התפוזים יעלה משמעותית, אני לא אקנה אגסים במקום זה, נכון? המטרה היא למנוע את יוקר המחיה ולהוריד את מחיר האגסים וגם להוריד את מחיר התפוזים.

יש פה שתי דרגות של חששות. אנחנו רצינו להוציא מהחוליה הזאת של משווקים בסיטונות אנשים שאין להם אינטרס ראשוני בגידול. יש שתי דרגות של אנשים שאין להם אינטרס. הדרגה היותר מתונה היא אנשים שמגדלים אגסים, אבל זה לא אגסים שלהם. אלה פחות רוצים לעשוק את הצרכנים, כי בכל זאת זה אגסים ויש מחיר קרטליסטי אחד של אגסים, והאינטרס שלהם לנפח את המחיר של האגס הוא יותר קטן, אפילו שזה לא אגס שלהם. אבל אותם מגדלים של תפוזים, לא אכפת להם כקליפת השום מהאגסים ולכן הם ינפחו את המחיר של האגסים למחיר קרטליסטי עוד יותר גבוה. מכאן האיזון.

לינור דויטש :

אני לא מבינה למה.

מאיר צור :

אבישי, זו תיאוריה שהומצאה.

לינור דויטש :

כן, לא ברור לי.

דיויד גילה :

זו תיאוריה שלומדים אותה באוניברסיטה.

מאיר צור :

האמת שאם היינו יכולים להבין את התיאוריה הזאת אני מניח שהיינו באים הנה בתור עורכי דין ולא בתור חקלאים.

היו"ר אבישי ברוורמן :

מאיר, אנחנו רוצים לשמוע אותך לפרוטוקול, מה מאיר צור אומר.

מאיר צור :

אני אומר שבסופו של דבר, למרות מה שאמר פה הממונה, זה לא עובד ככה. קודם כל, אדוני הממונה, כשהתפוזים מאוד יקרים אז האגסים הם תחליף.

היו"ר אבישי ברוורמן :

הוא עושה את החלופה בתור כלכלן, אתה אומר שכשהם יקרים מאוד, אז גם אוכלים תפוזים.

דיויד גילה :

אפשר גם לאכול סטייק.

קריאה :

מחיר הנשירים יורד כשההדרים נכנסים לשוק.

מאיר צור :

כל צרכן שנכנס לסופר מסתכל על המחירים ולוקח את מה שכדאי לו. בתוך המינים האלה, חוץ מלסבך את העניין, ואני אמרתי את זה בפעם הקודמת הבוקר ואני חוזר על מה שאמרתי, החקלאים הישראליים פעם יכולים לגדל גידול אחד ואחרי עונה לגדל גידול שונה. אנחנו מכניסים פה מִישָׁשׁ שלם ויום אחד, אני מניח שיכול להיות שנישאר פה עד אמצע הלילה, אבל מתי שהוא הישיבה הזאת תתפזר והפקח שיגיע לרמת הגולן או לעין יהב, הוא יבוא לשם ותאמין לי, הדבר היחיד שיעניין אותו זה להסתכל, להיכנס בדיוק למה שלא חשוב, לתוך המינים האלה ולשגע אותנו סתם. זה מיותר.

היו"ר אבישי ברוורמן :

אני באמת רוצה לחזק את מה שאומר מאיר. אני אומר לכם את הנקודה, אני אישית באמת לא אוהב עודף רגולציה, אני לא רוצה שכל חקלאי יילך פה לבדוק אם הדבר הזה והזה, וגם, לצערי, המפקח הממונה, כוח האדם שלו די מצומצם, לכן כמו שאמרת בהתחלה, הממונה, כשהעברנו אתמול עם כל הנוכחים את חוק המזון, שהאויב של הטוב הוא הטוב ביותר ו-make it simple, פשוט. השאלה שלי כאן, האם בכל זאת בארגוציה הזאת, הפשטנית ביותר, ברוח של עורכת דין דויטש, זה לא מספיק? למה צריך

לעשות את כל הדברים האלה, שאולי יסבכו יותר מדי דברים, יקשו על יותר מדי דברים? בסופו של דבר גם אתה רוצה פשוט וייתכן שבגלל הפשוט הזה כמה אנשים אולי קצת יתחמקו מאיזה דבר, אבל אם רוצים לפשט, החשש שלי רק מהסרבול המיותר שיכול להיות פה, מאי יכולת האכיפה שלך ובסופו של דבר גם יצירת מצב שאולי אפשר לפשט אותו.

זבולון קלפה:

אדוני, אני רוצה לומר לך כזה דבר. יש שתי גישות רווחות בעולם. דיברנו קודם על הפשוט ועל הפשוט שלא יהיה. גישה אחת אומרת, מה הוא ההסכם הטוב ביותר? הגישה של המשפטנים, ככל שהוא כתוב הרבה יותר, הוא ההסכם הטוב ביותר, הגישה של עמך - לחיצת כף. ואני אומר עוד פעם, ככל שנכנסים לרזולוציות כאלה של פירוטים מהסוג הזה, זה רק יסבך את החיים ויקשה על התפקוד, כי בסוף צריך לבחון את זה בעיני הפקח הממוצע שמגיע לשטח ואנחנו נתחיל לתת הסברים. גם ככה החקלאים נאנקים, פעם אחת מול הפקחים של משרד הכלכלה בנושא של העובדים הזרים, פעם שנייה מול משרד הפנים בנושא של הזכאות לעובדים הזרים, ועכשיו מול רואי חשבון ומול זה ומול זה ופתאום עכשיו יבואו, רגע, ברשימה, בואו נסתכל, לא, זה כן, לא, זה פה'. אני מרגיש פה שבעצם שמים את החקלאות - -

לינור דויטש:

גם אין לזה הצדקה אמיתית, זה לא יעזור.

מאיר צור:

גם אין לזה הצדקה, לא כלכלית ולא - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותיי, אנחנו הולכים פה לדברים, אני גם חושש כרגע מעודף הסיבוך, אני לא חושב שזה טוב הרבה חוקים, בגלל זה אני גם במיעוט בתפיסת העולם שלי בכנסת. טקיטוס, ההיסטוריון והפילוסוף הרומי אמר שכל שיש יותר חוקים, החברה יותר מושחתת. בבריטניה אנשים לא מציעים יותר מארבע הצעות חוק. לכן תסבוכות הן לא טובות. נדמה לי שכאן, דיוויד, אולי כדאי להקשיב לחוכמת השולחן ולפשט את זה ולא ליצור דברים שמבחינה תיאורטית לגבי דרגת התחלופה בין מוצרים, יש בהם היגיון תיאורטי, אבל מבחינת היישום המעשי יש בזה סרבול, עודף בירוקרטיה. אני עוד פעם מעלה את זה אליך לשיקול דעת, אבל אני רואה שאבו מזמן לא דיבר והוא רוצה לדבר. חבר כנסת צור קודם.

דוד צור:

שאלה לממונה. מה שהעלית קודם, האם יש איזה ניסיון שזה קרה, או שזה משהו שאנחנו חוששים כפרצה שאולי זה יקרה? האם יש לך דוגמה שזה אכן קרה?

אבשלום וילן:

אני מערער על אחת מהנחות היסוד של הממונה ואני פונה אליך, היושב ראש, כפרופסור לכלכלה, הרי מה הנחת היסוד? למה בכל העולם יש פטור מהגבלים עסקיים בחקלאות? משום שאנחנו יודעים שהיכולת של החקלאי הבודד להשפיע על המחיר אפסית ובשום מוצר אחר זה לא קיים ולכן האנומליה הבסיסית. עכשיו מה באים ואומרים לנו? מכיוון שיש את היכולת הזאת, למרות שמבחינה תיאורטית, בכל בחינה וקוויז של מבוא לכלכלה ברור שהיכולת היא אפס ולכן נקבעו הסדרים, ופה אומרים הבה נתחכמה. אז הוא מגדל תפוחים, אבל הוא לקח מהשכן שלו והוא ישווק אגסים. ונניח שזה קרה, איזה השפעה יש לזה על המחיר בשוק? נאדה. אם מישוהו חיצוני, ואת זה חסמנו, שהוא לא חקלאי, שהוא מנסה לשווק אגסים והוא משווק גם קרמבולה, שלא ייהנה מהפטור, זה בסדר.

אני אומר לך, אדוני היושב ראש, אני מנסה מאתמול בבוקר להבין את הרשימה. אתה רוצה שנתחיל לסבך את זה? יש פה 30 שמות של פירות סוג טרופי, ואני מניח שיש אחד שרק אחד או שניים מגדלים אותם, ומחר יביאו ממקסיקו את הזן ה-31 ואז ירוצו פה לתקן בוועדת כלכלה?

גילה גמליאל:

בשלוש קריאות לפחות.

אבשלום וילן:

בשלוש קריאות. זה מיותר, אין בזה היגיון, וזה לשים, תסלחו לי, מכשולים מיותרים. לא אגיד מכשול בפני עיוור - - -

אלון מסר:

אבו, רשום כל סוג טרופי אחר. ניסינו ככה למצוא פה דברים כדי לפשט. כשיצאנו לדרך, אמרנו מי שמגדל עגבנייה, שלא יעשה מלפפון, שלא יתאם על משהו אחר. דיברנו כל הזמן על - - -

איציק שמולי:

אלון, אבל אתם לא מצליחים לשכנע - - -

אבשלום וילן:

אבל זה חסר טעם. אתה עשית עבודה - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבו, לאט לאט.

אבשלום וילן:

נראה לי שעשית עבודת מופת, אבל שהיא לא רלוונטית. תגיד לי מה ההבדל בין גידולי שדה, לשחת, תחמיץ וקש, לבין חיטה, שעורה, סורגום וזה. אלה אותם מגדלים, אותו ארגון, אותם ספקים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני פונה פה לשכל הישר. אני אומר, דיוויד, אתה יודע כמה אני מכבד ומעריך אותך, אבל מתחילת הדרך לגישה שלך make it simple, אני חושב שבנושא הזה צריך לתת לאגרגציות הרחבות יותר לעבוד, לא להכביד, ואני לא חושב שמכאן תהיה בשורה גדולה להורדת מחירים לעם ישראל.

דיוויד גילה:

אדוני, אני מצטער, אבל אני מתנגד לזה בתוקף. האגרגציות הן כבר רחבות. ישבנו במשרד החקלאות שעות על גבי שעות ועשינו אגרגציות מאוד רחבות. תסתכלו על הרשימה.

אבשלום וילן:

אבל זו לא עמדת משרד החקלאות, זו ברירת מחדל. חייבים לומר את האמת, זו ברירת מחדל של משרד החקלאות.

גילה גמליאל:

אבו וילן, אנחנו צריכים להצביע בסוף ואנחנו צריכים גם להבין. אנחנו מנסים להבין מה המשמעות.

אבשלום וילן:

אבל צריך לומר את האמת.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אורי, מה עמדת משרד החקלאות, כשהוא לא לחיץ?

אורי צוק-בר:

יש שלושה טורים, יש את הסוג, המין והפירוט. בוא נגיד ככה, ללכת לפירוט אנחנו לא הסכמנו בשום אופן. להתפשר על החלוקה למינים, עם האגרציות הקיימות זה סביר. אם הוועדה המכובדת תחליט לצמצם עוד יותר אנחנו לא - - - אבל אני חושב שהאגרציה שהוצגה פה היא בסדר.

דיויד גילה:

אדוני, אם מדובר באותם מגדלים שמגדלים את האגסים והתפוזים, אין בעיה, כי אז הם מקימים בית אריזה של אגסים ותפוזים והם בפטור. הבעיה היא כשמגדלי האגסים הם משווקים בסיטונות של התפוזים, ואז מבחינתנו הם כמו משקיע חיזוני, בגלל שהם יעשו קרטלים על התפוזים. אנחנו מדברים פה על איסור על קרטלים. זה לא עודף רגולציה לאסור על קרטלים, זה האיסור הכי חמור שאנשים הולכים עליו לכלא. אני רוצה להבהיר פה, לא מדובר פה בעודף רגולציה, מדובר בפטור מהעבירה הכי חמורה. לכן אנחנו צריכים להיות מאוד מחמירים עם עצמנו כשאנחנו נותנים את הפטור הזה.

אבשלום וילן:

מי הלך לכלא ב-20 השנים האחרונות?

דיויד גילה:

בגלל שאתם פטורים אתם לא הולכים לכלא.

אבשלום וילן:

כשתנובה התנהגה כמונופול והעלתה את המחיר בקוטג' ב-35%, שלחת מישהו לכלא?

דיויד גילה:

על קרטלים.

אבשלום וילן:

כשאנחנו ניהלנו את - - -

היו"ר אבישי ברורמן:

אבו, אני מבקש ממך. מה שאני מבקש ממך עכשיו, אתה מומחה לרטוריקה, היית חבר כנסת, קודם כל אני רוצה באמת להבין, שכולנו נבין בנחת, את הסיפור הזה, האם יש פה באמת סכנה אמיתית לתחרות ולמחירים או שלא כצעקתה. זה הדבר החשוב.

אבשלום וילן:

שלייקס על שלייקס על שלייקס.

אורי שוורץ:

כדי להבין את הקונטקסט בואו נחזור רגע לסעיף שכבר הוצבע, הוא סעיף (א)(2), ששם בעצם הנושא הזה רלוונטי. נתחיל קודם כל מסעיף (א)(2)(1). מה אומר (א)(2)(1)? (א)(2)(1) לא מכיל את המילה מין. כשאתה מתאם על מה שאתה גידלת, תעשה מה שאתה רוצה. גם אם אני מגדל ביצים ואתה מגדל תפוזים, אני לא יודע מה נתאם, אבל זה בסדר גמור.

היו"ר אבישי ברורמן:

לא אכפת לי, תעשה מה אתה רוצה.

אורי שוורץ:

מה מטריד אותנו? מטריד אותנו שאתה מתחיל לתאם על דברים שאתה לא גידלת. וכאן אני אומר רגע, רגע, רגע, למה שמגדל הביצים - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה מגדל תפוז ומתאם אגס.

אורי שוורץ:

למה שמגדל הביצים יתאם על תפוזים? למה שמגדל התפוזים יתאם על אגסים? זה מעלה איזה שהיא רמה של חשד אצלנו. לפעמים אנחנו אומרים, אם אתה - - - הרחבנו, בסדר, יצאנו, אני מזכיר שוב, באנו עם כל פרט ופרט - - - הרחבנו.

אלון מסר:

אנחנו עצרנו את זה ברמה שכל פרט ופרט בנפרד. הסכמנו שזה יותר מדי.

אורי שוורץ:

אדוני הזכיר שוב את העניין של הפטורים, אחרי ההתגמשות בזמן של הפטורים. כאשר אתה מגדל א' ומשווק במקביל לא א', משווק במקביל ב', אני שואל, רגע, למה אתה צריך פטור? אתה יכול לעשות מה שאתה רוצה, אתה יכול לשווק את כל העולם ואשתו, העניין הוא שכאן אתה מקבל פטור - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

דובי, אתה איכר, תסביר לי איך זה קורה שהדבר הזה פוגע בכם? תן לי דוגמה.

דובי אמיתי:

אני אומר לך. אתה אמרת עודף רגולציה, אני מוביל אותך, אני יושב ראש בית אריזה היום שמשווק תפוחים, תאגיד של מגדלים שמשווק תפוחים ואגסים. יש לי פרק זמן סך הכול של שישה שבועות, שמונה חודשים לנהל את זה, ביתרת הזמן מה אני עושה עם כל הקבועות שלי? אני רוצה גם לשווק תפוזים. אני רוצה גם לשמור על היציבות, על סל שלם שאני אוכל לספק. זה מה שאני רוצה. אני לא הולך לעשות פה איזה שהן מניפולציות ואני לא תאגיד של כאלה שהם אינם מגדלים. אני מגדל ואני רוצה פשוט - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

הבנתי. אורי, אלון, אנחנו חיים בשטח הזה הרבה זמן, אתם יכולים לתת לנו דוגמה, שכרגע במצב הקיים יש שימוש לרעה שבו ברור שלאור הקיים שהיה אתם רוצים להביא את הכלל המחמיר הזה?

קריאה:

לא היה.

קריאה:

אדוני היושב ראש, זו השאלה הכי טובה שנשאלה היום.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לגבי חוק הריכוזיות, לא צריך להיות גאון גדול שמי שראה את כל השרשור של כל החברות, שאנשים עם השקעה מאוד קטנה שולטים בכל המשק הישראלי, קונים בנק ואחרי זה שולטים, שכאן ישנה בעיה. לא פתרו אותה בכלל, קצת שיפרו אותה, היא בעיה מאוד מסובכת. כאן, אם הולכים לעשות דבר כזה, צריך להביא לי דוגמה שכרגע יש דוגמה כזו שעליה מסתערים.

אלון מסר:

כרגע מותר הכול, לא בחנו אף פעם לעומק בדיוק מה כל אחד עושה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבל צריך לדעת.

אלון מסר:

אבל זה כתוב, אדוני. אנחנו יודעים שיש פערי תיווך מאוד גדולים, לכן אנחנו עושים את המהלך הזה.

דובי אמיתי:

חבר'ה, אנחנו החוליה - - -

אלון מסר:

דובי, שאלה להבנה. בבית האריזה שלך, שמשווק את התוצרת שלך וגם בעונות אחרות תפוזים, עיקר ההכנסה שלך היא ממה, מתפוחים או מזה שאתה משווק - - - ?

דובי אמיתי:

עיקר ההכנסה שלי היא מתפוחים.

אלון מסר:

מה שאתה מגדל בשביל עצמך?

דובי אמיתי:

מה שאני מגדל בשביל עצמי. עיקר ההכנסה שלי מתפוחים, אבל אני רוצה שאתה תפטור אותי גם מלשווק תפוזים. לא היה מקרה, אנחנו החוליה הכי חלשה, אין לכם דוגמה לשאלתו של היושב ראש, אנחנו לא מהסוג הזה, אנחנו הכי חלשים ואם אתה תיקח מאיתנו ותיתן לנו את הדבר הזה, אתה פשוט גומר אותנו.

אלון מסר:

אבל אתה משווק תוצרת שאתה לא מגדל בשביל מישהו אחר.

דובי אמיתי:

אז מה?

אלון מסר:

זה בסדר, אבל למה לעשות קרטל על הדבר הזה?

קריאה:

הוא לא עושה קרטל.

אלון מסר:

אם אתה לא עושה, אז זה לא רלוונטי אליך. שום דבר לא יפגע בך.

היו"ר אבישי ברורמן:

אלון, השאלה ששאלתי אותך ואין לך תשובה, כי אתמול ישבנו על הרבה דברים, בתיאוריה מה שאתה אומר נכון ומה שאמר פרופ' גילה, אבל השאלה שלי אם ברשת כרגע, כי בכל זאת צריכים להיות אנשי שטח, לא נתת לי דוגמה אחת לכמה פרפרים שנופלים ברשת. אם אין פרפרים, אז נחכה לרשת כשנראה שיש פרפרים, ואז אני אחוקק לך את החוק הזה מחר. אתה נותן לי את זה ואנחנו מוחקים אותו.

איציק שמולי:

נכון. אני מאוד מסכים למה שאמרת, אדוני היושב ראש. גם אם אתה חושש שיש מצב כזה מבחינה תיאורטית, עדיין, גם אם אני לוקח בחשבון את מה שאתה אומר ואני מעמיד את זה מול מה שדובי אומר, שזה מצב מציאותי של משהו שקורה כבר היום, בין הגמישות שלו להמשיך ולעשות את מה שהוא עושה לבין יכולת למנוע בחוק הזה את כל מצבי העולם האפשריים, אז אני חושב שמאוד מאוד ברור עם מה השולחן צריך ללכת. אם וכאשר יקרה מה שאתה מצביע עליו, אז תתכבדו, תגיעו לפה חזרה ונסגור את החקיקה. זה בדיוק התהליך.

אלון מסר:

חבר הכנסת שמולי, חשוב לי להגיד, לגבי התיקון הזה, כבר נאמר הרבה פעמים, התיקון הזה כבר היה מונח על שולחן הכנסת, אמנם לא הנוכחית, הקודמות, מספר רב של פעמים, מעולם לא הושלמה החקיקה של הדבר הזה. לומר שאנחנו - - -

איציק שמולי:

הנה, אנחנו פה.

אלון מסר:

אנחנו פה ובעתיד אני מקווה שתהיו פה, אני לא יודע מה יהיה בעתיד, אנחנו יודעים את זה. זה לא תיקון טריוויאלי ולא עושים תיקון בחוק כל שנה, לכן ניסינו - - -

אבשלום וילן:

אלון, עד אתמול זה לא עלה. אני עם החוק הזה עושה 15 שנה, לפני חצי שנה נתתי התחייבות ליו"ר הכנסת במהלך השנה הזאת לשתף פעולה, ולמרות כל מה שדה מרקר כתב, אתה יודע שאמרת לי כבר לפני ארבעה חודשים, נגיע ביחד, זה עלה פתאום, זה נראה לנו שלייקס על שלייקס על - - -

אלון מסר:

אז אני אסביר. להערכתנו לא מדובר בשלייקס, יצאנו לדרך ובכל השיחות שהיו לנו ובכל הדיונים, דיברנו לא ברמה של המין, אלא ברמה של הפירוט. אנחנו חשבנו שזו הכוונה ותמיד אמרנו את זה בכל דיון, מדברים על עגבנייה ומדברים על חציל ומדברים על דברים כאלה או אחרים.

גילה גמליאל:

סליחה, ממה שאני שומעת כאן ואני הכי מקשיבה לנציג של משרד החקלאות, שאמר שמהבחינה הזאת התוספת שנמצאת כאן לפתחנו היא תוספת שהיא גם ככה נמצאת בשלב הביניים. זאת אומרת זאת הייתה הפשרה מהבחינה הזאת.

איציק שמולי:

לא, אבל, גילה, זה תלוי על איזה עמודה - - -

גילה גמליאל:

אני מדברת על מה שנציג משרד החקלאות אמר כאן, שבדיונים רצו ללכת יותר לעומק וכאן זו הייתה הפשרה מבין אנשי המקצוע. הבנתי נכון את נציג שר החקלאות, נכון? מעולה. ועל כן, אבישי, אני חושבת שאם נעשתה פה עבודה כזאת יסודית, בירידה לפרטים והיא מוגדרת, הפשרה, אז בואו לא נקל בה

ראש, ונראה בדיוק שבמידה ויהיה צורך ברזולוציה על מנת לקדם באמת בסופו של יום את התחרות, אז מן הראוי שניקח את זה קצת יותר - - -

איציק שמולי:

אני חושב שזה שעושים עבודה לפני זה לא אומר כלום. גם בחוק ההסדרים עושים עבודה לפני וחצי מזה זה זבל.

גילה גמליאל:

גם לא עושים עבודה - - -

איציק שמולי:

אני מבקש להעמיד הצעה נגדית, לבטל את הסעיף הזה.

מאיר צור:

גם לא במקרה אנחנו רואים עבודה כזאת שלוש שעות לפני ה - - -

איציק שמולי:

פשוט לבטל את הסעיף הזה.

מאיר צור:

אורי, למה אתה לא אומר להם את העמדה של המשרד? זה לא בסדר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותיי, יש לי הצעה. אני אומר לכם את האמת, אני רק יד אחת וקול אחד, ואני עם פרופ' גילה, גם בלילה אנחנו עובדים ויש לנו עוד הרבה מאוד רפורמות ואנחנו עוד נעבוד ביחד, אני חושב שאנחנו התקדמנו פה כברת דרך ארוכה בחוק הזה ואנחנו נגמור בעוד תקופה לא ארוכה. מכיוון שאני חושב שבנושא הזה דעתי, לכל הפחות, שלא נראה לי שהנושא הזה הוא בכלל קרדינלי, אני רציתי דוגמה אחת לראות ואין פה דוגמה אחת, אני חושב שאנחנו נעלה את זה להצבעה. אני חושב בנושאים אחרים, אנחנו גם מחמירים פה בעוד נושאים, גם בדברים אחרים הכנסנו, האחרים יקבלו אותם, לכן לא נראה לי שהנושא הזה של הסיפור הזה, שלא הייתה לי דוגמה אחת אמיתית, בנושא הזה נראה לי שכאן לא יקרה אסון אם בנושא הזה לא נגביר הבירוקרטיה וניתן לדברים - - - דיוויד, אני אומר לך, בנושא הזה אני רוצה להישאר באגררציה הגבוהה.

גילה גמליאל:

בסדר, אנחנו נתפשר פה ונחמיר במקום אחר.

אלון מסר:

לא, זו באמת נקודה קריטית מבחינתנו, יצאנו לדרך בנקודה הרבה יותר גבוהה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני לא מבין למה זו נקודה קריטית.

אלון מסר:

כי ברגע שעושים את הירקות, למעשה אתה מאפשר שכל משווק, כמעט כל משווק, יוכל עדיין להמשיך לשווק ולהיות - - -

איציק שמולי:

לא נכון, יש לך את המגבלה של ה-51%.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני לא מבין מילה ממה שאתה אומר. תן לי דוגמה של עבריין עכשיו. לפי החוק שלך מי עבריין? רבותיי, אני רוצה לשמוע דוגמה של עבריין כרגע, מי עבריין כרגע?

אלון מסר:

דיברנו ארוכות על זה שאם אתה מגדל תוצרת שלך ובתחום שאתה מגדל, זה בסדר. אם אתה משווק למישהו אחר - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

זה כבר אמרנו אלף פעם.

אלון מסר:

אז השאלה אם חציל הוא עגבנייה. אני חושב שחציל הוא לא עגבנייה. חברים, אני - - -

מיקי רוזנטל:

אבל ה-51% הוא הקריטי.

אלון מסר:

זו לא עגבנייה. אז נכון שניסינו לכווץ כמה שיותר. אם יש מחלוקת על סעיף ספציפי, שהוא לא מתאים להגדרה, בסדר, אפשר ל - - - אבל כל הירקות ביחד.

גילה גמליאל:

יש כאן שאלה שבעצם נראה לי שאנחנו לא רוצים לעשות עוול לחוק, אבל עדיין אתם לא מספיק מסבירים - - -

קריאה:

וגם לצרכנים של החוק.

גילה גמליאל:

אתם עדיין לא מסבירים כנראה בצורה מספיק בהירה, כי נכון לעת הזאת, אם עכשיו תעבור ההצבעה, כולם יצביעו פה לסוג ולא למין, ואני רוצה להסביר לך, מה שאנחנו רוצים להבין ממך זה דוגמאות מוחשיות לטרגדיה שאתה מגדיר ואנחנו לא מצליחים להבין את זה כרגע. אז אולי באמת, דיוויד, תנסה אתה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אם תשכנע אותי.

גילה גמליאל:

אם נעשתה כזאת עבודה, אנחנו לא רוצים לפגוע בה, אבל בוא ננסה להבין.

דוד צור:

אבל לא משהו תיאורטי.

מיקי רוזנטל:

מדובר פה באחד שהוא לקוי למידה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

ניצב בדימוס רוצה לראות מי עבריון.

דוד צור:

אני אומר, בסוף, גם בדיני עונשין, אנחנו צריכים לחוקק - - - אני רציתי להגיד משהו לפני. אלי"ף, שאלתי אותך גם קודם וגם אחרי זה שאל היושב ראש, אם יש מקרים שאתה אומר, הנה, זה בא לסגור מקרה, כי היה פעם, כי מניסיון, או שזה עניין תיאורטי שיכול להיות ואז אנחנו רוצים לסגור פרצה. פעם שנייה, אני הקשבתי לנציג של משרד החקלאות, אני לא הבנתי שהייתה פה נאמר איזה פשרה שהיא באה ממקום שאומר משרד החקלאות חשב כך ומשרד האוצר או אתם חשבתם אחרת, ממש בקצה השני והגעתם לאיזה פשרה. אני חושב שמשרד החקלאות, אם הוא צריך היה לבוא בכנות להגיד, הוא בכלל לא היה רוצה את זה, אבל הוא כן הלך לקראתכם, תקן אותי אם אני טועה - - -

דיויד גילה:

אבל אנחנו גם הלכנו לקראתו. זו פשרה.

דוד צור:

מאה אחוז, אבל אני מאמין שמבחינתו הוא היה מעדיף להישאר על סוגים ולא להיכנס לרזולוציות האלה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

דרור, מה יש לך להגיד בנושא?

מיקי רוזנטל:

עם כל הכבוד לדרור ויש כבוד גדול, הממונה רוצה לנסות להסביר לנו למה ואנחנו לא מצליחים להבין.

היו"ר אבישי ברוורמן:

קיבלתי. בבקשה.

דיויד גילה:

כמו שאמרתי קודם, אנחנו מסתכלים על הצרכן, המטרה היא להגן על הצרכן מפני קרטלים. קרטלים פוגעים בצרכן, את זה אני לא צריך להוכיח אמפירית. יש קרטל המרצפות, יש קרטל הקבלנים, יש קרטל הלחם. קרטלים מעלים את המחיר, אחרת אין סיבה לעשות קרטל. הסיבה היחידה לעשות קרטל זה להעלות את המחיר. לכן אני לא צריך להראות אמפירית שקרטל מעלה מחירים. זה קודם כל.

עכשיו, קרטל אגסים מעלה את מחיר האגסים. אם זה מגדל של אגסים, אנחנו חיים איתו בשלום. אבל אם זה מגדל של תפוזים שהצרכן לא רואה תפוז כתחליף לאגס, זה לא קשור בעיניו, תפוז ואגס מבחינתו זה כמו סטייק ואגס, לכן מבחינתי אם מגדל תפוזים עושה קרטל אגסים, זה ממש כמו משקיע חיצוני שעושה קרטל אגסים. ואם השתכנעתם קודם שאנחנו רוצים להוציא משקיע חיצוני משמעותי מלהכריע בקרטל הזה, אנחנו גם לא רוצים שמגדל האגסים יכריע בקרטל התפוזים. עם כל הכבוד למגדל האגסים, ויש כבוד, שיעשה קרטלים על האגסים שלו ולא על התפוזים של מישהו אחר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

בסדר, שמענו את התיאוריה, עוד לא הבנתי את המעשה. אני רוצה לשמוע. דרור שטרומ, נרשמת, מה אתה אומר בנושא?

דרור שטרומ:

רציתי רק להסב את תשומת הלב בעצם לתופעה שנמשכת פה כבר כמה שעות. אנחנו מדברים ברמת רזולוציה לפעמים של שניים או שלושה מגדלים שמערבבים איזה שני מינים של פירות או ירקות, וזו באמת רמת רזולוציה מאוד גבוהה, בטח לחקיקה ראשית. מצד שני, על הדברים הגדולים, דהיינו היווצרותם של הסדרים שיוצרים מונופולים במשק, זה? מעיפים את זה הצדה. אני באמת, בכל הכבוד לכולם, לא מצליח להבין, כל עוד שהתנאי היסודי, שאותם מגדלים שעושים את ההסדר ביניהם, הם משווקים את עיקר תוצרתם שלהם, אני לא רואה את הסכנה למשק בזה, שבמקום שזה יהיה סוג אחד של אגסים, זה יהיה אגסים ותפוחים. קשה לי לראות את הסכנה למשק בזה. אני חושב שאפשר לגלות כאן גמישות ולהחמיר בסעיף המונופולים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תודה. אני אומר לך, תיאורטית זה נראה יפה, מעשית אני לא רואה את זה.

אורי שוורץ:

אדוני, מה שמטריד אותנו, שברגע שאני גידלתי תפוחי אדמה - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה יכול לתת לי דוגמה אחת בשטח?

אורי שוורץ:

לא, אדוני, אני לא יכול, משום שכל החוק הזה, כל הסיפור הזה נמצא היום בפטור. אני לא יודע מה קורה שם, מפני שאין - - - אנחנו לא יכולים לעשות שם היום כלום, כי הכול פטור, אז איך אני אתן דוגמה? הרי לא עשינו שם כלום.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לא, לדעת שדברים כאלה קורים.

אורי שוורץ:

אדוני, אם אפשר עוד רגע לנסות להסביר. מה שמטריד אותנו, שבאמצעות תפוחי אדמה שאני מגדל אני קיבלתי כרטיס כניסה לגיטימי לתחום הבצל הירוק. עכשיו, מה לי, עם תפוחי האדמה שלי ועם הבצל הירוק. איך אני בכלל מחשב 51% כשאני - - -

איציק שמולי:

אני אגיד לך מה מוזר לי, שבסעיף של ה-51% ישבת בשקט וכאן על הרשימה המסכנה הזאת אתה עושה פה קרנבל.

אורי שוורץ:

איך אני מחבר בצל ירוק עם תפוח אדמה בכלל?

קריאה:

זה הולך ביחד וזה גם טעים.

זבולון קלפה:

אני חייב לומר כמה דברים. קודם כל, אל"ף, שמענו פה מקודם את הממונה הנוכחי, הפרופ' דיוויד גילה, ביחס להצהרת החוק וכוונת החוק. עם כל הכבוד, החוק הזה נועד כדי להגן על החקלאות והחקלאים, לא בשביל כל הדברים האחרים. זו הייתה המגמה. עכשיו אתם באים ביד אחת, מצד אחד מפרקים את מערכות ההגנה הללו, עד כדי רזולוציה מטורפת, אני אומר לך עוד פעם, אני יושב פה שעתים, לא מצליח להבין לאן אתם חותרים בכלל, אלא אם כן אתם באמת חותרים לכוונה על מה שאמר פה חבר הכנסת וקנין לפני שעה, זה מצד אחד. מצד שני אני אומר במאמר מוסגר, אני כבר יודע לאן המנגינה ממשיכה לה לאחר מכן, אבל בסדר, הבנתי, אני לא רוצה לומר את המשפטים הקשים כרגע, ואני אומר לך, אני יושב פה בסערת רגשות ולא מצליח להבין לרגע לאן אתם חותרים, לכל הרוחות. אני לא מבין מה הבעיה, סוג זה לגיטימי, זה נורמלי, בוודאי בחקיקה ראשית. לא יעלה על הדעת בחקיקה שיוורדים לפירוט של - - -

היו"ר אבישי ברורמן:

תקשיבו, אני עושה את זה בלב כבד עכשיו - - -

אורי שוורץ:

אפשר לבקש התייעצות בנושא הזה, אדוני היושב ראש?

היו"ר אבישי ברורמן:

בבקשה. אתה יודע את עמדתי עכשיו ואת עמדת חברי הכנסת, לכו להתייעצות. מצד שני הוספנו עוד סעיפים, אנחנו מחמירים, בנושא הזה אני לא משוכנע ואני לא אצביע על דבר שאני לא משוכנע בו, כי אנחנו עוזרים פה לצרכנים וגם לחקלאים.

מיקי רוזנטל:

אנחנו גם רוצים להגיד, לפני שאתם יוצאים להתייעצות, שיש הצעה של חברת הכנסת גמליאל, להחמיר בסעיף אחר, וזה ההתליה שלנו שאנחנו פה נוותר ונחמיר במקום אחר. זה נראה לנו מאוד מהותי - -

גילה גמליאל:

הסעיף אומר, (2)(ג), 'פטור זה לא יחול על הסדר שחלקם של הצדדים בגידול או בשיווק עולה על יותר ממחצית מהתוצרת החקלאית מאותו מין בישראל', או מאותו סוג בישראל.

מיקי רוזנטל:

הצעה הזאת, לטעמנו, מצוינת והיא - - -

אבשלום וילן:

לא הבנו מה ההצעה, לא שמענו.

גילה גמליאל:

ההצעה אומרת שאם יש שני - - -

אורי שוורץ:

אבל אם זה סוג זה לא רלוונטי. אם אנחנו עוברים להגדרה של סוג - - -

גילה גמליאל:

אני רוצה להסביר מה זה אומר, זה אומר שאם יש שני משווקים - - -

מיקי רוזנטל:

חצי מהירקות זה המון.

אורי שוורץ:

איזה מגדל אחד מגדל חצי מהירקות?

קריאה:

אבל אתם מערבבים פה שני נושאים.

אורי שוורץ:

ברגע שאנחנו עוברים להגדרה של סוג זה כבר לא החמרה.

גילה גמליאל:

אם יש - - -

מיקי רוזנטל:

אנחנו מדברים על שוק שלם.

גילה גמליאל:

אם יש שני משווקים שיש להם למשל 30% סוג אחד - - -

קריאה:

ממה?

גילה גמליאל:

מה זה משנה?

אורי שוורץ:

סוג זה כל הירקות, אין כאלה מגדלים שמגדלים את כל הירקות.

גילה גמליאל:

עכשיו, אם הבנתי אתכם נכון - - -

אבשלום וילן:

כל הירקות זה לא שוק ואתה יודע את זה.

אורי שוורץ:

היא אמרה סוג.

מיקי רוזנטל:

היא אומרת שוק ואתה אומר סוג.

גילה גמליאל:

רגע, רגע.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותיי, זה שוק מה שקורה פה!

מיקי רוזנטל:

אתם תוקפים סתם, זו הצעה טובה מאוד.

גילה גמליאל:

אני מבינה שנתח שוק, אתם לא רוצים להשתמש במילה שוק.

אורי שוורץ:

לא, אפשר שוק.

גילה גמליאל:

זאת הייתה המגמה מלכתחילה - - -

אורי שוורץ:

לא, אז יכול להיות שלא הבנו אחד את השני. את יכולה לקרוא שוב, בבקשה?

גילה גמליאל:

אני אקרא את זה שוב: 'פטור זה לא יחול על הסדר שחלקם של הצדדים בגידול או בשיווק עולה על מחצית מהשוק'.

קריאה:

זה מה שכתוב, זו ההצעה.

גילה גמליאל:

לא, זאת לא ההצעה. זה שיפור של ההצעה: פטור זה לא יחול על הסדר שחלקם של הצדדים בגידול או בשיווק עולה על מחצית מהשוק. אפשר להסביר את העניין הזה בפשטות. אם יש שני משווקים -

אלון מסר:

מה זה השוק?

מיקי רוזנטל:

מה זה השוק? אנחנו נסביר.

גילה גמליאל:

מה, אתה רוצה הגדרה לכל דבר? מה, זה לא ברור?

היו"ר אבישי ברוורמן:

אלון, אתה לא יכול להקשיב בשקט? לא כל דבר שאתם אומרים זה תורה מסיני.

גילה גמליאל:

לא, אבל אני לא מבינה, אתם אלה הממונים על ההגבלים, אתם אמורים לדעת את ההגדרות האלה. הן נמצאות אצלכם.

היו"ר אבישי ברורמן:

אנחנו רוצים את חוכמת השולחן, לומדים ממך, לומדים מדיוויד, אפילו מאבו לפעמים לומדים משהו.

גילה גמליאל:

תיקנו אותי בהתחלה מטעמכם, אז ניסיתי למצוא ניסוח משופר. אם אין בעיה עם נתח שוק זה מצוין. פטור זה לא יחול על הסדר שחלקם של הצדדים בגידול או בשיווק עולה על מחצית מהשוק. מה שזה אומר, בסופו של דבר, שאם יש שני משווקים, כל אחד למשל, יש לו 30%, היום הם פטורים לפי הסעיף המוצע. מה שאנחנו רוצים לעשות זה בדיוק שאם יספרו את הנתח המצרפי, אז אנחנו ב-60% ואנחנו צריכים למנוע את זה בחוק, וזה בדיוק הסעיף שפותר את הבעיה הזאת. חבריי מסכימים איתי לגבי הסעיף הזה.

קריאה:

את מדברת על סעיף (2)?

גילה גמליאל:

לא, יש הבדל בין החוק המוצע על ידי הממשלה לבין מה שאני רוצה להחדיר כרגע.

היו"ר אבישי ברורמן:

גילה, רק דקה, אני רוצה לשמוע עכשיו. דוד ויינשטיין, שמעת?

דוד ויינשטיין:

שמעתי והאמירה הזאת מתייחסת גם לאמירה קודמת בהגדרה של המין, או בהגדרה של (2)(א).

היו"ר אבישי ברורמן:

במקום (2)(א) אתה תומך - - - ?

דוד ויינשטיין:

לא, אני מבקש להתייחס לעניין הזה. צריך להבין שהסדר זה לא רק מכירה. הסדר, שימו לב להגדרה בחוק, זה גידול ושיווק. כל הדיון שמתקיים פה עכשיו דן בשאלת השיווק ובשאלות חשובות לגבי מה קורה לצרכן כשאנחנו קונים את הדבר הזה או דבר אחר, ואני מציע לכולנו לזכור שגם חקלאי שמגדל גזר, את כל שאר הדברים הוא קונה גם כן.

אם למשל המגדלים של מינים שונים רוצים לעשות ביניהם איזה שהוא תיאום לגבי רכישת חומרי הדברה. אם הם רוצים לעשות ביניהם איזה שהוא תיאום לגבי דרך שבה הם יפחיתו את מחיר חומרי ההדברה שהם קונים, אנחנו עכשיו מסכמים בינינו שלא קונים ראונדאפ, אלא קונים דוקטלון, נגיד שאלה חומרים חלופיים. אם יושבים בהסדר הזה כאלה שהם משווקים יותר מ-60%, כהצעתך, חברת הכנסת גמליאל, באותו רגע, בהגדרת השוק שעורך דין שטרומ דיבר עליו - - -

גילה גמליאל:

לא, בהצעה כפי שייקבע היום זה אומר רק - - -

דוד ויינשטיין:

ברשותך, שנייה. מה הרלוונטיות בכלל של הדבר הזה לעניין הזה? גם בדוגמאות שהביאו מטעם הממונה והאוצר, הצדדים להסדר, יש הסדרים שהם הסדרים של גידול, מה הרלוונטיות שלהם לעניין הזה? המשמעות של הדבר הזה זה ש - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

דוד, אני עוצר אותך. אני מבולבל, אני רוצה לשאול אותך שאלה. הייתה הצעה של הממונה, סעיף (ג)2, אני קורא אותו כלשונו, שעליו הוסיפה חברת הכנסת גמליאל תיקון, הסעיף אומר: 'הסדר שעניינו בשיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית אשר צד לו, לרבות אדם קשור אליו, משווק יותר ממחצית התוצרת החקלאית מאותו מין', הם נכנסים בהסדר כובל, זה מקובל עליך?

דוד ויינשטיין:

אבל זה לא מה שחברת הכנסת גמליאל הציעה.

מיקי רוזנטל:

עזוב רגע את מה שהיא אמרה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תן לי פתרון.

דוד ויינשטיין:

אני אתן לך תשובה. היה ויובהר שכשבוחנים את היצד לוי, הכוונה היא למישהו שמגדל ולא לתאגיד מגדלים. זאת אומרת ארגון עובדי הפלחה הוא לא נבחן בעניין הזה, אלא נבחן חקלאי מסוים שמגדל את מרבית הקרמבולה בישראל. הדבר הזה מקובל עלינו. אבל מאידך אנחנו לא יכולים למנוע או טעות מרה תהיה למנוע מארגון עובדי הפלחה שפועל ביד אחת למכירת כל החיטה לזכיון הממשלתי, טעות יהיה למנוע ממנו את הדבר הזה.

גילה גמליאל:

דרור יענה.

דרור שטרומ:

אם סיים עורך דין ויינשטיין.

דוד ויינשטיין:

עורך דין ויינשטיין מבקש עוד משפט אחד. ההתליה ההדדית פה בין הדברים האלה, אני לא כל כך מבין אותה. יש פה דבר שאף אחד מחברי הכנסת וגם מהציבור הרחב לא מצליח להבין בשביל מה צריך אותה, אז עם כל הכבוד, אין לי ספק שהם עבדו הרבה עליו, אבל זו לא הסיבה שנביא אותו בחוק.

גילה גמליאל:

לא מדויק. אני חושבת שהם צודקים, אני רק אומרת לצורך הדיון - - -

דוד ויינשטיין:

צריך להוריד אותו כי אין אף דוגמה מעשית למקום שבו זה נדרש, לא בתיאוריה, אלא במעשי, ומאידך יש הרבה דוגמאות למקום שבו זה ישבש פעילות שוטפת של החקלאים. עלו פה כבר דוגמאות, מבית האריזה של דובי אמיתי ומבתי אריזה אחרים שבהם ממיינים ביחד רימון, מנגו ואפרסמון ודברים אחרים. לכן זה לא נדרש.

עכשיו לגבי (ג)2), אם יובהר שם שזה לא חל על תאגידי מגדלים, אז בסדר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותיי, אני אומר לכם עוד פעם, אנחנו נפתור את הבעיה הזאת בהקשבה. אני אומר עוד דבר אחד, עדיין הסוג לא נראה לי כל כך משכנע - - -

קריאה:

מין, לא סוג.

היו"ר אבישי ברוורמן:

מצד שני אני גם חושב שאם יש התאגדות של חקלאים במובן מסוים, לתת להם לחיות, לכן גם את (ג)2), אני לא רוצה - - -

דרור שטרומ:

אני לגמרי בעד. זאת לא הנקודה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לכן אני רוצה להבין מה אתה מציע, דרור.

דרור שטרומ:

אני בדיוק אגיד מה אני מציע. ההסדרים האלה, ככל שהם באים לאפשר לכמה חקלאים קטנים להתאגד ביחד ברמת כמה מגדלים, ברמת המושב, ברמת האזור, אין לי איתם שום בעיה. זה הרציונל שאיתו באו בשנות ה-50, מכוח הרציונל הזה חוקקו מלכתחילה את הפטור החקלאי. אלא מה קרה במהלך השנים? מה שקרה במהלך השנים זה שכוח הוא ממכר ואז הלכו סקציה שלמה של מגדלים, בענפים שלמים, בהגדרות שוק שלמות, ובעצם יצרו מונופולים שלמים שפוגעים בציבור. חלק גדול מהפגיעה בציבור לא נוצר מהמגדלים ברמת מושב עין יהב ולא נוצר מהמגדלים ברמת מושב בורגתה בעמק חפר, הוא נוצר כאשר מגדלים בכל המדינה מתאגדים ויוצרים מחיר מונופוליסטי. את זה כנסת ישראל צריכה למנוע.

אבשלום וילן:

תן דוגמה אחת.

דרור שטרומ:

אני אתן הרבה דוגמאות, כי אני מכיר את כולן. הדוגמאות הן רבות וניכרות. בכל פעם שבה יש לך איזה שהיא מועצה, בתוך מועצה חקוקה או במועצה שלא הייתה חקוקה, כאשר המועצה הזאת יושבת ביחד היא מתאמת שני דברים, אחד, הכמויות הארציות, ומה שנגזר מזה זה המחיר הארצי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תן לי דוגמאות.

דרור שטרומ:

חלב, דבש, דקלאים, בננות. שאני אמשיך? זאת בעיה משקית.

גילה גמליאל:

זאת הבעיה.

דורר שטרם:

זאת בעיה משקית. אדוני, אתמול העברתם חוק שמטרת העל שלו זה הורדת יוקר המחיה. לא יכול להיות שיום אחד אחרי כן תייצרו מונופולים שמעלים את יוקר המחיה. לכן אני אומר, אני בעד התאגדות, התארגנות של חקלאים, אני בעד, עד לגבול אחד, עד לרמה שהם פוגעים בציבור והגבול שבו הם פוגעים בציבור זה יצירת מונופול.

גילה גמליאל:

עד לגבול של מעל 50%. אני בעד לגמרי, זו בדיוק ההצעה שלי ואני חושבת שכך צריך להוביל אותה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

הייתה לנו התייעצות. אתם צריכים עוד להתייעץ? אורי, חמש דקות התייעצות?

אורי שוורץ:

כן.

היו"ר אבישי ברוורמן:

חמש דקות לאורור.

(הישיבה נפסקה בשעה 17:15 ונתחדשה בשעה 17:20).

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותיי, אנחנו בנושא של סוג ומין. עורך דין מאירי, אתה חושב שהדיון על שופר-סל, מנה, טרה, תנובה, שהיה אתמול, היה כל כך מרתק כמו המין והסוג והשחלפים? רבותיי, אחד הדברים היפים שיש פה, יש פה חוכמת השולחן. כל הסיפור הזה שיש אנשים שחושבים שהם יודעים את הכול, את הדברים, שזה עושה נחמד, אנחנו חושבים שהייתה פה הקשבה יפה של הממונה והצוות שלו לאנשים בשטח ואני חושב שהם הבינו שהרבה ניסוחים תיאורטיים, ייתכן שאין בהם. אבל מצד שני אנחנו רוצים להבטיח את התחרות ולכן מה שאנחנו הגענו, ואני מבקש מאורי שוורץ להציג את חוכמת השולחן, בנושא הבא.

מיקי רוזנטל:

שולחן בחקלאות זה לא טוב, שם קובעים את המחירים של המונופול.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אנחנו מצד אחד והוא ינסח את זה בלשון המשפטית מתחילים מסוג. כי באמת נכון, אנחנו גם לא מדברים פה על הגידול ועל האריזה, הבעיה המרכזית זה השיווק, זה מה שמפריע לנו. בנושא הזה של השיווק אנחנו מתחילים מהסוג, אבל אנחנו נותנים את הכוח לממונה שברגע שהוא רואה כשל תחרותי הוא נכנס בלייזר והופך סוג למין ואת הפירוש יסביר אורי שוורץ.

אורי שוורץ:

הפשרה המסתמנת היא, ההצעה היא, שבחוק תופיע המילה סוג ובמקביל תינתן לממונה הסמכות, במקום שהוא מצא - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

פגיעה בתחרות.

אורי שוורץ:

פגיעה בתחרות, בשיווק תוצרת חקלאית שמעלה חשש לפגיעה בתחרות, הממונה יוכל לפורר, אני אקרא לזה, את הסוג למינים.

אתי בנדלר:

באיזה מנגנון הממונה יעשה את זה? הוא יפרסם, או איך?

אורי שוורץ:

אני משער שכן, אנחנו עוד לא עיבדנו את הדרך ה - - -

אתי בנדלר:

אם החליט על כך הממונה ופרסם את זה באתר האינטרנט של הרשות ואז החלטה כזאת תיכנס לתוקפה תוך כמה זמן מיום פרסומה?

אורי שוורץ:

שלושה חודשים.

אבשלום וילן:

אורי, זה כפוף לשימוע? מה הפרוצדורות?

אורי שוורץ:

ההליך הוא הליך מנהלי והממונה הוא גוף מנהלי ובוודאי שהוא לא יכול - - - הוא מחויב והוא כפוף לכל החובות המנהליות.

אבשלום וילן:

אוקיי, בסדר, הליך מנהלי. אני עוד אהיה עורך דין בסוף.

אורי צוק-בר:

מה שאני מבקש שיהיה ברור, שהתוספת, נפרסם אותה עם הסוגים והמינים והסמכות תהיה מוגבלת לפרט למינים, לא מעבר למינים שכתובים פה.

אתי בנדלר:

אני הבנתי שהתוספת הזו בכלל לא תיכלל.

היו"ר אבישי ברוורמן:

המינים הלכו הביתה.

אורי צוק-בר:

לא, שלא תגדל הסמכות מעבר למה שהסכמנו פה, שנפורר את זה לפירוורים שהם בתוך תתי המינים פה.

אתי בנדלר:

שיקול דעתו של הממונה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

שיקול דעתו של הממונה. אם יהיה לכם ויכוח, תפיל את הממשלה.

אורי שוורץ:

אורי, הוא לא מוגבל ולא בכדי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לא מגבילים ממונה.

אורי שוורץ:

אני אסביר גם למה. כי הפירוק נעשה אחרי בדיקה ואגב בעיה שנמצאה. זאת אומרת, אם כבר יקרה המצב שבו באמת יש בעיה ברמת רזולוציה כזו נמוכה, שזה אולי פחות סביר שזה יקרה, אז אולי כדאי שהממונה יעשה את זה.

אורי צוק-בר:

זה רק לגבי מקרה שיוכח.

היו"ר אבישי ברוורמן:

שיש חשש לפגיעה בתחרות.

מאיר צור:

מקובל עלינו. מסר, אני לא כמוך, מה שבסדר בסדר. אני לא מתנגד - - -

אלון מסר:

מאיר, לאט לך. רגע, חכה לסיום.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אנחנו בעצם התקדמנו למין של תוצרת חקלאית. אני חושב שאפשר לזרוק את הימין, למחוק אותו.

אתי בנדלר:

נכון, השימוש במונח מין, בפסקה (2), ייתכן שאני לא אשתמש במילה 'מין' אלא במילה סוג. אם כך, מה שמוסכם, שלעניין זה אנחנו נגדיר מין או סוג, איך שלא יהיה, של התוצרת החקלאית, כאמור בסעיף קטן (א), איפה שכתוב 'הסדר שכל כבילותיו נוגעות לגידול ושיווק בסיטונות של תוצרת חקלאית וגידול מסוגים אלה, פירות, ירקות, גידולי שדה, חלב, ביצים, דבש, בקר, צאן, עופות או דגים'. אלה בעצם הסוגים שעליהם מדובר, ואז זה יהיה 'אלא אם כן החליט הממונה', אנחנו מדברים כאן על החלטה, כדי שיהיה ברור שמדובר בהחלטה מנהלית - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

עקב חשש של פגיעה בתחרות.

אתי בנדלר:

'החליט להחליט או לקבוע מין' - - -

קריאה:

עדיף לעשות את זה בפסקת משנה לפני זה.

אתי בנדלר:

הייתי אומרת שזה אחד מהמרכיבים של אותו סוג.

היו"ר אבישי ברוורמן:

כן, מין זה מרכיב של סוג.

אתי בנדלר:

'מרכיב ממרכיביו של אותו סוג, כפי שהחליט ופרסם את החלטתו באתר הרשות; החלטה כאמור תיכנס לתוקפה 30 ימים מיום פרסומה'.

אורי צוק-בר:

משיקולים של חשש ל - - -

אתי בנדלר:

כן, ברור, הכול רק משיקולים של חשש לפגיעה בתחרות.

אורי צוק-בר:

אבל משיקולים שמבוססים על ממצאים. צריך לציין. כי חשש יכול להיות מחר בבוקר גם.

אתי בנדלר:

אני מקווה שהממונה לא מקבל את החלטותיו על סמך שינה טרופה בלילה.

דוד ויינשטיין:

אם אתי יכולה בבקשה רק לחזור על הדברים. זה הכול.

אתי בנדלר:

אני מדברת ממוחי היוקד בלי דף ולכן נא להתייחס לזה כך. אני מזכירה שכשקראנו את פסקה (2) שאושרה דובר שם על כך ש'ובלבד שלא יהיה צד להסדר, אדם הקשור אליו, או משווק סיטונאי של תוצרת חקלאית מאותו מין שאליו נוגע ההסדר' וגומר. יכול להיות, אני עדיין לא יודעת, שכאן אני אחליף את המילה 'מין' במילה 'סוג', ואז כשאהיה בסעיף של ההגדרות אני אדבר על סוג כאמור בסעיף קטן בפסקה (4)(א), כפי שמופיע היום בחוק, או 'מרכיב ממרכיבי אותו סוג, אם החליט על כך הממונה, בשל חשש לפגיעה בתחרות, ובלבד שהחלטתו של הממונה פורסמה באתר האינטרנט של הרשות והיא תיכנס לתוקפה 30 יום לאחר הפרסום'.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני חושב שזה נהדר. מין זה בעצם תת סוג.

אבשלום וילן:

השיווק מוסכם?

היו"ר אבישי ברוורמן:

רק בשיווק.

דוד ויינשטיין:

זה בדיוק מה שאני מנסה לומר. אתי צריכה לנסח את זה באופן שיהיה ברור שכמו שדובר, ההחרגה או הפירוד למין היא לא תהיה להחרגה מוחלטת מהפטור, אלא היא תהיה להחרגת מקטע השיווק של אותו מין, בעוד שהגידול - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

נכון. מוסכם לחלוטין.

אתי בנדלר:

זה מה שבפסקה (2), לא?

היו"ר אבישי ברוורמן:

דוד, זאת הכוונה, זה נרשם בפרוטוקול וזה יהיה בניסוח. אתי, על מה אנחנו מצביעים?

אתי בנדלר:

על העקרונות של מה שאני דקלמתי עכשיו.

היו"ר אבישי ברוורמן:

יפה, על העיקרון של חוכמת השולחן, מי מצביע בעד? מיקי לא מצביע, אבל הוא מהנהן בראש, כי אסור לו להצביע. תודה רבה.

הצבעה

בעד ניסוח הפסקה ע"י היועצת המשפטית של הוועדה - רוב

הניסוח נתקבל.

אנחנו מתקדמים קדימה, מר שוורץ.

אורי שוורץ:

(מקריא): "(ג) על אף האמור בפסקת משנה (א), הסדר כאמור באותה פסקה ייחשב כהסדר כובל אם הוא אחד מאלה –

"(1) הסדר שעניינו במוצרים שיוצרו מתוצרת חקלאית כאמור בפסקת משנה (א);

"(2) הסדר שעניינו בשיווק סיטונאי של תוצרת חקלאית אשר צד לו, לרבות אדם קשור אליו, משווק יותר ממחצית מהתוצרת החקלאית מאותו מין בישראל;"

היו"ר אבישי ברוורמן:

אנא תסביר ואחרי זה אני אפתח את זה להערות.

אורי שוורץ:

יש כאן שתי החרגות כלליות בתחולת הפטור. החרגה ראשונה, לא החרגה הייתי קורא לה, יותר הבהרה שמבהירה שהפטור החקלאי חל אך ורק על התוצרת החקלאית בצורתה הבסיסית ולא חל על העיבוד של התוצרת החקלאית. בסוף כל מוצרי המזון היו פעם איזה שהוא סוג של תוצרת חקלאית.

(2) מטיל איזה שהיא מגבלה על כך שמשווק שמשווק יותר ממחצית מתוצרת חקלאית מסוימת לא יכול לקחת חלק בהסדר.

איציק שמולי:

אפשר שהוא יבהיר רק את הדוגמה השנייה?

היו"ר אבישי ברוורמן:

חבר הכנסת שמולי מבקש שתבהיר עוד פעם מה המשמעות של הפסקה השנייה, מה הדוגמאות, מה היא כוללת ואז דוד ויינשטיין יתייחס גם לדוגמאות, וגם או לתמיכה או להצעת התיקון ונפתח בדין.

אורי שורץ:

נאמר שיש הסדר שיווק של תפוחי אדמה וישנו אדם בישראל שמשווק למעלה ממחצית מתפוחי האדמה בישראל. הוא לא יכול להיות צד להסדר שייהנה מהפטור החקלאי.

דוד ויינשטיין:

אנחנו מבקשים להחריג מהדבר הזה תאגידי - - - כמו שזה מוצע כרגע זה ימנע אפשרות שבמסגרתה ארגוני מגדלים גדולים, בגידול כזה או גידול אחר, ותיכף אני אתן דוגמה קונקרטית, יהיו צד להסדר כזה, כי הם בחלק ניכר מהמקרים, לא בכל המקרים, מאגדים בתוכם חקלאים שמהווים בסך הכול היקף של למעלה ממחצית השוק הספציפי. הדוגמה הקיצונית ביותר לדבר היא בתחום של הפלחה. ארגון עובדי הפלחה, שקיים מאז שנות ה-30, ולא באיזה תהליך אבולוציוני שהוזכר קודם, מאז שאני יודע לפחות מוכר ביד אחת את כל תוצרת החיטה בשם ארגונים אזוריים של מגדלים ותאגידי מגדלים, לזכין אחד שזוכה במכרז שמפרסם משרד החקלאות ומנהל את מלאי החירום של מדינת ישראל. אותו זכין אחרי זה מוכר את זה לתחנות הקמח, אבל זה כבר לא שייך להסדר הזה. על פי ההצעה העכשווית התהליך הזה כבר לא יוכל להתבצע יותר, אלא אם הבנו לא נכון את הדברים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

דוד, אני שואל אותך שאלה, כי הלוא כל הסיפור פה זה לא לרסק את החקלאים והתאגדויות שחייבים שתהיינה קיימות והן קיימות ברוב ארצות העולם. הרוח של המחוקק כאן היא ברורה, היא למנוע דברים ואביוז, איזה תיקון היית חי איתנו כאן?

דוד ויינשטיין:

אין לנו בעיה שההחלטה הזאת תחול על חקלאי שהוא עצמו מגדל והוא מונופול בגידול הספציפי שלו.

גילה גמליאל:

על זה כבר אנחנו מסכימים. אבל בנוסף לזה צריך עוד משהו.

דוד ויינשטיין:

אם יש מישהו שהוא עד כדי כך עוצמתי בסוג הזה שמדברים עליו, לא אליו אנחנו מכוונים. אבל במקום שבו יש התארגנות, ולכן מה שאנחנו מציעים זה פשוט לומר פה שהסדר שעניינו בשיווק סיטונאי - - חבר הכנת ברוורמן, לגבי הסברך לפתור את הבעיה הזו, אנחנו פשוט מציעים לקבוע שזה לא חל על תאגידי מגדלים, אלא על המגדלים עצמם, מי שבפועל, איך אמר בבוקר עורך דין שטרום? הידיים האלה ראו אדמה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

ראו משהו, יש ידיים מחוספסות.

דוד ויינשטיין:

אז לא ידיים שראו אלא ידיים שעשו. מגדל בחוץ, ארגון מגדלים לא בחוץ.

גילה גמליאל:

אני רוצה להתייחס.

אורי שוורץ:

אני לא הבנתי את הקושי, אתה מדבר על סיטואציה שבה ארגון מגדלים רוכש את כל התוצרת החקלאית מאותו מין נאמר, מכל מי שמגדל אותה?

דוד ויינשטיין:

הוא לא רוכש.

אורי שוורץ:

הוא משווק אותה. עם מי הוא צריך לעשות קרטל, הארגון הזה?

דוד ויינשטיין:

בעניין הזה יחידות המשנה ששם הן ארגוני מגדלי בעצמם, שמוכרים בשם חבריהם, ולכן הם בעצמם גם לא מגדלים.

אבשלום וילן:

המחיר הוא מחיר השוק העולמי.

דוד ויינשטיין:

המחיר הוא מחיר השוק העולמי בכלל, כך שבכלל אין מה לעשות פה בנידון, הוא קבוע במכרז.

אורי שוורץ:

אני לא מבין מדוע הנוסח הנוכחי מייצר קושי.

דוד ויינשטיין:

מפני שמדובר פה - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

עוד פעם, הדוגמה. נלך לאיגוד עובדי הפלחה. אורי, תן לפלחים להבין מה קורה.

אורי צוק-בר:

אבל אין בתוך הארגון אף מגדל שהוא יותר מחצי, אז אין בעיה. מה שאני מבין, תקנו אותי אם אני טועה, אם בתוך הארגון הזה יש מישהו שמשווק יותר ממחצית, אז יש כאן בעיה.

דיויד גילה:

לא, לא קשור. אורי, אתה אמור להכיר את זה מצוין, ההסכם שנעשה - - -

עו"ד דוד ויינשטיין:

אני רק רוצה להגיד ברמה של אותה דוגמה, כדי להגיד שהיא מוחשית לחלוטין. ההסכם השנתי שנעשה למכירת החיטה, במקרה הזה, הוא הסכם שצדדים לו כעשרה ארגוני מגדלים וארגון עובדי הפלחה עצמו שמוכר כנאמן בשם כולם ובצד השני נמצא הזכיון.

היו"ר אבישי ברוורמן:

דיוויד, קח את הדוגמה הזו ותגיד לנו באיזה קטגוריה היא נופלת.

דיוויד גילה:

אז אני חושב שהקושי שלכם הוא שניחן שארגון עובדי הפלחה היה תופס רק 51%, למשל, כל מגדל לחוד בחיים לא עובר את ה-50% והוא רוצה לעשות תיאום עם שאר המגדלים, לא הייתם רוצים שהוא יוחרג, נכון? בגלל שהוא ארגון מגדלים ולא מגדל.

דוד ויינשטיין:

אנחנו מדברים גם על תאגידים וגם על - - -

איציק שמולי:

לא הבנתי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

איציק לא הבין, אז אני לא הבנתי.

גילה גמליאל:

אני הבנתי ואני יכולה להסביר. ממה שאני מבינה, תיכף ניגע גם בתוספת שלי לעניין, אבל כרגע מתייחסים ל-(ג)2) כפי שהוא כתוב בלשון החוק המוצעת. כאן בעצם הטענות הן כאלה, אם הבנתי אותך נכון, דוד, אתה אומר לי 'גילה, אם את רוצה על בסיס לשון החוק לגרוע ממגדל עצמו באופן אישי, אם הוא מונופול ויש לו מעל 50%, אין לי בעיה עם זה'.

דוד ויינשטיין:

נכון.

גילה גמליאל:

אז עם זה אין בעיה. מצוין. נתקדם.

דוד ויינשטיין:

רק צריך לזכור שמגדל זה גם תאגיד מגדלים.

גילה גמליאל:

שנייה, עכשיו, מה שרק הוא מחריג בהגדרת המגדל זה את תאגיד המגדלים. מבחינתו, אם זה מגדל ספציפי שהגיע לממדי ענק, אין לו בעיה שזה ייכנס לחוק ואת זה נכניס, אבל מה שהוא אומר, ברגע שמתאגדים לתאגיד מסוים של מגדלים, מבחינתם אז זה לא בסדר. זה דבר אחד.

דבר שני, לגבי ההצעה שאני רציתי לעבור איתה שלב נוסף. שלב נוסף זה אומר בהיבט של המשווקים. במשווקים יש לנו בעיה חמורה גם כן. החוק כאן כן התייחס לאם יש משווק אחד שהוא מעל 50%, אבל אם יש שני משווקים שהם מעל 50%, החוק לא מתייחס אליהם. אם שלושה משווקים, גם כן.

אבשלום וילן:

אין מצב של שני מגדלים מעל 50%.

גילה גמליאל:

אני רוצה לומר שאם אני רוצה להתקדם - - - הבנתי, איך תמיד פרופ' ברוורמן אומר? חוכמת השולחן, אז אני רוצה לצמצם, מתוך הבנה שנקצר את התהליך, על מנת שנגיע למצב של חוכמת השולחן, כפי שקלטתי אותה מהשיח, לעד חמישה צדדים בהסדר, במקום שזה היה פתוח קודם, ואז לדעתי כולנו נוכל לחיות עם סעיף (ג)(2).

דוד ויינשטיין:

אנחנו מנסים להבין את ההצעה.

גילה גמליאל:

אני אסביר. אם ישנם שני צדדים, לכל אחד מהם יש 30%, הם מגיעים ל-60%, מבחינתי הם מונופול. אם מדובר על שלושה צדדים, לכל אחד מהם 20%, 15%, 15%, עדיין זה מונופול. אם זה ארבעה צדדים שלכל אחד מהם 15%, זה מונופול. וזה מה שאנחנו צריכים להבין, שאנחנו לא רוצים לתת את הפטור - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

עד חמישה שעוברים 50%, את אומרת?

גילה גמליאל:

אז אני אומרת אוקיי, אני מוכנה להתפשר לחוכמת השולחן שלך לחמישה צדדים.

איציק שמולי:

שאני אבין, כשאת אומרת 'צד' זה תאגיד או - - - ?

גילה גמליאל:

בשיווק ולא במגדלים. במגדלים לקחנו את האחד שלך, שהוא מעל 51%.

היו"ר אבישי ברוורמן:

איציק, אתה הבנת?

איציק שמולי:

אני חושב שהבנתי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

השאלה נאמרה כאן, לגבי מגדלים אין בעיה. כשהולכים על תאגידים אומרים, אם יש אחד שהוא בעל 51% - בעיה, הולכת גילה ועושה את כל הסיכום עד חמישה - - -

גילה גמליאל:

במשווקים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

שהסכום שלהם בשיווק הוא מעל 50%. מה אתה אומר על זה?

דוד ויינשטיין:

אני מנסה להבין. האמירה שלך אומרת, אני מוכנה שתאגיד מגדלים יהיה בחוץ, אבל מאידך - - -

גילה גמליאל:

לא, אמרנו שאם יש אחד מעל 51% אין לך בעיה עם זה, אז נכניס את זה.

דוד ויינשטיין:

בסדר, אני מנסה להבין את הקבוצה השלמה שאת מציגה. את אומרת ככה, 51% בחוץ, מקובל, חבל לחזור להזכיר את זה שוב.

גילה גמליאל:

מצוין.

דוד ויינשטיין:

51% לא חל על תאגיד מגדלים.

גילה גמליאל:

תאגיד בעת הזאת בחוץ.

דוד ויינשטיין:

זאת אומרת שזה בעצם 'או', נכון? אם זה 'צד לו', שאינו תאגיד מגדלים, לרבות אדם הקשור אליו, משווק יותר ממחצית, או שמדובר בחמישה משווקים שביחד הם למעלה מ-50%.

גילה גמליאל:

כן, בדיוק.

דוד ויינשטיין:

שהם לא מגדלים.

גילה גמליאל:

משווקים שהם או מגדלים או לא מגדלים, אבל אם הם ביחד מגיעים למעל 50% יש בעיה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

השאלה שלי כזאת, בוא ניקח את הדוגמה.

אורי צוק-בר:

גילה, רק לוודא, את מדברת על סוג? מדברים על סוג, נכון?

גילה גמליאל:

מדברים על השיווק עכשיו, יש הבדל בין הגידול לבין השיווק. מנתח השוק, דיברנו על זה קודם.

אורי צוק-בר:

של הסוג של מה? של כל הירקות?

גילה גמליאל:

נתח השוק, לא נתח הסוג.

אורי צוק-בר :

אבל שוק של מה?

גילה גמליאל :

סליחה, יש מינוח אצל הממונה על ההגבלים לגבי מה הוא נתח שוק. אז אני לא צריכה להסביר אותו ולפרט אותו.

אורי צוק-בר :

אבל אני לפחות לא מבין אם מדובר על שוק של כל הסוג, או שוק של כל המין, או שוק של כל החקלאות.

גילה גמליאל :

יש, הנה, הממונה פה אומר.

אבשלום וילן :

כמה שאני מנסה לחשוב אני לא מכיר את ההגדרה הזאת.

גילה גמליאל :

אין בעיה, אבו וילן, הממונה מנסה להגדיר לך.

אבשלום וילן :

רגע, גילה, אני אגיד לך מה הבעיה. יכול להיות שדווקא בסוגים - - -

גילה גמליאל :

אל תגיד לי מה הבעיה, הוא פשוט מגדיר לך, אולי הוא יפתור את הבעיה.

אבשלום וילן :

תקשיבי, בסוג של ירקות וסוג של פירות אין, אבל אני מנסה לחשוב ברזולוציות יותר קטנות. בסוגים קטנים יותר נוצרת בעיה שזה לא יעבוד, את מבינה? לכן צריך לחשוב על זה, אעני לא מכיר - - -

היו"ר אבישי ברורמן :

אני רוצה להבין. אם אתה לא מבין וגם איציק שמולי לא הבין לגמרי, תנו לנו דוגמה. אנחנו הבנו, מגדלים, אין בעיה, 51% - - -

גילה גמליאל :

דוגמה, משווקים חצילים.

היו"ר אבישי ברורמן :

אנחנו רוצים לדעת עכשיו משווקים, איזה משווקים. תנו לי ארבעה משווקים - - -

גילה גמליאל :

אבל זה לא כזה היפותטי מה שאני אומרת, זה ריאלי.

היו"ר אבישי ברורמן:

ארבעה משווקים שמתחברים ביחד ועוברים את ה-51%.

גילה גמליאל:

משווקים חצילים.

אבשלום וילן:

משווק שהוא לא מגדל?

גילה גמליאל:

לא אמרתי שהם משווקים שלא מגדלים. משווקים מוצרים, למשל משווקים חצילים, לצורך הדין.

איציק שמולי:

אם הם מגדלים, זה לא?

דיויד גילה:

לא, אבל גם ככה אתה לא בטור אם אתה מנסה לשווק תוצרת בעיקר של אחרים, זה בכל מקרה אתה לא - - -

גילה גמליאל:

נכון, זה לא קשור.

דיויד גילה:

מדובר במשווק ש - - -

איציק שמולי:

נראה לי שאנחנו עוד פעם בעולם התיאוריה.

היו"ר אבישי ברורמן:

גילה, השאלה שלי לגבייך היא מאוד פשוטה, מי נופל בקטגוריה הזאת?

גילה גמליאל:

הוא מנסה לענות, אתם לא נותנים לו. אני מאפשרת לדיויד גילה, מכיוון שכבר דשנו בזה, להציג את זה בצורה משפטית מקצועית במונחים המקצועיים, על מנת שתהיה הבנה.

דיויד גילה:

חברת הכנסת גמליאל, אני חושב שמה שהיא מתכוונת זה שאם יש משווקים שנמצאים לכאורה בפטור, כלומר משווקים שמשווקים בעיקר את התוצרת של עצמם, ולא מדובר בתאגידי מגדלים, אלא מישהו בודד, אדם - - -

היו"ר אבישי ברורמן:

מגדלים שמשווקים את התוצרת של עצמם.

דיויד גילה:

כן, מישהו בודד, אדם. שחמישה מהם עוברים ביחד יותר מ-50% מהשוק, ושוק זה לפי מבחן התחליפיות. זה כמו שאנחנו עושים בהגבלים עסקיים. כלומר שוק העגבניות, בהנחה שהעגבניות הן לא תחליפיות למלפפונים, עגבניות זה שוק, לא יחד עם מלפפונים. וכו' וכו'. כמו שאנחנו עושים כל יום בהגבלים עסקיים כדי להגדיר את השוק מבחינת הצרכן, מה הוא רואה כתחליף.

גילה גמליאל:

נכון, התאגדויות של 100 חקלאים - - -

אבשלום וילן:

עכשיו הבנתי. תן לי רגע להבין. אם הם עובדים ביחד, אז הם מגיעים ל-51%, אז זה כמו אחד ואתה עוצר אותו, נכון? זה מה שהיא אומרת בעצם. אם יש חמישה שביחד מגיעים ל-51% אתה עוצר כמונופול.

גילה גמליאל:

נכון.

אבשלום וילן:

אני לא רואה מצב כזה אז אין לי בעיה עם זה.

גילה גמליאל:

מצוין, אין לו בעיה עם זה, קיבלתי. אבישי, אמר אבו וילן שאין לו בעיה עם זה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

גילה, הכול יהיה בסדר. אבו, עם מה שאתה אומר לכתוב אני גומר.

אבשלום וילן:

לא, רגע, אומרים לי פה אנשי משרד החקלאות שבשיווק של דבש, למשל, יש כן מערכת כזאת והיא עובדת ברשות ובסמכות.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אז היא בפטור.

אורי צוק-בר:

לא, יכול להיות מצב שבדבש חמישה מגדלים הם יותר מ-50% מהשוק.

גילה גמליאל:

נו, ואז המחירים של הדבש בשמים.

אבשלום וילן:

אבל אם הם לא עובדים ביחד?

גילה גמליאל:

אנחנו רוצים להזיל את המחירים.

אבשלום וילן:

הם לא משווקים ביחד.

גילה גמליאל:

זאת מטרת החוק, בין היתר. ואתם, מה אתם רוצים? אני לא מבינה, באמת. הדבש, הבאת דוגמה קלאסית, מצוין - - -

אבשלום וילן:

אבל הם לא הקימו חברת שיווק משותפת.

גילה גמליאל:

זה בדיוק עונה לי למה שאני לא רוצה שיקרה.

אורי צוק-בר:

לא צריך שיווק, אסור להם לתאם בכלל, לחמישה האלה, כי זה מה שכתוב. אסור להם לעשות הסדר.

קריאה:

אבל אם הם המגדלים?

גילה גמליאל:

אם זה חמישה שרוצים לבוא לעשות פה מונופול, שפוגע במחירים לצרכנים, אז אנחנו לא רוצים לתת להם פטור. מה לא מובן פה? כל כך פשוט.

היו"ר אבישי ברוורמן:

חבר'ה, אנחנו התקדמנו מאוד יפה ואנחנו לקראת הסיום. דוד ויינשטיין, אני רוצה לסגור את זה בצורה שלא פוגעת בחקלאים ומצד שני מתקדמת יפה, תן לי את הדוגמה בניסוח - - -

גילה גמליאל:

למרות שדבש זה לא מוצר מתכלה ובהחלט יכול היה לא - - -

דוד ויינשטיין:

אנחנו אומרים שאם אתה מחריג תאגיד מגדלים אנחנו לא הצלחנו למצוא דוגמאות לדבר מהסוג הזה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אז אין לך בעיה עם זה.

מאיר צור:

אני שואל עוד פעם, אם הארבעה או השלושה האלה הם המגדלים, גם אז הם יוצאים מהפטור? גם אם הם, החקלאים, מגדלים את התוצרת הזאת והם שלושה שמגדלים את כל הכמות שאתם מדברים עליה - - -

גילה גמליאל:

אם יש שלושה מגדלי חצילים במדינת ישראל, שהמחיר שהם ישווקו לציבור יהיה כמונופול במחירים קטסטרופליים, כן.

דוד ויינשטיין:

חבר הכנסת ברוורמן, אני עדיין מנסה, זה נראה לי תרתי דסתרי, הדבר הזה.

גילה גמליאל:

כי אחרת לא מגיע לכם גם ככה הפטור, אז על מה - - - ?

היו"ר אבישי ברוורמן:

גילה, אנחנו לא מבינים את זה. תני להם להסביר, שאנחנו נבין מה הם לא מבינים.

גילה גמליאל:

אבל אחרת הם לא כלולים בפטור, אז זה לא רלוונטי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבל אני לא מבין את זה. תסביר, שנוכל להצביע.

דוד ויינשטיין:

התחושה שלי שיש פה תרתי דסתרי. מצד אחד אנחנו אומרים שאם יש פה צד שהוא מגדל, שהוא מרבית התוצרת מהמין הזה, מהסוג הזה, הרי שהוא בחוץ. לא משנה, בשוק הזה, מה שיוגדר פה. מצד שני אנחנו מדברים על זה שאם יהיו חמישה שביחד הם 51%, זאת אומרת הורדנו את ה- - - לפני רגע דיברנו על 51% ועכשיו ירדנו ל-10%.

דיויד גילה:

כן, זה יותר מחמיר. היא רוצה להחמיר את ה- - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אז עדיף להשאיר את הקודם.

גילה גמליאל:

לא, סליחה, שאלתי אתכם קודם שאלה שלא עניתם. יש לך, לפי החוק המוצע, משווק אחד ואותו משווק, אם הוא מונופול, הוא לא אמור לקבל את הפטור, אין בעיה, אבל מה קורה אם יש שניים, כל אחד 30%, מגיע לו פטור? אז אני אומרת שלא. אני חושבת שעל מנת להוזיל את המחירים במדינת ישראל הוא לא אמור לקבל את הפטור.

אבשלום וילן:

אבל זה לא בהגדרת מונופול, גילה.

גילה גמליאל:

אבל אם זה שלושה שיש להם 20%, 15% ו-15%?

אבשלום וילן:

דיויד, זה מנוגד לחקיקה.

דיויד גילה:

זה חקיקה, זה המחוקק.

גילה גמליאל:

אז מה? אז גם זה לא. ואם זה ארבעה שלכל אחד מהם יש 15% והוא מונופול, ובגלל זה המחירים הם כל כך גבוהים במדינת ישראל, אז התשובה היא לא.

אבשלום וילן:

אבל, גילה, זה מנוגד ל - - -

גילה גמליאל:

זה לא מנוגד מבחינה משפטית.

קריאה:

תחליטו, 51% או 10%? אני לא מצליח להבין. אז למה צריך 51%?

גילה גמליאל:

אבל אם זה תאגיד שמרוכזים שם 100 אנשים, זה לא עונה, כי אנחנו מדברים על חמישה.

אבשלום וילן:

אז אין בעיה.

אתי בנדלר:

אז ארבעה יעשו תאגיד ויעקפו את ה - - -

גילה גמליאל:

שמעת מה היא טוענת? שאז הם יתאגדו בתאגיד. תאגיד של חמישה אנשים? אז זה לא.

אתי בנדלר:

גם של שני אנשים. מספיק שניים כדי ליצור תאגיד.

גילה גמליאל:

זה מה שאני אומרת, אז מה אמרנו כאן?

אבשלום וילן:

מונופול מוגדר מעל 50%. גילה, אם יש שני מגדלים של 30%, בהגדרה של חקיקה ראשית זה לא מונופול. זאת הבעיה פה.

גילה גמליאל:

אבל אם הם מתאגדים ביחד לשיווק, אז זה מונופול. אני מסכימה איתך לחלוטין, אם הם לבד, שייחנו, מדינת ישראל רוצה לעזור לחקלאים, אנחנו עוזרים להם, 30%, שיעשו מה שהם רוצים ולא ניקח מהם כלום. אבל אם השלושה מתאגדים ביחד והופכים להיות מונופול בשוק וזה פוגע בצרכנים, בקרטל, אנחנו לא מעוניינים שזה יקרה.

אתי בנדלר:

כן, אבל אז זה צריך לחול, לדעתי, גם על תאגיד.

גילה גמליאל:

עוד פעם, לגבי התאגיד, אני אמרתי, לעת הזאת אני מוכנה לבלוע את הצפרדע, כדי שנתחיל להתקדם.

דיוויד גילה:

אם יש תאגיד שחבריו ביחד, כאנשים, לא עוברים את ה-50%, ברור שהתאגיד הזה בסדר. אם יש תאגיד שיש לו יותר מחמישה והוא עובר את ה-50%, זה בסדר. אבל אם התאגיד הוא תאגיד של חמישה והחמישה האלה עוברים את ה-50%, אז לפי ההצעה הזו זה לא בסדר.

קריאה:

אז מה עשינו בזה?

אבשלום וילן:

משרד החקלאות אומר שזה בלתי אפשרי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אורי, משרד החקלאות.

גילה גמליאל:

שנייה רגע, משרד החקלאות טוען שזה בלתי אפשרי, בואו נקשיב לו.

אורי צוק-בר:

קודם כל הערה עקרונית. עקרונית זה שינוי מהותי בחוק המוצע.

היו"ר אבישי ברוורמן:

בהחלט. אני אמרתי גם בהתחלה שהיה לי קשה בהתחלה עם הניסוח הזה.

אורי צוק-בר:

אוקיי. ואם הלכנו קודם עם המין לוועדת הכנסת, אז על אחת כמה וכמה זה.

עכשיו, מבדיקה, מסטטיסטיקה שיש לי פה, יש לפחות ארבעה גידולים שחמשת הגדולים ביותר עוברים את ה-50%. צנונית למשל, חמשת הגדולים ביחד הם יותר מ-50%.

גילה גמליאל:

לא, אבל הם מתאגדים ביחד, משוקים ביחד?

אורי צוק-בר:

יכול להיות, שנייה רגע, אני לא יודע.

גילה גמליאל:

אבל אם הם לבד, אין בעיה, הם יקבלו פטור.

אורי צוק-בר :

אני לא יודע אם הם משווקים.

גילה גמליאל :

לא, אבל אנחנו מדברים רק על השיווק.

היו"ר אבישי ברוורמן :

תני להסביר.

גילה גמליאל :

אבל הוא לא הבין על מה אני מדברת.

אורי צוק-בר :

אני עוד לא סיימת, שנייה.

גילה גמליאל :

אבל אתה לא מבין מה אני אומרת.

אורי צוק-בר :

אבל, שנייה, אני אסיים. החמישה הם יותר. עכשיו, היום אולי הם לא משווקים, מחר בבוקר ירצו? לא יוכלו. זה מה שזה אומר. זה אומר שהם לא יוכלו. עכשיו, בצנונית, לדוגמה, בכלל מייצאים המון, אז מה? אז מה, אז הם גם לא יוכלו לייצא ביחד? אז זה בכלל פוגע בהם.

גילה גמליאל :

אנחנו מדברים על הפטור ואני טוענת שהמדינה, ברגע שהיא נותנת פטור, היא אמורה לתת פטור לגורמים שהיא מעוניינת לתת להם את הפטור. אז חקלאים, אנחנו מעוניינים לתת להם את הפטור, אבל לא מעוניינים לתת פטור במצב שבו לא שבשוק יש חמישה משווקים, אלא ברגע שאותם חמישה משווקים מתאחדים ביחד והולכים לשווק ביחד ואז הם הופכים להיות קרטל, שזה בדיוק הפטור שאנחנו לא מעוניינים לתת להם. מה פה לא ברור? יש הבדל בין זה שאתה אומר לי שבשוק יש חמישה משווקים.

איציק שמולי :

אני חושב שיש פה שתי בעיות. אחת, נגעו בה קודם, לא הצלחת, אדוני הממונה, להסביר איך זה מתיישב שתאגיד של 100 אנשים זה בסדר ותאגיד של חמישה אנשים זה לא בסדר. המגבלה הזאת של הגדרת מונופול בחוק קיימת והמשמעות של מה שמוצע פה זה שינוי של הגדרת המונופול בחקיקה הראשית, אם אני מבין נכון. אם אנחנו מדברים על זה, אז בוא נגיד שמדברים על זה ונחליט שזה נושא חדש. אבל זה לא - - - זה במובן מסוים - - -

קריאה :

בוא נביא את זה בתיקון חדש, נוסף.

גילה גמליאל :

זה לא מה שנאמר, זו פרשנות שהיא לא נכונה.

איציק שמולי :

איך זה בכלל מתיישב? בכל חצי היום הראשון אנחנו דיברנו - - -

גילה גמליאל:

תנו לדיוויד גילה לדבר

איציק שמולי:

אני נתתי לדיוויד לדבר, דקה אחת אני אדבר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

בבקשה.

איציק שמולי:

איך זה מתיישב עם מגמת ההתאגדות והתמריצים והעידודים של הבוקר? זה פשוט לא מתיישב אחד עם השני.

דיוויד גילה:

שוב, זו הצעה של חברת הכנסת גמליאל, אני רק מסביר אותה.

איציק שמולי:

אבל אתה יכול, במסגרת סמכותך המקצועית לפסול הצעות גם מהצד הזה וגם מהצד הזה.

גילה גמליאל:

אבל הם לא פוסלים, הם היו בעד, אני דיברתי איתם בהפסקה.

דיוויד גילה:

אבל אני לא יכול לפסול אותה. אני לא מוסמך וגם מקצועית אני לא רואה איך לפסול אותה.

איציק שמולי:

אני מציע רק סעיף ב' להצעה של גילה, להלאים את קופות הפנסיה. זה על אותו משקל.

מיקי רוזנטל:

רגע, בואו נפרק גם את המונופולים בתחום ה - - -

גילה גמליאל:

לדעתי או שאנשים פה לא הבינו, או שיש פה לובי חקלאי חזק מדי, שלא רואה את הצרכנים שלהם. ואני, כמי שידועה שאני מאוד בעד החקלאים, אומרת לכם שיש פה צעד אחד מוגזם מדי. אם מדברים כאן, ואני אומרת את הדברים בצורה חד משמעית, כי הדברים שנאמרים כאן הם קצת טו מאץ'.

לגבי העניין הזה, לא נאמר פה שום דבר שהוא נושא חדש, יש כאן סעיף של (ג)2, שכל מי שקורא אותו מבין דבר אחד פשוט, שהסעיף אומר בפשטות, 'משווק יותר ממחצית מהתוצרת החקלאית מאותו מין בישראל לא מקבל פטור'. זה מה שהסעיף הזה אומר. אני באה ואומרת לכם ושואלת אתכם שאלה טריוויאליות, משווק אחד זה בסדר, שני משווקים זה לא בסדר? אז זה מה שאני שואלת. אתה חושב, מר איציק שמולי, שזה סעיף חדש, כשאני שואלת אותך האם משווק, בהגדרתו 51%, אם יש שני משווקים של 30 ו-30 והם ביחד 60%, אז לזה אתה כן רוצה לתת פטור?

איציק שמולי:

אני גם שואל אותך שאלה טריוויאליות, למה חמישה זה בסדר ושבעה לא?

גילה גמליאל:

זאת השאלה.

איציק שמולי:

למה? כשכל הבוקר הוא אומר לנו שהוא רוצה לעודד התאגדויות?

גילה גמליאל:

אבל אתה, על פי החוק המוצע, לא נותן פטור לאותו בן אדם שהוא משווק יחיד. אז לתת לשני משווקים שהם ביחד הולכים לקרטל, אתה כן רוצה לתת?

איציק שמולי:

אני מסכים להגדרה של מונופול בחוק.

גילה גמליאל:

ומה זה קשור עכשיו לדוגמאות שנתת פה, על העניין של הפנסיה? אז כנראה לא הבנת את החוק, או שלא הבנת את ה- - -?

איציק שמולי:

הבנתי, את אולי לא הבנת. ניסיתי להמחיש שזה פשוט לא קשור.

גילה גמליאל:

צר לי לאכזב אותך, יש סעיף בחוק, אולי חשבתם שהסעיף הזה נמצא כאן ולא עובר, אבל הסעיף הזה קיים והוא אומר לכם חד וחלק, ואני אומרת לכם את האמת, הסעיף הזה הוא המהות פה של החוק הזה, אם לא הבנתם, אחרת הוא די מתעקר לו מתוכנו. הסעיף הזה הוא באמת הסעיף הדי, הייתי אומרת, עיקרי פה - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

(ג)2) זה לא הסעיף המהותי ביותר. תאמיני לי, זה לא הסעיף המהותי ביותר.

גילה גמליאל:

זה כן הסעיף. זה הסעיף שנותן את הפוטנציאל, הנחת מחירים לצרכנים. זה בעיקר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני אומר לך, אני ישבתי איתם, הם בעצמם יודעים שזה לא הסעיף המרכזי.

גילה גמליאל:

אבל הסעיף הזה, אבישי - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבל זה לא הסעיף המרכזי.

גילה גמליאל:

בהחלט שכן. מה הוא אומר?

איציק שמולי:

אלון, אולי תגיד משהו?

גילה גמליאל:

הוא אומר שבמקומות שיש בהם פוטנציאל למונופול ולקרטל, הסעיף הזה, אנחנו לא רוצים לתת לו את הפטור. האוצר לא מתנגד.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני רק רוצה להבין דבר אחד - - -

אלון מסר:

אני לא חושב שאין בזה - - -

גילה גמליאל:

האוצר מתנגד?

היו"ר אבישי ברוורמן:

רק רגע, אני רוצה לדבר. גילה, תאמיני לי, ישבנו פה הרבה מאוד לילות. אני אומר לך שכל מי שישב כאן, כולל הממונה באוצר, יודע ש-(ג)2 זה לא הסעיף המרכזי. זה סעיף שהמשמעות שלו היא לא כל כך גדולה ואפשר להתווכח עליו, אבל זה לא הסעיף המרכזי ורק ברגע האחרון הוא הוכנס. אז שלא יגידו לי שזה הסעיף המרכזי. גם פה אפשר למצוא פשרה.

גילה גמליאל:

אני רואה בו הסעיף המרכזי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זה מעולם לא היה הסעיף המרכזי, זה לא היה בהצעת החוק בכלל, זה עלה ברגע האחרון ואנחנו מנסים לפתור פה את הבעיה.

אלון מסר:

אני לא חושב שזה הסעיף הכי מרכזי, אני כן חושב שיש חשיבות לסעיף הזה. לגבי השאלה אם לפצל את זה לחמישה או לא, משרד החקלאות אומר ויכול להיות שאומרים כמה חקלאים, שיכול להיות שלפצל לחמישה אנשים, זה אומר שכל אחד בסך הכול זה 12%-13%, לא מגדל מאוד גדול כשלעצמו, אז אני שואל - - -

גילה גמליאל:

אבל אין לי בעיה איתם, רק אם הם מתאגדים ביחד ומשווקים את זה.

אלון מסר:

אז אני אומר, אם זה אחד או שניים זה משנה? אם זה שני מגדלים זה בסדר?

אורי צוק-בר:

זה לא עניין של התאגדות או לא התאגדות.

אלון מסר:

אני שואל, אם זה יהיה מגדל אחד או שניים בסעיף?

אבשלום וילן:

יש הגדרה בחוק מה הוא מונופול.

אלון מסר:

גם פה לא מונופול.

אורי צוק-בר:

סליחה, אם עשרים יתאגדו יחד והם יהיו 70% מהשוק? זה בסדר, לא?

איציק שמולי:

נו, אז זה עקום.

אורי צוק-בר:

זה גם יכול לפגוע בשוק.

גילה גמליאל:

זאת הפשרה.

אורי צוק-בר:

לא, אבל עשרים יחד והם 70% מהשוק עלולים ליצור בעיה בשוק, אז אין לזה גבול, זה בעייתי.

גילה גמליאל:

אני אומרת לך שזה באמת בעייתי, אם אתה שואל אותי. אבל להתפשר על מנת להתקדם איזה שהוא שלב ב - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

חבר הכנסת רוזנטל מתנהג בכזה נימוס, לא הכניס קריאת ביניים אחת.

מיקי רוזנטל:

תכלית החוק, צריך לזכור ולחזור ליסודות, בכל העולם מותר לחקלאים להתאגד, לשווק, לעשות מונופולים, קרטלים וכו' וכו', גם אם אנחנו לא אוהבים את זה ויש לזה סיבה מאוד טובה, כאמור, בגלל סחורה בעייתית, מתכלה וכו'. הרצון להוזיל את יוקר המחיה במדינת ישראל הוא ערך חשוב, אבל לשמור על החקלאות במדינת ישראל זה ערך לא פחות חשוב וההתיישבות וכל מה שקשור לזה. אני גם רוצה להוריד מחירים, גילה, ומה שאני מציע, בגלל שהסעיף הזה הוא כל כך מורכב ונכנס רק ברגע האחרון, או להוציא אותו בכלל או להצביע על ההצעה של גילה, שהיא הצעה לגיטימית, אני לא חושב שהיא לא הצעה לגיטימית. אני חושב שנושא כזה כבד משקל, שעלול לפגוע בכל המארג המשמעותי של תכנון וגידולים וכו' וכו', לא יכול להתקבל בהחלטה כל כך - - - בשעה כזו, ולכן אני חושב שאו שנצביע להוציא בכלל את הסעיף או שנצביע על הסעיף של גילה.

גילה גמליאל:

אני לא מקבלת את ההצעה הזאת. אני אומר יותר מזה, אני מבינה את המגמה פה של השולחן, תצביעו על הסעיף עצמו של החוק, אני מושכת את ההצעה שלי. במקום שזה ייפול ותמשכו לי את הסעיף בכלל.

היו"ר אבישי ברורמן:

רבותיי, בלי שום קשר להצעה של גילה, אחד הדברים שאני שמעתי עכשיו בשיחה, הסעיף הזה ביסודו הוא לא משמעותי, לדעתי, לגבי כל החוק הזה, הוא לא סעיף כזה רציני בדברים האלה, התחולה שלו כמעט - - -

גילה גמליאל:

אז הרעיון שלכם להוציא את הסעיף הזה מלכתחילה, אז - - -

היו"ר אבישי ברורמן:

אני אומר, הוא לא היה הדבר המרכזי מהתחלה. אני אומר את האמת פה עכשיו. ולכן אני שואל, גם מבחינת הממונה ואלון, אני מוכן להוריד את הסעיף הזה, כי הדבר המרכזי בשבילי, הדברים עברו פה, המגדלים, המחירים יירדו פה ואין לי מטרה לפגוע בכמה חקלאים שמתאגדים באיזה שהיא צורה בדברים האלה, כי בכל זאת אנחנו לא רוצים לעזוב את החקלאות. מר שוורץ.

אורי שוורץ:

אני מסכים עם הדרך שבה הציג את זה - - -

גילה גמליאל:

חקלאים ששולטים על מעל 51% הם לא חקלאים מסכנים.

אורי שוורץ:

זה בהחלט לא הסעיף המרכזי.

היו"ר אבישי ברורמן:

זה משהו שהוכנס ברגע האחרון, לא משמעותי. אם ככה, השאלה אם אני מוריד את הסעיף הזה ומסיים את החוק.

אורי שוורץ:

אדוני, כמובן יש את סעיף קטן (1) שהוא חשוב מאוד לחוק, שקראנו כבר. התכוונתי רק לסעיף (ג)(2), לא ל-(ג)(1). (ג)(1) הוא חשוב מאוד.

היו"ר אבישי ברורמן:

(ג)(1), הצבענו עליו, לא?

איציק שמולי:

לא הצבענו.

היו"ר אבישי ברורמן:

אז אני מצביע על (ג)(1). מי בעד? בעד.

הצבעה

בעד סעיף (ג)(1) - רוב

הסעיף נתקבל.

אתי בנדלר :

(ג)(2).

היו"ר אבישי ברוורמן :

(ג)(2) ירד.

גילה גמליאל :

למה ירד? צריך להצביע להוריד אותו.

היו"ר אבישי ברוורמן :

בבקשה, מי בעד (ג)(2)?

גילה גמליאל :

כמו שהוא, בלי ההסתייגות שלי.

היו"ר אבישי ברוורמן :

האוצר משך את (ג)(2).

גילה גמליאל :

מי משך את (ג)(2)?

היו"ר אבישי ברוורמן :

לא, אני שם את ההצעה ש-(ג)(2) יורד מהפרק, מכיוון שגם הממונה ואחרים יודעים שזה דבר שולי ואין פה טעם להתחיל לריב על הדברים הקטנים האלה.

גילה גמליאל :

אני רוצה לשמוע שהסעיף הזה הוא דבר שולי והוא לא חשוב.

אורי שוורץ :

להבנתנו הוא בהחלט יחסית ובסך הכול הוא לא הסעיף - - -

גילה גמליאל :

לא בסך הכול. בפני עצמו הוא חשוב או לא חשוב?

אורי שוורץ :

אני חושב שאפשר להסתדר גם בלעדיו.

היו"ר אבישי ברוורמן :

תודה רבה. מי בעד להסיר אותו? בעד. מי נגד? נגד. אושר.

הצבעה

בעד הסרת סעיף (ג)(2) - רוב

הסרת הסעיף נתקבל.

אתי בנדלר:

אושרה ההחלטה להסיר את הסעיף.

גילה גמליאל:

עדיף שהוא יישאר כמו שהוא מאשר הוא יירד בכלל.

אורי שוורץ:

(מקריא): "ד) השר, בהסכמת שר החקלאות ופיתוח הכפר ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי בצו להוסיף סוגים של תוצרת חקלאית לסוגים המנויים בפסקת משנה (א) או לגרוע מהם".

היו"ר אבישי ברוורמן:

מיותר. אפשר להוריד גם את זה.

אבשלום וילן:

זה סוגים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זה סוגים, אוקיי, בסדר.

איציק שמולי:

יש לי שאלה, אתי, האם אין פה בעצם איזה שהיא התנגשות בין הסעיף הזה לסעיף הפשרה?

אתי בנדלר:

לא, אני חשבתי ברגע הראשון, אבל אין התנגשות. קודם כל אני רוצה לומר, הנוסח הקיים - - -

זבולון קלפה:

לפני שאת עונה, אתי, יש עוד התנגשות אחת קטנה, כי נוסף פה שר החקלאות שלא הזכרנו אותו קודם. אני חושב שכן יש פה הצדקה, כי יושבים פה אנשי משרד החקלאות. נראה לי שלא יעלה על הדעת ש - - - לא יודע, תחשבו אתם - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

חבר'ה, אני לא אריב פה בין כל השרים, מה לעשות פה?

אתי בנדלר:

קראתי קודם את הסוגים המנויים היום בחוק בנוסחו היום ונאמר בפירוש שהשר, בהסכמת שר החקלאות ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי בצו להוסיף או לגרוע סוגים של תוצרת חקלאית. זאת אומרת שזה קיים היום.

איציק שמולי:

אבל רק תסבירי למה זה לא מתנגש עם מה שעשינו מקודם.

אתי בנדלר:

כי מה שנאמר קודם זה שאפשר לרדת לרזולוציה יותר נמוכה באותם סוגים שקיימים. למשל פירות, הוא יכול להחליט שחלק מהפירות - - -

מיקי רוזנטל:

זה פררוגטיבה של הממונה.

אתי בנדלר:

כן, של הממונה, להגיד - - -

איציק שמולי:

כלומר המין זה של הממונה והסוג זה של השר.

אתי בנדלר:

בדיוק כך, כאן להוסיף סוגים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

השר מתעסק בסוג והממונה מתעסק במין.

רבותיי, אני מצביע על זה.

גילה גמליאל:

אתה יודע מה? אני אגיש את ההסתייגות של מה שאמרת.

אתי בנדלר:

את רוצה הסתייגות לפסקה (2).

גילה גמליאל:

לא פסקה (2), אם כבר אז את ההצעה שלי המקורית.

לאה ורון:

אבל היא לא הוצבעה, בגלל שאת משכת אותה.

גילה גמליאל:

אוקיי, אז את סעיף (2).

לאה ורון:

(ג)(2).

היו"ר אבישי ברוורמן:

הסתייגות דיבור לגילה על (ג)(2).

אתי בנדלר:

זה לא הסתייגות דיבור, זה הסתייגות.

לאה ורון:

הסתייגות להוסיף את (ג)(2).

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני מצביע על (ד). מי בעד? בעד.

הצבעה

בעד סעיף (ד) - רוב

הסעיף נתקבל.

סעיף אחרון, 78. בבקשה, מר שוורץ.

אורי שוורץ:

(מקריא): "חוק ההגבלים העסקיים – תחילה. 78. תחילתו של סעיף 3(4) לחוק ההגבלים העסקיים, כנוסחו בסעיף 277(2) לחוק זה, שישה חודשים מיום פרסומו של חוק זה".

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותי, אני לא חושב שישה חודשים. השאלה גם פה, אני לא רוצה להתחיל להתקוטט, בואו נסגור את זה. ויינשטיין, כמה אתה מבקש?

דוד ויינשטיין:

לא, לא על זה. קודם הייתה אמירה ספציפית לגבי - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

נסגור את זה על שנה וגמרנו?

אורי שוורץ:

כן.

היו"ר אבישי ברוורמן:

שנה, סגרנו. מי בעד שנה? שנה, סגרנו.

הצבעה

בעד סעיף 78 עם השינוי - רוב

הסעיף נתקבל.

רבותי, אני רוצה להודות לכם. קרה דבר בישראל, 15 שנה חיכינו להעביר את החוק הזה, העברנו אותו. תודה רבה.

הישיבה ננעלה בשעה 19:00.

נספח 12

פרוטוקול ועדת הכלכלה מיום 5.3.14 (דיון שני)

פרוטוקול מס' 230
מישיבת ועדת הכלכלה
יום רביעי, ג' באדר ב' התשע"ד (05 במרץ 2014), שעה 9:00

סדר היום:

פרק ט', סעיפים 77 עד 79 - הגבלים עסקיים - מתוך הצעת חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג-2013 של חבר הכנסת מיקי רוזנטל (מ/768)

נכחו:

חברי הוועדה:

אבישי ברוורמן – היו"ר
גילה גמליאל
רון הופמן
יצחק וקנין
חנא סוייד
איציק שמולי
אילת שקד

זבולון קלפה
מיקי רוזנטל
ראובן ריבלין

מוזמנים:

אודי אדירי	–	סגן הממונה על התקציבים, משרד האוצר
אלון מסר	–	רכז מים וחקלאות באגף התקציבים, משרד האוצר
מעין נשר	–	רפרטנית חקלאות באג"ת, משרד האוצר
לירון נעים	–	ייעוץ וחקיקה כלכלי פיסקלי, משרד המשפטים
דיויד גילה	–	ממונה, רשות ההגבלים העסקיים
אורי שוורץ	–	יועמ"ש, רשות ההגבלים העסקיים
עידית פרוים	–	עו"ד, רשות ההגבלים העסקיים
מארק שון	–	דובר, רשות ההגבלים העסקיים
נועה דבי	–	עוזרת מנכ"ל, רשות ההגבלים העסקיים
זהר שמש	–	מתמחה, רשות ההגבלים העסקיים
אורי צוק בר	–	סמנכ"ל, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
אינאס יונס	–	לשכה משפטית, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
אורי נוסבאום	–	עו"ד, לשכה משפטית, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
אסף לוי	–	כלכלן, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
אינאס יונס	–	סטודנטית למשפטים, לשכה משפטית, משרד החקלאות
דובי אמיתי	–	נשיא התאחדות האיכרים, מועצות ייצור ושיווק
צבי אלון	–	מנכ"ל מועצת הצמחים, מועצות ייצור ושיווק
שמואל לויט	–	מנכ"ל המועצה לענף הלול, מועצות ייצור ושיווק
אורי נעמתי	–	מנכ"ל ארגון עובדי הפלחה, מועצות ייצור ושיווק
לינור דויטש	–	סמנכ"ל רגולציה, התאחדות האיכרים, מועצות ייצור ושיווק
תומס טומי מנור	–	יועץ משפטי, המועצה לענף הלול, מועצות ייצור ושיווק
מרדכי אלקבץ	–	מנכ"ל ארגון מגדלי העופות, ארגוני מגדלים
יוסי ארזי	–	מזכיר ארגון מגדלי הירקות, ארגוני מגדלים
יוסי יעיש	–	מזכיר ארגון מגדלי הדגים, ארגוני מגדלים
אבשלום וילן	–	מזכ"ל, התאחדות חקלאי ישראל
רחל בורושק	–	כלכלנית, התאחדות חקלאי ישראל
צורי לביא	–	עו"ד, התאחדות חקלאי ישראל
דוויד ויינשטיין	–	עו"ד, התאחדות חקלאי ישראל

– יועמ"ש, שופרסל, רשתות שיווק	ערן מאירי
– מנכל ובעלים, שיווק השקמה, רשתות שיווק	רמי לוי
– עו"ד, מגה קמעונאות, רשתות שיווק	זהבית שחף
– חקלאות ומים, התנועה הקיבוצית, תנועות ההתיישבות	רזי יהל
– מזכ"ל ארגון המושבים של העובד הציוני, תנועות ההתיישבות	צבי מרום
– חבר ההתאחדות, התאחדות מגדלי בקר לחלב	יואב צור
– עמותת מאבק החקלאים (מגדלי פירות), נציגי מגדלים	דוד (דוגי) ישראלי
– הנהלת עמותת מאבק החקלאים, נציגי מגדלים	בנימין אריה קוטין
– ארגון מאבק החקלאים, נציגי מגדלים	יפרח סבלדי
– ארגון פירות ערוגות ממושב ערוגות, נציגי מגדלים	שמעון כורם
– ארגון פירות ערוגות ממושב ערוגות, נציגי מגדלים	דוד טופולנסקי
– סמנכ"ל כלכלה ומחקר, התנועה למען איכות השלטון בישראל	נילי אבן חן
– דוברת התנועה, התנועה למען איכות השלטון בישראל	רות מרגולין
– פעיל, המשמר החברתי	בועז ספיר
– רואה חשבון המייצג חקלאים	יניב כהן
– מנכ"ל יישובי חבל מעון מפעלים אזוריים	דרור תנורי
– מנכ"ל ארגוני הקניות הקיבוציים	ניר מאיר
– מנכ"ל ירקום השוק החדש אתר המידע והמסחר	אמנון קדם
– של המשווק והאיכר, שונות	
– יו"ר היוזמה לפירוק הריכוזיות	עומר גריג
– עו"ד, מועצת הלול	אבי מנור
– ראש המחלקה הכלכלית בפורום קהלת	אשר מאיר
– ראש העיר אופקים	איציק דנינו
– מזכ"ל, תנועת המושבים	מאיר צור
– ראש מועצה חבל יבנה	משה ליבר
– מנכ"ל איגוד מגדלי הפרחים, לשכת המסחר	אברהם דניאל
– התאחדות האיכרים	גלית חזקיה הרשקוביץ
– התאחדות האיכרים, פוליסי	אביבה ברעם
– רו"ח, מייצג לקוחות חקלאים	יניב כהן
– ראש תכנית הכשרת ראשי רשויות, האוניברסיטה העברית	ד"ר רותם ברסל גונן
– לוביסט, חב' "גורן עמיר", מייצג את לשכות המסחר	משה ביבי
– לוביסט, מייצג את חקלאי ישראל	אורי רמתי
– לוביסטית, מייצגת את ארגונים כלכליים קיבוציים	אילת סלע יונגרמן
– לוביסט, חב' "גלעד", מייצג את ארגוני הקיבוציים	מבשרת נבו
– לוביסט, חב' "פוליסיי", מייצג את התאחדות האיכרים	רומן גורביץ
– לוביסטית, חב' "קונטקטי", מייצגת את מועצת הלול	קרן ברק

ייעוץ משפטי:

אתי בנדלר
אביגל כספי

מנהלת הוועדה:

לאה ורון

רשמת פרלמנטרית:

שרון רפאלי

פרק ט', סעיפים 77 עד 79 - הגבלים עסקיים - מתוך הצעת חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג-2013 של חבר הכנסת מיקי רוזנטל (מ/768)היו"ר אבישי ברורמן:

רבותי, בוקר טוב. אני מתכבד לפתוח את ישיבת ועדת הכלכלה. יש פה כמה אנשים שסיימו אתנו ב-1:30 בלילה. אני רואה פה את דיוד ואת עורך הדין מאירי. איך קמת בבוקר?

ערן מאירי:

לא הייתי צריך לקום, לא הלכתי לישון.

היו"ר אבישי ברורמן:

אז כמו שעקבתם במידת יכולתנו ניסינו לעשות מה שטוב לציבור – גם שקיפות וגם דאגנו שהשחקנים הגדולים ביותר של למעלה מ-1 מיליארד שקל יהיו באופן כללי רק בהיקף של 50% במדפים כדי לדחוף יצרנים קטנים ובינוניים לתחרות. במקביל גם לממונה יש כל הסמכות במקום שאנחנו רואים שיש מונופול הוא ילך עם גרזן – ודיוד, אם לא יהיה לך גרזן, אני אביא לך פטיש – כדי להבטיח שתהיה פה תחרות.

אנחנו פותחים את הדיון בנוסח הצעת חוק לשינוי סדרי עדיפות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014). אני רוצה לפתוח בכמה מילים - -

לאה ורון:

יש הצעתו של חבר הכנסת רוזנטל. אני מניחה שאדוני יציע למזג את שתי ההצעות.

היו"ר אבישי ברורמן:

מיד נצביע למזג את הצעתו של רוזנטל עם ההצעה.

לאה ורון:

הם כבר מוזגו.

חנא סוייד:

לא השאירו לך עבודה.

היו"ר אבישי ברורמן:

אני יודע שיש פה הרבה אמוציות, ומצד שני יש פה גם אי ודאות מסוימת. אני רוצה להבטיח לכם שאנחנו לא רק נשמע את קולכם. אתם תשמעו את מה שנגיע אליו היום. זה לא רק שהצרכנים יהיו מבסוטים – החקלאים, ובמיוחד החקלאים הקטנים וגם הקיבוצים, יהיו מאוד מבסוטים כי החוק הזה הוא טוב לאזרחים, לצרכנים במדינת ישראל, והוא טוב לחקלאים.

לפני שאני פותח את הדיון, חבר הכנסת לשעבר אבו וילן רוצה להתבטא.

אתי בנדלר:

אדוני, קודם מישהו צריך להציג את ההצעה החדשה בקווים כלליים.

היו"ר אבישי ברורמן:

בבקשה. מי פותח? פרופי גילה, אתה ער מספיק אחרי השינה הלילה?

דיויד גילה:

אני מקווה. אני אציג את העיקרון הכללי, ועורך הדין אורי שוורץ ישרים. אחר כך יהיו הפרטים, כמובן. אני גם רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת כדי להודות לך שוב, פרופ' ברוורמן, על חוק המזון שחוקקתם אתמול. זה חוק מאוד חשוב לצרכן. אני מודה לך, ואני מודה לחברי הכנסת שכל כך תרמו לשפר את החוק הזה; לאתני וללאה.

ראובן ריבלין:

אנחנו נתנו לך במידה רבה כלים כסומים מתוך הבנה שהעיקרון הוא צודק. עכשיו זה בדיק. נראה איך זה מתפתח.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני חוזר על מה שאמר רובי – באנגלית אומרים: "The eyes and the face of the nation upon you". אנחנו גם מאחוריך, אבל במובן החיובי – לחזק אותך כדי שתשתמש בעוצמות שלך להביא תחרות.

ראובן ריבלין:

אנחנו בעיניים עצומות אחריך אבל פוקחים מפעם לפעם עיניים כדי לראות אם אתה לא הולך עם עיניים עצומות.

דיויד גילה:

תודה רבה.

ראובן ריבלין:

זה אמר הרב על בן-גוריון.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אחד הדברים שאני אוהב עם בן מסדר ז'בוטינסקי זה שהוא אחד היחידים שאני יכול לדבר על בן-גוריון, והוא יודע על מה הוא מדבר. תודה רבה.

בבקשה, דיויד.

ראובן ריבלין:

הלוואי שבליכוד היו יודעים על ז'בוטינסקי.

דיויד גילה:

הצעת החוק הזאת נועדה גם היא להילחם בבעיית יוקר המחיה במזון שהרבה ממנה נגרם מגידולים חקלאיים. בעצם המטרה היא להמשיך להגן על החקלאים שזקוקים להגנה בגלל הסוג המיוחד של העיסוק שלהם, אבל להוציא מהפטור מהאיסור על קרטלים בחוק ההגבלים העסקיים גופים שמשווקים בסיטונות, שאינם המגדלים. זה העיקרון. בנוסף שנמצא לפניכם אנחנו כל הזמן חותרים להגשים את העיקרון הזה – להגן על המגדלים, אבל להוציא מהפטור – שהוא מאוד בעייתי לצרכן כי הוא מאפשר קרטלים, והם פוגעים בצרכן – משווקים בסיטונות שאינם מגדלים. אז אם יש מגדל שרוצה לשווק בסיטונות את התוצרת של עצמו, כמובן, הוא גם פטור; ואם יש מגדל שמשווק בעיקר תוצרת של עצמו – גם הוא פטור; ואם יש תאגיד של מגדלים שמשווק בעיקר את התוצרת של המגדלים בעלי התאגיד – גם זה פטור. המטרה היא למנוע מצב שמי ששולט בתאגיד הוא לא המגדל המשמעותי בתאגיד או המגדלים המשמעותיים בתאגיד. זה בעצם עיקרון היסוד שאנחנו כל הזמן חותרים אליו.

היו"ר אבישי ברוורמן:

עורך דין שוורץ, משהו להוסיף?

אורי שוורץ:

כן, אדוני. רק להזכיר שבעקבות הדיון שהיה בהצעת החוק הזאת בוועדה בפעם הקודמת, לבקשת היושב-ראש ובסיוע של חבר הכנסת רוזנטל, ניסינו כמיטב יכולתנו להתמודד או להתייחס לחששות ולדאגות שעלו כאן בפעם הקודמת מטעם ארגוני החקלאים. הלכנו כברת דרך ניכרת לקראתם. צריך לזכור שבסוף יש פה פער שהוא פער אמיתי, ולא פער ניסוחי, וחשוב להכריע בו לכאן או לכאן.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני מודה לך, עורך דין שוורץ. אנחנו נתייחס לדיון, ובמקום שנצטרך לשפר, אנחנו נשפר. מר וילן, בבקשה.

אבשלום וילן:

תודה, אדוני היושב-ראש. קודם כול אני מברך על ההתקדמות. בהחלט נעשתה התקדמות גדולה. אבל בניגוד למה שאמר עורך דין שוורץ, לצערי יש בעיית ניסוחים שהם לא ויכוח על מהויות, אלא ויכוח על תפיסות.

אני גם צריך את תשומת הלב של היועצת המשפטית.

אתי בנדלר:

סליחה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה יודע שהמשנה ליועץ המשפטי לכנסת אתמול תיקנה כל דבר וכל דבר הבהירה.

אבשלום וילן:

יש פה שלוש בעיות עיקריות: א', יש פה חלק שלם שהוא בבחינת נושא חדש. תחת חקלאי ישראל פועלים 15 ארגוני מגדלים. יש ארגון מגדלי ירקות, ארגון מגדלי פירות, ארגון מגדלי הפלחה. חלקם חותמים על הסכמים עם יצרנים. לדוגמה, עד היום הוגדר בחוק "סוגים" – היום עברו ל"מינים". האם כבודו יודע, למשל, מה ההבדל בין מגדל עגבנייה לבין מגדל שלפח? אני הרבה שנים בעסק הזה, ואני לא יודע. היום לראשונה – איפה ידידי מאיר צור?

היו"ר אבישי ברוורמן:

יש לי רושם שאני לא יודע מה זה שלפח

ראובן ריבלין:

אף אחד לא יודע.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבל אני חושב שגם פרופ' גילה שאתמול נתנו לו 40,000 קטגוריות של כל מוצר ומוצר שאנחנו עושים לו מבחן, לא יודע.

אבו, תספר לנו מה זה שלפח.

אבשלום וילן:

יושב-ראש התאחדות החקלאים יסביר לך מה זה שלפח.

ראובן ריבלין:

אולי מנסחי החוק יסבירו לנו מה זה שלפח.

מאיר צור:

שלפח היא עגבנייה עתיקה. יש לה קליפה יבשה, ובפנים "גולגול".

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותי, השר לשעבר, חבר הכנסת רן כהן, יושב-ראש מכון התקנים. תעשו לו מקום בשולחן.

אבשלום וילן:

אדוני היושב-ראש, ברגע שעשו חלוקה למינים ולא לסוגים יש בעיה מהותית. ארגון מגדלי הירקות, ארגון עובדי הפלחה שחותם על הסכמים שהם בבחינת הסדר כובל – למשל, עוד דוגמה פשוטה: לאותה קופת שימורים ב"פרי הגליל" יש מוצר שנכנסים בו גם חתיכות גזר, גם חתיכות אפונה וגם חתיכות תירס - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבו, אני מבין אותך. אתה מעלה את הנושא החדש. הבנתי. אבל אנחנו רוצים להתקדם. תאמין לי, אני מכיר את אביך המנוח שהיה סטודנט שלי, והערצתי אותו; ואני מכיר אותך, ואני חושב שתצא מסופק. הבנו, העלית את הנושא שאתה טוען שלגבי כל הנושא הזה והשלפחים זה נושא חדש.

אבשלום וילן:

בהחלט.

נקודה שנייה הבעייתית – עדיין גם בטקסטים הללו לא קיבלנו תשובה לגבי החקלאים הבודדים מההתייעצות שהייתה לפני חודש וחצי. לדוגמה, כתוב פה שאפשר לשווק - - - אבל אחד לפחות עם 51%. אני לא נכנס פה לטקסט, אלא למהות. נניח שיש שלושה חקלאים שמשווקים במשותף. הם לא נכנסים לקטגורית החוק – הם עבריינים. במגזר הערבי יש הרבה אנשים שמוכרים בצדי הכבישים, ולא כל אחד פותח בסטה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבו, זה נושא ספציפי. אנחנו נקרא את החוק, ונתקדם. אם יהיו דברים שנצטרך לשפר, נשפר.

אבשלום וילן:

הנקודה השלישית היא שיש פה כמה סעיפים שיוצרים בעיות חדשות לחלוטין. אנחנו ניכנס למסגרת הסעיפים, אבל בכל מקרה אני מבקש ממך את ההתייחסות לנושא החדש כי אם דנים בטקסט הזה אנחנו במצב שכללי המשחק השתנו לגמרי בלי - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבו, נער הייתי וגם זקנתי. הכרתי אותך, אוהב אותך, אני יודע מה אתה רוצה. תודה.

חבר הכנסת קלפה, בבקשה.

זבולון קלפה:

בהמשך לדברים של אבו אני רוצה להגיד כמה דברים: החוק שאנחנו עוסקים בו כרגע עוסק בנשמת אפה של ההתיישבות החקלאית. מאז ומעולם היו שתי מערכות – המערכת הקואופרטיבית והמערכת הפרטנית. בחוק שנמצא בפנינו כיום יש שינוי משמעותי ממה שהיה מונח לפני כמה חודשים. מחד – אני אומר בכנות – זה מעיד על כוונות טובות ורציניות לכאורה, כך אני רוצה להאמין ולהניח גם בעקבות השיחה שהתקיימה אתמול עם הממונה על ההגבלים העסקיים - -

מיקי רוזנטל:

אבל למה לכאורה?

זבולון קלפה:

רגע, מיקי, שמענו אותך. אם אני אויב העם, לשיטתך – ככה הגדרת אותי אתמול – אז תן לי להתבטא כאויב העם. אני מעדיף להיות עם האנשים הערכיים האלה ולהיחשב אויב העם.

היו"ר אבישי ברוורמן:

זבולון, אתה לא אויב.

זבולון קלפה:

ככה הגדירו אותי אתמול. כנראה, הוא התכוון בבדיחותא.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה לא אויב העם, אתה אוהב העם. תאמין לנו, אנחנו ברובנו משפחה גדולה אחת. תמשיך, בבקשה.

זבולון קלפה:

מצד אחד לכאורה יש פה באמת כוונות חיוביות וטובות מצד הממונה, מצד האוצר, מצד כל הממשלה יחד עם משרד הכלכלה כדי להתמודד באמת עם הבעיה. מאידך כשמניחים את הנייר בפנינו אתמול בשעה אחת-עשרה – ולכל אחד יש סדר היום שלו – והבוקר אנחנו נדרשים לדון ולהצביע על הדבר הזה עליו זה מקשה.

שנית, יש פה סוגיה מאוד מהותית. עד היום בהגדרה היה נושא של "סוגים". מרגע שנכנסנו לפירוט של המינים אני בתור חבר כנסת מבקש לדרוש שזה נושא חדש. אם זה כך, אני מבקש להפסיק את הדיון בנושא הזה.

אתי בנדלר:

שוב?

זבולון קלפה:

בבסיס החוק ההגדרה הייתה ביחס ל"סוגים" ולא ל"מינים". פה נכנסנו ל"מינים" עם פירוט מטורף לגמרי של שני עמודים שההשלכות של הדבר הזה בהצלבות ושיתופי הפעולה יכולות להיות גדולות. זאת אומרת אם חקלאי בעונה מסוימת גידל מלפוננים, בעונה הבאה הוא צריך לשנות את המשווק שלו מכיוון שהוא מגדל עכשיו עגבניות, אז הוא צריך לעבור למישהו אחר. זה יוצר מורכבות, ולכן אני מבקש לטעון על ההסדר הזה נושא חדש.

היו"ר אבישי ברוורמן:

חבר הכנסת קלפה, אני מודה לך. אתה יודע שאני מעריך אותך, ואנחנו מתייעצים. אני ממשיך בדיון ובהכנת הצעת החוק. ההצעות יהיו לאחר החלטת ועדת הכנסת מכיוון שאתה חבר כנסת, והעלית נושא חדש. אנחנו מעבירים מיד עכשיו לוועדת הכנסת את טענתו של חבר הכנסת קלפה לגבי נושא חדש. תודה. אני ממשיך בדיון.

אני מבקש מדוגי ישראלי, מנהל עמותת מאבק החקלאים -

דוד (דוגי) ישראלי:

נציג החקלאים.

היו"ר אבישי ברורמן:

בדיוק. בלי "מנהיג" ובלי ציפורים. שייך לקרקע מכפר-שמואל. דוגי, הבמה שלך.

דוד (דוגי) ישראלי:

שלום רב, מכובדי, יושב-ראש הוועדה. כמו שנאמר אני דוגי ישראלי, אני חקלאי בכפר שמואל. אנחנו הקמנו את עמותת מאבק החקלאים בשנת 2007. מאז ועד היום אנחנו פעילים. לטענתנו, רוב מגדלי הצמחים במדינת ישראל תחת העמותה, ולכבוד הוא לי להגיש לך את הרשימה של כל החקלאים. קרוב ל-3,000 חקלאים חתומים פה. בנוסף לכך גם כ-47 קיבוצים.

לאה ורון:

כמה חקלאים חתומים?

דוד (דוגי) ישראלי:

3,000.

היו"ר אבישי ברורמן:

פעם הייתי מנהל המדיניות החקלאית של הבנק העולמי. מעולם לא היה לי הכבוד – ואני מתכוון לזה – לעבוד למען אנשים כמו דוגי וחבריו. תודה רבה.

דוד (דוגי) ישראלי:

אנחנו מייצגים את החקלאים האמיתיים, חבורה של כמה אנשים שיושבים כאן. הם חקלאים נטו. הם לא מקבלים שכר ולא מקבלים משכורת עבור עסקנותם או עבודתם בארגון הזה. אנחנו מייצגים את האינטרס המובהק של החקלאים בלבד, ואנחנו בעד החוק הזה אף על פי שהיו שמועות שאנחנו נגדו. אנחנו בעד החוק הזה כי אנחנו חושבים שהגיע הזמן לעשות סדר במה שנקרא "החקלאות במדינת ישראל". החקלאות במדינת ישראל היא בעצם שלושה מעמדות עיקריים: מעמד המגדלים, שזה אנחנו; מעלינו יש שכבת המשווקים שהיא מאוד בעייתית בקונטקסט של הממשק אתנו; והשכבה שמעליה בפירמידה היא מה שאנחנו קוראים לו "עסקני החקלאות", בלי לפגוע באף אחד שיושב פה.

אנחנו טוענים טענה פשוטה: פער התיווך במדינת ישראל בין 3 שקלים שמגדל הפלפל בערבה התיכונה מקבל לבין 12 שקל שהצרכן משלם היום בסופרמרקטים עבור אותו פלפל הוא בלתי אפשרי. זה דופק את הצרכנים בצורה דרסטית מצד אחד, דופק בצורה שאינה משתמעת לשני פנים החקלאי מהערבה שמגדל את אותו פלפל ומפסיד עליו שקל-שקל וחצי על כל קילו היום. לטענתנו, הגיע הזמן לעשות סוף לעניין הזה; אנחנו טוענים שתיאום המחירים שעד היום התאפשר בגלל הפטור – בשכבה המרכזית שמקבלת גיבוי מהשכבה העליונה של העסקנים, מהשכבה המרכזית שהיא שכבת המשווקים – הוא בלתי ניתן להעלות על הדעת. הגיע הזמן לסגור את העניין הזה. התיאום נעשה גם כלפי מעלה ביחס לצרכנים, ומבחינתנו גם כלפי מטה ביחס למגדלים. זה צריך לזכור – המגדלים הם באותו צד של הצרכן מהבחינה הזאת. ברגע שהחוק הזה יעבור, ואסור יהיה לעשות את התיאום בצורה שזה נעשה היום עם הגיבוי של כל המוסדות כמו של מועצת הצמחים. היא נותנת לכל העניין הזה גיבוי בצורה של מחירונים יומיים שהם מפיצים שהם מוטים כלפי מעלה כדי להקטין את פער התיווך – ומי שמתמצא בזה יודע בדיוק על מה אני מדבר – את הדבר הזה צריך לסגור ולחסל, ושהצרכנים ייהנו ממחירים נמוכים. היום גם לצרכנים אין אלטרנטיבות למצוא תוצרת במחירים טובים יותר, וכמובן, גם לחקלאים כי הם נחסמים עם תקרה עליונה של מחיר שמתואם בשבילם. בזה אנחנו מבקשים לטפל.

היו"ר אבישי ברורמן:

דוגי, אני מודה לך. קולך נשמע. אני בטוח שבסוף התהליך היום לא רק אתה תצא מרוצה, אלא גם חלק מהאנשים האחרים שאולי כרגע מתנגדים – יצאו מרוצים.

דוד טופולנסקי מערוגות, רוצה להוסיף:

דוד טופולנסקי :

שלום לכולם. אנחנו מדברים פה על מונופולים. המונופולים מעלים את המחירים של התוצרת. מה זה מונופול? עד כמה שהבנתי זה מי שמשווק יותר מ-50% מאותו מוצר. היום יש מצב שיש מונופולים בענף החקלאות, והם לא נהנים מהשמיכה של מועצת הצמחים. אבל למשל ענף התפוח, ענף האבוקדו, ענף הבננות, התמרים – זה מונופולים. הם משווקים את רוב התוצרת ולא מאפשרים לאחרים להתחרות. הם שולטים על המחירים תקופות ארוכות. לכן הפטור הגורף - -

היו"ר אבישי ברוורמן :

רמי לוי נכנס לפה? מורידים מחירים? מה קרה?

רמי לוי :

כן, אנחנו רוצים להמשיך להוריד מחירים.

קריאות :

מורידים משכורות.

היו"ר אבישי ברוורמן :

רמי, שב, בבקשה.

דוד טופולנסקי :

לכן כל הסיפור שנותנים פטורים לכל מיני מינים שהם למעשה קרטל או מונופול זה לרעת החקלאי הבודד או החקלאי הקטן שלא יכול להתחרות בהם. הם בעצם שולטים בשוק, ולכן הם גם שולטים ברשתות השיווק. הם גם משתפים פעולה במצב הזה שיש פערים גדולים במחירים בין התוצרת שאנחנו מקבלים לבין המחיר לצרכן.

היו"ר אבישי ברוורמן :

דוד, הבנו. אתה מחזק את הדברים.

יצחק וקנין :

אני יכול להעיר הערה על מה שהוא אמר?

היו"ר אבישי ברוורמן :

חבר הכנסת וקנין, בבקשה.

יצחק וקנין :

דווקא הענפים שאתה ציינת, כמו אבוקדו שאני הייתי מגדל פעם, בננות ותמרים – חלק מהם הם מוטי ייצוא בצורה די משמעותית. גם התמרים, גם הבננות וגם האבוקדו, שלדעתי, ברובו הגדול הוא לייצוא, לכן תסביר לי מה ההשפעה פה על מה שאתה אומר.

דוד טופולנסקי :

קודם כול הייצוא של ענף הבננות הוא מקסימום לרצועת עזה. המחיר של הבננות אצלנו הוא לא בר-תחרות לעומת הבננות בעולם. נכון שהתמרים הם מוטי ייצוא, אבל הם שולטים על השוק המקומי. אנחנו לא מדברים על כמה שישלמו בשביל התמרים בחו"ל, אלא כמה משלמים פה בארץ. אותו דבר עם האבוקדו. זה נכון שמייצאים, אבל הם שולטים על השוק המקומי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני נותן פה לכולם לדבר, אבל אני מבקש לתחום את זה לדקה-שתיים. כל אחד פה חשוב, אבל אם אדם מוסיף על חברות, רק לצמצם כי המטרה שלי היא להתקדם היום, לגמור ולגמור טוב.

אתי בנדלר:

כפוף להחלטת ועדת הכנסת.

היו"ר אבישי ברוורמן:

כפוף להחלטת ועדת הכנסת. אם ועדת הכנסת תחליט אחרת אז אנחנו נצטרך להטריח אתכם שוב אחרי פסח. חבל.

מאיר צור, בבקשה.

מאיר צור:

תודה על זכות הדיבור. אני מברך על העיסוק בחוק ועל ההתקדמות. עדיין יש כמה דברים, אבל בסופו של דבר זה בהחלט משהו שילך ויוריד את העננה שנמצאת פה כל שנה בחוק ההסדרים. בסוף אפשר להגיע למקום שהחקלאים והצרכנים יכולים ליהנות ממנו. אני דווקא מסתכל על מה שאמרו חברי, אבל הרבה פעמים צועקים לנו שאנחנו חמורים, ובמקום להגיד שזה לא נכון אנחנו מתחילים לנעור. מה שאמרתם עכשיו לא היה ראוי. לא ראוי לקחת את המאבק במועצה - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

חבריה, לא - -

מאיר צור:

במשפט אחד.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אנחנו בשולחן של אהבת חינם.

מאיר צור:

זה לא לעניין לקחת את המאבק במועצה ולהפוך אותה לדיון כאן. זה הכול.

היו"ר אבישי ברוורמן:

טוב.

מאיר צור:

לשני הדברים שרציתי להגיד: יש שני דברים עקרוניים – ואני חוזר על דברים שנאמרו פה – א', חקלאי בודד שהוא לא שותף – אם יש לו 100 דונם של פירות במטולה, והוא רוצה לשווק עבור שני חברים שלו יש לו בעיה כי הוא פחות מ-50%. לכן בנושא הזה צריך לטפל ולשנות את זה. שנית, כשאתה שואל מגדל מהולנד מה הוא עושה, הוא יגיד לך שהוא מגדל פלפלים צהובים. הוא לא יגדל אף פעם פלפלים אדומים, ובטח לא חסה ולא דברים אחרים. בארץ זה שונה. בארץ המגדל מגדל פעם פלפלים אדומים ופעם חסה ופעם דברים אחרים. לכן כל החוק צריך להיות מבוסס על סוגים ולא על מינים כי לא נמצא את הידיים ואת הרגליים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה חוזר על מה שאמר ידידנו, חבר הכנסת קלפה. תודה.

מאיר צור:

בהחלט. אני מצטרף אליו.

יפרח סבלדי מצופר.

יפרח סבלדי:

אני רוצה להוסיף דבר אחד למה שאמר דוגי על הפלפל, שמחיר האיזון של הפלפל הוא 4.5. זאת אומרת עד שהתוצרת מגיעה מהערבה אל השוק. אין פה הובלה לסיטונאי. כשחקלאי מקבל 3 שקלים אפילו אם 90% ילך לייצוא עדיין יש השוק הישראלי שהצרכן משלם פי שלושה וארבעה. זה מה שחשוב להדגיש.

היו"ר אבישי ברוורמן:

יפרח, תודה לך. אתם חוזרים על הדברים. לדעתי, שר החקלאות הטוב ביותר בתולדות מדינת ישראל היה חיים גבתי. חיים גבתי עשה פחות או יותר מה שסבלדי עשה, הוא לא דיבר. הוא היה איש ביצוע. יום אחד בישיבת ממשלה הוא מרים את האצבע. גולדה נותנת לו לדבר – הוא מדבר. גולדה אומרת לו, גבתי, אמרת דברי חוכמה. הוא אמר לה – דברי חוכמה, אבל למעלת שתיקה הם לא הגיעו. תודה, סבלדי.

שמעון כורם, בבקשה.

שמעון כורם:

אני חקלאי בן 60 ממושב ערוגות. אני משלם מס הכנסה וביטוח לאומי. אני רוצה להמשיך לחיות במשק. יש לי שישה ילדים – אף אחד מהילדים לא מתקרב למשק. אני חוזר שוב – מועצת הצמחים שאני משלם לה היטלים לא - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

חבר'ה, לא לריב. הוא בזכות דיבור.

שמעון כורם:

אני רוצה להיות כמו כל אזרח במדינת ישראל, לשלם מס הכנסה וביטוח לאומי. שלא יטילו עלי דברים נוספים כל העסקנים האלה, ואז התוצרת שלי תהיה יותר זולה, אני ארוויח יותר וגם הצרכן בסופו של דבר ירוויח יותר.

היו"ר אבישי ברוורמן:

שמעון, תודה. בנימין קוטין מגדרה, עמותת מאבק החקלאות.

בנימין אריה קוטין:

כבר אמרו את הטענות.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תודה. בנימין הוא ממשפחת גבתי.

שמואל לויט, מנכ"ל המועצה לענף הלול, בבקשה.

שמואל לויט:

היות שלא התייחסו בדיון הקודם לענף הלול אני רוצה לומר כמה מילים בזכות זה שהוא הענף החקלאי הגדול ביותר. בשביל לקיים הבטחה של אספקה רצופה בהתאם לכמויות המבוקשות בשוק של תוצרת הלול המועצה מקיימת הסדרים עם מגדלים ועם משווקים. זה לב התפקידים של המועצה לענף הלול. אני אתן בהמשך שתי דוגמאות להסדרים שאנחנו עושים, ומדוע הם נחוצים ובלעדיהם אין תקומה

לחקלאים. אני רוצה לציין שכל ההסדרים שאנחנו עושים מאושרים במליאת המועצה לענף הלול. במליאת המועצה לענף הלול מתוך 47 חברי מליאה שמונה עם עובדי מדינה, מהם משרד החקלאות, משרד הכלכלה ומשרד האוצר. הם נותנים יעד לאישור ההסדרים האלה. לא רק זאת, יושב-ראש המועצה הוא ממונה מטעם שר החקלאות, וסגן יושב-ראש המועצה הוא ממונה מטעם שר הכלכלה - -

ראובן ריבלין:

יש להם זכות וטו?

היו"ר אבישי ברורמן:

אני רואה את הממונה על ההגבלים לשעבר דרור שטרום. שב ליד הממונה הנוכחי.

דרור שטרום:

אני בסדר פה.

שמואל לויט:

בפועל לא יכולה להתקבל החלטת מליאה במועצה בניגוד לדעתו של היושב-ראש שהוא מטעם שר החקלאות או מטעם שר הכלכלה. לכן ניתן לסכם שההסדרים שנעשים במליאת המועצה נעשים בהסכמה. ההצטרפות הינה מרצון, הכללים שקופים לכל הגורמים, והם למעשה על דעת המדינה. ההסדרים מבטיחים רציפות אספקה לפי מה שמבוקש בשוק, תוך הקניית יציבות עסקית למגדלים.

הצורך בהסדרים בתכנון חקלאי בענפים החקלאיים הוא ברור לכולם בגלל נזקי הטבע והעלויות העצומות של החקלאים. אני לא אכנס למאקרו, אלא במיקרו לשני מודלים שאני תכף אפרט אותם – אחד בביצים ואחד בפטם - -

היו"ר אבישי ברורמן:

בקצרה, שמואל, יש פה דוברים נוספים.

שמואל לויט:

אני יחסית גבתי. בשלוש דקות, אם לא מפריעים לי, אני מסיים.

היו"ר אבישי ברורמן:

תודה, שמואל.

שמואל לויט:

אני אתן דוגמה של שני מודלים של הסדרים בביצים ובפטם שיש כרגע. יש דוגמאות נוספות של מודלים שאנחנו מטפלים בהם מפעם לפעם, אבל אני אנקוב רק בשתי דוגמות. קודם כול, שלוחת ביצי המאכל נמצאת בתכנון, והיא גם נמצאת בפיקוח מחירים. זאת אומרת כל הסדר שאנחנו עושים במועצה לענף הלול לא פוגע בצרכן כי המחיר לצרכן הוא קבוע. לכן אין פה שום בעיה מבחינת השוואת המחירים לצרכן. צריך לדעת מה הבעיה, למה אנחנו עושים הסדרים. התפוגה של ביצי מאכל מהרגע שהן מתמיינות בתחנת המיון היא 16 יום לשיווק. המשווקים לא מחכים ליום ה-16. ביום ה-13 או ה-14 הם כבר מחזירים את הסחורה שלא נקנתה למשווקים, ולמשווקים אין דרך אלא להעביר אותם לתעשיות, להעביר אותם פיסטור ולהפוך אותם לנוזלים או להפוך אותם לאבקה. הפדיון של שני המוצרים האלה הוא נמוך בהרבה.

התפלגויות הייצור והביקוש – בלי להיכנס לכל הפרמטרים – הם כאלה שבקיץ תמיד יש לנו עודפי ביצים, ובחורף לקראת החגים יש לנו חוסר בביצים. עם החוסר אין בעיה, הוא מתוקן על-ידי ייבוא. משרד החקלאות מקבל המלצות מהמועצה לענף הלול, והוא מתיר ייבוא. לעודף אין פתרון, והמדינה לא משתתפת בפניו העודף. מה שקורה עם העודף, מאחר שגמישות הביקוש של מוצר הביצים היא מאוד קשיחה כל עודף הכי קטן גורם לנפילה עצומה. מאחר שהמחירים לצרכן הם קבועים, לחקלאי אין מחיר קבוע בחוק. לכן כל פינוי העודפים נופל על החקלאי. לכן כל האמנות שלנו היא לעשות הסדר עודפים כזה שימקסם את התמורה מהעודפים שנוצרים בקיץ באופן טבעי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

לסיכום, שמואל! מילה אחרונה.

שמואל לויט:

בשלוש דקות אני אעמוד.

היו"ר אבישי ברוורמן:

כבר עברת ארבע דקות.

שמואל לויט:

בכל זאת זה ענף של כמה מיליארדי שקלים.

יש לנו 3,000 מגדלי ביצי מאכל. לא ניתן לעשות את ההסדר מול - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

לכל הדברים הספציפיים הסובסטנטיביים – ברגע שנגיע לכל דבר נציגי הממשלה יצטרכו להתייחס. תודה, שמואל.

שמואל לויט:

אני רוצה לתת דוגמה על נושא אחד.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני אתן לך, אני רק צריך - -

לאה ורון:

צריך להתקדם בדיון.

שמואל לויט:

אצלי כל מילה בסלע.

את הפינוי הזה לא ניתן להסדיר מול 3,000 מגדלי ביצים כי כפי שאתם יודעים זה מספר המגדלים, ולכן אנחנו עושים את זה על דעת נציגות המגדלים, ארגון המגדלים. אנחנו עושים את זה בשיתוף המשווקים גם אם למשווק קוראים "תנובה" או "גליקסמן".

בעניין הפטס אני אתן גם דוגמה אחת. הנטייה של הציבור היא לצרוך פטס מצונן או פטס טרי. ירדו מהצריכה של עוף קפוא. אם פעם העוף הקפוא היה שיא הביקוש היום כולם רוצים עוף טרי. התפוגה של עוף טרי היא חמישה ימים, לא יותר מזה - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

מה השורה התחתונה?

שמואל לויט:

השורה התחתונה היא שאנחנו מסדרים הסדר יחד עם משווקי האפרוחים שמתאם את כמויות האפרוחים כי אנחנו יודעים שצריכים יותר בשר לקראת החגים ופחות בשר בתקופות השפל.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תודה רבה. בזה סיימת.

שמואל לויט:

עוד נקודה אחת שחשובה לחקלאים הקטנים – אני אגיד את מה שאני רוצה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני רואה. אבל אתה עדין נפש, אחרת הייתי עוצר אותך.

שמואל לויט:

צריך להבין את החשיבות של ההסדר, אדוני היושב-ראש. בלי ההסדר נמחקים המגדלים הקטנים. כי להקים להקת פטם קטנה זה 50,000 פטמים. החקלאי צריך 600,000 שקל.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אנחנו גם נגיע לפטם.

שמואל לויט:

אם לא מובטחת יציבות עסקית אף אחד לא ייתן לו אשראי. ענף הפטם אצל המגדלים הקטנים יימחק.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תודה רבה.

שמואל לויט:

רק עוד לגבי הצרכן -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אשכול אמר: "לא עוצרים שור בדישו".

שמואל לויט:

לא עוצרים שור בדישו, בדיוק.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה בענף הלול או בענף הפרות והחרישה?

שמואל לויט:

אני רק רוצה לומר שכל אחד שיעשה מבחן כשירצה לבחון לאורך שלוש שנים, חמש שנים, עשר שנים אחורנית – עליית מחיר הפטם הייתה פחות מהמדד, פחות ממדד מחירי המזון, פחות ממחירי החלב -

היו"ר אבישי ברוורמן:

נרשם בפרוטוקול.

שמואל לויט:

- - כלומר כל ההתייעלות של החקלאי הלכה לטובת - - -

היו"ר אבישי ברורמן:

שמואל, זמנד עבר.

עורכת הדין נילי אבן חן, סמנכ"ל התנועה למרכז איכות השלטון בישראל.

נילי אבן חן:

בוקר טוב. על הצעת החוק הזאת צריך לומר: "כוונותיך רצויות אך מעשיך לא רצויים", במובן הזה שהפטור הזה היה צריך להגיע מזמן. אבל היה צריך להגיע בצורה הרבה יותר חדה כשבסיכומו של דבר התוצר הסופי משרת באמת את החקלאים ששמעתם ואת ציבור צרכני מדינת ישראל, ולא את הציבור הצורה, הציבור שיש לו כוח מאוד רב גם במסדרונות הכנסת וגם בשולחן הזה ומאחוריו. אנחנו מקווים שבסיכומו של דבר התוצר הסופי של הצעת החוק ישרת את מי שאתם חושבים, מתכננים ורוצים שהוא ישרת.

לגופו של עניין מבחינתנו הנושא המרכזי שלא בא לידי ביטוי בהצעת החוק הוא גודל השוק. לא יכול להיות שגם מגדל וגם משווק שיש להם פלחי שוק גדולים – יכול להיות 40%-30% או שני מגדלים או שני משווקים שיחד יוצרים כוח של 70% מהשוק, עדיין ימצאו את עצמם מחוץ לתחולת חוק. אני אתן לכם דוגמה. למשל, מגדלי החצילים במדינת ישראל – אף אחד מהם לא נכנס לתוך הקטגוריה כיוון שיש להם פחות מ-50% מהתוצרת בכלל מדינת ישראל. עדיין לשני המגדלים הגדולים יש למעלה מ-50%. אם החוק יעבור במתכונת הנוכחית הם ימשיכו לתאם מחירים ביניהם, הם ימשיכו לעשות הסדרים כובלים, ולא פתרנו שום בעיה - -

היו"ר אבישי ברורמן:

תודה.

נילי אבן חן:

זאת נקודה אחת.

היו"ר אבישי ברורמן:

סליחה, נילי, את יודעת כמה אני מכבד אותך. יש לי פה עוד הרבה דוברים. יש לי שתי אפשרויות: או שכל אחד ייקח בחשבון בשונה משמואל שאחרים ידברו או שאני אחתוך עכשיו את כל הדוברים ואתחיל לקרוא את החוק. אם תצמצמי תתני אפשרות לאחרים.

נילי אבן חן:

אז אני אגיד רק משפט אחד לסיום: צריך להכניס הגדרה של מונופול, הגדרה של נתח שוק בשיווק שלא יעלה על 20% וסעיף שייתן לממונה על ההגבלים העסקיים בשעה שהוא רואה שיש בעיה של תחרות, של פגיעה בתחרות, ועדיין זה לא נכנס בקטגוריות של החוק, להיות מסוגל לפעול ולהוציא את אותו הסדר מחוץ לכותלי הלגיטימציה של החוק.

היו"ר אבישי ברורמן:

אני מודה לך. תהיה גם התייחסות של הממונה על ההגבלים העסקיים.

אמנון קדם, מנכ"ל השוק החדש, בבקשה.

אמנון קדם:

בוקר טוב. אני מנכ"ל של "ירקום השוק החדש". זוהי זירת סחר חדשה בתחום החקלאי. המרכז של זירת הסחר היום זה בעצם מחירים מעודכנים של ירקות ופירות - - - בצורה עדכנית בשוק הסיטונאי

צריפין, והם נותנים אינדיקציה מדויקת לגבי רמת המחיר של כל ירק וירק ושל הפירות. זה משרת את החקלאים וגם את כל השווקים האחרים. ההיצמדות של אנשים למחיר הזה לעומת מחירים אחרים נותנת --

היו"ר אבישי ברוורמן:

מהי עמדתך בנושא?

אמנון קדם:

אמרו פה כמה דברים לגבי המחירים של המועצה. לפי דעתי, המחירים שהמועצה מפרסמת גורמים נזק למגדלים כי היא מעלה את מעלה את המחיר, והמחיר העדכני הוא הרבה יותר נמוך בשוק.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני מודה לך, אמנון.

דובי אמיתי, נשיא התאחדות האיכרים, בבקשה.

דובי אמיתי:

אדוני היושב-ראש, בשמי ובשם מנהלי התנועות האחרות – מאיר צור, איתן ברושי שלא נמצא פה, אבו וילן – אנחנו נותנים לך את כל הקרדיט למהלך הזה. הגיע הזמן לטפל בפטור הזה. שמעתי את דברי הממונה פרופי גילה. אני יכול לומר לך שאנחנו מקבלים כמעט אחד לאחד את מה שנאמר פה. ישבנו עם אנשי הממונה, ואנחנו מנהלים מגעים. הגיע הזמן שגם אנחנו החקלאים וגם הצרכנים יקבלו את מה שראוי. אני מזכיר לך, אדוני, אתה יושב בראש ועדת המזון, וסיפרת שאתמול ישבת --

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתמול סיימנו את הפרק.

דובי אמיתי:

אתמול סיימת את הפרק. ראיתי את התוצאות. מרשימות.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תודה.

דובי אמיתי:

אני חושב שגם בעניין הזה מגיע הרבה קרדיט. יחד עם זאת בתיקון המוצע שהעברתם כרגע לוועדת הכנסת בעניין נושא חדש, צריך לעשות את התיקונים הנכונים ולהגיע לפתרון שייתן מענה גם לצרכן וגם לחקלאי. התפלאתי לראות – אתם לימדתם אותי שלפעמים מכניסים עזים --

היו"ר אבישי ברוורמן:

דובי, רוח הדברים שלך לגמרי מקובלת עליי, ואני חושב שגם על חברי הכנסת. כשנגיע לסעיפים --

דובי אמיתי:

אבל יש רק דבר אחד. בואו נחסוך מאתנו את העיזים ונקיים ענייני. שני הדפים האחרונים שמתחילים לרדת ל-over shooting של רגולציה – תורידו את הדפים האלה. זה לא מתאים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

דובי, תאמין לי, אני לא בעד נייר חדרה. אבל מצד שני אנחנו נתקדם. בוא נגמור. אני מקווה שאפילו דובי אמיתי יהיה מסופק.

חברך למאבק, צבי אלון, בבקשה.

צבי אלון:

אני רוצה להתחבר לדברים הארוכים של מנכ"ל מועצת הלול, ולומר שאם להם יש בעיות במוצרים שלהם, קל וחומר שהמוצרים שאנחנו עוסקים בהם – פירות וירקות – הם מוצרים מתכלים. כל הנושא של הגבלים, שיווק ובעיות של עונתיות – אנחנו חווים עכשיו חורף קשה עם טמפרטורות מתחת לאפס – אלה דברים שרוב חברי הכנסת מבינים איך חקלאי יכול לתכנן כמויות לקראת פסח, ומגיע חמסין שבועיים לפני כן, והכול הלך. צריך להתמודד עם הדברים האלה.

ראובן ריבלין:

זה מצוין. אז צריך לעשות את זה בזמן חירום. אבל למה כל בוקר צריך לקבוע 11 שקלים כדי שבערב יהיה 4 שקלים? זה דבר שאני לא מבין. אשתי אף פעם לא יודעת אם ללכת לקנות את הפירות ואת הירקות בבוקר או בערב. אני מבין שיש חירום, אני מבין שיש בצורת, אני מבין שיש בצורת וגם כפור – הכול אני מבין. אבל אני לא מבין למה כל בוקר יש בורסה.

דוד טופולנסקי:

היו"ר אבישי ברוורמן:

סליחה.

צבי, אני מוכרח להגיד לך שאתמול היה לנו משבר בוועדת המזון. היו מלחמות עולם, הלוא יש פה יצרים ואינטרסים. ואז חבר הכנסת ריבלין סיפר איך הוא הולך לקנות. באמצעות הנכד שלו הוא נכנס לקנות מזון, והנכד שלו קונה טלוויזיה. הוא שבר את כל הדיון, התחילה אהבת חינם ופתרנו את ועדת המזון.

צבי אלון:

אני רוצה לסכם. א', אתה אישית יודע, אדוני היושב-ראש, שהיה דיאלוג גם אתך וגם עם אנשי ההגבלים העסקיים. היו הרבה התקדמויות והקשיבו לנו. נשאר דברים שצריך לטפל בהם - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אנחנו נדון בהם היום. אני מודה לך, צבי.

ראובן ריבלין:

דרך אגב, לסדרי השלטון, אתה יכול לומר לגברת הנכבדה שעוזרת לנו הרבה בוועדת הכלכלה, שאתמול למרות כל אלה שישבו - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה מדבר על עורכת הדין נילי אבן חן.

ראובן ריבלין:

כן, הגברת אבן חן. למרות שהיו מאחורנית אנשים ועל השולחן – התגברנו על הכול.

היו"ר אבישי ברורמן:

את שומעת, נילי?

נילי אבן חן:

אני מאחלת - -

היו"ר אבישי ברורמן:

זה יקרה - - - חלק מהאנשים פה - - -

ראובן ריבלין:

הוויכוח ביניהם על המועצה זה לא אם הם מדברים יפה או לא מדברים יפה, אלא האם הם צודקים או לא צודקים. אם הם צודקים אז הם צודקים; ואם הם לא צודקים אז הם בכלל לא צריכים לדבר.

היו"ר אבישי ברורמן:

חבר הכנסת ריבלין, אני מודה לך. מה שהסברנו, לפחות חלק מאתנו, אנחנו לא לחוצים כי חלק מאתנו לא מעניין אותו מה יהיה בפריימריס, חשוב לנו מה טוב לעם ישראל, כולל החקלאים.

יואב צור, הורדת את המגבעת, אבל בכל זאת אתן לך. חבר התאחדות מגדלי בקר וחלב.

יואב צור:

וגם מייצג את ארגון מפטמי עגלים. החוק הזה נראה מצוין, אבל עלינו הוא לא מגן. אני אומר, חקלאות לחקלאים. 800 מפטמי עגלים נדחקו החוצה על-ידי שני גופים ענקיים, "תנובה" ו"דב"ח" שהצליחו להשתלט על היבוא מאוסטרליה, על ההובלה הימית, על הקרנטינות בדרום, על המפטמות, על השחיטה ועל השיווק לחנויות. אותנו דחקו החוצה לגמרי. אם הייתי חושב שכל ההתייעלות שלהם הצליחה להביא להוזלת מחיר הבשר לצרכן אז הייתי מרים ידיים ברגע זה. אבל שני הגופים האלה הצליחו להשתלט, ואין שום דמיון בין ירידת מחיר העגלים שאנחנו חוונו לבין ירידת המחיר המינימלית שהצרכן חווה. אין שום קשר. הייתה צריכה להיות ירידה הרבה יותר גדולה, והיא לא הגיעה לציבור. החוק הזה לא מגן עלינו, לא עושה שום דבר כדי לשמור עלינו, ואנחנו מבקשים שידם הארוכה של הארגונים הענקיים האלה תיגדע, וייתנו לנו החקלאים לעסוק בגידול, ושהם לא ייכנסו אלינו; כי הם נכנסו לכל התחום, ולצרכן זה לא הביא ברכה.

היו"ר אבישי ברורמן:

יואב, תודה לך. אנחנו מתקדמים לקראת ההקראה.

עורך דין צורי לביא ועורך דין דוד וינשטיין. צורי, אתה יודע, כבודך מלא עולם. אבל אני לא רוצה פה הרצאה של 50 דקות שאנחנו הורסים את החקלאות הישראלית. כי אנחנו לא.

צורי לביא:

שלום. אני אתן התייחסות קצרה כי אני מתכוון להתייחס בהמשך.

היו"ר אבישי ברורמן:

יהיה לך זמן להתייחס בזמן הקראת הסעיפים.

צורי לביא:

היה פה דיון לפני חודשיים, וקיבלנו דרפט חדש אתמול מלא ניסוחים. ברמה ה"עורך-דינית" לא הייתי מצפה שזה מה שיקרה בעולם נורמלי.

היו"ר אבישי ברוורמן:

צורי, תסלח לי, אני אפסיק אותך עכשיו. תקשיב אלי. אני שמעתי אותך גם בחוץ וגם בפנים. אני מעריך אותך על העבודה שלך 40 שנה. אבל את עניין נושא חדש כבר העלינו. הוא יקבל החלטה בוועדת הכנסת. דבר איתי על סובסטנס – מה מפריע לך כללית – ואז נעבור להסתייגויות.

ראובן ריבלין:

השאלה אם צריך להעביר לוועדת הכנסת.

אתי בנדלר:

זה עבר.

ראובן ריבלין:

אבל יכול להיות שאנחנו יכולים לקבל את העמדה שהציג חבר הכנסת זבולון קלפה מטעם אחד פשוט שאתמול נהגנו שאנחנו הולכים על העיקרון ולא נכנסים לפרטים. אמרנו שנדבר בסוגים ולא בקריטריונים. אז למה אנחנו נכנסים לכאן? למה הוספנו את זה?

היו"ר אבישי ברוורמן:

אנחנו הולכים לקרוא את החוק. צורי, אני מבקש לא יותר משתי דקות.

צורי לביא:

אפילו פחות משתי דקות. בסופו של דבר חוק זה מלל משפטי; בסופו של דבר יש לנו כוונה להתייחס לכל סעיף. אנחנו ניאלץ לבקש מחברי הוועדה את הסבלנות הנדרשת בשביל להתייחס מילה-מילה - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני רק מבטיח לך דבר אחד – אצלי לא יהיה פיליבסטר. נקודה.

צורי לביא:

אנחנו לא מבקשים פיליבסטר. אנחנו מבקשים התייחסות לגוף העניין.

אני רוצה לחזור על המוטו שאמר הממונה, ובעיני זה המוטו הנכון, ואני מקווה שהוא אכן מניע את הצעת החוק. אין כוונה לפגוע במגדלים - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

בדיוק.

צורי לביא:

אנחנו באים לפה להגן על שלושה שקלים, לא על 12 שקלים. אבל אנחנו נגן על שלושת השקלים האלה כמידת יכולתנו.

אני רוצה להעיר הערה אחרונה עדיין במסגרת שתי דקות – צריך לזכור דבר אחד חשוב: החקלאות הישראלית היא לא רק שיקול תחרות, היא גם שיקול פריפריה, היא גם שיקול תעסוקה. אכן, אמת, המנדט של הממונה הוא לעסוק רק בתחרות. המנדט של הפרלמנט הוא לאומי - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

צורי, אתה האחרון שצריך להטיף לי, למיקי רוזנטל, לרון הופמן, לגילה גמליאל, ליצחק וקנין, לרובי ריבלין ולאציק שמולי - -

צורי לביא :

אני לא מטיף.

היו"ר אבישי ברוורמן :

- - שאנחנו רק רוצים להוריד מחירים. מי שיושב פה תפיסת העולם שלו היא של תעסוקה, של פריפריה ושל חקלאות שהן בראש מעייניהם. תודה רבה.

צורי לביא :

זה מה שיעמוד בבסיס ההערות שלנו כשנתייחס מילה-מילה. זה הכול.

היו"ר אבישי ברוורמן :

תודה. אני מניח שאמרת כבר דברים שגם עורך דין וינשטיין רצה להגיד.

דוויד וינשטיין :

אני רוצה להוסיף משפט, ברשותך.

היו"ר אבישי ברוורמן :

בבקשה.

דוויד וינשטיין :

צריך לזכור שחקלאות ממהותה ומטבעה היא אנטי הגבלים עסקיים. הגבלים עסקיים וחקלאות לא הולכים יחד. לכן מלכתחילה זה הוחרג. מי שבא לדון פה בשאלה של הפטור החקלאי מן השאלה, האם זה פוגע במסגרות ובתבניות של ההגבלים העסקיים – ברור שכן. עם זה הוא פטור כי המערכת הזאת לא יכולה לעבוד ככה.

היו"ר אבישי ברוורמן :

יוסי יעיש, ארגון מגדלי דגים; ניר מאיר, מנכ"ל ארגוני הקניות הקיבוציים, עורך דין דרור שטרום. אחר כך אני מתחיל בהקראה.

מי אדוני?

יוסי יעיש :

אני יוסי יעיש.

ראובן ריבלין :

אני פה, אני חוזר.

היו"ר אבישי ברוורמן :

רובי, גם כשאתה לא פה אתה פה.

ראובן ריבלין :

אני הולך להצביע בחמש ועדות. יש לי סיעה שכולה מנהיגים, ויש גם סיעה. אני הסיעה.

יוסי יעיש :

אני רוצה להזכיר בקצרה את המאפיינים העיקריים של מגדלי הדגים. בגדול לוקח לנו בערך שנתיים לגדל את הדגים, ובשנתיים כולם יודעים שהחשיפה לנזקי טבע, להון חוזר ולמחלות היא מאוד משמעותית. אף על פי שהדגים הם במסגרת הפטור אני רוצה להסביר לכולם שבעצם אין לנו פטור כיוון שהמגדלים שלנו משווקים לשלוש חברות; שתי חברות הן יבואניות, וחברה אחת היא בבעלות מגדלים. אז לנו אין מסגרת הפטור.

היו"ר אבישי ברורמן :

תודה.

יוסי יעיש :

אני רוצה להתריע שגם אותה חברת מגדלים תעמוד עכשיו בסכנה משתי הסיבות שהוזכרו קודם: א', אנחנו לא כמו גידול חקלאי שמגדל פעם אחת עגבניות ופעם אחת מלפפונים. אנחנו מגדלים בו-זמנית כמה סוגים של דגים, וזה בהחלט יכול לסכן אותנו. דבר שני, אנחנו מעודדים משקים להתאחד כדי שיהיה יתרון לגודל. במידה ששיעור המשווקים יהיה למעלה מ-50% זה יעמיד אותנו בסכנה.

היו"ר אבישי ברורמן :

אני מודה לך. ניר מאיר, מנכ"ל ארגוני הקניות הקיבוציים. בבקשה.

ניר מאיר :

שלום. גם אני רוצה להצטרף לתחושה שנעשתה עבודה יסודית כדי להתמודד עם חלק מהבעיות שאנחנו הערנו עליהן. אני רוצה להתרכז בשתי נקודות עיקריות. נקודה ראשונה היא לגבי דברים שנאמרו כאן קודם. שמענו לא פעם ולא פעמיים איך זה שלא כל המגדלים חושבים אותו דבר - -

היו"ר אבישי ברורמן :

--- שכל היהודים חושבים אותו דבר ---

ניר מאיר :

החל מהעלייה השנייה לא כל החקלאים בישראל חושבים אותו דבר. כבר אז הייתה הפרדה בין החקלאות הפרטית לבין החקלאות הקואופרטיבית. כאן אני רוצה להידרש לעניין שבכל העולם המערבי - ואתה יודע את זה היטב, אדוני היושב-ראש - החקלאות הקואופרטיבית היא אבן יסוד ונתח שוק עצום בייצור החקלאי - -

היו"ר אבישי ברורמן :

אין ספק.

ניר מאיר :

- - גם במערב אירופה וגם בצפון אמריקה. צריך לשקול את המערכת הזאת בכלים קואופרטיביים. זה לא הולך טוב עם הכללים של ההגבלים העסקיים. זה ממש שני עולמות שלא נפגשים.

דבר שני שאני רוצה להעיר עליו - נקרא לזה "עקביות השלטון". בשנות ה-90 שינו את מבנה ענף הפטס ואמרו לנו שלא עובדים יותר על קוסט פלוס ועל כל תחנת ייצור, ואמרו לנו לעשות אינטגרציות. השקענו ים של כסף, עשינו אינטגרציות, ועכשיו זה נהיה לא חוקי. אי אפשר לתקשר ככה עם מערכות כלכליות. השלטון חייב להיות עקבי.

היו"ר אבישי ברורמן :

ניר, אתה יודע כמה שאני מכבד ומעריך אותך, ואני בעד קואופרציה. בנימוק הזה באו אלי הביתה כשעוד לא הייתי יושב-ראש ולא שר כשהיה הסיפור עם "דלק" ותשובה. השחקנים הכי גדולים דפקו אצלי

בדלת והסבירו לי שאם אני אתן יד לכך שישנו את החוקים, וייקחו מאותם אלה תמלוגים יותר גדולים – זה שינוי כללי המשחק ופגיעה. תפקיד של מדינה בכל נקודת זמן, לעיתים לשנות את כללי המשחק. על זה בנויות רפורמות. לכן הנקודה הזאת לא מחזיקה מים.

ניר מאיר:

זה נכון, ויחד עם זה צריך לשקלל בין שני המשקלים. הנקודה השנייה כשאני מדבר על עקביות השלטון היא הרבה יותר דרמטית. מהיום שנבחר שר החקלאות לתפקידו, בכל פעם שפותחים לו מיקרופון הוא אומר, בצדק, תייצרו מצינוג בין הון זר לבין החקלאות שהיא הייטק. אתמול באתר החדשות של "דה מרקר", כתבה חברתי היושבת מימין שאתם עומדים להציע הצעה שלפיה הון זר לא יוכל להיות יותר מ-10%. השלטון צריך להגיד למה הוא מתכוון כי זה דבר והיפוכו. אין מה לעשות.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אנחנו נעלה גם את הנושא של הון זר. אורה, מכיוון שהציגו אותך, את רוצה להתבטא בפומבי ולא רק בכתב? לא. אני עובד בשיתוף פעולה עם שר החקלאות יאיר שמיר. הוא עדיין באפריקה משרת אותנו, ולכן הוא לא נמצא פה.

אבשלום וילן:

אבל אדוני היושב-ראש, אין נאום אחד שהוא לא מסביר לנו שאנחנו חייבים לשתף הון חיצוני פרטי במערכות החקלאיות.

מיקי רוזנטל:

אנחנו נטפל בזה, אבו.

היו"ר אבישי ברוורמן:

שמיר באפריקה, נציגו פה. אנחנו נתקדם. אחרון חביב, וזה יצא בלי תכנון, זה הממונה על ההגבלים העסקיים בעבר דרור שטרום. אחריו אני אתן לממונה הנוכחי פרופ' גילה להגיב בקצרה, ונעבור להקראה.

מר שטרום, בבקשה.

דרור שטרום:

תודה על רשות הדיבור. קודם כול אני רוצה להגיד שזה אולי מעמד היסטורי כי כ-20 שנה מנסים לבטל את הפטור הזה - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

20 שנה לא הצליחו, והיום זה ייחתך.

דרור שטרום:

אני מקווה מאוד שזה ייחתך, אבל אני מקווה שזה ייחתך קצת טוב יותר מכפי שזה נראה כרגע על הנייר. אני מדבר בעיקרון ולא אכנס לסעיפים, כי לזה הוועדה תגיע ודאי בהמשך.

אפרופו היסטוריה – 55 שנה אחרי חוק ההגבלים הראשון הגיע הזמן שכנסת ישראל תפסיק לייצר מונופולים. מה שכתוב בנייר הזה זה היתר לייצר מונופולים. קראתי את מה שכתוב שם, אבל זה לא מכסה את המצב הגרעיני שהוא בעצם אבי אבות הטומאה בכל הפטור הזה. כאשר לוקחים משווקים או מגדלים שנתח השוק שלהם בשיווק או בגידול הוא מעל 50%, דהיינו הם מונופול לפי חוק ההגבלים העסקיים, זה לא נמנע מכוח הצעת החוק. כדאי להגיד את האמת בעיניים. פשוט שידעו נבחר העם שכשהם מאשרים אתה נייר הזה הם מאשרים קיום מונופולים בסקטור הזה. לו דעתי הייתה נשמעת, הייתי מציע לוועדה להוסיף סעיף פשוט, צלול וברור שאומר, שמונופול או מי שיש לו נתח מונופוליסטי לא נכנס לפטור הזה. רוצים פטור לחקלאים? אני לגמרי בעד. אני עצמי מגיע מבית של חקלאים, אני גר במושב - -

היו"ר אבישי ברורמן:

אל תגייד לי שאתה עובד אדמה.

דרור שטרומ:

הידיים האלה ראו גם עבודת אדמה. זה יהיה ניסוח דיפלומטי להגייד את זה. אני לגמרי בעד לתת לחקלאים להתאגד ברמת המושב, ברמת הקהילה. אבל כשמגיעים למונופול בארץ – עד כאן. זה לא מוצדק לפי שום פטור בעולם, ואת זה צריך לגדוע מהנייר הזה מיד.

נקודה שנייה – אפרופו הייטק וההון הזר. כל השנים האלה לימדו אותי – חיים אורון היה מסביר תמיד שהפטור הזה נועד לטובת המגדלים, למי אנחנו עמלים. פתאום אני רואה שאפשר עכשיו לקחת את רווחי הקרטל, ולהעביר אותו למישהו חיצוני. כי כך נאמר במפורש בהצעת החוק. נאמר שיכול להיות תאגיד שבו אולי למגדלים יהיו 90% מהמניות, אבל 90% מהרווחים יכולה להיות למישהו חיצוני. זה נראה לי ניצול לרעה של פטור. אלה שתי הנקודות שרציתי להצביע עליהן.

גילה גמליאל:

אתה יכול להצביע על זה בחוק?

דרור שטרומ:

כן.

קריאות:

היו"ר אבישי ברורמן:

רבותי, אנחנו כרגע בהערות כלליות בלבד. מר שטרומ, כהרגלך, אתה ברור, שמענו אותך. עכשיו אנחנו מבקשים מהממונה להתייחס בהערות כלליות, ואני מתחיל בהקראת החוק.

דיויד גילה:

אני אתייחס בכמה הערות כלליות, ואני אתן לעורך דין שוורץ להשלים. קודם כול, קיבלנו הרבה תלונות לגבי שוק מפטמי העגלים. אנחנו ערים לבעיה, אבל אני חייב להדגיש שצריך לתקן את החוק כמו שפרופ' ברורמן רוצה לתקן כדי שתהיה לו סמכות לפקח על הסדרים כובלים בשוק הזה. בין היתר גם שוק המשחטות של עופות וגם של בקר נמצא, למרבה הצער, בפטור חקלאי אף על פי שלא מדובר במגדלים אמתיים. אז אנחנו רשמנו לפנינו שברגע שיחוקק התיקון הראוי הזה רשמנו לפקוח עין על השוק הזה.

ראובן ריבלין:

למה שלא נאמר באופן מפורש? מה שדרור שטרומ אומר לכאורה - -

היו"ר אבישי ברורמן:

רגע, הוא עדיין לא הגיע לשטרומ.

ראובן ריבלין:

- - שמונופול הוא מונופול הוא מונופול. זאת אומרת לא חשוב מי מייצר את המונופול.

היו"ר אבישי ברורמן:

כן, אבל הוא עוד לא ענה לשטרומ.

דיויד גילה:

יש החרגה - -

ראובן ריבלין:

לפקוח עין - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

לא, לא, הוא דיבר כרגע על יואב צור.

ראובן ריבלין:

אני כבר יודע לקרוא את הפרופסור, תאמין לי.

דיויד גילה:

ה-DNA שלנו בתשתית שלנו וכל מה שאנחנו עושים זה לחשוש מכוח שוק ולחשוש מקרטלים. יש באמת הצעה כאן להחריג משווק שיש לו יותר מ-50% מהשוק, כלומר משווק שהוא מונופול. אבל צריך לזכור שהבסיס של הפטור הזה הוא לאשר קרטל של מגדלים. כך שמונופול של מגדלים דומה לקרטל של מגדלים מבחינת האפקט שלו לצרכן.

ראובן ריבלין:

לפי החוק הקיים, אתה לא יכול למנוע את זה?

דיויד גילה:

כיום, לפי החוק, אפשר לפקח על מונופולים. כלומר הפיקוח על מונופולים נשאר. אבל החוק מכשיר קרטלים גם של מגדלים וגם של משווקים בסיטונות. אז עצם קיומו של מגדל מונופוליסטי זה משהו שמבחינה כלכלית הוא לא יותר רע לצרכן מקרטל של מגדלים. זה משהו שצריך להפנים. חוץ מהסיכוי אולי שקרטל של מגדלים יקרוס בעל-כורחו בלי קשר להתערבות שלי, ומונופול הוא יותר יציב. אבל מבחינת הקונספט הנזק של המונופול לצרכן דומה לנזק של קרטל לצרכן. את זה צריכים להבהיר.

ראובן ריבלין:

על זה אמרנו, על הראשונים בכינו. אם אנחנו מתקשים לטפל בקרטל למה אנחנו צריכים להימנע מטיפול במונופול? אני מדבר כמשפטן אף על פי שיש לי קשר לחקלאות.

דיויד גילה:

השאלה שאתם צריכים לדון בה כמחוקק היא האם אתם רוצים את הפטור החקלאי למגדלים. אם אתם רוצים שהמגדלים יעשו קרטלים זה אומר שגם פחות אכפת לכם שיהיה מגדל מונופוליסטי. כי הנזק לצרכן ממונופול דומה או זהה לנזק לצרכן מקרטל.

ראובן ריבלין:

אנחנו נותנים פה פטור, ואומר שטרום שהוא לא רוצה שהפטור הזה יהיה לגבי מונופולים שייווצרו. יכול להיות שזה גם קרטלים. ויש הבדל עצום. הרי קרטל זה matter of practice, אין פה הגדרה משפטית, זאת הגדרה עובדתית. אני שומר את זה אצלי להגיש את זה כהסתייגות. אם העמדה של הממשלה - -

דובי אמיתי:

אבל צריך לזכור שהממשלה נמצאת, והיא שותפה בכירה בשולחן של מגדלים. רובי, אדוני יושב-ראש הכנסת לשעבר, תשובה לשאלה שלך - -

ראובן ריבלין:

הכנסת היא לא "לשעבר". היושב-ראש לשעבר של הכנסת.

דובי אמיתי:

והנשיא לעתיד. מותר לי? זה אני. אגב, זה הולך מנשיא לנשיא.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אתה תת-אלוף במילואים או אלוף משנה?

דובי אמיתי:

אלוף משנה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אי אפשר לעצור אותו. הוא לא סיים את דבריו. תסביר לרובי, רק דקה.

דיויד גילה:

לסיום דברי, אני רוצה להדגיש שאם הוועדה הנכבדה תרצה לצמצם עוד יותר את הפטור אנחנו בוודאי לא נתנגד.

ראובן ריבלין:

הפטור צריך להיות למי שהוא מיועד. בא שטרם ואומר, באותו רגע שאתם רוצים לתת פטור, אל תשגעו. זה הכול. לכאורה הוא צודק. אני הולך להצביע.

דובי אמיתי:

במשפט אחד - -

הנה, הוא כבר הלך.

ראובן ריבלין:

לא, אני חייב להצביע.

דובי אמיתי:

אני אתן לך תשובה בחצי דקה.

ראובן ריבלין:

אבשלום וילן:

דובי, עזוב אותו, הוא צריך להצביע.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותי, בערך ב-10:40 אני אודיע על הפסקת הישיבה. נלך לוועדת הכנסת, נעשה הפסקה של רבע שעה על הישיבה בנושא דיון מחדש, ונראה מה תכריע ועדת הכנסת. אם ועדת הכנסת תכריע לחיוב בנקודה שאפשר להמשיך – אנחנו נמשיך בדיונים כעבור רבע שעה. אני מתחיל את ההקראה. עורך הדין שוורץ, בבקשה. דיויד, אין לך מה להוסיף יותר? תודה.

אורי שוורץ:

(הקראה):

הצעת חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג-2013

תיקון חוק 77. בחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (בפרק זה – חוק ההגבלים העסקיים) – ההגבלים העסקיים

(1) בסעיף 1, בהגדרה "השר" במקום "שר התעשייה והמסחר" יבוא "שר הכלכלה";

אתי בנדלר:

אני חושבת שאפשר לאשר את פסקה (1).

היו"ר אבישי ברורמן:

אני מצביע על פסקה (1). אה, אסור לי.

אתי בנדלר:

סליחה, סליחה.

היו"ר אבישי ברורמן:

אוי ואבוי לי, עוד יוגש בג"ץ. כמעט הצבעתי.

מיקי רוזנטל:

מותר להצביע.

אתי בנדלר:

אסור להצביע, אבל טענת נושא חדש לא נטענה לגבי ההגדרה של השר. לכן עם זה אין בעיה.

היו"ר אבישי ברורמן:

אז אפשר להצביע. שר התעשייה והמסחר נקרא היום שר הכלכלה. אתם מוכנים להצביע על זה? מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד סעיף (1) – פה אחד

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף (1) נתקבל.

היו"ר אבישי ברוורמן:

סעיף (1) אושר.

אורי שוורץ:

אדוני, טענת הנושא החדש נטענה רק על התוספת. טענת הנושא נטענה רק ביחס להתייחסות ל"מין".

אתי בנדלר:

אני לא הבנתי כך. איפה חבר הכנסת קלפה?

קריאה:

קלפה ציין שזאת דוגמה, הוא לא הגביל את עצמו לאמירה הזאת.

אתי בנדלר:

אני לא חושבת.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני לא רוצה להסתכן בבג"ץ בדבר הזה. חוץ מאשר על שר הכלכלה אנחנו לא מצביעים כרגע.

אורי שוורץ:

(הקראה):

(1) בסעיף 3, בפסקה (4) –

(א) האמור בה יסומן כפסקת משנה "(א)" ובה, אחרי "ושיווק" יבוא "בסיטונות" ובמקום הסיפה החל במילים "אם כל הצדדים" יבוא "(להלן – תוצרת חקלאית)", ומתקיים לגביו אחד מאלה:

(1) כל הצדדים להסדר הם המגדלים של כל התוצרת החקלאית שאליה נוגע ההסדר;

(2) כל הצדדים להסדר הם מגדלים של תוצרת חקלאית מאותו מין שאליו נוגע ההסדר; ובלבד שלא יהיה צד להסדר, שהוא או אדם קשור אליו הוא משווק סיטונאי של תוצרת חקלאית מאותו מין שאליו נוגע ההסדר, אשר למעלה ממחצית התוצרת החקלאית כאמור שהוא משווק מקורה במגדלים אחרים, ואם הוא תאגיד מגדלים – מקורה במגדלים שאינם מחזיקים בתאגיד.

(3) הצדדים להסדר הם מגדל אחד או יותר ורוכש תוצרת חקלאית של אותו מגדל או של אותם מגדלים, וכל כבילותיו נוגעות לשיווק בסיטונות של התוצרת החקלאית שאותו מגדל או שאותם מגדלים מכרו לרוכש;

אבשלום וילן:

אתה בנושא חדש.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבו, תפסתי אותך על חם. מותר לדון בכל נושא, אבל אסור להצביע. אסור לסיים את הדיון. אתה חבר כנסת לשעבר, ואולי גם לעתיד. אם זה היה תלוי בי הייתי שמח שתהיה לעתיד.

אבשלום וילן:

תודה, אדוני היושב-ראש.

אורי שוורץ:

"למעלה ממחצית" זה המונח המקובל בחוק ההגבלים העסקיים, ולכן החלפתי את זה מ"מרבית".

היו"ר אבישי ברוורמן:

סיימנו את סעיף (2)(א). אני פותח את ההסבר.

צורי לביא:

אני מבקש להתייחס לסעיף קטן (1).

היו"ר אבישי ברוורמן:

אורי, לא רק שיש לך פה שתי זכויות – אתה אחד מעורכי הדין הטובים ביותר, אתה מסור, ורעייתך חברת הכנסת עליזה לביא, הובילה כנס בעניין יום האישה הבינלאומי. אני לא רוצה להפסיק אותך.

גילה גמליאל:

מי זה בן זוגה?

היו"ר אבישי ברוורמן:

זה בעלה של עליזה לביא, האיש המופלא הזה.

אורי שוורץ, הסבר, בבקשה.

אורי שוורץ:

תודה, אדוני. הסעיף הזה מסייג את סעיף 3(4) לחוק ההגבלים העסקיים, וקובע מהם ההסדרים שיכולים לחסות תחת הפטור בנוסחו החדש. יש לנו בעצם שלוש קבוצות: קבוצה מספר 1 מדברת על הסדר שבו הצדדים הם המגדלים שעושים את ההסדר על התוצרת שהם עצמם מגדלים. זאת אומרת קבוצה של מגדלים התאספה – כל אחד מביא את מה שהוא גידל, ועל זה הם עושים ההסדר.

סעיף (2) מדבר על מצב קצת שונה. זאת אומרת כשחקלאים עושים את ההסדר לא רק על התוצרת שהם עצמם מגדלים. כאן נכנס הנושא של "אותו מין" שעורר קצת עניין בדיונים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

שמעריבים מין בשאינו מינו.

אורי שוורץ:

הסיבה שחשוב היה לנו להכניס את הנושא של אותו המין ולא להסתפק רק באותו סוג של תוצרת חקלאית היא שאנחנו עוסקים במצב שבו אדם עושה הסדר על תוצרת חקלאית שלא הוא עצמו גידל. אנחנו יודעים שבתעשייה הזאת יש ביזנס של משווקים שהם אולי קצת מגדלים, אבל הם עושים עוד הרבה דברים, למשל משווקים דברים שאין להם שום קשר אליהם. זה אנחנו רוצים להגביל. לכן הסעיף הזה מסייג ומגביל את היכולת של משווקים סיטונאים לקחת חלק בהסדרים מהסוג הזה. סעיף (3) הוא בעצם הסעיף האנכי. הוא מגדיר שהפטור חל, כמובן, על הסדרים אנכיים – מה שנקרא, הסדרים בין המגדל לבין המשווק.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני מודה לך. הערות קצרות ולעניין. עורך דין צורי לביא, בבקשה.

צורי לביא:

אני מעיר כרגע רק לגבי סעיף (2)(א)(1).

היו"ר אבישי ברוורמן:

הוא קרא גם את (2) ואת (3).

צורי לביא:

על סעיפים (2), (3) יש לי הערות אחרות.

היו"ר אבישי ברוורמן:

בבקשה, אדוני.

צורי לביא:

אני מבקש למחוק את המילה "כל".

היו"ר אבישי ברוורמן:

"כל הצדדים להסדר הם המגדלים -

צורי לביא:

" - - של התוצרת החקלאית שאליה נוגע ההסדר". המילה "כל" עלולה להתפרש כאינטרפרטציה ש"כל התוצרת", גם זאת שלא בהסדר. אני מבקש למחוק את זה, להסיר ספר.

אתי בנדלר:

אתה רוצה להסביר מדוע אתה מבקש למחוק?

היו"ר אבישי ברוורמן:

לא כולנו משפטנים.

צורי לביא:

אני אסביר. חלילה, עלולה להתקבל פרשנות שכל התוצרת החקלאית שאליה נוגע ההסדר – דהיינו כל המגדלים של הסוג הזה בכל הארץ חייבים להתאגד. ומספיק שמגדל תירס אחד לא יתאגד הם לא יוכלו להתאגד. לכן אם מוחקים את המילה "כל" היא לא משנה דבר ממה שאורי הסביר, והיא משאירה את העסק רגוע.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תודה. שמענו. תרשמו, תכף נתייחס.

מה יש לך לגבי (2)? אין לך בעיה הפעם, צורי.

צורי לביא:

בוודאי, יש לי. לא רק זה – אתה מכיר אותה. ב-(2) אנחנו נכנסים לסוגיה שדיברנו עליה בעבר. לפי הסיפא של סעיף (2), אם יש מושבניק שמגדל עגבניות ומוכר שני טון, וליד הוא מוכר 2.25 טון של חברים

הוא לא בעסק; אפילו אם היקף המכירות שלו הוא אולי 100,000 שקל בשנה הוא לא יכול להיכנס להסדר, הוא כבר לא מגדל, הוא כבר לא כלום. צריך להבין – כל שחקן כזה נחשב עובר על החוק במקרה שהוא ינסה להתאגד עם מגדלים אחרים - -

מיקי רוזנטל:

אם הוא יתאגד זה מצוין. אם הוא יתאם מחירים - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבותי, אנחנו רוצים שהוא יתאגד. ניר הלך? אנחנו בעד קואופרציה.

מיקי רוזנטל:

אנחנו רק מתקנים טעויות.

צורי לביא:

אנחנו בעד קואופרציה, אבל קואופרציה בהגדרה היא התנדבות. אי אפשר לכפות קואופרציה. ככל שיש מגדלים שלא רוצים להיות בקואופרציה - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

הבנתי. צורי, אני אזרוק לך משהו בתור כלכלן. מה שאני אדרוש היום - והחוק הזה לא יחוקק אם לא נשיג את זה – שיהיו תמריצים כספיים כדי שאנשים יעשו את זה.

צורי לביא:

שיעשו קואופרציה?

היו"ר אבישי ברוורמן:

כן.

צורי לביא:

אני מתפרץ לדלת פתוחה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תן כבוד לשולחן. אנחנו חושבים בהרבה דברים בכיוון שלך.

צורי לביא:

צריך לקחת בחשבון שמכיוון שקואופרציה זה דבר שנעשה רק מרצון אנחנו בעצם זורקים לצד הדרך מושבניקים בודדים שמוכרים תוצרת של חברים שלכם. אנחנו לא מאפשרים להם להיכנס - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אנחנו לא נזרוק אותם בצדי הדרך.

צורי לביא:

אבל זה מה שכתוב פה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אנחנו מתחילים ונתקדם לתמריצים.

צורי לביא :

אני רק מסביר – זה מה שכתוב פה.

מיקי רוזנטל :

יש פתרון לדבר הזה.

היו"ר אבישי ברוורמן :

יש פתרון. אנחנו נציג את הפתרון.

צורי לביא :

לגבי סעיף (3) – הצדדים להסדר זה צריך להיות פה "רוכש" או "רוכשים". זה לא רק "רוכש". זה רוכש אחד או יותר.

היו"ר אבישי ברוורמן :

תודה. אורי, תרשום.

צורי לביא :

אותו דבר בסוף: "מכרו לרוכש" או "לרוכשים", כאמור.

היו"ר אבישי ברוורמן :

תודה. אבו, רצית להתייחס?

אבשלום וילן :

אני לא יודע מה הפתרון, והקואופרציה זה בסדר גמור. אבל אנחנו הסברנו את זה שעות רבות, ועדיין לא שמעתי מה הפתרון. מושבניקים בודדים שאחד משווק יותר מהשני עוד שניים או מגדלים ערבים שרגילים למכור בשולי הדרכים, והם מוכרים תוצרת של כמה חקלאים. לפי הניסוח הזה, הם עבריינים. אנחנו חזרנו ואמרנו שלנקודה הזאת צריך לתת פתרון.

היו"ר אבישי ברוורמן :

אחד הדברים שאני אומר שוב, זה שאם יש שלושה שאנחנו רוצים שיהיה להם תמריץ להתאגד אנחנו נדאג לתמריצים כספיים. אני אעלה את ההצעה הזאת.

מיקי רוזנטל :

הממונה התחייב לא לתפוס אנשים בצדי הדרך.

יצחק וקנין :

אני לא רוצה לדלג על דברים. אנחנו לא יכולים לעשות איזה "מישמש" פה ולהגיד, תמריצים. כולכם יודעים מה קרה בענף הלול עם הצעקות שהיו פה. שני אנשים אתה לא יכול לאגד. אני לא רוצה להגיד איזה צרחות היו פה ומה אמרו. צריך לפתור את הבעיה ולא לדלג עליה. תמריצים הממשלה לא נותנת גם כשהיא הבטיחה 300 מיליון - -

היו"ר אבישי ברוורמן :

היום אני אסגור על כסף.

יצחק וקנין:

אבישי, זה לא רציני. אני אומר לך שזה לא רציני.

היו"ר אבישי ברוורמן:

מה לא רציני?

יצחק וקנין:

אמירות כאלה. ההתיישבות העובדת מזמן מחפשת להתפרק אחד מהשני ולא להיות מחוברים זה לזה. אתה רוצה לחבר אותם בכוח? זה לא ילך.

היו"ר אבישי ברוורמן:

בנושא הזה היו לנו שיחות גם עם משרד החקלאות. ישבתי עם הכלכלנית תניב רופא. כאן תהיה התחייבות כספית, בלי זה לא יהיה החוק. אני גם אתן לנציגי האוצר בנושא הזה מה שדרשנו, ונגיע לדברים האלה כדי שלשלושה אנשים יהיה תמריץ להתאגד. כל הסיפור היה שביקשו תמריצים כספיים – יהיו פה תמריצים כספיים. דבר אחד אני יודע, איציק, שכשהממונה על התקציבים במשרד האוצר מתחייב על כסף, והוא מיועד – יש כסף.

יצחק וקנין:

התחייבו גם על 300 מיליון שקל לענף ההטלה. לאן הכסף הזה נעלם?

אלון מסר:

דווקא את הכסף של ההטלה תמיד האוצר - - -

יצחק וקנין:

תגיד לי עכשיו שיש 300 מיליון שקל לענף ההטלה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רק לסעיף הזה - -

אבשלום וילן:

רגע, לצביקה יש הערה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני אמנע מצבי אלון?

צבי אלון:

אני רוצה להבהיר את שתי הנקודות שעלו בסעיף (1) ואחר כך בסעיף (3). אני גם דיברתי עם היועץ המשפטי של הממונה. לגבי סעיף (1) יכול להיות שיש פה אי הבנה, ואני רוצה להסביר לכם במה מדובר. בסעיף (1) כתוב: "כל הצדדים להסדר הם מגדלים של כל התוצרת החקלאית", ועורך דין לביא העלה שאלה אם זה ברור או לא. נניח שמתאגדים מספר מגדלים לעשות ביניהם הסדר – לא מוכרים בפחות ממחיר מסוים או בכמויות מסוימות שהפטור מתיר. לשון החוק אומרת שזה בתנאי שכל התוצרת החקלאית של אותו מוצר - -

קריאות:

לא, זה לא נכון.

מיקי רוזנטל:

לא, לפחות מחצית היא שלהם.

קריאות:

אורי שוורץ:

יש "שאליה נוגע ההסדר".

צורי לביא:

אז תמחק את המילה "כל".

אורי שוורץ:

אני לא אמחק את המילה "כל".

צורי לביא:

למה לא תמחק?

אורי שוורץ:

התשובה היא חד משמעית "לא". הפרשנות שהעלה עורך דין לביא היא פשוט לא נכונה, והיא נוגדת את הטקסט.

צבי אלון:

אז, בבקשה, תענה לי. כשאתה אומר: "כל התוצרת" זה של אותם מגדלים.

אורי שוורץ:

ברור.

צבי אלון:

לסעיף (3) – אני שמח שאתם מארגנים כסף, ושהאוצר נותן, ואנחנו אפילו מרוצים. אבל אנחנו מדברים על דברים שקיימים. לא צריך כסף. יש 3-5 חקלאים בעין-יהב, בחצבה, בפארן שהם כבר מאורגנים - -

ראובן ריבלין:

היו"ר אבישי ברוורמן:

רובי, זה בסדר. שב בשקט, הכול בסדר.

ראובן ריבלין:

אני מתנצל, הם שם לא גמרו את ההצבעה - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אין לך מה להתנצל. אנחנו לא מצביעים כרגע. אנחנו רק מדברים.

ראובן ריבלין:

לא, מה זה מצביעים. בן אדם מדבר אלי - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

בהפסקה הוא גם יבוא אליך במיוחד.

צבי אלון:

יש כמה מגדלים שהתארגנו. אפילו רובם התארגנו לצורך הייצוא. אבל הם גם משווקים בארץ את התוצרת שלהם יחד, ואם הם שלושה או חמישה אין ביניהם אחד שהוא 50% מהתוצרת. אז ההתארגנות שלהם היא לא בסדר.

מיקי רוזנטל:

לא צריך שיהיה אחד. תכף נענה לך.

צבי אלון:

אני מבין שדרך דברים לא ברורים ייכנסו במחילה כל מיני כאלה שאנחנו כולנו לא רוצים.

מיקי רוזנטל:

לא, צריך ש-51% מהתוצרת של כולם יחד תהיה לפחות - -

צבי אלון:

לא.

מיקי רוזנטל:

כן. מה, לא?

קריאה:

אם זה כמו שמיקי אומר זה בסדר, אבל זה לא מה שאנחנו מבינים.

צבי אלון:

אנחנו מדברים על אדם שהוא המשווק, כמו שהסביר לך מאיר, והוא עובד עם עוד שלושה-ארבעה. זה לברכה לכולנו שלא כל אחד רץ עם הסלים שלו. אז הוא הבעלים, ואין לו 50% - יש לו 45% ולאחד 15% ולאחד 30%. יחד הם עושים טוב לנושא הזה. אנחנו מבקשים מהממונה שבנסיבות האלה בסדרי הגודל שזה קיים ייתנו לזה כיסוי בחוק. אם מפחדים שייכנס דרך זה בעל רשת, אמרתי לעורך דין אורי שיגביל להיקפים של 10% מהתוצרת, של 5% מהתוצרת. תתקדמו. חבל לפגוע בקטנים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

תודה. צבי, אנחנו מנסים להתקדם.

יצחק וקנין:

אבישי, זה מאוד חשוב מה שהוא אומר. אני רוצה להבין למה הם מתנגדים לזה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

רק רגע. לעוד מישהו הייתה פה הערה. וינשטיין, אתה כבר דיברת.

דו"ד ויינשטיין:

דיברתי קודם, ועכשיו לא.

היו"ר אבישי ברורמן:

אבל זה על הסעיף.

דו"ד ויינשטיין:

לא דיברתי.

היו"ר אבישי ברורמן:

טוב, בבקשה.

דו"ד ויינשטיין:

אני רוצה להעיר עוד שתי נקודות בעניין הזה: ראשית לגבי הנושא של התמריצים להתאגדות – אני מאוד בעד. אני אשמח אם תהיה קואופרציה פעילה בישראל, אבל עדיין אותי לפחות לימדו שהחופש להתאגד כולל בתוכו גם את החופש לא להתאגד. אם יש אנשים שבסופו של דבר התמריץ לא ידבר מספיק אל לבם, ועדיין ירצו לפעול בצורה לא מתואגדת, בפעולה שהחוק מתיר אותה, לא יכול להיות שהחוק יאסור רק בגלל שהם לא רוצים לפעול במסגרת מתואגדת.

שנית המנגנון כפי שהוא כתוב כרגע, יוצר אפשרות נוספת לבעייתיות שלא ניתן יהיה לבצע הסדר שכולל כמה מינים היות שבכל מקום צריך לאסוף את המגדלים של אותו מין, ואז צדדים להסדר הם כאלה שהם לא המגדלים של אותו מין. אני חולק על הלגיטימיות, וכדעתו של חבר הכנסת קלפה אני מסכים שזה נושא חדש. אבל היות שהדיון מתקיים אני נאלץ להתייחס אליו. ברגע שמדברים שההסדר הוא ברזולוציה של מין של גידול הרי שאי אפשר לעשות הסדר שמערב מין בשאינו מינו, כי אז יהיו מגדלים שלא שייכים למין הזה כי הם שייכים למין אחר. זאת אומרת יכול להיות שמגדל של שלפח יהיה צד של מגדלי עגבניות, ובצורה הזאת הוא יפוצץ את כל ההסדר של כל מגדלי העגבניות בארץ כי צד להסדר שיושב איתם לא יכול להיות. הוא מטמא בנוכחותו את כל ההסדר הזה. זה לא רק הוא עברייני – כל מי שפועל איתו הופך להיות עברייני.

הדבר השלישי בהקשר הזה – כשמדובר על הנושא של כל הצדדים, חבר הכנסת רוזנטל, צריך להביא בחשבון שבהמשכו של החוק בסעיף (6) יש אמירה: "אדם המנהל עסק, וביודעו על קיום הסדר כובל מתאים את פעולותיו להסדר כולו ומקצתו, יראו אותו כצד להסדר". זאת אומרת זה גורף מגדלים אחרים גם אם מלכתחילה הם לא היו שם. לכן צריך להביא בחשבון את הדבר הזה כשמדברים על השאלה מי צריך להיות צד להסדר, מי יכול להיות, מי מנוע שיהיה.

היו"ר אבישי ברורמן:

תודה, עורך הדין ויינשטיין, תהיה התייחסות.

לנושא התמריצים אני רוצה לומר שכלכלה זה מקצוע מאוד בעייתי, ובטח בתחזיות מקרו. הדבר היחיד שכלכלה עושה בו עבודה לא רעה כדיסציפלינה זה תורת התמריצים. אני רוצה לשים את הדברים – אנחנו הגענו לסיכום עם האוצר. כאשר כמה חקלאים קטנים ירצו להתאגד ולשווק יחד הם יקבלו תמריצים כספיים. אני רק מבקש שנציג האוצר אלון מסר יאשר את הסיכום בינינו עם סגן הממונה - -

אה, אודי אדירי הגיע?

לאה ורון:

הוא נתקע קצת בשער, אבל הוא לבסוף הגיע.

היו"ר אבישי ברוורמן:

ברוך הבא.

אני אומר למיקי רוזנטל שהוא לא עורך דין שכל ההערות לגבי הדיון בנושא החדש לא רלוונטיות.

מיקי רוזנטל:

לפי תקנון הכנסת, סעיף 85(ג), מותר להמשיך לדון גם תחת עניין נושא חדש. רק אסור לסיים את ההצבעות. אני לא יודע אם אתה מכין את הבג"ץ שלך פה, ואתה זורק הערות כאלה ואחרות, אז אני אומר לך – גם אני עונה לך לעניין זה. מותר להמשיך את הדיון, אין שום בעיה עם הדיון.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אין שום בעיה, והדיון יימשך.

אבשלום וילן:

עורך דין וינשטיין לא מכין שום בג"צים. אנחנו באים בידיים נקיות. אם מישהו יגיש בג"ץ זה אנחנו, לא עורך הדיון. אז לא לזרוק את זה עליו.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני יודע. מלאך ולא שרף.

אני רוצה שאודי אדירי ואלון מסר יאשרו את מה שסיכמנו שיהיה סכום של 10 מיליון שקלים לשנתיים כדי לתת תמריץ להתאגדות של חקלאים קטנים. אני מבקש גם בעתיד שנמשיך לדון פה, להגדיל את הסכומים האלה.

אודי אדירי:

אכן הגענו לסיכום הזה. התפיסה היא באמת שייטכן שמגדלים קטנים במושבים ואחרים ירצו להתאגד כדי שיוכלו לשווק ביחד תוצרת שלהם כמגדלים. יכול להיות שהדבר הזה כרוך בעלויות מיתוג, שיווק, התארגנות, הפצה ועלויות אחרות. יש כאן עלויות כספיות. על-פי בקשת יושב-ראש ובדיונים שעשינו יחד עם משרד החקלאות, אנחנו חושבים שזה דבר נכון בסך-הכול, ואני מאשר שזה הסיכום.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אני מודה לך, מר אדירי. אני מבקש מעורך דין שוורץ להתייחס לנקודות האחרות.

אורי שוורץ:

אני אתחיל לפי סדר הסעיפים. אנחנו סבורים שלהערה של עורך דין לביא - -

אבשלום וילן:

רק שנייה. סגן הממונה, האם דיברתם על סכומים או רק על עקרונות?

היו"ר אבישי ברוורמן:

10 מיליון שקלים לשנתיים, אמרתי עכשיו.

אודי אדירי:

זה 10 מיליון שקלים על פני שנתיים.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אבו, כל החיים אני עובד בשבילך, ואתה אפילו לא אומר תודה.

אבשלום וילן:

אמרתי, אני מברך. בתקווה להמשך.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אורי שוורץ, נקודה לעורך דין צורי לביא ולעורך דין ויינשטיין למה שנאמר כאן. בבקשה.

אורי שוורץ:

ההערה לסעיף (2)(א)(1) לגבי מחיקת המילה "כל". המילה "כל" נמצאת שם כדי לחדד את ההבדל בין סעיפים (1) ל-(2). אם נמחק את המילה "כל" עלול להיווצר בלבול. מצד שני אין בסיס לחשש שמעלה עורך דין לביא כאילו יתפרש סעיף (1) שמתייחס להסדר שכולל את כל - - - של אותה תוצרת חקלאית בארץ. הסיפא אומרת: "שאליה נוגע ההסדר". זה ברור כשמש בעינינו, ואם היה צורך אני הבהרתי עכשיו את הדברים לפרוטוקול.

איציק שמולי:

אורי, זה יכול לעזור אם גם אתה, כפי שהוא עשה, תדבר בדוגמה מוחשית.

אורי שוורץ:

אני אסביר בדוגמה.

איציק שמולי:

מה הכוונה למנוע במילה "כל"?

אורי שוורץ:

סעיף (1) מדבר על מצב שבו יושבים 3-4-5-100 חקלאים. כל אחד מביא להסדר את מה שהוא עצמו גידל. כאן אין הגבלה על מינים ועל סוגים, אלא כל אחד הביא את מה שהוא גידל, ועל זה הם עושים הסדר. זה בסדר גמור. עורך דין לביא העלה את החשש שכשאנחנו אומרים "כל" אולי זה יתפרש כאילו כשאנחנו עושים הסדר על בנות אנחנו חייבים שסביב השולחן יישבו כל מגדלי הבנות. זה לא המצב, וזה לא עולה מהנוסח.

אתי בנדלר:

אני רק רוצה להעיר להערתך: אני לא משוכנעת שאם היינו מוחקים את המילה "כל" המשמעות הייתה שונה משום שיש כאן ה' היידוע של "התוצרת החקלאית". אבל משהנושא הובהר על-ידך אז גם אם המילה "כל" תישאר יש לכם הפרוטוקול – הצהרת כוונות של הממונה, ואז אין בעיה.

צורי לביא:

אני מצטער, זה ניסוח משפטי. בסוף או שמנהלים פה דיאלוג משפטי או שאני אשתוק. אני לא יודע לנהל דיאלוג משפטי - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

המילה "כל" נשארת.

צורי לביא:

מכיוון שאני בן-אדם גמיש - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

צורי, אמרתי לך, לא לאורך זמן. גמיש בקצרה.

צורי לביא:

למרות שהמילה "כל", אין ספק שלא צריך להיות דוקטור במשפטים כדי להבין שבטקסט משפטי היא לא אומרת כלום. עדיין כדי להפיס את דעתם וכדי שגם אני אהיה רגוע, במקום "אליה נוגע ההסדר" אני מבקש שיהיה רשום: "נשוא ההסדר".

אתי בנדלר:

לא, אדוני - -

צורי לביא:

למה לא?

אתי בנדלר:

כי באקדמיה ללשון העברית יש מחלוקת אם בכלל אומרים "נשוא" או "נושא", ואנחנו לא משתמשים במונחים האלה בחקיקה.

צורי לביא:

אז אני חוזר על בקשתי למחוק את המילה "כל".

היו"ר אבישי ברוורמן:

שמענו אותך. אני לא יכול להצביע על זה כרגע. אני אצביע יותר מאוחר. צורי, תאמין לי, זאת לא הבעיה שלך.

גילה גמליאל:

לא שוכנענו מזה.

היו"ר אבישי ברוורמן:

הכול נרשם בפרוטוקול. הכוונה שלך היא הכוונה כאן. אנחנו מתקדמים.

אורי, בבקשה.

אורי שוורץ:

אני עובר להערות שהיו על סעיף קטן (2). אדוני, כאן יש מחלוקת אמיתית. אנחנו ניסינו בהצעת החוק הזאת להעביר את הקו. אנחנו רוצים מגדלים בפנים ומשווקים בחוץ, אבל מה לעשות? יש אנשים שהם גם וגם. ואז אתה צריך להחליט לגבי כל בן-אדם מהו. אנחנו החלטנו מהו, לפי מה שהוא יותר. כל עוד הוא משווק 51% שלו ו-49% של אחרים אנחנו נתעלם מ-49% של האחרים ונגיד: אתה מגדל. ברגע שנחצה הקו, ברגע שאתה משווק יותר אחרים מאשר את עצמך אנחנו נתעלם מ-49% גם כאן, ונגיד: אתה יותר משווק. שם העברנו את הקו.

לחששות שהעלה מר צבי אלון יש שני פתרונות. פתרון אחד שעלה כאן – שיתאגדו.

גילה גמליאל:

זאת גם המטרה.

אורי שוורץ:

נכון.

מיקי רוזנטל:

זה גם לטובתם בסופו של דבר.

אורי שוורץ:

נמצא פה נציג משרד החקלאות, ואני חושב שזה מתיישב גם עם מדיניות משרד החקלאות.

היו"ר אבישי ברוורמן:

אמרתי שהייתה לנו גם שיחה עם ד"ר תניב רופא הכלכלנית.

צבי אלון:

אני מדבר על מי שמאוגד כבר. הם מאוגדים. הם עובדים 10 שנים בייצוא ובשוק המקומי, והם עובדים 5-6 חב'יה.

דיויד גילה:

אם הם מאוגדים אין בעיה.

גילה גמליאל:

אז איפה הבעיה?

קריאה:

שהם לא רוצים להתאגד.

קריאות:

צבי אלון:

הבעיה היא שמי שמרכז אותם – אין 50%.

מיקי רוזנטל:

הוא סיטונאי, הוא לא חקלאי. זה בדיוק העניין, ובשביל זה החוק הזה.

גילה גמליאל:

אני רוצה להודות לך – חידדת את הנקודה.

אורי שוורץ:

אדוני, הפתרון השני הוא פתרון הפטור. אנחנו מדברים על חוק ההגבלים העסקיים. בחוק ההגבלים העסקיים פרק ההסדרים הכובלים מאשר לפטור הסדר כובל, לפי לסעיף 14 לחוק. במידה שלא מצליחים בשום פנים ואופן כי אין בעיה תחרותית תמיד ניתן לפנות ולקבל פטור.

אבשלום וילן:

אני מוחה על דבר אחד שנאמר. אם הוא לא חקלאי אין על מה לדבר. פה מדובר על חקלאי. מה שאתם אומרים היום, שהם יהיו חייבים - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

אורי צוק בר ממשרד החקלאות, בבקשה.

קריאה:

גילה, מה את כזאת תוקפנית?

גילה גמליאל:

למה? אני בעדכם לגמרי. אני בעד החקלאים. לא על השלוחות, אבל אני בעד החקלאים.

אורי צוק בר:

דנו הרבה על הסוגיה הזאת וגם שוחחנו על זה בשיחות המקדימות. כדי לפתור בעיות של חקלאים בודדים, שאחד הוא שלישי כי הם שלושה, והוא משווק עבור השניים האחרים, אז יש למעשה שתי אפשרויות: או שהם יהיו מתואגדים. כדי שיהיו מתואגדים ויעשו שינוי מהותי כזה – כשאחד הוא בעל בית אריזה והם לא יהיו מחר בבוקר שותפים שלו, אמרנו שנדרש זמן הסתגלות משמעותי ולא חצי שנה כמו שמוגדר בסעיף האחרון – ונגיע לסעיף האחרון, יש זמן של כמה שנים לזה. הצענו שתי חלופות: או לתת זמן הסתגלות של כמה שנים שיוכלו לעשות שינוי התארגנותי בתוך הקבוצות הקטנות האלה או ללכת בכיוון שאם הקבוצה היא מספיק קטנה – עד 10 מיליון שקל או איזשהו סכום שמייצג חקלאים קטנים ולא סכום גדול – אז להתיר את המצב. על זמן המעבר לא - - -

אורי שוורץ:

יש סיכום בממשלה - - -

היו"ר אבישי ברוורמן:

רבתי, אני רוצה להודיע לכם שכרגע אנחנו מפסיקים את הישיבה בנושא התיקון לחוק ההגבלים העסקיים. ב-10:55 נתכנס שוב כדי להצביע על ועדת משנה בעניין המזון בראשות חבר הכנסת יעקב אשר כדי שנפקח על מה שחוקקנו אתמול בעניין קידום התחרות במדפים. ב-15:00 הישיבה שכאן על הפרק תתחדש בנושא הדיון על ההגבלים העסקיים. בעזרת-השם נסיים אותה היום. תודה רבה.

הישיבה ננעלה בשעה 10:45.

נספח 13

העתק "כללי מתן חוות דעת מקדמיות מטעם
הממונה על ההגבלים העסקיים"

רשות ההגבלים העסקיים

כללי מתן חוות דעת מקדמיות מטעם הממונה על ההגבלים העסקיים

בהתאם לסמכותי שבסעיף 43 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח – 1988 אני קובע בזה נוהל למתן חוות דעת מקדמיות.

הגדרות	1.	בנוהל זה: החוק – חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח – 1988; הממונה – הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 41 לחוק; הרשות – רשות ההגבלים העסקיים לפי סעיף 41 לחוק.
מסגרת הסמכות	2.	(א) הממונה ידון בבקשה למתן חוות דעת מקדמית אם השתכנע כי קיים אינטרס ציבורי לחוות דעתו בשאלה מתחום דיני ההגבלים העסקיים, עוד בטרם הפעלת סמכויות אחרות המוקנות לו על פי דין; (ב) בבואו להכריע אם לתת חוות דעת מקדמית יביא הממונה בחשבון את חשיבות העניין לגביו מתבקשת חוות הדעת המקדמית, את האינטרס בהקניית וודאות לצדדים ולציבור ואת האינטרס בהקצאת משאבי הרשות לשם קיום אכיפה יעילה של החוק.
הנושאים לפנייה לחוות דעת מקדמית	3.	בקשה למתן חוות דעת מקדמית תהא לגבי אחד מאלה: (א) החלטת הממונה בעסקת מיזוג או במתן פטור להסדר כובל, אם השתכנע הממונה כי קיים צורך חיוני לדון בעסקה טרם הגשת הודעת המיזוג או בקשת הפטור; צורך חיוני כאמור יתקיים בכל אחד מאלה: (1) הגשת הודעה או בקשה כנדרש על פי החוק או קיום דיון רגיל בהם עלולים לסכל את העסקה; (2) העסקה עלולה לעורר, על פני הדברים, קושי תחרותי ממשי ועמדת הממונה דרושה לצדדים על מנת להחליט אם להתקדם בהתקשרות בעסקה; (3) העסקה טעונה אישורו של בית משפט או החלטה של רשות אחרת ועמדת הממונה דרושה בדחיפות, כדי שבית המשפט או הרשות האמורה יחליטו בעניין;

<p>(ב) חוקיות עסקה או פעולה שהפונים עומדים לבצע, אם הממונה השתכנע כי אין בנמצא בדין, בפסיקה או בהחלטות קודמות פתרון מספק לשאלה שהתעוררה ;</p> <p>(ג) שאלה בעלת אופי כלכלי, אשר למבקשים יסוד סביר להניח כי הרשות גיבשה בה עמדה בהחלטות קודמות, וההכרעה בשאלה מהותית להערכת סיכוי לקבלת אישור לעסקה, או לעניין תחולתם של כללי פטור סוג על עסקה או פעולה ; יראו שאלה של הגדרת שוק כבאה בגדר סעיף קטן זה ;</p> <p>(ד) שאלה פרשנית בדבר יישומן של הוראות החוק או חקיקת משנה לגבי עסקה או פעולה שהמבקשים עומדים לבצע, אם הממונה השתכנע כי מדובר בסוגיה שמן הראוי ליתן לה מענה מוסמך בהתחשב בתקדימיותה, היקף תחולתה על עסקאות אחרות במשק, חשיבות השלכותיה ומעשיותה לחיי העסקים.</p>		
<p>(א) הממונה לא ייתן חוות דעת מקדמית בבקשות שעניינן תיאורטי, אקדמי, כללי, בלתי מגובש, מעשה עשוי, או אם נראה בנסיבות העניין כי מעשי הצדדים נגועים באי מילוי חובות שבחוק ;</p> <p>(ב) הממונה לא ייתן חוות דעת מקדמית בבקשות המחייבות חקירה או בדיקה עובדתית מפורטת ולא תינתן חוות דעת מקדמית אם יתברר כי הצדדים לא מסרו לממונה עובדות מהותיות ;</p> <p>(ג) הממונה לא ידון בפניות הנוגעות לחקירה או להליך משפטי המתקיימים או עשויים להתקיים, על פי החוק.</p>	<p>4.</p>	<p>מקרים בהם לא תינתן חוות דעת מקדמית</p>
<p>(א) הממונה ייתן עדיפות למתן חוות דעת מקדמיות בבקשות בהן מתעורר קושי נקודתי ומוגדר, המחייב הכרעה מהירה היכולה להינתן על סמך עובדות ברורות שפרשו המבקשים בבקשתם ;</p> <p>(ב) לא יזכו לעדיפות בקשות המחייבות עריכת בירור עובדתי על ידי הרשות.</p>	<p>5.</p>	<p>סדרי עדיפויות בבקשות לחוות דעת מקדמית</p>
<p>(א) בקשה למתן חוות דעת מקדמית תוגש בכתב לממונה לכתובת: רחוב כנפי נשרים 22, ת.ד. 34281, ירושלים 91341 ;</p> <p>(ב) בקשה לחוות דעת מקדמית תכלול הצגה נכונה ומלאה של פרטי הפעולה או העסקה נשוא הבקשה, העילה להגשת הבקשה לפי סעיף 3 לנוהל זה ויפורטו בה כל השווקים המושפעים מנושא הבקשה ונתחי השוק של המבקשים ומתחריהם ;</p> <p>(ג) המבקשים יציגו בפני הממונה את כל המידע הרלוונטי לנושא הבקשה, לרבות ההסכמים וכל המסמכים הקשורים בהם, הסכמות והבנות שבעל-פה וכל מידע שבידם העלול ללמד על קושי תחרותי שנושא הבקשה עלול לעורר ;</p> <p>(ד) המבקשים יגדירו ויפרטו בבקשה את השאלה לגביה מתבקשת</p>	<p>6.</p>	<p>הפנייה וחובת גילוי מוגברת בבקשה לחוות דעת מקדמית</p>

<p>חוות הדעת המקדמית ואת גדר הספיקות המתעורר להבנתם בנושא הבקשה; לא תידון בקשה שאין מפורטת בה הבעיה לגביה מתבקשת חוות דעת מקדמית;</p> <p>(ה) בקשה למתן חוות דעת מקדמית לא תכלול התייחסות לחוקיות של פעולה או עסקה שנעשתה על ידי צד שלישי.</p>		
<p>(א) ראה הממונה כי המידע שהוצג בפניו בבקשה אינו מספיק על מנת לתת חוות דעת מקדמית, רשאי הוא לדרוש מהצדדים כי יעבירו לידיו מידע נוסף, לרבות מידע מעובד, הדרוש לו לגיבוש חוות דעתו;</p> <p>(ב) לא העבירו הצדדים לממונה את המידע הנדרש כאמור בס"ק (א) לעיל, או העבירו לממונה מידע שאינו מספק – רשאי הממונה לסרב להשיב לבקשה מטעם זה בלבד;</p> <p>(ג) אין באמור לעיל לגרוע מסמכות הממונה לערוך, מטעמים מיוחדים, כל בדיקה ולדרוש מידע גם ממי שאינו צד לבקשה למתן חוות דעת מקדמית ואולם הממונה לא יפנה לצד שלישי אם התבקש על ידי המבקשים לשמור על סודיות הבקשה לחוות דעת מקדמית, כמפורט בסעיף 13 לנוהל זה.</p>	<p>7.</p>	<p>פרטים נוספים</p>
<p>(א) ככלל, ישיב הממונה בתוך 15 ימי עסקים למבקשים אם בכוונתו להיעתר לבקשה למתן חוות דעת מקדמית; בתשובתו יביא הממונה בחשבון, בין היתר את מורכבות הנושא, היקף המידע שמסרו הפונים בבקשה והמשאבים שיידרשו למתן חוות הדעת המקדמית;</p> <p>(ב) הממונה רשאי להודיע למבקשים בכל עת כי החליט לא לתת חוות דעת מקדמית, בין היתר, אם ראה כי:</p> <p>(1) חל שינוי נסיבות המשפיע על המשאבים הפנויים לטיפול בבקשה;</p> <p>(2) אין במידע שמסרו המבקשים בסיס מספק לגיבוש עמדה מקדמית;</p> <p>(3) לא ניתן להכריע בבקשה ללא שמיעת צדדים אחרים הפועלים בשוק.</p>	<p>8.</p>	<p>שיקול דעת הממונה</p>
<p>(א) פנייה לחוות דעת מקדמית תיענה תוך 30 ימי עבודה מיום קבלת הפניה במלואה במשרדי רשות ההגבלים העסקיים, או ממועד קבלת הפרטים הנוספים שנדרשו על ידי הממונה בהתאם לסעיף 7, לפי המאוחר;</p> <p>(ב) במניין המועדים לא יובא בחשבון הזמן שחלף מהמועד שבו דרש הממונה פרטים נוספים הדרושים לו לבדיקת הבקשה ועד לקבלתם במלואם וזמן שחלף ללא התייחסות הצדדים לפניית הממונה.</p>	<p>9.</p>	<p>מועד קצוב לתשובת הממונה</p>

<p>חוות דעת מקדמית תהא בת תוקף רק אם ניתנה בכתב, בחתימת הממונה או מי שהוסמך על ידו לעניין זה; אין אדם רשאי להסתמך על תשובה שלא נתנה בכתב כאמור.</p>	<p>10.</p>	<p>חוות דעת מקדמית מוסמכת</p>
<p>פנו הצדדים בבקשה למתן חוות דעת מקדמית, ולאחר מכן הגיעו להסכמות שונות או נוספות, בעניין שעשויה להיות לו השפעה על חוות דעת הממונה – לא תהא לתשובת הממונה כל נפקות.</p>	<p>11.</p>	<p>הסכמות שונות או נוספות</p>
<p>(א) חוות דעת מקדמית אינה תחליף להחלטת הממונה במסגרת סמכויותיו האחרות הקבועות בדין; אין באמור כדי למנוע מאדם להסתמך, במסגרת בקשה למתן החלטה סופית בעניינו, על חוות דעת מקדמית שקיבל;</p> <p>(ב) ככלל, ייחס הממונה משקל מהותי לחוות דעת מקדמית שנתן, אלא אם התברר כי לא גולו בפניו כל העובדות הרלבנטיות או כי חל שינוי בנסיבות שבהן ניתנה חוות הדעת המקדמית;</p> <p>(ג) נתן הממונה חוות דעת מקדמית לפי סעיף 3(ב) לכללים אלה כי לא ינקוט פעולת אכיפה לגבי פעולה או עסקה – לא ינקוט הליכי אכיפה נגד מקבלי חוות הדעת המקדמית, אלא אם התברר כי לא גולו לממונה העובדות הרלבנטיות או כי חל שינוי מהותי בנסיבות שבהן ניתנה חוות הדעת המקדמית;</p> <p>(ד) חוות דעת מקדמית לפי סעיף 3(א) לכללים אלה, המתייחסת להחלטה עתידית של הממונה בבקשה לאישור מיזוג או בבקשה לפטור להסדר כובל מבטאת את עמדת הממונה בעת נתינתה, על יסוד העובדות שהציגו הצדדים הפונים בפני הממונה והיא אינה מחייבת את הממונה בהחלטתו במסגרת סמכויותיו על פי דין;</p> <p>(ה) הממונה רשאי לשנות או לבטל חוות דעת מקדמית לאחר שניתנה, אם קמה לדעתו הצדקה לעשות כן.</p>	<p>12.</p>	<p>נפקות חוות דעת מקדמית</p>
<p>(א) המבקשים חוות דעת מקדמית רשאים לבקש כי דבר הגשת הבקשה, תוכן הבקשה או חלק מפרטיה – יישמרו בסודיות על ידי הממונה; ביקשו הצדדים כאמור – לא יגלה הממונה את הפרטים לגביהם התבקשה הסודיות, אלא אם ניתנה לכך הסכמת הצדדים הנוגעים בדבר;</p> <p>(ב) אין באמור בס"ק (א) כדי למנוע מן הממונה לסרב לדון בבקשה שהתבקשה לגביה סודיות אם השתכנע כי בדיקת תוכן הבקשה עם צדדים אחרים – חיונית לגיבוש חוות דעתו המקדמית;</p> <p>(ג) הממונה רשאי לפרסם חוות דעת מקדמית, אם ראה כי יש חשיבות עקרונית לציבור בפרסום, ואולם לא תפורסם חוות דעת אלא אם נתקבלה קודם לכן עמדת הפונים; פרסום יכול שייעשה תוך השמטת פרטים מזהים;</p> <p>(ד) בקשות למתן חוות דעת מקדמית יירשמו במרשם נפרד אצל</p>	<p>13.</p>	<p>סודיות ופרסום חוות דעת</p>

רשם ההגבלים העסקיים ופרטיהן של הבקשות ותוכן לא יעמדו לעיון הציבור ;		
(א) כל אחד מן הצדדים לפנייה בבקשה לחוות דעת מקדמית או כל הצדדים לה יחד, רשאי בכל עת בטרם השיב הממונה, לבטל את הפנייה ; (ב) הודעה על ביטול פניה תעשה בכתב בלבד ; (ג) בוטלה פניה כאמור, יפסיק הממונה את הטיפול בה, יודיע לצדדים בכתב על הפסקת הטיפול ויחזיר לצדדים את כל המידע שקיבל לידי מהם.	14.	ביטול פניה
פנייה לקבלת חוות דעת מקדמית אינה גורעת מחובת הצדדים להגיש הודעת מיזוג כאמור בסעיף 19 לחוק, או מהחובה לקבלת פטור או אישור כאמור בסעיף 4 לחוק.	15.	חוות דעת לא פוטרת מהליכים לפי החוק
(א) הממונה לא יבחן פנייה נוספת ביחס לאותה עסקה במשך שנה לאחר שנתן תשובתו לצדדים ; (ב) הצדדים רשאים לפנות לממונה בטרם חלפה שנה ממועד התשובה, אם הוכיחו קיום שינוי נסיבות מהותי המצדיק עיון מחודש בפניה והחלטה בה.	16.	תכיפות בקשה לחוות דעת מקדמית בגין אותה עסקה
נוהל זה יעמוד לבחינה מחודשת בתום שנתיים מפרסומו.	17.	תוקף הנוהל

דרור שטרומ

הממונה על ההגבלים העסקיים

יום חמישי י"ח אב תשס"ד

05 אוגוסט 2004